

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḥadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Sanctvm Iesv Christi Euangelium secundum Lucam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

15 Et dixit eis, Eūtes in mū-
dum vniuersum, prædicare
Euangelium omni creaturæ.
16 Qui crediderit, & bap-
tizatus fuerit, saluus erit: qui
verò non crediderit, condē-
nabitur.
17 Signa autem eos qui cre-
diderint, hæc sequentur, In
nomine meo dæmonia eii-
ciēt, linguis loquētur nouis:
18 Serpentes tollent. Et si
mortifeiū quid biberint, nō
eis nocebit: Super egros ma-
nus imponent, & bene habe-
bunt.
19 Et Dominus quidem Ie-
sus, postquàm locutus est eis,
assumptus est in cælum, &
fedet à dextris Dei.
20 Illi autem profecāi præ-
dicauerunt vbique Domi-
no cooperante, & sermonem
confirmante sequentibus si-
gnis.

in omnes euang. meū & prædicare vniuersum in mundū ite illis & sic
ואמר להון זלו לעלמא כלה ואכרוז סברתי בכלה
quia non & is viuet & bap. fuerit qui crediderit is
בריתא: אינא דמיקמן ועמד חיה ואינא דלי
hæc qui crediderint eos autem signa condēnabitur credide
מדימן מתחייב: 17 אתותא דין לאילין דמהימנין הלין
loquentur nouis & linguis eiciēt dæmonia in noie meo
נקפן בשמי שאדמ נפקון ובלשנא חדתא נמללון:
nocebit non biberint mortis venenum est tollent & serpenter
הווחתא נשקלון ואן סמא דמותא נשתון למ נהר
Iesus & sanabuntur egrotos super imponent & manus Iesu
און ואידיהון נסימון על כריה ונתחלמון: 19 ישוע
& fedet ascendit in cælum cum eis locutus est postquā Dñs nosstra
ין מרמן בתר דמלל עמהון לשמינא סלק ויתבמן
loco in omni & prædicarūt exierunt verò illi
שנא דאלהמ: 20 הנון דין נפקו ואכרוז בכל דוכא
per signa sermones eorum & cōfirmabat eos erat adiuuus & Dñs eorum
ומן מעדר הומ להון ומשר מליהון באחותמ
erant quæ faciunt
ועבדין הון:

Romæ Romanè & annūcia. q locut' est Marci nuntium sacrosanctum Euangelii absoluti d
סלס אונגליון קרישא סברתא דמרקוס דמלל וסבר רהומאית ברהומא:

15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πρὸς πάντας τοὺς κόσμους ἀπαγγέλου τὸ εὐαγγέλιον παντὶ τῷ κτίσῃ. 16 ὁ πιστεύων
καὶ ὁ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπισθῆναις κατακριθήσεται. 17 σημεῖα δὲ τῶν πιστευσάντων, ταῦτα ἔσονται· ἐν ὀνόματι μου
ἐκίσει δαιμόνια καὶ λαλοῦσιν ἑνὶ ἑαυτοῦ ἑνὶ ὀνόματι μου· 18 ὁ φάγων ἢ πίνων τὸ θάνατον, οὐ θάνατον ἕξει, ἀλλὰ ἰσχύσει· 19 ὁ ἐπιτιθεὶς τὰς
χειρῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἀρρώστῳ, ἰσχύσει· 20 οἱ κήρυκτες αὐτοῦ ἐξέρχονται ἐν ὀνόματι τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.
καὶ ἐπιβεβαιώσονται αὐτοὺς σημεῖα καὶ τέρατα.

Iuz nuntium sacrosanctum Euangelium sigillamus Christi Iesu & Dei nostri Dñi nostri in
שם סרו ואלהן ישוע משיחא חתמינן אונגליון קרישא סברתא דלוקוס
magna in Alexandria Græcè & annūcia. q locut' est Euangelii
סברתא דמלל וסבר יונאית כאלכסנדריא רבתא:

SANCTVM IESV
Christi Euangelium se-
cundum Lucam.
CAP. I.

1 Caput
קפלאון א
Zachariæ annunciationis matutinis lectio
קרינא דצפרא דסוכרה דזכריא:
earum actionum narrationes scribere voluerunt multi quoniam
מל דסניאא צבו דנכתבון תשעיתא דסוערנא אילין
in illis persuasi sum' de qd' est
דחנ מפסינן בהון:

QVONIAM quidem
multi conati sunt ordi-
nate narrationes, quæ in no-
bis completæ sunt rerum:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Κεφ. Α.
Επειδή πολλοὶ ἐπιχειροῦσιν ἀρατάξασθαι τὴν ἱστορίαν ταύτην ἡμεῖς παρεβλήθημεν ἵνα ἡμῖν παραστήται

Spectatores fuerunt principio qui à illi nobis tradiderunt id sicut
אִיךְ מֵרֹם דְּאַשְׁלֹמוֹ לֶן הַנּוֹן רַמְּן קְדִים הוּוֹ הוִינַת ²
 propterea mihi etiam visum est sermonis ipsius & ministri
וּמִשְׁמֵשְׁנָה דִּילָה דְּמִלְתָּנָה ³ : **אַתְחֹזִי אִרְ לִי מִטְל**
 ordine suo vt omnia illis omnibus accuratè sui q. proximus
וּקְרִיב הוִיִת יַעֲיַפְאִירִת לְכַלְהוֹן דְּכָל מֵרֹם בְּמַכְסָרָה
 sermonum veritatè vt cognoscas Theophile victoriosissime tibi scribam
אַכְתּוּב לֶךְ נַעֲיַחְנָה תְּאֹפִילָא ⁴ : **דְּתַדַּע שְׂרָרָה דְּמֵלָא**
 Herodis in diebus fuit in quibus edoctus fuit eorum
אַיְלִין דְּאַתְתַּלְמִדְרַת לְהוֹן ⁵ : **הוּא בְּיוֹמְתָה דְּהֵרוֹדִס**
 ministerio ex Zacharias erat cui nomen vnus sacerdos Iudæe regis
מִלְכָא דְּיֹודָא כְּהֵנָא חַד דְּשִׁמְתָה הוּא זְכַרְיָא מִן תְּשִׁמְשַׁתָּא
 erat cuius nomen Aaron filius de & vxor eius Abia domus
דְּבִירַת אַבְיָא וְאַנְתְּתָרָה מִן בְּנֵתָה דְּאַהֲרֹן שְׁמָרָה הוּא
 & ambulantes Deo coram erant iusti autem ambo Elisabeth
אַלְיִשְׁבַּע ⁶ : **תְּרִיהוֹן דִּין וְדִיקִין הוּוֹ קְדַם אֱלֹהָא וּמַהֲלִכִין**
 reprehensione sine Domini & in iustitia mandatis eius in omnibus
בְּכַלְהוֹן פּוֹקְרֹנְהוֹי וּבְכַנְאוּתָה דְּמֵרְיָא דְּלֵא עֵדְלוֹ ⁷
 erat sterilis Elisabeth quoniam eis erat non autem filius
כְּרָא דִּין לִית הוּא לְהוֹן מִטְל דְּאַלְיִשְׁבַּע עֵקְרַתָּא הוֹת
 sacerdotij cum autè est factum erant in diebus suis multi & ambo
וּתְרִיהוֹן סְגִיָא בְּיוֹמְתָהוֹן הוּוֹ ⁸ : **הוּא הוּא דִּין כְּד מַכְהָן**
 sacerdotij sec. cōsuetud. Deo coram ministerij sui in ordine esset
הוּא בְּמַכְסָא דְּתְשִׁמְשַׁתָּה קְדַם אֱלֹהָא ⁹ : **כְּעִירָא דְּכַהֲנוּתָא**
 & vniuersa Domini in templi & ingressus est arom. vt poneret accidit ei
מְטִיָה דְּנִסְמִים בְּמַכְסָא וְעַל לְהִיכְלָה דְּמֵרְיָא ¹⁰ : **וּכְלָהָה**
 aromatum tempore foris erat orans populi multitudo
כְּנִשְׁתָּא דְּעַמָּא מְעִלָא הוּא לְכַר כְּעִדְנָא דְּבַסְמָא ¹¹
 dextera à qui stabat Domini angelus Zacharie ipsi & apparuit
וְאַתְחֹזִי לָהּ לְזַכְרְיָא מְלֹאכָא דְּמֵרְיָא דְּקָאִם מִן יִמִּינָא
 & tremor vidisset eū Zacharias & cōturbatus est aromatum altaris
דְּכַהָא דְּבַסְמָא ¹² : **וְאַשְׁתַּגְּשׁ זְכַרְיָא כְּד הוֹיָהוּ וְדַהֲלָתָא**
 super eum cecidit
נְפַלַת עֲלוֹהֵי

1 Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt Sermonis:
 2 Visum est & mihi assequendo omnia à principio diligenter ex ordine tibi scribere, optime Theophile.
 3 Vt cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.
 4 Fuit in diebus Herodis Regis Iudæe, Sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia: & vxor illius de filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth.
 5 Erant autem iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela.
 6 Et non erat illis filius: eo quod esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis.
 7 Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis suæ ante Deum:
 8 Secundum consuetudinẽ sacerdotij, sorte exiit, vt incensum poneret ingressus in templum Domini.
 9 Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensũ.
 10 Apparuit autem illi Angelus Domini, stans à dextris altaris incensũ.
 11 Et Zacharias turbatus est, videns: & timor intruit super eum.

2 אִיךְ מֵרֹם דְּאַשְׁלֹמוֹ לֶן הַנּוֹן רַמְּן קְדִים הוּוֹ הוִינַת
 3 וּמִשְׁמֵשְׁנָה דִּילָה דְּמִלְתָּנָה : אַתְחֹזִי אִרְ לִי מִטְל
 4 אַכְתּוּב לֶךְ נַעֲיַחְנָה תְּאֹפִילָא : דְּתַדַּע שְׂרָרָה דְּמֵלָא
 5 אַיְלִין דְּאַתְתַּלְמִדְרַת לְהוֹן : הוּא בְּיוֹמְתָה דְּהֵרוֹדִס
 6 אַלְיִשְׁבַּע : תְּרִיהוֹן דִּין וְדִיקִין הוּוֹ קְדַם אֱלֹהָא וּמַהֲלִכִין
 7 בְּכַלְהוֹן פּוֹקְרֹנְהוֹי וּבְכַנְאוּתָה דְּמֵרְיָא דְּלֵא עֵדְלוֹ :
 8 הוּא הוּא דִּין כְּד מַכְהָן : הוּא הוּא דִּין כְּד מַכְהָן
 9 הוּא בְּמַכְסָא דְּתְשִׁמְשַׁתָּה קְדַם אֱלֹהָא : כְּעִירָא דְּכַהֲנוּתָא
 10 מְטִיָה דְּנִסְמִים בְּמַכְסָא וְעַל לְהִיכְלָה דְּמֵרְיָא : וּכְלָהָה
 11 כְּנִשְׁתָּא דְּעַמָּא מְעִלָא הוּא לְכַר כְּעִדְנָא דְּבַסְמָא :
 12 דְּכַהָא דְּבַסְמָא : וְאַשְׁתַּגְּשׁ זְכַרְיָא כְּד הוֹיָהוּ וְדַהֲלָתָא

13 Ait autem ad illum Angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua, & vxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nobis nomen eius Ioanem:
 14 Et erit gaudium tibi & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt.
 15 Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet: & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae.
 16 Et multos filiorum Israel conuertet ad Dominum Deum ipsorum.
 17 Et ipse praecedet ante illum in spiritu & virtute Elię: vt cõuertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.
 18 Et dixit Zacharias ad Angelum, Vnde hoc sciam? ego enim sum senex: & vxor mea processit in diebus suis.
 19 Et respondens Angelus, dixit ei, Ego sum Gabriel qui esto ante Deum, & missus sum loqui ad te, & hæc tibi euangelizare.
 20 Et ecce, eris tacens, & nõ poteris loqui vsque in diem quo hæc fiant: pro eo quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo.
 21 Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur quod tardaret ipse in templo.

exaudita est quoniam Zacharia timeas ne angelus ei & dixit
 ואמר לה מלאכא לא תדחל זכריא מטל דאשתמע
 nomē ei? & vocabis filium tibi pariet Elisabeth & vxor tua oratio tua
 עלותך ואנתך אלישבע תאלדי לך כרא ותקרא שמה
 gaudebunt & multi & exultatio gaudium tibi & erit
 ויחנן? ותהוה לך הדותא ורוואא וסניאא נהדון
 & siceram & vinum Domino coram magn? enim erit
 במולדו? נהוא גיר רב קדם מריא וחמרא ושכרא
 suæ matris in vtero ipse adhuc replebitur sanctitatis & spiritu bibet non
 לא נשתא ורוואא דקושא נתמלא ער הו בכרסא דאמה:
 Deum ipsorum Dominum ad eos conuertet Israel filius ex & multos
 וסניאא מן בני וסריל נפנא אנון לות מריא אלההון:
 & in virtute in spiritu ante eum ibit & ipse
 והו נאול קדמויה כרווא ובהילא דאליא נביא
 acquiescant qui non & eos filios super patrum cor vt cõuertat
 דנפנא לכא דאבהא על בניא ולאילין דלא תתטפוסין
 & ait perfectum populū Domino & parabit rectorum ad cognitioē
 ליויעתא דכאנא ונטיב למריא עמא גמירא: ואמר
 senex sum enim ego istud sciam quomodo angelo Zacharias
 זכריא למלאכא איעא הדא אנא גיר איתי סכא
 & dixit angelus & respondit est in diebus suis multa & vxor mea
 ואנתאי סניאא ביומתרה הו? וענא מלאכא ואמר
 & missus sum Deo coram sum gaudens Gabriel sum ego ei
 לה אנא אנא נבריאיל דקאם אנא קרם אלהא ואשתלהת
 tacitus eris deinceps hæc & tibi euangelizatum vt loquer
 דאמל עמך ואסברך הלון? מכלי תהוא שתין
 quia fiant quo hæc in diem vsque loqui poteris & non
 ולא תשכח לממללו עדמא ליוכא דהלון נהוין על
 populus tempore suo qui implebuntur istis sermon. meis credidisti non
 דלא הימנרת למלי הלון דמתמלין בזכניהון? עמא
 iocra eius super erant & mirantes Zachariam & expectans erat stans autem
 דין קאם הוא ומסכא לזכריא ותמיהין הו על תוחרתה
 quæ in templo
 דבהיכלא:

13 εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, μὴ φοβῶμαι Ζαχαρίας, διότι ἐκλήθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυναῖξ σου Ἐλισάβετ
 ἔσται ἡ ἰσχυρία σου, καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἰωάννη. 14 καὶ ἔσται χαρὰ σοὶ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ὄντι
 ἡμῶν ἀγαλλῶντες ἐν τῇ γενέσει σου. 15 ἔσται ἔργον μέγας ἐνώπιόν τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σικεραὶ οὐ μὴ πίη, καὶ πνεύματος
 ἁγίου πληθήσεται ἐν σοὶ καὶ ἔσται ἡ ἐξουσία σου ἐν πολλοῖς. 16 καὶ πολλοὶ ἔσονται ἰσχυροὶ ἐν τῷ λαῷ σου διὰ τὸ
 αὐτῶν. 17 καὶ αὐτὸς ἔσται ἔμπροσθέν σου ἐν πνεύματι καὶ ἐν δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι τὰ καρδιά σου τῶν
 πατέρων ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἀπειθήσονται ἐν φρονήσει δικαίων, ἔπιμασάντων κελύφα λαοῦ καὶ κατασκευάσαντων. 18 καὶ εἶπε Ζαχα-
 ρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, καὶ ὅτι γινώσκωμαι τὸ πῶς ἐγένετο τὸ ἔργον ἐμὸν ἐν σοὶ, καὶ ἡ γυναῖξ μου πρὸς ἐμοὶ ὡς ἡμεῖς
 αὐτοῖς. 19 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἕγω εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρῆσθαί σοι ἐνώπιόν τοῦ κυρίου, καὶ ἀπι-
 σταλλόμενος πρὸς σε, καὶ λέγοντά σοι ταῦτα. 20 καὶ ἰδοὺ ἐσθί σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι
 ἄχρι ἢ ἡμέρας ἑβδομήκοντα, διότι ὃν ὅτι ὁπίσθεν σου λόγους μου, οἱ πνεῖς πληρωθήσονται ἐν σοὶ καὶ ἔσονται ἰσχυροὶ αὐτοῖς.
 21 καὶ ἔσθη ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῇ γενέσει σου αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ.

22 **כר נפק דין זכריא ליה משכח הוה דנמלל עמון**
 erat inuēns annūcīo & ipte in templo vidisset q̄ visionē & intellexit.
ואסתכלו דחזוא הוא כהיכליה והו מרמו רמו הוה
 ministerij eius dies impleti fuisset & eum fileret eum & mansit eis
להון וקוי כד חרש : 23 **וכד אתמלוי וימתא דתשמשתה**
 Elizabeth vterū gēdit illos dies post ā & fuit in domū suā venit
אתא לבייתה : 24 **והוא מן בתר יומתא חנון בטנת אלישבע**
 & dicens quinque mensibus seipsam erat & occultans vxor eius
אנתתרה ומטשיא חות נפשה ירהא חמשא ואמרא
 vt auferret me q̄b⁹ resp̄e in diebus Dominus mihi fecit qui ista erat
הות : 25 **דהלוי עבד לי מריה כיומתא דחר בני למסב**
 hominis filios q̄ est inter op̄ pb̄ meū
חסרי דבירת בני נשא :

Dei genitricis ad annunciationem
 דטוברה דילרת אלהא

26 **כיריה דין ראשתא אשתלה נבריאיל מלאכא מן**
 Nazareth cuius nomen in ciuitatem in Galilæam Deam apud
לורת אלהא לגליליה למדינתה דשמה נערת :
 27 **לות בתולתא דמכירא לנברא דשמה יוכי מן ביתה**
 angelus ad eam & ingr̄ est Maria virginis & nomen David
דדויד ושמה לבתולתא מרים : 28 **ועל לותה מלאכא**
 benedicta es tecū Dominus nost̄ gratia plena tibi pax ei & dixit
ואמר ליה שלם לכי מלית מיכותא מן עמכי בריכת
 & cogitans in sermone ei⁹ cōturbata est vidisset eū verō illa inter mul.
בנשא : 29 **חי דין כד חות אתרהבת במלתה ומתהשבא**
 ne angelus ei & dixit ista pax qualis esset erat
הות דמנו שלמא הנשא : 30 **ואמר ליה מלאכא לא**
 Deum apud gratiam enim inuenisti Maria times
תרחלוי מרים אשכחתי ניר מיכותא לות אלהא :
 Iesum nomē ei⁹ & vocabis filium & paries vterum accipies enim ecce
הא ניר תקבלין בטנא ותאלדין ברא ותקרון שמה ישוע : 31

22. Egressus autem non poterat loqui ad illos : & cognouerunt quodd visionem vidisset in tēplo. Et ipse erat inuēns illis : & permansit mutus.

23. Et factum est. vt impleti sunt dies officij eius, abiit in domum suam.

24. Post hos autem dies concepit Elisabeth vxor eius : & occultabat se mēsisibus quinque, dicens :

25. Quia sic fecit mihi Dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

26. In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel a Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth :

27. Ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David : & nomen Virginis, Maria.

28. Et ingressus Angelus ad eam dixit, Ave gratia plena, Dominus tecum : benedicta tu in mulieribus.

29. Quæ eum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio.

30. Et ait Angelus ei, Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum.

31. Ecce concipies in vtero, & paries filium : & vocabis nomen eius Iesum.

22. **כר נפק דין זכריא ליה משכח הוה דנמלל עמון** 23. **וכד אתמלוי וימתא דתשמשתה** 24. **אתא לבייתה :** 25. **דהלוי עבד לי מריה כיומתא דחר בני למסב** 26. **כיריה דין ראשתא אשתלה נבריאיל מלאכא מן** 27. **לות בתולתא דמכירא לנברא דשמה יוכי מן ביתה** 28. **ועל לותה מלאכא** 29. **חי דין כד חות אתרהבת במלתה ומתהשבא** 30. **ואמר ליה מלאכא לא** 31. **הא ניר תקבלין בטנא ותאלדין ברא ותקרון שמה ישוע :**

32 Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius:

33 Et regnabit in domo Iacob in eternum, & regni eius non erit finis.

34 Dixit autem Maria ad Angelum, Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?

35 Et respondens Angelus, dixit ei, Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obubrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

36 Et ecce Elifabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis, sextus est illi, quæ vocatur sterilis:

37 Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

38 Dixit autem, Maria, Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.

39 Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione in ciuitatem Iuda:

40 Et introiuit in domum Zachariz, & salutauit Elifabeth.

41 Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elifabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est Spiritu sancto Elifabeth.

Dominus ei & dabit vocabitur altissimi & filius magnus erit Mc

הנא נהוא רב וברה דעליא נתקרא ונתל לה מריא

Iacob domum super & regnabit patris eius David thronum Dea
אלהא כורסיה דדויד אבוהי: 33 ונמלך על ביתה דיעקוב

Maria dixit erit non finis & regni eius in eternum
לעלם ולמלכותה סוף לא נהוא: 34 אמרא מרים

michi cogitus non quia vir istud fiet quomodo ad angeli
למלאכא איכנא תהוא הדא דנברא לא חכים לי: ו

veniet sanctitatis Spiritus ei & dixit angelus responde
ענא מלאכא ואמר לה רוחא דקודשא תאתא

ex te quæ nascetur is hoc propter super te obubrabit altissimi & virtus
וחוליה דעליא ננן עליכי מטל הנא הו דתילד מנבי

Elifabeth & ecce vocabitur Dei & Filius ipse sanctus
קדישא הו וברה דאלהא נתקרא: 36 והא אלישבע

mensis & hic est in senectute sua filium in vtero cõc. ipsa etiã cognata tua
אחינתכי אוי היכנסא ברה בסביבתה והנא ירהא

non quia sterilis quæ vocatur ipsi ei sextus
ואשתה לה לה דמתקרא עקרתה: 37 מטל דלא

ancilla ego ecce Maria dixit quicquam Deo difficile
עשל לאלהא מרם: 38 אמרא מרים הא אנא אמתה

ab ea angelus & abiit verbũ tuũ secundũ mihi fiat Domini
דמריא נהוא לי איך מלתך ואול מלאכא מן לותה: ו

Elifabeth ad Mariæ profectio
מאולתה דמרים עיד אלישבע

studiosè & pfecta est illis diebus in his Maria autem surrexit
קמת דין מרים כהון ביוכתא הנון ואולת כטילאית

Zachariz in domum & ingressa Iudææ in ciuitatem in montem
למדינתא דיהוד: 40 ועלת לביתה דוכריא

audiret eum & fuit Elifabeth pacem & petiit
ושאלת שלמה דאלישבע: 41 והוא דכר שמעת

& repleta est in vtero eius fetus exultauit Mariæ pacem Elifabeth
אלישבע שלמה דמרים דן עולא בכרסה ואתמלית

Sanctitatis Spiritus
והא דקודשא:

32 *ἔσθι ἕσται μέγας, & υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, & δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.*
33 *ὁ βασιλεύσων ἐπὶ τῆς οἰκῆς Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, & τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐ ἔσται τέλος.* 34 *ἔπει δὲ Μα-*
ριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, πῶς ἔσται τὸτο, ἐπεὶ ἄνδρα ἢ γυναικῶς; 35 *καὶ ἀποκρίθεις ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, πνεῦ-*
μα ἁγίον ἐπιθῆσεται ἐπὶ σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ὀβρυθήσεται ἐν σοὶ διὰ καὶ τὸ γέννησόν σου ὡς ὁ θεὸς, καὶ κα-
θήσεται υἱὸς θεοῦ. 36 *καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου καὶ ἡ σιωπηρὰ ἡ στερημένη ἐν γήρατι αὐτῆς, καὶ σὺ μὲν ἔσθαι ἔξω*
αὐτῆς τῆς καλαιωνίας. 37 *ὅτι ἡ ἀδελφότης σου ἐστὶν ἐν σοὶ καὶ ἡ χάρις τοῦ κυρίου μετὰ σοὶ.* 38 *ἔπει δὲ Μαριάμ, ἰδοὺ ἡ*
δούλη κυρίου ἔμνησται σοὶ καὶ τὸ ῥῆμα σου καὶ ἀπλήθυν ἅπαντα αὐτῆς ὁ ἄγγελος. 39 *ἡμᾶς οὖν δε Μαριάμ ἐν τῇ*
ἡμέρᾳ τῆς ἐπιθέσεως, ἐπερβλήθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μὲν ἀσσυρῆς, εἰς πολλοὺς Ἰούδα. 40 *καὶ εἰσὴν ἄλλοις εἰς τὴν οἰκὴν Ζαχα-*
ρίας, καὶ ἡ ἀσσυρῆτις τῆς Ἐλισάβετ. 41 *καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὴν ἀσασσημὸν τῆς Μαριάμ,*
ἠσκήρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ.

42 Et ex-

tu benedicta Maria & dixit alta voce & clamavit
 וקעת בקלא רמא ואמרת למרים מברכתא אתי
 hoc mihi videntem q est in vtero tuo fructus est & bened. inier mulie.
 בנשא ומברך הו פארא דבכרסכי: אימנא לי היא
 vox incidit cum enim ecce ad me veniat Domini mei vt mater
 דאמה דמרי תיתא לותי: 44 הא גירכד נפל קלא
 in vtero meo seruis exultauit magno gaudio in aures meas pacis tuae
 דשלמכי באדני בחרותא רבתא דך עולא בכרסי:
 eorum complementum quia erit quae credidit ca. & felix
 ומבורא לאידא דהימנרת דהוא שולמא לאילין
 magnificat Maria & ait Dominum apud de cum ea quae dicta sunt
 דאתמלל עמה מן לוח מראי: 46 ואמרת מרים מורכא
 seruatore meo in Deo spiritus meo & exultauit Dominum aia mea
 גפשי לכריא: 47 וחדירת רוחי כאלהא מחיני:
 beatitudinem hoc nunc ex enim ecce ancille suae in humilitate qua respexit
 דהר בטוכנא דאמרתה הא גיר מן השא טוכנא
 ille magna mecum quia fecit omnes generationes mihi tribue.
 נתלן לי שרבתא כלהן: 49 דעבד לותי וורכתא הו
 & generations in grates & miseris. et nome eius & sanctu q potens est
 דחלתן וקדוש שמה: 50 וחננה לדרא ושרבתא
 & disipa in brachio suo victoriam fecit ipsum qui timent eos super
 על אילין דחלתן לה: 51 עבד זכותא כדרעה וברר
 cathedris de potentes derurbauit cordis ipsorum in mente superbos
 חטירי בתרעיתא דלכהון: 52 סחרי תקיפא מו כורסותא
 dimisit & diuites bonis fatuauit esurientes humiles & exalcauit
 וארים מכינא: 53 כפנא סכע טבתא ועתירא שרא
 misericordiae suae & recordat est seruū suū Israel adiuuit inaniter
 סביקאית: 54 עדר ליסריל עבדה ואתוכר חננה
 in seculum semine eius & cum Abraham cum patrib. nost. cum locut. est sicut
 איך דמלל עם אבהון עם אברהם ועם זרעה לעולם
 & reuerſa est tres menses quasi Elisabeth apud Maria autem mansit
 קוית דין מרים לות אלישבע איך ירחא תלהא והפכת
 domū suam
 לביתה:

42 Et exclamavit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.
 43 Et vnde hoc mihi vt veniat mater Domini mei ad me?
 44 Ecce enim vt facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo.
 45 Et beata quae credidisti, quoniam perficientur ea quae dicta sunt tibi à Domino.
 46 Et ait Maria Magnificat anima mea Dominum.
 47 Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.
 48 Quia respexit humilitatem ancillae suae. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.
 49 Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.
 50 Et misericordia eius à progenie in progenies, timetibus eum.
 51 Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.
 52 Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.
 53 Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes.
 54 Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae.
 55 Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham & semini eius in seculo.
 56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reuerſa est in domum suam.

42 καὶ ἐκράνησεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, ὀλοζήμεναι σὺ ἐστίναι ἐγώ, καὶ ὀλοζήμενος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.
 43 Ἐπορεύθη μοι ἡ παρουσία σου ἢ μήτις ἢ πνεῦμα σου πρὸς με; 44 Ἰδοὺ ἔρχομαι ἡ φωνὴ τῆς ἀσπασίας σου εἰς τὸ ὦπὸς μου, ἐσκάρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 Ἐμακαρία ἡ πιστεύουσα.
 46 ὅτι ἐστὶν πληρωθεὶς ὅτις ἀληθινῶς αὐτῇ ἔλεγε πνεῦμα. 47 Ἐεὶπεν Μαριαμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.
 48 Ἐηγάγησεν τὸ πνεῦμα μου τὸ ἴδιον τῷ ὄντι μου. 49 Ὅτι ἐπέλεξε ὁ πνεῦμα ἡσυχίας τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἔρχομαι εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 50 Ὅτι ἔπεισε μοι μεγαλοῖα ὁ δυνάστης, ἔαυτον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 51 Ἐποίησε αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἐπισημοῦν αὐτοῦ. 52 κατὰ τὴν δύναμιν ἐπέσπειρε τοὺς ἐπισημοῦν αὐτοῦ, καὶ ὑμῖν ἐπέσπειρε τοὺς ἐπισημοῦν αὐτοῦ. 53 πτωχοὺς ἐπέπληξε εὐαγγελίᾳ καλοῦ. 54 ἠγάπησεν τὸ Ἰσραὴλ παῖδά αὐτοῦ, μνησθεὶς τῆς ἐσθίας. 55 ὡς ἔλεγε εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ἔλεγε εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ. 56 ἔμεινε δὲ Μαριαμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψε εἰς τὸ οἶκος αὐτοῦ.

A

דצפרא דמולדה דיוחנן

57 Elisabeth autem impie-
tum est tempus pariendi: &
peperit filium:
58 Et audierunt vicini &
cognati eius, quia magnifi-
cauit Dominus misericordiam
suam cum illa, & congratula-
bantur ei.
59 Et factum est in die octa-
uo uenerunt circumcidere pue-
rum, & uocabant eum nomi-
ne patris sui, Zachariam.
60 Et respondens mater eius
dixit, Nequaquam, sed
uocabitur Ioannes.
61 Et dixerunt ad illam, Quia
nemo est in cognatione tua,
qui uocetur hoc nomine.
62 Innuentur autem patri
eius, quem uellet uocari eum.
63 Et postulans pugillarem,
scripsit dicens, Ioannes est
nomen eius. Et mirati sunt
uicini.
64 Apertum est autem illico
os eius, & lingua eius, & lo-
quebatur benedicens Deum.
65 Et factus est timor super
omnes uicinos eorum: & su-
per omnia montana Iudaeae
diuulgabantur omnia uerba
haec:
66 Et posuerunt omnes qui
audierant in corde suo, dic-
tes, Quis putas, puer iste er-
it? Et enim manus Domini
erat cum illo.
67 Et Zacharias pater eius
repletus est Spiritu sancto:
& prophetauit, dicens:
68 Benedictus Dominus
Deus Israel, quia uisitauit &
fecit redemptionem plebis suae.

filium & peperit ut pareret tempus ipsi est factum autem Elisabeth
אלוישבע דין הוא הוא לה זכנא דתאלדי וילדת ברא
Deus qm magnificasset cognationis ei? & filij uicini eius & audierant
שמעו שבכיה ובני טוהמרה דאסני אלה
octaua in die & fuit cum ea erant & gaudetes erga eam gratias
וגמרה לותה והדין הוה עמה ו והוא ליומא דתמניא
patis ipsi? in nomine cum erat & uocates puerulum ad circumcidendum & uocauit
אמו למגזרה לטליא וקרין הוה לה בשמיה דאבוהי
sed ita non eis & dixit mater eius & respondit Zacharias
במיה ועגרה אמה ואמרא להון לא הכנא אלא
qui uocetur quisquam qm no est ei & dieunt Ioannes uocabatur
דצפרא יוחנן ואמרו לה דלית אנש דמתקרא
quomodo patri eius & innuebant hoc nomine in generatione tua
גזרבתכי בשמא הננא ורמוז לאבוהי דאיכננא
Ioannes & dixit & scripsit & codicillos & postulauit ut notaret ei uelle
ומא דנשמיהו ושאל פנקיתא וכתב ואמר יוחנן
os eius apertum est & statim uulsi quique & mirati est nomen eius
דשמה ואתדמר כלנש ונחרא אתפתח פומה
super pauor & exiit Deu & benedixit & locutus est & ei
לשגרה ומלל וברך לאלהי והות דחלחא על
sunt prolata ista Iudae monte & in toto uicinos eorum omnes
מון שבניהון ובכלה טורא דיהוד הלין מתמללן הוין
& dicebant in corde suo erant cogitantes qui audierunt & omnes
וכלהון דשמעו מתשבין הוין בלבהון ואמרו
cum eo erat Domini & manus iste puerulus erat quoniam
מא כו הווא טליא הנא ואידה דמריא אית הות עמה
& dixit & uaticinat est sanctitatis Spiritu pater eius Zacharias & repletus
ואתמלי זכריא אבוהי רוחא דקודשא ואתנבי ואמר
ei & fecit populo suo quia uisitauit Israel Deus Dominus est benedictus
מברך הו מריא אלהא דיסריל דסער עמה ועבד לה
redemptio

57 η δὲ Ἐλισβετ ἐπέπληθη ὁ χρόνος τῆς τεκεῖν αὐτῆς, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. 58 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀγείονες καὶ οἱ πλησίον αὐτῆς ὅτι ἐμαγάλωσεν κύριος τὴν ἡγεῖα αὐτῆς, καὶ σιωποῦσαν αὐτῆς. 59 καὶ ἐγένετο, ὅτι τῆς ἡμέρας ἠλθόντες ἐπιτιμῶν τῆς παιδίστης, καὶ ἐκάλουν αὐτὴν ὅτι τῆς οἰοματὸς τῆς πατρὸς αὐτῆς, Ζαχαρίας. 60 καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτῆς εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὄνομα τῆς οἰοματὸς αὐτῆς. 61 καὶ εἶπεν αὐτῆς, ὅτι ὁ θεὸς ἐστὶν μετὰ σοῦ, ὅς καλεῖται τῆς οἰοματὸς αὐτῆς. 62 καὶ ἐπιθεῖσθε δὲ τῆς πατρὸς αὐτῆς, καὶ ἡ ἀποδοξασθε τῆς οἰοματὸς αὐτῆς. 63 καὶ ἀποκρίσας τῆς πατρὸς αὐτῆς, εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὄνομα αὐτῆς. 64 καὶ ἐπιθεῖσθε δὲ τῆς οἰοματὸς αὐτῆς, καὶ ἡ ἀποδοξασθε τῆς οἰοματὸς αὐτῆς, καὶ ἐλάλησθε ἀλογῶν τῶν σοφῶν. 65 καὶ ἐγένετο, ὅτι τῆς οἰοματὸς αὐτῆς, καὶ ἡ ἀποδοξασθε τῆς οἰοματὸς αὐτῆς. 66 καὶ ἐγένετο, ὅτι τῆς οἰοματὸς αὐτῆς, καὶ ἡ ἀποδοξασθε τῆς οἰοματὸς αὐτῆς. 67 καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐπέπληθη τῆς δωρεῆς τοῦ ἁγίου, καὶ προφητεύσας, εἶπεν, 68 εὐλογητὸς ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὅτι ἐπισκέψατο τὸν λαόν αὐτοῦ.

serui sui David in domo salutis cornu nobis & crexio
 69 ואקים לך קרנא דפורקנא בביתה דדוד עבדך
 seculo qui a sanctorum vatum suorū per os locutus est sicut
 70 אידך דמלל בפומא דנביותי קדישא דמן עלם
 q oderunt nos omnium manu & de inimicis nostris ab ut nos redimer
 71 דנפרקן מן בעל דבכין ומן אידא דכלהון סנאין
 sancti testamenti sui & record. est patrib. nost. cū gratiā suā & feci
 72 ועבד חננה עם אבהין ועהד לדיתיקוהי קדישתא
 vt liberaremur nobis q̄ daret patri nost. Abrahā: quod iuravit & iuramenti
 73 ומומתא דימא לאברהם אבון דנתל לך
 coram eo seruiremus timore & sine inimicorum nostrorum manu de
 74 מן אידא דבעלדבכין ודלא דחלא בשבחה קדמוהי
 propheta puerule & tu cum iustitia dieb. nost. omnibus
 75 כלהון יומתן בכאנותא ו אנתר טליא נביה
 vt pares Domini faciem ante enim ibis vocaberis altissimi
 דעלא תתקרא תאול גיר קדם פריצופה דמריא דרטיב
 in remissionem populo suo vire cognitionem vt det viam eius
 אורחה 77 דנתל מדעא דהיא לעמה בשובקנא
 visitauit nos quibus Dei nostri misericordiz per viscera peccatorū corū
 דחטהיוון 78 ברהמא דחננא דאלהן דכהון נסערן
 & in ymbra qui in tenebris eis vt luceat alto ex oriens
 דנחא מן רומא 79 למנהרו לאילין דבחהשובא ובטללא
 pacis in viam pedes nostros vt dirigat sedent mortis
 דמותא יתבין דנתרון רגלין באורחה דשלמא
 & in deserto Spiritu & corroborabatur crescebat autem puerulus
 80 טליא דין רבא הוא ומתחיל ברוחא ובחורבא
 Israel apud ostensionis ei in diem vsque fuit
 איתרוהי הוא עדמא ליומא דתחיותה דלורת יסרל

Caput קפלאון ב

matutinis דספרא דעארא דילרא

69 Ererexit cornu salutis nobis, in domo Dauid pueri sui: Sicut locutus est per os sanctorum, qui a seculo sunt prophetarum eius. 71 Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos. 71 Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti iuramenti sancti. 73 Iurandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis. 74 Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi, 75 In sanctitate & iustitia eorum ipso, omnibus diebus nostris. 76 Et tu puer propheta Altissimi vocaberis: praeibis enim ante faciem Domini parate vias eius, 77 Ad dādam scientiam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorum: 78 Per viscera misericordiz Dei nostri, in quibus visitauit nos Oriens ex alto, 79 Illuminare his qui in tenebris & in ymbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. 80 Puer autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, & erat in desertis vsque in diem ostensionis lux ad Israel.

CAP. II.

69 καὶ ἐλάττωσεν δεξὴν τὸ μαστίγιον ἡμῶν ἐν τῇ οἰκῇ Δαυὶδ τοῦ παιδοῦ αὐτοῦ· 70 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 71 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 72 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 73 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 74 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 75 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 76 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 77 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 78 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 79 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων· 80 ὡς εἶπεν ἐκ τῶν προφητῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τοῦ στόματος τῶν ἁγίων·

Kap. G.

A ij

1. FACTVM est autem in diebus illis exiit edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur yniserfus orbis.
 2. Hæc descriptio prima facta est à præside Syriæ Cyreno.
 3. Et ibant omnes vt profiteretur, singula in suam ciuitatem.
 4. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam, in ciuitate Dauid, quæ vocatur Bethlechem: eo quod esset de domo & familia Dauid.
 5. Vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore, prægnante.
 6. Factum est autem cum essent ibi, impleri sunt dies vt pareret.
 7. Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio: quia non erat eis locus in dixerforio.
 8. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum.
 9. Et ecce, Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos; & timuerunt timore magno.
 10. Et dixit illis Angelus, Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudiū magnum, quod erit omni populo.
 11. Quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus in ciuitate Dauid.

Cæsare Augusto ab edictum vt exiret illis in diebus autem fuit
 הוא דין ביומתא הנון הנפק פוקרנא מן אנוכטוס קספ
 descriptio hæc possessionis eius populus yniserfus vt describit
 ותכתבם כלדר עמא דאוחרדרה: ¹ הדא מכתבתא
 & iens in syria Cyreni sub præfectura fuit prima
 קדמיהא הות בהגמנותא דקורינוס בסוריה: ² ואול
 etiam autem fuit ascendens in suā ciuitatem vt describer. quique cen
 הוא כלנש דנתכתב במדינתה: ³ סלק הוא דין ואף
 Dauid in ciuitatem in Iudæam Galilææ Nazareth à Ioseph
 וקול מן נצרת דגליליא ליהוד למדינתה דרוד
 & ex domo de erat ortus quia Bethleem quæ vocatur
 ונתקריא ביתלהם מטל דאיתוהי הוא מן ביתה ומן
 vt illic. vterū ferret eū sponsa sua Maria cum Dauid genere
 טיבתה דרוד: ⁴ עם כרים ממורתה כר בטנא דתמן
 vt pareret dies impleretur esset illic vt dum & fuit describeretur
 ונתב: ⁵ והוא רכד תמן אנון אתמליו וימתה דתאלדי:
 & reclinauit eū fasciis & inuoluit eum primogenitū filiū suū & peperit
 וילדת ברה בוכרא וכרכתה בעורורא וארמיתה
 essent habitantes vbi locus eis erat non quia in præsepio
 טוריא מטל דלית הוא להון דוכתא איכא דשרין הון:
 erant & custodiēt illie q̄ habitabāt regione in ea erant autem pastores
 ויעותא דין אית הון בה באחרא דשרין תמן ונטרין הון
 Dei angelus & ecce greges suos super noctis custodias
 מרתא דליליא על מרעותהון: ⁶ והא מלאכא דאלהא
 & timuerūt super eos illuxit Domini & gloria ad eos venit
 אא לותהון ותשובותה דטריא אנהרת עליהון ויהלו
 timeati ne angelus eis & dixit magno timore
 וזלתא רבתא: ⁷ ואמר להון מלאכא לא תדחלון
 vnuerfo quod erit magnum gaudium vobis ego annuncio enim eis
 ואניר מסבר אנה לכון הדותא רבתא דתהוא לכלה
 qui est Redemptor hodie enim vobis natus est
 עלינא ⁸ איתלה לכון גיר יומנא פרוקא דאיתוהי
 David in ciuitate Christus Dominus
 נריא משיחא במדינתה דרוד;

1. Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράψαι πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν οὐρανὴν. 2. αὐτὴ ἡ ἀπογραφή ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηναίου. 3. ἔκαστος οὖν ἦεν ἀπογράψαι εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. 4. αὐτὸν δὲ ἐβλήθη τὸν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, οὐκ ὡς οὐκ ἦν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, εἰς πόλιν Δαυὶδ, ἣς καλεῖται Βηθλεὲμ, ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ πόλει οὗτος ὁ πληθυσμὸς τῆς οἰκίας τοῦ Δαυὶδ. 5. ἀπογράψαντες οὖν ἦσαν ἐκεῖ μετὰ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Μαριάμ, ἣς ἐκείνη ἦν ἐγγασμένη. 6. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἔτι αὐτῆς ἔσθαι, ἐποίησεν οὖν ἡμῶν τὸ τέκνον αὐτῆς. 7. ἔπειτα τοὶ ἄγγελοι τοῦ κυρίου ἑστῆσαν ἑαυτῶν, καὶ αὐτοὶ ἐκταράθησαν ἐκ τῆς φωνῆς αὐτῶν, ὅτι ἐλάλει αὐτοῖς πῶς ἐγένετο αὐτῶν κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῶν. 8. ἔπειτα εἶπεν ἑκαστῶν αὐτῶν τῷ πληθυσμῷ αὐτῶν. 9. ἰδοὺ ἀγγέλος κυρίου ἑστῆκε ἑαυτῶν, καὶ αὐτοῖς κηρύσσει ἡμῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὅτι ἐγενήθη σῶσις ὑμῶν. 10. ἔπειτα αὐτοῖς ὁ ἀγγέλος, μὴ φοβῆσθε, ἰδοὺ τὸ βασιλεὺς ὑμῶν γενήθη ὑμῶν σῶσις. 11. ἔτι ἐπεὶ ἔγενετο ὑμῶν σῶσις, ὅτι ἐγενήθη ὑμῶν σῶσις, ὅτι ἐγενήθη ὑμῶν σῶσις.

factus q inuolutus est infans vos inuenieris signum vobis & hoc
 והוא לבון אתא משכחין אנתון עולא דכרוך בעורורתא
 exercitus angelo cum apparuerunt & derepente in praesepi & positus
 וכים באוריא ומן שלי אתהו עם מלאכא חילותא
 gloria & dicerent Deum glorificarent eum caelorum multi
 סניאא רשמיא כד משכחין לאלהא ואמרין תשבוחתא
 erga filios homi. bonu & nuntium pax terram & super in excelsis Deo
 לאלהא במרומא ועל ארעא שלמא וסברא טכא לבנינשא
 loqueretur in celos angeli eis ab abirent ut eum & fuit
 והוא וכד אולו מן לותהון מלאכא לשמיא מלל
 in Bethleem vsque descendamus & dicerent vno cum vnus pastores
 רעותא הד עם הד ואמרין נרדא עדמא לבית לחם
 nobis patefecit Dominus sicut qui factus est istum sermonem & videamus
 ונרדא למלתא הדא דהורת איך דמריא אודע לן
 & infantem & Ioseph Mariam & inuenerunt festinanter & venerunt
 ואתו מסרהבאית ואשכחו לכדים וליוספ ו לעולא
 qui dictus fuerat sermonē manifestarūt vidissent & eū in praesepi qui positus
 דמים באוריא וכד חזו אודעו למלתא דאתמללת
 mirati sunt qui audierunt & omnes puerulo de illo apud eos
 עמהון עלוהו עלטליא וכלהון רשמעו אתדמרו
 verb maria pastoribus a sibi que dicta sunt iis super
 על אילין דאתמללו להון מן רעותא מרים דין
 in corde suo & voluebat hos sermones omnes cōseruabat
 נטרא הורת כלחון מלא הליון ומפחמא כלכרה
 Deum & laudarent glorificarent dum illi pastores & reuerſi sunt
 והפכו רעותא הנון כד משכחין ומהליון לאלהא
 apud eos dictum fuerat sicut & audierat quae vider. oib⁹ sup
 על כל דהו ושמעו איכנא דאתמלל עמהון
 in templum Dni nostri introitus matutinis
 דיצפרא דמעלתה דמרון להיכלא

Iesus nomē eius vocatū est puer ut circūcider. dies octo cōpleti essēt & cum
 וכד מלו תמניא יומין דנתנדר טליא אתקרי שמה ישוע
 in vtero cōceptus fuisset priusquā angelo ab q⁹ vocatū fuerat
 דאתקרי מן מלאכא קדם דנתבטן בכרסא

11 Et hoc vobis signum, Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in praesepio.
 12 Et subito facta est cum Angelo multitudo militiae caelestis, laudantiam Deum, & dicentium:
 13 Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in caelum, pastores loquebatur adiuuicem, Trāeamus vsque Bethleem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod fecit Dominus: & ostendit nobis.
 14 Gloria in altissimis Deo: & in terra pax hominibus bonae voluntatis.
 15 Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in caelum, pastores loquebatur adiuuicem, Trāeamus vsque Bethleem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod fecit Dominus: & ostendit nobis.
 16 Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam & Ioseph, & infantem positum in praesepio.
 17 Videntes autem cognouerunt de verbo, quod dictū erat illis de puero hoc.
 18 Et omnes qui audierant, mirati sunt, & de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos.
 19 Maria autem conseruabat omnia verba haec, conserens in corde suo.
 20 Et reuersi sunt pastores, glorificantes & laudantes Deū in omnibus quae audierant, & viderant sicut dictum est ad illos.
 21 Et postquam consummati sunt dies octo, ut circūcideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatū est ab Angelo, prius quā in vtero conciperetur.

22 והוא לבון אתא משכחין אנתון עולא דכרוך בעורורתא
 exercitus angelo cum apparuerunt & derepente in praesepi & positus
 וכים באוריא ומן שלי אתהו עם מלאכא חילותא
 gloria & dicerent Deum glorificarent eum caelorum multi
 סניאא רשמיא כד משכחין לאלהא ואמרין תשבוחתא
 erga filios homi. bonu & nuntium pax terram & super in excelsis Deo
 לאלהא במרומא ועל ארעא שלמא וסברא טכא לבנינשא
 loqueretur in celos angeli eis ab abirent ut eum & fuit
 והוא וכד אולו מן לותהון מלאכא לשמיא מלל
 in Bethleem vsque descendamus & dicerent vno cum vnus pastores
 רעותא הד עם הד ואמרין נרדא עדמא לבית לחם
 nobis patefecit Dominus sicut qui factus est istum sermonem & videamus
 ונרדא למלתא הדא דהורת איך דמריא אודע לן
 & infantem & Ioseph Mariam & inuenerunt festinanter & venerunt
 ואתו מסרהבאית ואשכחו לכדים וליוספ ו לעולא
 qui dictus fuerat sermonē manifestarūt vidissent & eū in praesepi qui positus
 דמים באוריא וכד חזו אודעו למלתא דאתמללת
 mirati sunt qui audierunt & omnes puerulo de illo apud eos
 עמהון עלוהו עלטליא וכלהון רשמעו אתדמרו
 verb maria pastoribus a sibi que dicta sunt iis super
 על אילין דאתמללו להון מן רעותא מרים דין
 in corde suo & voluebat hos sermones omnes cōseruabat
 נטרא הורת כלחון מלא הליון ומפחמא כלכרה
 Deum & laudarent glorificarent dum illi pastores & reuerſi sunt
 והפכו רעותא הנון כד משכחין ומהליון לאלהא
 apud eos dictum fuerat sicut & audierat quae vider. oib⁹ sup
 על כל דהו ושמעו איכנא דאתמלל עמהון
 in templum Dni nostri introitus matutinis
 דיצפרא דמעלתה דמרון להיכלא
 Iesus nomē eius vocatū est puer ut circūcider. dies octo cōpleti essēt & cum
 וכד מלו תמניא יומין דנתנדר טליא אתקרי שמה ישוע
 in vtero cōceptus fuisset priusquā angelo ab q⁹ vocatū fuerat
 דאתקרי מן מלאכא קדם דנתבטן בכרסא

A iij

22. Et postquā impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moyſi, tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum Domino.

23. (Sicut scriptum est in lege Domini, Quia omne maculinum adaperiens vuluā, Sanctū Domino vocabitur.)

24. Et vt darent hostiam secundumquod dictum est in lege Domini, par turturū, aur duos pullos colūbarum.

25. Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel: & Spiritus sanctus erat in eo.

26. Et responsum acceperat à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.

27. Et venit in Spiritu in templum. Et cū induceret puerum Iesum parentes eius, vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo:

28. Et ipse accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deū, & dixit:

29. Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundū verbum tuum in pace:

30. Quia viderunt oculi mei Salutare tuum:

31. Quod parasti ante faciem omnium populorum.

32. Lumen ad reuelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Israel.

33. Et erat Ioseph & mater eius mirantes super his quæ dicebātur de illo.

Mosis legem secundū purgationis eorum dies impleti fuissent & cetera
 וכר אתמליו וימתא דתרכיהון איך נמוסא דמושא
 sicut Domino coram vt sisterent eum in Ierusalem adduxerunt
 ויסקוהו לאורשלם דנקימוניהו קדם מרינא : איך
 Sanctus vuluam aperiens maculinus qd omnis Domini in lege scriptum est
 וכתוב בנמוסא דמריא דכל דכרא פתח מרבעא קרישא
 dictum est sicut sacrificium & vt darent vocabitur Dominus
 וימריא נתקרבא : ודנתלון דכחחא איכנא דאמיר
 colubarum pullos duos aut turturum par Domini in lege
 נמוסא דמריא זוגא דשופנינא או תרין פרוגא דיונא :
 Simeon erat cuius nomen in Ierusalem erat vnus autem vir
 וברא דין חד אית הוא באורשלם שמרה הוא שסעון
 consolationem erat & expectans & iustus erat rectus iste & vir
 וברא הנא כאין הוא וזדיק ומסכנא הוא לבוואה
 & dictum super eo erat sanctitatis & Spiritus Israel
 וסכול ורוחא דקודשא אית הות עלוהי : ואמיר
 vique mortem videret quod non Sanctitatis Spiritu ei fuerat
 וזא לה מן רוחא דקודשא דלא נחוא מותא עדמא
 fuerat veniens ipse hic Domini Christum videret
 ונחוא למשיחא דמרינא : הו הנא אתא הו
 puerum Iesum parētes eius cum introducerēt eū in templum in Spiritu
 ונחוא להיכלא בר מעלין לה אבהוהי לישוע טליא
 suscepit eum in lege pceptū fuerat sicut pro eo vt faceret
 ונעברון חלפוהי איכנא דפקיד בנמוסא : קבלה
 tu dimitte deinceps & ait deū & bened. vlnas suas in
 ודדעוהי וכרך לאלהא ואמר : סביל שרי אנת
 oculi mei vider. ga ecce in pace verbū tuū secundū dnē mi seruum tuum
 וד לעברך מריאך מלתך בשלמא : דהא הו עיני
 populorum omnium in conspectu preparasti quem tuū mīser
 ונך : הו דטיבת כפרצופא דכלהין אמותא :
 Ioseph Israel populo tuo & gloriam gentium ad reuelationē lumen
 ונחוא לנלינא דעממא ושובחא לעמך יסריל : יוסף
 de eo quæ dicebantur iis super erant mirantes & mater et
 וזא ונחוא תמיהין הו על אילין דמתמללן הו עלוהי :

22 και οτι ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρῶσμου αὐτοῦ, καὶ τοὶ νόμοι Μωϋσέως ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ
 καὶ ἔστησαν τῷ κυρίῳ 23 καὶ οὗς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου, Ὅτι πᾶν ζῷον ἀπαρτίζον μήτρας αὐτοῦ, ἀνοίξῃ τὴν κοιλίαν
 καὶ ἴδῃ σπῆρα. 24 καὶ ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν ἐπιτηδεύων σου, ἢ δύο γαλοπούλας ἢ
 δύο τurturum. 25 καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ ἄγιος πνεῦμα ὡς ὄνομα Σιμων, καὶ ὁ ἄγιος πνεῦμα εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἔμελλεν
 ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου. 26 καὶ ἦν ὁ ἀγιος πνεῦμα ἐν αὐτῷ. 27 καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου
 καὶ ἔθηκεν τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τοῖς ἰεροῖς. 28 καὶ ἔειπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἔμελλεν
 ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου. 29 καὶ ἔειπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἔμελλεν ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου. 30
 καὶ ἔειπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἔμελλεν ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου. 31 καὶ ἔειπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἔμελλεν
 ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου. 32 καὶ ἔειπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἔμελλεν ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου. 33
 καὶ ἔειπεν αὐτῷ ὁ κύριος, ὅτι ἔμελλεν ἰδεῖν τὸ σωτήριον τοῦ κυρίου.

positus est hic ecce matri eius Mariæ & dixit Simeon eis & benedixit
 34 וברך אנון שמעון ואמר למרים אמה הא הנא סים
 contraditionis & in signum in Israel multorum & in resurrectione in ruinam
 למפולתא ולקינא דסניאא ביסריל ולאנא דהרינא
 reuelentur ut lancea pertransibit tuam autem in animam
 35 ובנפשבי דין דילכי תעבר רומחא איך דנתנלין
 multorum cordium cogitationes
 מחשבתא דלבותא דסניאא !

Domini nostri introitus ad oblationem
 דקורבא דמעלתה דמרן

etiam Afer tribu de Phanuel filia prophetissa autē & Anna
 36 והנא רין נביתא ברחה דפנואל מן שבטא דאשיר אף
 vixerat marito suo cum annis & septem erat in diebus suis decrepita ipsa
 הי קשישרת ביומתח הות ושבע שנין עם בעלה הית
 octoginta annorum quasi vidua & erat sua virginitate à
 מן בתולותה : והורת ארמלתא איך שנין תבנאון
 & in oratione & in ieiunio templo à erat discens & non & quatuor
 וארבע ולא פרקא הות מן היכלא ובצומא ובצלוחא
 surrexit ipsa & etiam & nocte die erat seruiens
 פלחא הורת באימא ובליליא ! 38 ואף הי קמרת
 cum de eo erat & loquens domino & gratias egit ea ipsa hora
 בה בשעתא ואודירת למריא ומללא הות עלוהי עם
 & cum ipsius Ierusalem liberationem erat qui expectans quolibet
 כל נש דמסכא הוא לפורקנא דאורשלם ! 39 וכד
 in Galilæa reuersi sūt domini legem secundum omnia perfecissent
 שלמו כל ממום איך דבנמוסא דמריא הפכו לגלילא
 & corroborabatur crescebat autem puerulus ciuitatem suā Nazareth
 לנצרת מדינתהון ! 40 טליא דין רבא הוא ומתהיל
 erat dei & gratia sapientia & replebatur in Spiritu
 ברוחא ומתמלא חכמתא וטיבותא דאלהא אית הות
 in Ierusalem erant euntes anno in quolibet & homines eius sup eum
 עלוהי ! ואנשוהי בכל שנא אולין הון לאורשלם
 Pasche in festo
 בערעדא דפעהא !

34 Et benedixit illis Simeon
 & dixit ad Mariam matrem
 eius, Ecce positus est hic in
 ruinam, & in resurrectionem
 multorum in Israel, & in signum
 cui contradicetur:

35 (Et tuam ipsius animam
 pertransibit gladius) ut reuelentur
 ex multis cordibus cogitationes.

36 Et erat Anna prophetissa,
 filia Phanuel, de tribu Afer:
 hæc processerat in diebus
 multis, & vixerat cum viro
 suo annis septem à virginitate
 sua.

37 Et hæc vidua erat vsque ad
 annos octoginta quatuor: quæ
 non discedebat de templo,
 ieiuniis & obsecrationibus
 seruiens nocte ac die.

38 Et hæc, ipsa hora superueniens
 confitebatur Domino: & loquebatur
 de illo omnibus qui expectabant
 redemptionem Israel.

39 Et ut perfecerunt omnia
 secundum legem Domini,
 reuersi sunt in Galilæam, in
 ciuitatem suam Nazareth.

40 Puer autem crescebat, &
 confortabatur Spiritu, plenus
 sapientia: & gratia Dei erat
 in illo.

41 Et ibant parentes eius
 per omnes annos in Ierusalem,
 in die festo Pasche.

34 και δὲ εὐλόγησεν αὐτοὺς Σιμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς Μαρίας τὴν μητέρα αὐτῆς, ἰδοὺ ἔτι καίτοι εἰς τὴν σῶσιν καὶ
 ἀνάστασιν πολλῶν ἐστὶ τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. 35 καὶ αὐτὴ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διεκέντηται
 ῥομφαία ὅπως ἀπὸ δόκαυ καὶ ἰσχυρῶν ἀπολογισμῶν. 36 καὶ ἦν ἄννη πρὸς τοὺς ἑβδομήκοντα
 Φαινητῶν καὶ ἑπτάς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἡλικίας, ἡρώσθη δὲ ἡμέρας ἐπὶ τὸν ἄνδρα τῆς παρθενίας
 αὐτῆς. 37 καὶ αὐτὴ ἦν ἡρώσθη ὡς ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ἡρώσθη δὲ ἡμέρας ἐπὶ τὸν ἄνδρα τῆς
 παρθενίας αὐτῆς καὶ ἡμέρας. 38 καὶ αὐτὴ αὐτῆς τῆς ἡλικίας, ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῆς ἡλικίας, καὶ ἐλάλησεν πρὸς
 αὐτὸν πᾶσι τοῖς ἀκούουσιν αὐτὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ. 39 καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ καὶ τὸν νομὸν κινεῖν,
 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῆν Ναζαρέθ. 40 τὸ δὲ παιδίον ἤρθαι καὶ ἐκραταιώθη
 πνεύματι καὶ σοφίᾳ, καὶ χάριτι καὶ ἐκράτει ἐν
 Ἱερουσαλὴμ τῆς ἑορτῆς τῆς πάσχα.

42 Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis in Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi.

43 Cōsummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem: & non cognouerunt parentes eius.

44 Existimantes autem illū esse in comitatu, venerūt iter diei, & requirēbant eum inter cognatos & notos.

45 Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirētes eum.

46 Et factum est, post tri-duum inuenērunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos.

47 Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia & responsis eius.

48 Et vidētes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum, Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te.

49 Et ait ad illos, Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse?

50 Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos.

51 Et descendit cum eis, & vēnit Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius confertabat omnia verba hæc in corde suo.

natiuitatem post in sabbatho vnus

דוד בשבט דבתי ילדא

foliti sicut ascenderunt duodecim annorum filius esset & cum

42 וכד הוא בר שנין תרתעסר סלקו איבנא דמערין

43 וזו לעדעדא : 43 וכד שלמו יומתא הפכו להון ישוע

44 וזו טליא פש לה באורשלים ויוסרי ואמה לא ידעו :

45 סברין הון ניר דעם בני ליתיהון הו וכד אתו מרדא

46 וזו לה : 46 וכן בכר תלתא יומין אשכחיהו בהיכלא

47 וזו יתב מצעת מלפנא ושמע מנהון ומשאל להון :

48 ותמיהין הון כלהון אילין דשמעין הון לה כחכמתה

49 וזו למנא עברת לן הכנא דהא אנא ואבך בטורפא

50 וזו ידעין אנתון דבית אבי ולא לי דאהוא : 50 הנון דין

51 וזו אשתודעו למלתא דאמר להון : 51 ונחת עמיהון

52 וזו אשתודעו ומשתעבד הוא להון אמה דין נטרא הות

52 Et Iesus

42 και οτι εημερο εηρη δωδεκα, αυθαατω αυτω εις Ιεροσολυμα, και το εδωκε τω εορτη, 43 και το λειψανται ται ημερα, εν παρ' αφορηθη αυτοι, οτι μενειν Ιησους ο πατρ ο Ιηουσαλημ, και εν εσην Ιωανη και μητηρ αυτη. 44 νομισαντες δε αυτη ο Ιηουαδωα (Ι), η ληθον ημερασ οδον και αυ εζητηεν αυτην εν τωσ σθηεσ, και εν τωσ γυναικωσ. 45 και μη δροητες αυτην, οτι παρελθεν εις Ιηουσαλημ, ζητηουησ αυτη. 46 εημερο, μη ημερασ ηρεισ, διρον αυτην εν τω ερω κα Σιζοιδρον εν μεσω ηρησ διδασκαλων, και αικουσθη αυτην εν περιωτωνται αυτοι. 47 εζητηον δε πατρ οσ αικουσθησ αυτη, οτι Ιηουαδωα και ταησ δωδεκα ημερησ αυτη. 48 και ιδουσ πατρ αυτη, οτι επληρωσθησ και σθησ αυτη η μητηρ αυτησ απησ, τωσ ησ, ησ επιησασ ημωσ δωδεκα ημερησ αυτησ, οσ δωδεκα ημερησ αυτησ, οσ δωδεκα ημερησ αυτησ. 49 και εθησ σθησ αυτησ, ησ οσ εζητηηε μεσ οσ ησ δωδεκα ημερησ αυτησ, οσ δωδεκα ημερησ αυτησ. 50 και αυτησ σθησ αυτησ, οσ εζητηηε μεσ οσ ησ δωδεκα ημερησ αυτησ, οσ δωδεκα ημερησ αυτησ. 51 και και πθησ μεσ αυτησ, οσ εζητηηε μεσ οσ ησ δωδεκα ημερησ αυτησ, οσ δωδεκα ημερησ αυτησ. 52 Et Iesus

& gratia & sapientia sua factura sua erat crescens autē Iesus
ישוע דין רבא הוא בקומתה ובחכמתה ובניבותא
& homines Deum apud
לות אלהא ובנישנא :

51. Et Iesus proficiebat sapientia, & aetate, & gratia apud Deum, & homines.

C A P. III.

3 Caput
קפלאון נ
Epiphania festi ad oblationem
דקורבא דעארא דדנחא

Cæsaris Tiberij regni autem decimoquinto in anno
בשנת חמשעשרא דין דמלכותה דטבריוס קסר
quartæ partis princeps dum in Iudæa Pilati Pontij sub præfectura
בהגמנותא דרפנטיוס פילטוס ביהוד כר רישא דביעינא
quartæ partis princeps frater eius & Philippus in Galilæa Herodes
הרודס דגליליא ופיליפוס אחוהי רישא דביעינא
quartæ partis princeps & Lyfania Trachonitidis & in regione in Ituria
באיטוריא ובאתרנא דטרכונא ולוסניא רישא דביעינא
fermo fuit & Caiphæ Annæ sacerdotij in principatu Abilenes
דאבילנא : ברבות כהנותא דהגן ודקיפא הות מלתא
in vniuersam & venit in deserto Zachariæ filium Ioannē ad
דאלהא על יוחנן בר זכריא בחורבנא : ואתא בכלה
penitentij baptismum prædicaret dum Iordanem quæ est circa regionē
אתרנא דחררי יורדן כד מכרו מעמודיתא דתיבותא
in scripto scriptum est sicut peccatorum in remissionem
לשובבנא דחטונא : איכנא דכתיב בכתבנא
in deserto clamantis vox qui dixit propheta Isaiæ sermonum
דמלא דאשעינא נביא דאמר קלא דקרא בחורבנא
semitas in planiciem & dirigit Domini viam parate
טיבו אוררה דמריא ותרוצו בפקעתא שבילא
& omnes implebuntur valles omnes Dei nostri
לאלהן : בלהון נחלון נתמלון ובלהון טורנא
aspera & regio humilis tumulus & fiet deprimentur & colles
ורמתא נתמככון ונהוא ערמא לשפא ואתרא עסקא
Dei vitam caro omnis & videbit plana
לפקעתא : ונחוא כל בסר חיא דאלהא :

1 ANNO autem quinquagesimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, Tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis regionis, & Lyfania Abilene Tetrarcha.

2: Sub principibus Sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbū Domini super Ioannem Zachariæ filij in deserto.

3 Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum penitentis in remissionem peccatorum:

4 Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophete, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

5 Omnis vallis implebitur: & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in vias planas:

6 Et videbit omnis caro Salutare Dei.

52. & Ιησους αυξανωντες σοφιας & ηλικιας, & αγαπης προς θεον & ανθρωπους.
Κεφ. γ.

I Εν ετη δε πεντηκοντα δωτη της ηγεμονιας Τιβεριου Καισρος, ηγεμονιου της Γουδαίας, και της τετραρχου της Γαλιλαιας Ηρωδου Φιλιππου δε της αδελφου αυτου της τετραρχου της Ιουδαίας και Τετραρχου της Γαλιλαιας και Λυσανιου της Λιβανου της τετραρχου της, 2 επ' αρχιερευων Αναν και Καϊφα, εγενεθη ρημα θεου εν Ιωαννη τον υιον του Ζαχαριου εν τη ερημω. 3 και ηλθεν εις παντα τα ερημικα του Ιορδανου, κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εις αρετην αμαρτανων. 4 ως λεγει και ο βιβλων λεγων Ησυχια του ερημικου, λεγουστας, Φωνη βοωντας εν τη ερημω, ετοιμασατε τω εδω κωλει, δωθειας ποιητε τας πελεις αυτου. 5 παντα φαρυσει πληρωθησονται, και παν ορος και βουκος κατανοωθησονται και εσται λα σκελια εις δωθειαν, και αι τραχηλαι εις εδους λειας. 6 και εψαται παντα ορηξ το ερημικον του θεου.

B

7. Dicebat ergo ad turbas, quæ exhibant ut baptizarentur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?
 8. Facite ergo fructus dignos penitentiæ, & ne cœperitis dicere, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.
 9. Jam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.
 10. Et interrogabant eum turbæ, dicentes, Quid ergo faciemus?
 11. Respondens autem dicebat illis, Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat.
 12. Venerunt autem & publicani ut baptizarentur: & dixerunt ad illum, Magister, quid faciemus?
 13. At ille dixit ad eos, Nihil amplius quàm quod constitutum est vobis, faciatis.
 14. Interrogabant autem eum & milites, dicentes, Quid faciemus & nos? Et ait illis, Neminem concutiat, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendiis vestris.
 15. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne fortè ipse esset Christus:

ut baptizaretur ad eum erat que veniet illis turbis erat & dicitur
 ואמר הוא לכנשם אילין דאתין הוו לותה למעמד
 que futura est ira ab ut fugeritis vobis ostend. quis viperarum progenies
 ודא דאברנא מנו חויכון למערק מן רוזנא דעתיד
 dicere incipiat nec penitentiæ dignos fructus igitur facite
 ועבדו הכיל פארא שוין לתיבותא ולא תשרון למאמר
 q ex enim vobis ego dico Abraham nobis est qd pater apud iudeos
 ונמשכון אבא אית לן אברהם אמר אנן לכון ניר דמן
 Abrahæ filios suscitare Deus potest lapidibus istis
 וילין כנפא משכת אלהא למקמו בניא לאברהם
 igitur arbor omnis arboris radicem ad posita est securis autem
 וא דין רנא סים על עקרא דאילנא כל אילנא הכיל
 & interrogates mittitur & in ignem exciditur facit non bonos que fructus
 ופארא טבא לא עבד מתפסק ובנורא נפלו ומשאלין
 & ait respodit faciemus igitur quid & dicebat turbæ eam enim
 וו לה כנשא ואמרין מנא הכיל נעבד
 & is ei non sunt cui det tunica dux ei cui sunt is illis
 ויון מן דאית לה תרתין כותינין נתל למן דלית לה ומן
 publicani etiã & venerunt faciat similiter cibis ei cuius
 וית לה סיכרתא הכנא נעבד
 dixit verò ipse faciemus quid Magister ei & dicitur ut baptizaretur
 למעמד ואמרין לה מלפנא מנא נעבד
 vobis q mandatu est quam amplius quicquam exigatis ne eis
 ויון ליה התבעון מדם יתיר עלמא דפקיד לבון
 & dicebant militie cultores eum erant & interrogates exigentes
 למתבע
 & quæpiam insolecatis contra queq. ne eis dixit nos etiam faciemus qui
 נא נעבד איל הנו אמר להון לא כאנש תתנרון ולאנש
 expectans autem eum stipendia vestra vobis & sufficiant opprimatis
 לאתעשקון נספקון לבון אפסניתכון
 in cordib⁹ suis erant cogitantes & omnes Ioanne de populo esse
 הוא עמא על יוחנן וכלהון מתחשבין חוו בלבהון
 Christus esset quod fatis
 ודלמא הוו משיחא

7. Ηταν ουω τοις ουπερδουμοις οχλοισ βαπτιζωμαι αυτω, ητοιμασα εχιδναν. ος ουτι δεξεται υμιν σιγη
 ζαπο της μελλουσης οργης: 8. ποιησατε ουω καρπις αξιουσ της μετανοιας, και μη δοξαζεστε λεζαυ ου εσταις πο
 περα εχιδνα τον Αβρααμ. λεγων τον υμιν, ο η δουαται ο θεος και ηβη λιδων ουτω ε γινεται τινεα τον Αβρααμ.
 9. ηδη δε και η αξιου σωος τω ριζαν ηβη δειδρον αυτου. παρ ουω δειδρον μη ποιησω καρπον καλο ου εστιν πο
 και εις πυρ βαλησται. 10. και ετι πρωτων αυτων οι οχλοισ, λεγοντες, υ ουω ποιησμεν; 11. απαντησεν
 λεζα αυτοις, ο εχων δυο χιτωνας, μετα δότεν τον μη εχοντα και ο εχων βρωματα, ο υμωσ ποιηστω. 12. ελθον
 και τιμωται βαπτιζωμαι, και επον σωος αυτον, διδασκαλε, υ ποιησμεν; 13. ο δε ειπεν σωος αυτοις, μηδ
 πλειον σφραζετε εσεντα μενει υμιν σωασσωντε. 14. επρωτων δε αυτων και στρατιωτοι, λεγοντες, και ημω
 υ ποιησμεν; και ειπεν σωος αυτοις, μηδενια εσεντα σιπητε, μηδε σι καο αντησση, και δερωσθε ουε οψασθαι υμω.
 15. σωος σδοκαυωτες δε τον λαον, και ελεγε λεγοντων αυτων ου ταυς καρδιας αυτων εβη τον Ιωαννη, μηδ αν
 το; ηη ο Χριστος;

vos sum baptifans ecce ego eis & dixit Iohannes respondit
 16 **ענה יוחנן ואמר להוין אננה הא מעמד אנא לכון**
 ego sum dignus cuiusno me q potetior est is post me autē venit in aqua
 כמיא אתא דין בתרי הו דחילתן מניו הו דלא שוא אנא
 sanctitatis in Spiritu baptifabit vos ipse calcem eorum ei^o corrigiā vt solū
 דאשרא ערקא דמסנוהו הו נעמרכון ברוחא דקודשא
 arcam suam & repurgat in manu sua cribrum qui tenet is est & in igne
 ובנורא⁷ הו דאחיד רפשא כאידרה ומרכא אדרוהי
 extinguitur qui nō in igne comburet & paleas in horrea sua colligit & triticū
 והשא כנש לאוצרוהי ותבננה נוקד כנורא דלא דעכא
 & annūciās erat docens multa alia etiam
 18 **אוי אחרניתא דין סניאתא מלוי הו אומסבר לעמא**
 Ioanne à quod arguebatur propterea tetrarcha autem Herodes
 הרודס דין מטרכא מטל דמתכסס הוא מן יוחנן
 flagitiis omnibus & de fratrī ei^o Philippi vxore Herodiade de
 על הרודינא אנתה פיליפוס אחוהי ועל כלחין ביטאת
 & inclusit omnia super hoc etiam adiecit fuerat quz faciēs
 דעבר הויה²⁰ אוסר אוי הרא על כלחין והבשה
 vt etiā populus omnis baptifār. dū autē fuit victorum in domū Ioannē
 ליוהנן בית אסירא²¹ הוא דין כד עמד כלה עמא ואוי
 & descendit celi aperti sunt oraret & dum baptifār. Iesus
 ישוע עמד וכד מעלל אתפתחו שמיא²² ונתחת
 fuit & vox columbę corporea in specie super eum sanctitatis Spiritus
 רוחא דקודשא עלוהי בדמות נושמה דיונא וקלא הוא
 mihi complacui in te dilectus filius meus est tu quz dixit calis de
 מן שמיא דאמר אנתה הו כרי הכיבא כן אעטביר
 Epiphaniam post secundę in sabbatho vnius ad vesperam
 דרמשה דחד בשבא דתרין דבהר דנחא
 & existimabatur triginta annorū fili^o quasi erat existens Iesus verō ipse
 23 **הו דין ישוע איתוהי הווא איך בר שנין תלתין ומסכתר**
 filij Melchi filij Leui filij Matthat filij Heli filij Ioseph filius
 הוא בר יוכי בר הלא²⁴ בר מטת בר לוי בר מלכי בר
 Ioseph filij Ianne
 יאני בר יוכף

16 Respondit Iohannes, di-
 cens omnibus, Ego quidem
 aqua baptizo vos: veniet au-
 tem fortior me, cuius non
 sum dignus soluere corrigiā
 calcamentorum eius: ipse
 vos baptizabit in Spiritu San-
 cto, & igni.
 17 Cuius ventilabrum in
 manu eius, & purgabit arcā
 suam, & congregabit triticū
 in horreum suum, paleas au-
 tem comburet igni inextin-
 guibili.
 18 Multa quidem & alia ex-
 hortans euangelizabat po-
 pulo.
 19 Herodes autem Tetrarcha
 cūni corripeteretur ab illo de
 Herodiade vxore fratris sui
 Philippi, & de omnib⁹ malis
 quz fecit Herodes;
 20 Adiecit & hoc super om-
 nia, & inclusit Ioannem in
 carcerem.
 21 Factum est autem cūni
 baptizaretur omnis popul⁹,
 & Iesu baptizato & orante,
 apertum est cælum:
 22 Et descendit Spiritus Sā-
 ctus corporali specie sicut
 columba in ipsum: & vox de
 cælo facta est, Tu es filius
 meus dilectus: in te compla-
 cuit mihi.
 23 Et ipse Iesus erat inci-
 piens quasi annorum trigini-
 ta, vt putabatur, filius Ioseph,
 qui fuit Heli,
 24 Qui fuit Matthat, qui
 fuit Leui, qui fuit Melchi,
 qui fuit Iānc, qui fuit Ioseph,

16 ἀπακριβῶς ὁ Ἰωάννης ἀπεστὶ λέγων, ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ὁ ἰσχυρότερός μου, ὃς ἐμὶ ἰσχυ-
 ρότερός ἐστι καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 17 ὃ δὲ ἰσχυρό-
 τερός ἐστι καὶ ἐμὲ, καὶ οὐκ ἔστι ἐμὲ ἀξίως ἵνα λύσω τὰ ἰμῶνα τοῦ ἐκείνου, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 18 πολλὰ καὶ ἄλλα ἐλάλει αὐτῷ ἔτι καὶ ἄλλα ἐλάλει αὐτῷ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 19 ὃ δὲ ἰσχυρό-
 τερός ἐστι καὶ ἐμὲ, καὶ οὐκ ἔστι ἐμὲ ἀξίως ἵνα λύσω τὰ ἰμῶνα τοῦ ἐκείνου, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 20 ἔτι καὶ ταῦτα ἐλάλει αὐτῷ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 21 ἐγένετο δὲ ὡς ἐπληρώθη ἡ βαπτισμὸς αὐτῶν ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 22 καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 23 καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ἐν τῷ ἁπλοῦς ὕδατι, βαπτίσει δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἰσχύει καὶ πῦρ. 24 τὸ Ματθαῖος, τὸ Λεὼι, τὸ Μελχί, τὸ Ἰωάννης, τὸ Ἰωσήφ,

B ij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

25 Qui fuit Matthathie, qui fuit Amos, qui fuit Naü, q fuit Hefli, qui fuit Nagge,
 26 Qui fuit Mahath, qui fuit Mathathie, q fuit Semci, qui fuit Iuda,
 27 Qui fuit Ioanna, qui fuit Refa, qui fuit Zorobabel, q fuit Salathiel, qui fuit Neri.
 28 Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cofam, qui fuit Elmadam, qui fuit Her,
 29 Qui fuit Iefu, qui fuit Eliézer, qui fuit Iorim, qui fuit Matthar, qui fuit Leui,
 30 Qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Iofeph, q fuit Iona, qui fuit Eliacim,
 31 Qui fuit Melcha, qui fuit Menna, qui fuit Matthatha, q fuit Nathá, qui fuit David,
 32 Qui fuit Iefse, qui fuit Obed, qui fuit Boos, qui fuit Salmon, qui fuit Naafon,
 33 Qui fuit Aminadab, Qui fuit Aram, qui fuit Efron, qui fuit Phares, qui fuit Iudæ,
 34 Qui fuit Iacob, qui fuit Iaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor,
 35 Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale,
 36 Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech,
 37 Qui fuit Mathufale, q fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainá,
 38 Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Nagge filij Hefli filij Naum filij Amos filij Mathathie filij
 : בר מתתיה בר עמוץ בר נחום בר חסלי בר נני :
 Iuda filij Ioseph filij Semci filij Mathathiz filij Mahat filij
 : ברמאת בר מתתיה בר שמעי בר יוסף בר יהודא :
 Neri filij Salathiel filij Zorobabel filij Refa filij Ioanna filij
 : בר יוחנן בר רסא בר זורבבל בר שלתאיל בר נרי :
 Er filij Elmadaab filij Cofam filij Addi filij Melchi filij
 : בר מלכיבר אדי בר קוסם בר אלמורד בר עיר :
 Leui filij Mutthar filij Iorim filij Eliézer filij Iefu filij
 : בר יוסף בר אליעזר בר יורם בר מתתא בר לוי :
 Eliacim filij Iona filij Ioseph filij Iuda filij Simeon filij
 : בר שמעון בר והודא בר יוסף בר יונם בר אליקים :
 David filij Nathan filij Marthathia filij Meona filij Melcha filij
 : בר מלישא בר מאני בר מטתיה בר נתן בר דוד :
 Naafon filij Salmon filij Booz filij Obed filij Iefse filij
 : בר אישׁי בר עובד בר בעז בר סלמון בר נהשון :
 Iudæ filij Phares filij Efron filij Aram filij Aminadab filij
 : בר עמינדב בר ארם בר הצרון בר פרץ בר יהודא :
 Nachor filij Thare filij Abrahæ filij Iaac filij Iacob filij
 : בר יעקוב בר איסחק בר אברהם בר תרח בר נחור :
 Sale filij Heber filij Phaleg filij Ragau filij Sarug filij
 : בר סרוג בר ארעו בר פלג בר עבר בר שלא :
 Lamech filij Noe filij Sem filij Arphaxad filij Cainan filij
 : בר קינן בר ארפכסד בר שיש בר נוח בר למך :
 Cainan filij Malaleel filij Jared filij Henoch filij Mathufale filij
 : בר מתושלה בר הנוך בר ירד בר מהללאיל בר קינן :
 Deo qui ex Adam filij Seth filij Henos filij
 : בר אנוש בר שית בר אדם ברמן אלהיה :

4 Caput
 קפלאון ד

Ieiunij in introitu in sabbatho vnus

דחד בשבא דמאעל צומא

Iordane à reuersus est sanctitatis Spiritu plenus cum autem Iesus

: ישוע רין כד מלא רוחא דקודשא הפך מן יורדנן :

in desertum Spiritus & dixit cum

דברתה רוחא להורבא :

25 Ἡ Ματθῆαιος, ὁ Ἀμωσ, ὁ Ναυμ, ὁ Ἐσθλὶ, ὁ Ναγῆαι, 26 Ἡ Μααδθ, ὁ Ματθῆαιος, ὁ Σεμει, ὁ Ἰωαννα
 Ἰωδα, 27 Ἡ Ἰωαννα, ὁ Πισα, ὁ Ζοροβὰβελ, ὁ Σαλαθιηλ, ὁ Νηρι, 28 Ὁ Μελχι, ὁ Ἀδδιδ, ὁ Κωσῆμ,
 Ἐλεμθὰμ, ὁ Ηρ, 29 Ἡ Ἰωση, ὁ Ἐλιεζρ, ὁ Ἰωρημ, ὁ Ματθῆαιος, ὁ Ἀβελ, 30 Ὁ Σιμων, ὁ Ἰωδα, ὁ
 Ἐλιεζρ, ὁ Ἰωση, ὁ Ἐλιακίμ, 31 Ὁ Μελχῆα, ὁ Μαθῆαθ, ὁ Ματθῆαιος, ὁ Ναθαν, ὁ Δαβιδ, 32 Ὁ Σιμων,
 Ὡσῆμ, ὁ Βοοζ, ὁ Σαλμων, ὁ Νααφον, 33 Ὁ Ἀμινὰδαβ, ὁ Ἀραμ, ὁ Ἐφρον, ὁ Φαρες, ὁ Ἰωδα, 34
 Ἰακωβ, ὁ Ἰσαακ, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Θάρα, 35 Ὁ Ναχωρ, ὁ Σαρουγ, ὁ Ραγου, ὁ Φαλεγ, ὁ Ἐβρ, ὁ Σαλ,
 36 Ὁ Καϊνῆ, ὁ Ἀρφαξὰδ, ὁ Σεμ, ὁ Νωε, ὁ Λαμῆχ, 37 Ὁ Μαθουσαλα, ὁ Ἐνοχ, ὁ Ἰαρεδ, ὁ Μαλαλελ,
 Καϊνῆ, 38 Ὁ Ἡενος, ὁ Σεθ, ὁ Ἀδαμ, ὁ Θεος.

Κεφ. δ.

1 Ἰησοῦς δὲ πληρὸς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐξ Ἰορδάνου ἦν ἐν τῇ ἔρημῳ καὶ εἶπεν ὁ πνεῦμα εἰς τὴν ἑρήμην,

comedit & nō criminatore 2 vt tentaretur quadraginta diebus
 1 יומתא ארבעים דנתנסת מן אכל קרענא ולא לעם
 esuriit postea eos compleuisset & cum diebus in illis quicquā
 מרם כהון יומתא וכד שלם אנון והרתת כפן :
 dic Dei es filius si criminator ei & dixit
 3 ואמר לה אכל קרענא אן כרה אנת דאלהא אמר
 ei & dixit Iesus respondit panis vt fiat huic lapidi
 לכאפנת הרא ותהוא לחמנא : 4 ענא ישוע ואמר לה
 sed hominis filius viuēs solo in pene est quodd nō est scriptum
 כתיב הו דלא הוא בלחמא בלחוד היא בר נשא אלנא
 excelsum in montē Satanas & subduxit eum Dei verbo in omni
 בכל פתגם דאלהא : 5 ואסקרה סטנא לטורא רמא
 & ait modico in tempore terrē regna omnia & ostēdit ei
 והויה כל הון מלכותא דארעא בעדנא זעורא : 6 ואמר
 & gloriā eius vniuersā hanc potestatem dabo tibi criminator ei
 לה אכל קרענא לך אתל שולטנא הדא כלה ושובחה
 igitur si eam ego do voluero & cui tradita est ea mihi
 דלי משלם ולמן דאצנא ויהב אנא ליה : 7 אן הכיל
 & dixit Iesus autem respondit omnia erunt tua coram me adores
 סגוד קדמי דילך נהוא כלרה : 8 ענא דין ישוע ואמר
 soli & ei adorabis Deū tuū quia Dominum est scriptum ei
 לרה כתיב הו דלמרינא אלהך תסגוד ולה בלחוד והו
 pinaculum supra & statuit eum in Ierusalem & adduxit eum seruiēs
 תפלוח : 9 ואיתיה לאורשלם ואקימה על כנפנת
 te ipsum deice Dei es filius si ei & ait templi
 דהיכלא ואמר לה אן כרה אנת דאלהא ארמא נפשך
 de te p̄cepit quia angelis suis enim scriptum deorsum hinc
 מכא לתחרת : 10 כתיב גיר דלמלאכוהי נפקד עליך
 offendas ne tollent te vltis suis & in vt custodiāt te
 דננטרונך : 11 ועל דרעהון נשקלונך דלמא תתקל
 est dictum ei & ait Iesus autē respondit ad lapidem pedē tuū
 רגלך בכאפנת : 12 ענא דין ישוע ואמר לרה אמיר הו
 Deum tuū Dominum tentabis quōd nō
 דלא תנסא למריא אלהך :

2 Diebus quadraginta, & tentabatur à diabolo. Et nihil manducauit in diebus illis : & consummatis illis, postea esuriit.
 3 Dixit autem illi diabolus, Si filius Dei es, dic lapidi huic vt panis fiat.
 4 Et respondit ad illum Iesus, Scriptum est, Quia non in solo pane viuēt homo, sed in omni verbo Dei.
 5 Et duxit illum diabolus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terrē in momento temporis: & ait illi,
 6 Tibi dabo potestatem hanc vniuersam, & gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa.
 7 Tu ergo si prociens adoraueris coram me, erunt tua omnia.
 8 Et respondens Iesus, dixit illi, Scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruiēs.
 9 Et duxit illum in Ierusalem, & statuit eum super pinnam templi: & dixit illi, Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum.
 10 Scriptum est enim, quod Angelis suis mandauit de te, vt conferuent te:
 11 Et quia in manibus tollent te, ne fortē offendas ad lapidem pedem tuum.
 12 Et respondens Iesus, ait illi, Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum.

2 Ημέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ἔσται ὁ Ἰησοῦς ἵνα ἔραξηται ὑπό τὸ πνεῦμα τῶν ἐναντίων αὐτοῦ καὶ ἐσθίῃ καὶ πινῇ ἕνα ἄρτον καὶ οὐκ ἐπιπιῇ οὐδὲν ἕως ἡμερῶν ἡμῶν αἱ καὶ συντε-
 λεθίσανται αὐτῷ, ὅστερον ἐπιπείσασθαι. 3 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, εἰ υἱὸς εἶ ὁ Θεοῦ, εἰπὲν τῷ θεῷ ἵνα γέ-
 νηται ἄρτος. 4 καὶ ἀποκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, λέγων, γέγραπται, Οὐκ ἐστὶν δοκιμῆς ἕσθαι ἢ ποιεῖν ὁ ἀδελφῶν σου. 5 καὶ ἀγαγὼν αὐτόν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλόν, ἐθιξέν αὐτῷ πάσας τὰς βα-
 σιλείας τῆς ἐγκαυμένων ἐν τριμῶν ἡμερῶν. 6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, σοὶ δώσω τὴν βασιλείαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ὅτι ἐμοὶ κενόδοξαί δόξαται, καὶ ἡ εὐσεβεία δόξαται αὐτῶν. 7 σὺ αὖτὸς εἰς τὸν οὐρανὸν ἔβαλες τοὺς πόδας σου, ἵνα σὺ πεῖσαι. 8 καὶ ἀποκριθὲν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι παρὰ ὅπισθε μου Σατανᾶ γέγραπται, Πραοκαλεήσεις κενόδοξοι θεοὶ θεοῦ, καὶ αὐτῷ μοι ἠλάτρυθες. 9 καὶ ἠγάγετο αὐτόν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐστῆσεν
 αὐτὸν ἐπὶ τῇ πύλῳ τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ υἱὸς εἶ ὁ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐκ τῆς κορυφῆς ταύτης. 10 γέγραπται γάρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐτάξαται πόδας σου ἵνα οὐκ ἐπιπιῇ οὐδὲν ἕως ἡμερῶν αἱ καὶ συντελεθίσανται αὐτῷ. 11 καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης, καὶ ποιεῖ τὸ πνεῦμα τῶν ἐναντίων αὐτοῦ. 12 καὶ ἀποκριθὲν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐστὶν, Οὐκ ἐτάξαται πόδας σου ἵνα οὐκ ἐπιπιῇ οὐδὲν ἕως ἡμερῶν αἱ καὶ συντελεθίσανται αὐτῷ.

13 Et consummata omni tentatione diabolus recessit ab illo vsque ad tempus.
 14 Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilæa: & fama exiit per vniuersam regionem de illo.
 15 Et ipse docebat in synagogis eorū: & magnificabatur ab omnibus.
 16 Et venit Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundum consuetudinem suā die sabbathi in synagogam: & surrexit legere.
 17 Et traditus est illi liber Isaie propheta. Et vt reuoluit librum, inuenit locum vbi scriptum erat.
 18 Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde.
 19 Prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere contractos in remissionem, prædicare annū Domini acceptum, & diem retributionis.
 20 Et cūm plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum.
 21 Cæpit autem dicere ad illos, Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris.
 22 Et omnes testimoniū illi dabāt: & mirabātur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph?

eo ab secessit tentationes has omnes crimator abfoluisset & cetera
 וכד שלם אבל קרצא כלהון נסיונוהי פרקמן לותה
 Dni nostri circunciso tempus vsque
 גוורתה דמין יד ונבנה
 de eo & exiit in Galilæam Spiritus cum virtute Iesus & reuertens
 והפך ישוע בחילא דרוחא לגלילא ונפק עלוהי
 erat docens & ipse quæ circa eos regionem per vniuersam fama
 ונבא בכלרה אתרא דחדריהון: והו מלף הוה
 in Nazareth & venit homine omni ab erat & celebratus in synagoga
 נבנשתהון ומשתבחה חוואמן כל אנשו: ואתא לנצרת
 in die in synagoga erat solitus sicut & ingressus fuerat educatus
 ונבא דאתרבי ועל איכנא דמעד הוא לכנושתא ביומא
 Isaiæ liber ei & datus est ad legendum & surrexit librum
 וכתבא וקם למקרא: ואתיהב לה ספרא דאשעיא
 scriptum erat vbi locum & inuenit librum Iesus & aperuit
 ונבא ופתח ישוע ספרא ואשכח דוכתא איכא דכתיב:
 pauperibus vt euangelizet vnxit me hoc & propter sup me Domini spiritus
 רווחה דמריא עלי ומטל הנא משחני למסברו למסכנא
 captiuis & ad predicandū corde contritos ad sanandum & mittens
 ושלחני למאסוי לתבירי לבנא: ולמכרוזו לשבאי
 in libertatem contractos & ad dimittendū visum & ceteris remissionem
 ונבקנא ולעוירא הווא ולמשררו לתבירא בשובקנא
 librum & plicuit Domino acceptum annū & ad predicandū
 ומכרוזו שנתא מקבלתא למריא: וכרך ספרא
 qui in synagoga autem omnium sedit & abiit ministro & decedens
 וכתב למשמשנא ואול יתב כלהון דין דבכנושתא
 quia hodie ad eos dicere & cepit in eū erant intuetes oculi eorū
 ונתון הירן הווי ברו: ושרי למאמר לותהון דיוכנא
 ei erant & testificantes in auribus vestris hæc scriptura impleta est
 ושתלם ככתבא הנא דבארניכון: וסהדין הווי לרה
 ex erant q pcedentes gratiæ ob sermones erant & mirantes omnes
 גרוון ומתדמרין הווי דמלא דטיכותא דנפקן הווי מן
 Ioseph filius iste est nonne & dicentes vocat
 ונבא ואתרין לא הוא הנא בר יוסק:

13 και συναπλήσας πάντα πειρασμῶν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. 14 και ὑπερέβη ἡ
 σοφία ἐν τῇ δυναμείῳ τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, και φήμι μὲν πάλαι καὶ ὅλος τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.
 15 και αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δόξα δὲ ὄχι μόνον ἐν ταῖς αὐτῶν. 16 και ἠλλοθεν ἦεν
 Ναζαρέτ, ἢ ἡ πόλις αὐτοῦ, και εἰσὶν λέγει τὸ εἰσὶν αὐτῶν, ἐν τῇ ἡμετέρῃ γῆ. Ἐβλεπῶν εἰς τὴν συναγωγὴν
 και εὐερεθίσθησαν πάντες. 17 και ἐπέδθη αὐτῷ βιβλίον Ἠσαΐου τοῦ προφητοῦ, και ἀνοήτως τὸ βιβλίον, ὡς
 τὸ πῶς ἦν γεγραμμένον. 18 Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμὲ, ἔνευεν ἔρχεσθαι με, διαγγελλίσασθαι πνεύματι
 μετὰ ἐμὲ ταῖς συναγωγαῖς ταῖς κενῶν, 19 και ἔρχεσθαι ἀγγελίσασθαι πνεύματι
 ἀποστολῆς πειρασμῶν ἐν ἀφέσει, και ἔρχεσθαι ἀνοήτως κυρίου δευτέρου. 20 και πῶς τὸ βιβλίον, ἀποδοῦναι
 ὑπερέβη, ἐκείνη και πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἀφῆκεν αὐτῷ τὸ βιβλίον. 21 ἠρξάτο δὲ λαλεῖν αὐτοῦ
 αὐτοῖς, ὅτι σήμερον πληρώθη ἡ γραφή αὐτῇ ἐν ταῖς ἀφῆσει. 22 και πάντες ἐθαύμαζον αὐτῶν
 ὅτι πῶς οὗτοι οὗτοι λόγους τῆς σοφίας, ταῖς ἀνοήτως αὐτοῦ, ὅτι ἦεν ἡμετέροι, ὅτι ἦεν ἡμετέροι.

medice hanc parabolā mihi dicitis iam iesus illis ait
23 אמר להון ישוע כבר תאמרון לי מתלא הנא אסא
etiam fac in Capharnaum quae fecisti quae audiui? & oia teipsum cura
אסא נפשך וכל דשמעך דעברת בכפרנחום עבר אף

vobis ego dico amen dixit verò ipse in ciuitate tua hic
הרכא במדינתך; 24 הו דין אמר אמין אמר אנא לכון
dico enim veritatem in ciuitate sua qui recipiatur propheta q non est

דלית נביא דמתקבל במדינתה; 25 שררא ניר אמר
in diebus Israel in domo erant viduae quodd multę vobis ego
אנא לכון דסגו ארמלתא אית הו כבית יסריל בוים

sex & mensibus tribus annis caeli clausi sunt quādo prophetae Eliae
אליא נביא כר אתתהדו שמיא שנין תלת וירחא שתא
nō ex eis vnam & ad terra in vniuersā magna fames & fuit

והוא כפנא רכא בכלה ארעא; 26 ולות הדא מנהין לא
viduam mulierem ad Sidoniae ad Sareptā sed Elias est missus
אשתדר אליא אלא לצרפת דצידן לות אנתתא ארמלתא

prophetae Elisei in diebus Israel in domo erant leprosi & multi
27 וכניאא נרכא אית הו כות יסריל בוים אלישע נביא
& cum Aramīus Naaman nisi purgatus est nōn ex eis & vnus

והו מנהון לא איתדכי אלא אן נעמן ארמא; 28 וכר
omnes furore repleti sunt qui in synagoga ij ista audirent
שמעו הו הלון הנון דככנושתא אתמליו חמתא כלהון;

29 וקמו אפקוהו לכר מן טדינתא ואיתוהו עדמא
supra quem erat exstructa ciuitas eorum eius montis ad verticem
לנביא דמורא הו דמדינתהון נביא הורת עלוהו

& abiit p mediū eorū trāsīit verò ipse rupe de vr eū deiecerēt
דנשרוניה מן שקיפא; 30 הו דין עבר בינתהון ואול;

Ieiunii quintę hebdomadis parasceues ad vesperam
דרמשא דערובתא דשבתא דה דצומא

eos erat & docens Galilęae ciuitatem in Capharnaum & descendit
31 ונחרת לכפרנחום טדינתא דגלילא וכלף הוא להון
in sabbathis

בשבתא ;

23 Et ait illis, Vtique dicitis mihi hanc similitudinem, Medice, cura teipsum: quanta audiuius facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.

24 Ait autem, Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua.

25 In veritate dico vobis: multę viduę erant in diebus Elie in israel, quando clausum est cęelum annis tribus & mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra:

26 Et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidonię, ad mulierem viduam.

27 Et multi leprosi erant in israel sub Eliseo propheta: & nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus.

28 Et repleti sunt omnes in synagoga ira, hęc audientes.

29 Et surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem: & duxerunt illum vsque ad superciliū montis, super quę ciuitas illorum erat edificata, vt precipitarent eum.

30 Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.

31 Et descendit in Capharnaum ciuitatem Galilęę: ibique docebat illos sabbathis.

23 אמר ליהו ישוע כבר תאמרון לי מתלא הנא אסא
24 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
25 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
26 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
27 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
28 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
29 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
30 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון
31 אית דין אמר אמין אמר אנא לכון

32 Et stupebant in doctrina eius . quia in potestate erat sermo ipfius . 33 Et in synagoga erat homo habens dæmonium im- mundum: & exclamavit voce magna, dicens, 34 Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarenæ? venisti per- dere nos? scio te qui sis, Sau- ctus Dei. 35 Et increpauit illum Ie- sus, dicens, Obmutesce, & exi ab eo. 36 Et cùm proiecisset illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum no- cuit. Et factus est pauor in omnibus, & colloquebantur adinucem, dicentes, Quod est hoc verbum, quia in po- testate & virtute imperat im- mundis spiritibus, & exeunt? 37 Et diuulgabatur fama de illo in omnem locum regio- nis. 38 Surgens autem Iesus de synagoga, introiuit in domũ Simonis. Soecrus autem Si- monis tenebatur magnis fe- bribus: & rogauerunt illum pro ea. 39 Et stans super illam im- perauit feбри: & dimisit illã. Et continuò surgens mini- strabat illis. 40 Cùm autem Sol occidif- set, omnes qui habebant in- firmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At il- le singulis manus imponēs, curabat eos.

sermo eius erat ga potestate p̄dit ob doctrinã eius erat & miracula
ותמיהון הוּוּ ביולפננה דמשלטא הות מלהה, & erat
demonij spiritus in quo erat vir in synagoga & erat
ואות הוא בכנושתא נברא דאית הוא כה רוחא דשארא
& tibi nobis quid omite me & ait alta in voce & clamauit
נבנא וועק בקלא רמא: 34 ואמר שבוקיני מא לון ולך
es qui te ego noui ad perdendu nos venisti Nazarenæ Iesu
שוע נצרינא איתת למוכרותן ידע אנא לר מן אנרת
os tuum occlude & dixit Iesus ipsum & obiurgauit Israel Sanctus
דושה דאלהה! 35 וכאא כה ישוע ואמר סגור פומך
non cum ab eo & exiit in mediam Dæmon & eiecit eũ ab eo
פומך מנה ושדיהי שארא במעעתא ונפק מנה, כר לא
eiant & colloquētes omnes inuasit & admiratio quicquã ei nocuerat
מנה כה מדם: 36 ותמהא אהר לכלנש ומללין הוּוּ
quod cũ imperio iste sermo qualifnam est & dicentes fecũ inuocem
קם חדדנא ואמרין מנא היכי מלהא דהא דבשולטנא
& exiit & exeunt immundis spiritibus præcipiat & virtute
בשולא פקדא לרוחה סנפתא ונפקן: 37 ונפק
Iesus exiisset & cum quẽ circa eos regionem per totam fama de eo
רוחו טבא בכלה אהרא דהדרהון: 38 וכר נפק ישוע
affligebat Simonis & soecrus Simonis in domum introiuit synagoga
כנושתא על לביתה דשמעון והמתה דשמעון אליצא
& stetit propter illam ab eo rogantur magno igni
ותבשתא רבתא ובעו מנה מטלחה: 39 וקם
& ministrans surrexit & statim & reliquit eam febrim & obiuga eam
לר מנה וכאא באשתא ושקבתה ומחרא קבת ומשמשא
ii omnes autem solis in occasu
זרת להון: 40 כמערכי שמשא דין כלהון אילון
adduxerũt variis agritudinibus q̄ egrotarẽt agroti quibus efficitur
אית הוּוּ להון כריהא דכרהון בכורהנא משחלפא איתו
erat ponens manũ suam ex ipfis vnum vnum super verò ipse ad ipsum
עון לוותרה הוּוּ דין על הר חד מנהון אידרה, כאם הוא
eos erat & sanauit
נאמא הוא להון :

32 ואי זעελλήλων του θεη τη διδαχῆ αυτη, οτι ο ελιουσα λω ο λογιζε αυτη. 33 και οτι τυ σωαζομενη λω ο
δραπε εχων ηβλμα δαμονιου αναδερπου, και ορι κραιε φανη μεγαλη, λεγων, 34 εα, οτι ημυ και συ Ιηου
Ναζαρητη; ηλθιε δπολιου ημει; σοιδα σ' υε εσ, ο αγιοσ τη θεοσ. 35 και επημυσεν αυτη ο Ιηουσ, λεγον
φισωθη και ελθι ε αυτη. και εληαι αυτη το δαμονιον εις το μεσθ, εηληυ οτι αυτη, μηδεν βλαδιαι αυ
36 και εηλετο διαμχος θεη πατας, και σωελασην απεσ αυτοις, λογιζομε, υεσ ο λογιζε εσα, οτι ο ελιουσα
δυναμι εδρατασεν σοισ αναδερπουσ ηβλμασ, και εριχονταισ 37 και επεροδισε ηχρεσ αυτη εις ποσ
ποσ ησ απελασην. 38 δασα; δε οα ησ σωαζομενησ εισηλθεν εις τλω οικιασ Σιμωνο; η πωλιεσ οτι ο
μωσ λω σωεζομενησ πυρετησ μεγαλω και ηρωτισασ αυτησ απελ αυτησ. 39 και θεη; και ε πατω αυτησ
μωσ τησ πυρετησ, και αφηκαι αυτων απελασημα δε δασασσε δυναμησ αυτησ. 40 δυναμωσ δε τησ
σασ ησσι εχον; αδειουσ των υοστωσ πωλιαισ, ηβαησ αυτων; απεσ αυτων. ο δε υι ο κασω αυτων τα; ηαυτησ
ηαισ, εηρεσ πωτωσ αυτωσ.

quia tu & dicentia clamantia multis ex demonia etiam & exibant
 41 ונפקין הוּו אף שארא מן סניאא בד מזעקין ואמרין דאנת
 erat sinens nec ea erat & increpans Dei filius Christus es
 הו משיחא כרה דאלהא וכאא הוא בהון ולא שבק הוא
 dici & in aurora Christus quod esset q seirēt vt dicerent ea
 להון דנאמרון דידעון דהווי משיחא 42 ולצפרה דיומא
 & vener. cum erant quęretes & turbę desertum in locum sibi abiit egressus
 נפק אזל לה לאתרא חורבא וכנשא בעין הוולא ואתו
 eis ab discederet ne & tenebāt eum ad ipsū vřque
 עומא לותר. ואחדוהי דלא נאזל לה מן לותרון
 oportet aliis ciuitatibus quia etiā eis dixit Iesus vero ipse
 43 הו רין ישוע אמר להון דאף למדינתא אחרנתא ולא
 missus sum ipsū hoc quia ppter Dei regnum euāgelizare me
 לי למסכרו מלכותה דאלהא רעל הדא הוא אשתדרת
 Galilę in synagogis erat pdicans & ipse
 44 והו מכרו הוא בכנושתא דגלילא
 5 Caput
 קפלאוה

surrectionem post secundę in sabbatho vnius hebdomadis
 דשבתא רחר בשבטא דב דבתר קימתא

Dei sermonem ad audiendum turba ad eū coacta esset cū autē fuit
 1 הוא דין כר כנש עלוהי כנשא למשמע מלתה דאלהא
 duas naues & vidit Genesareth maris manū ad erat stans & ipse
 והו קאם הוא על יד ימא דנגסר 2 והוא ספינא תרתין
 & laubant ex iis q descendēt & piscatores maris crepidinē ad quę stabāt
 דקימן על גנב ימתא וצידא דסלקו מנהין ומשינן
 Iesus & ascēdit cephe erat Simonis ex illis & vna retia sua
 מצידתחון 3 וחדא מנהין דשמעון הות כאפא וסלק ישוע
 erat & sedēs in aquas arida ab paululum vt ducerēt eā & dixit in ea sedit
 יתב בה ואמר דנדכרונה קליל מן יבשא למיא ויתב הוא
 sermone suo s̄ fluiisset & cū turbam nauī ē & dicens
 ומלא מן ספינתא לכנשא 4 וכר שתק מן ממללה
 adpiscandum retia vestra & proiците in pfundum ducite ad Simonem dixit
 אמר לשמעון דברו לעומקא וארמו מצידתכון לצידא

41 Exhibant autem demonia à multis, clamantia & dicentia. Quia tu es filius Dei, & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum.
 42 Facta autem die, egressus ibat in desertum locum: & turbę requirebant eum, & venerunt vsque ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis.
 43 Quibus ille ait. Quia & aliis ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum.
 44 Et erat pdicans in synagogis Galilę.

C A P. V.

1 FACTVM est autem, cū turbę irruerent in eum vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth:
 2 Et vidit duas naues stantes secus stagnum: piscatores autem descenderent, & lauabant retia.
 3 Ascendens autem in vnā nauim, quę erat Simonis, rogauit eum a terra reducere pusillum: & sedens docebat de nauicula turbas.
 4 Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem, Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

41 ὁ δὲ ἰησοῦς ἐκ πολλῶν δαιμονίων ἐλάλει καὶ ἐκράζει, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ὁ πῦρ ἐβόηεν ἐν αὐτῷ λαλεῖν, ὅτι ἦν υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἐκράζει αὐτὸν ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 42 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἐξελθεῖν εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ μαθηταὶ ἐξήλθον αὐτῷ, καὶ ἦλθον εἰς αὐτὸν, καὶ κατακράζοντες αὐτὸν ὅτι μὴ παύσῃ εἰσεῖν αὐτῶν. 43 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι καὶ ταῖς ἐκείνων πόλεσιν δεῖ εὐαγγελίσασθαι μεθ' ὑμῶν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι ἐστὶν ἀπὸ βασιλείας. 44 καὶ ἠῶν κληθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

K s φ. ε.

1 Εβόηεν δὲ ἐν αὐτῷ ὁ πῦρ ἐκ πολλῶν δαιμονίων αὐτῶν ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἠῶν κληθῆναι εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 2 καὶ εἶδεν δύο ναῦς ἐστῶτας ἐκείνῳ τῷ ἔρημῳ· οἱ δὲ μαθηταὶ ἀπέβησαν ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυνον τὰ δίχτυα. 3 ἔμβηκε δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σιμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν δεῖν τῆς γῆς ἐπιβῆναι εἰς αὐτὸν, ὅπως αὐτὸν ἐκείνῳ ἐκείνων πόλεσιν δεῖ εὐαγγελίσασθαι μεθ' ὑμῶν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 4 ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλεῖν, εἶπεν πρὸς τοὺς Σιμονα, ἐπιβῆτε μετὰ ἐμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ψαρεύσατε μετὰ ἐμοῦ.

C

5 Et respondens Simon, dixit illi, Praeceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.

6 Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam. rumpebatur autem rete eorum.

7 Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adiuuarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas: ita ut penè mergerentur.

8 Quod cum videret Simo Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens, Exi a me Domine, quia homo peccator sum.

9 Stupor enim circumdedit eum, & omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant.

10 Similiter autem Iacobu & Ioannem filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Iesus, Noli timere: ex hoc iam, homines eris capiens.

11 Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

12 Et factum est, cum esset in vna ciuitatu, & cecevir plenus lepra, & videns Iesum, & procidens in faciem suam, rogauit eum, dicens, Domine, si vis, potes me mundare.

& quicquā laboranim* tota nocte Dñe mi ei & dixit Simon respondens
 וַיִּשְׁמַעוֹן וַאֲמַר לָהּ רַבִּי לֵלִיָּא כְּלָהּ לֵאמֹר וַיִּמְדֹם
 & eum rete ego proiicio autem sermone tuo in cepimus
 וַיִּאֲהָדוּ עַל מַלְתָּךְ דִּין רַמְאָ אֲנָא מַעֲיִדְתֵּנּוּ: וְכַר
 & dirumpebatur admodum multos pisces concluderunt fecissent hoc

וְהָיוּ עֹבְדוֹ חֲבֵשׁוֹ נוֹנָא סְנֵיָא דְטַב וּמַעְטְרֵיָא הוּת
 alia qui in nauicula sociis suis & innuerūt rete eorum
 וַיִּנְדְּתוּן: וְרוֹמְזוֹ לְחֲבֵרִיהוֹן דְּכַסְפִּינָא אַחֲרֵתֵיָא

ambas nauiculas illas impleuer. venissent & cū eos adiuuaret ut venirent
 וַאֲתוּן נַעֲרָרוֹן אֲנֹן וְכַר אֲתוּן מְלוֹ אֲנִין סְפִינָא תְּרֵתִיהוֹן
 Cephas Simon autem videret eum ad mergendū essent propinquā
 וְדַקְרִיבֹן הוּי לְמַטְבַּע: כִּד הוּא דִין שְׁמַעוֹן כֵּאֲפָא
 Dñe mi a te ego peto ei & dixit Iesu pedes iante pedes
 לְמַטְבַּע דְּגַלְוַהִי דִישׁוּעַ וַאֲמַר לָהּ כֵּעָא אֲנִיָּא מִנְךָ מְרִי
 enim pauor peccator sum quia homo à me distabo
 וַיִּקַּח לָךְ מְנִי דְנִבְרָאָ אֲנָא חֲטִיָּא: תְּמַדֵּיָא נִיר
 quā ceperāt piscium illā capturā, ppter qui cum eo & omnes inuaserat eum

וְהָיָה הוּא וְכָל־הַיּוֹן דְּעִמְרָהּ עַל צִידָא הוּ דְנוֹנָא דְעָרוֹ:
 qui erant Zebedaei filii & Ioannem Iacobum etiam autem itidem
 הַיּוֹן דִּין אֵיָּי לֵיעֻקֹּב וְלוֹהֹנֵן בְּנֵי זְבַדִּי דְאִיתִיהוֹן הוּוֹ

nunc de timeas ne Iesus autem dixit Simonis socii
 וְהָיָה דְשְׁמַעוֹן אֲמַר דִּין יִשׁוּעַ לֹא תִדְחַל מִן הַשָּׁמַיִם
 ad terram nauiculas illas & ppinguarūt ad vitā piscans eris homines
 מֵאֲנֵשָׁא תְהוּא צֹאד לְהֵיָּו: וְקִרְבוֹ אֲנִין סְפִינָא לְאַרְעָא
 [post eum & venerūt omnia & reliqua]

וְעַבְדוֹ כָּל־מַדְם וְאֲתוּ בְתַרְרָה:
 ieiunii quinq; hebdomadis in sabbatho vnus matutinis
 דְּצַפְרָא דְחַד בְּשַׁבְּא דְשַׁבְּתֵיָא דְהַרְצוּמֵיָא
 qui plenus vnus vir venit vrbibus ex in vna Iesus esset & cetera
 וְכִד הוּא יִשׁוּעַ כְּהָדָא מִן מְרִינָא אַתָּא נִבְרָא חַד דְּמַלְא
 ab eo erat & petens faciem suā in & poidit, Iesum vilit lepra eorum
 וְהָיָה חוּהּ לִישׁוּעַ וּנְפַל עַל אַפְוַהִי וּבְעָא הוּא מִנָּה
 mundare me tu potes tu vis si Dñe mi ei & dicit
 אֲמַר לָהּ מְרִיָּין צְבָא אֲנֵת כְּשַׁכַּח אֲנֵת לְמַדְכוּיָהִי:

5 και αντακριθεις ο Σιμων ειπεν αυτου, δεσποτα, δε, ολης της νυκτος καταλασσωμενος, ουδεν ελαβον οτιδεν. 6 και καιτηνδυσαν τοις ματσοις τοις ου περ ετηρσω τοις, δε ην σθησεν ουδεν ελαβον. 7 και καιτηνδυσαν τοις ματσοις τοις ου περ ετηρσω τοις, δε ην σθησεν ουδεν ελαβον. 8 ιδων δε ο Ιησους, αποστραψας τοις κροταφοις του σπουδελου, λεγει η απ' εμου οτι μη φοβησθαι σε ειμι, κυ εγε. 9 και μωσος ρεχ' ελεος αυτου, και ησθησεν αυτου, δε, ην αβραηα ην ιαβραω, ο σιωελασεν. 10 ο υσιωσ δε και ιαβραωσ και Ιωαη και Ιωαη Ζεβεδαιου οι υιοι του πατρ Σιμωνι. και ειπεν αποστροφης του Σιμωνα ο Ιησους, μη φοβησθαι σε ουδεν ελαβον εσθαι ζωνων. 11 και καιτα γαρ οτις εαυτην ελεη και ηω και ηω, αφ' εστις απαντα, η και ηωσεν αυτου. 12 και ειπεν ο Ιησους, μη φοβησθαι σε ουδεν ελαβον, δε, ην σθησεν ουδεν ελαβον, δε, ην σθησεν ουδεν ελαβον.

mundus esto ego volo ei & dixit cum tetigit manus sua & extulit
 13 ופשט אידה ישוע קרב לה ואמר לה עבא אנא תרכא
 dixerit ne ut cuipiam & precepit ei lepra ipsius ab eo abiit hora & eadem
 ובר שעתה אול מנה גרבהו: 14 ופקדה דלאנש לא תאמר
 purgatione tua pro oblationem & offer sacerdotibus te ostende ito sed
 אלא זל הוא נפשך לכחנה וקרב קורבנא חלה תדמיתך
 fama de eo & exiit in testimonium eoru Moses precepit sicut
 איכנא פקד מושא לסהדותהו: 15 ונפק עלוהי טבא
 de eo ut audiret multus populus & congregabatur magis
 ויתראית ומתכנש הוא עמא כניאא למשמע מנה
 in desertum secedebat verò ipse languoribus suis & sanaretur
 ולמתאסו מן כורהניהו: 16 הו דין משנא הוא לדברא
 sedentes Iesus esset docens cum diebus: ex in vno & suit & orabat
 ומצלא: 17 והוא כחד מן וימתא כד מלה הוא ישוע יתבין
 pagis omnibus ex qui venerant legis & doctores pharisæi erant
 רהו פרישא ומלפי נמוסא דאתו הו מן כל קוריא
 erat existens Domini & virtus & Ierusalem & Iudæ & Galilæe
 דגלילא ודיהוד ודאורשלים וחילא דמריא איתוהי הוא
 vnum virum in lecto attulerunt & homines ad sanandum eos
 למאסיותהו: 18 ואנשא איתו בערכא נברא חד
 non & cum coram eo ponerent eum ut ingreder. erāt & quæretes paral.
 משריא ובעין הו דנעלן נסימוניה קדמוהי: 19 וכד לא
 ascēderūt populi multitudinem propter inferrent eū quomodo inuenireat
 אשכהו דאיכנא נעלוניה מטל סונאא דעמא סלקן
 in medium tabulato è lecto ipsius cum & demiserūt eū in lectum
 להון לאנרא ושבוהי עם ערסה מן הטלילא למצעת
 dixit fidem eorum Iesus autem vidisset eum Iesu coram ipso
 קדמוהי דישוע: 20 כד הוא דין ישוע הימנותהו אמר
 Scribæ & ceperunt peccata tua tibi remittuntur o homo paralytico illi
 להו משריא נברא שביקין לך חטהין: 21 ושרוי ספרא
 quis blasphemias qui loquitur iste quis & dicentes cogitantes & Pharisei
 ופרישא מתחשבין ואמרין מנו הנא דמלל גודפא מנו
 solus Deus nisi peccata remittere potest
 משכה למשבק חטהא אלא אן אלהא בלהוין:

13 Et extendens manum, tetigit cum, dicens, Volo, Mū dare. Et confestim lepra discessit ab illo.
 14 Et ipse precepit illi ut nemini diceret: sed, Vade, ostende te Sacerdoti, & offer pro emundatione tua sicut precepit Moyses, in testimonium illis.
 15 Perambulabat autem magis sermo de illo: & conueniebant turbe multe ut audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis.
 16 Ipse autem secedebat in desertum, & orabat.
 17 Er factū est in vna die, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisei sedentes & legis Doctores, qui venerant ex omni castello Galilæe & Iudæe & Ierusalem: & virtus Domini erat ad sanandū eos.
 18 Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere ante eum.
 19 Et non inuenientes qua parte illum inferret præ turba, ascenderunt supra tectū, & per regulas summisserunt eum cum lecto in medium, ante ipsum Iesum.
 20 Quorum fidem ut vidit, dixit, Homo, remittuntur tibi peccata tua.
 21 Et ceperunt cogitare Scribæ & Pharisei, dicentes, Quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

13 & οὐκ ἔτινας τὴν χεῖρα ἐπέθηκεν αὐτῷ, εἰπὼν, θέλω καὶ ἰσχύω ἀθεῖσαι ἀπὸ αὐτοῦ.
 14 Ἐὰν τις παρήγορει αὐτὸν μὴ εἰπεῖν ὅτι ἐὰν ἀπολαύω, δεῖξαι σε αὐτὸν τῷ Ἰησοῦ, & προσφέρει κατὰ τὴν ἐπιταγήν σου, καὶ θύει τὰς πόδας ἐν τῷ Μωϋσῆ, εἰς ἀμείβεσθαι αὐτοῦ. 15 Ἐπιπορεύθη δὲ μάλα ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, & συναθροίσθη ἄσπετος ὄχλος, & ἤρχοντο αὐτὸν ἵνα ἀθεύσῃ αὐτοῦ. 16 αὐτὸς δὲ ἰὼν ὑποχώρησεν ἐν τῷ ἔρημῳ, & ὠρατοῦσεν. 17 Ἐγένετο δὲ μίση ἡμέρη, & αὐτὸς ἰὼν διδάσκων, & ἵσαντες αὐτὸν Ἰουδαῖοι & φαραῖσοι, & ἅπαντες οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἵσαντες ἡμιθέτους οὐκ ἔσθαι τῆς Γαλιλαίας, & ἰσχυροῦσθαι, & δυνάμεισθε λέγειν ἡμεῖς ἢ ἡμεῖς αὐτοῦ. 18 Ἐίδον δὲ ἅπαντες φησίν, τίς ἐστὶν οὗτος λέγων ἐλευθέρους, & ἐξουσίαν αὐτοῦ εἰσαίνει καὶ, ἵνα θεύσῃ αὐτοῦ. 19 Ἐκείθεν ἄρραντες αὐτὸν ἐπέκειραν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ δόκου τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι ἡμεῖς, εἰς τὸ ἵνα ἐλάτῃ κατὰ τὴν ἐπιταγήν σου, εἰς τὸ μέσον ἐμπίπτειν ὁ Ἰησοῦς. 20 Ἐίδον τὴν ἰσχύον αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτῷ, ἀνδραγαθία ἐστὶν αὐτῷ εἰς ἀμείβεσθαι σου. 21 Ἐπρόσθεν δὲ λαλοῦντες αὐτῷ ἑαυτοῦσθαι, ὅτι φαραῖσοι, & Ἰουδαῖοι, & ἅπαντες οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἵσαντες ἡμιθέτους οὐκ ἔσθαι τῆς Γαλιλαίας, & ἰσχυροῦσθαι, & δυνάμεισθε λέγειν ἡμεῖς ἢ ἡμεῖς αὐτοῦ.

21 **Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respōdēs dixit ad illos, quid cogitatis mala i cordib' vestris.**
 23 **Quid est facilius dicere, dimittantur tibi peccata: an dicere, Surge & ambula?**
 24 **Vt autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (ait paralytico) tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.**
 27 **Et confestim confurgens coram illis, tulit lectum in quo iacebat: & abiit in domū suam, magnificans Deū.**
 26 **Et stupor apprehendit omnes: & magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes, Quia vidimus mirabilia hodie.**
 27 **Et post hec exiit, & vidit Publicanum nomine Leui, sedentem ad Telonium, & ait illi, Sequere me.**
 28 **Et relictis omnibus, surgens secutus est eum.**
 29 **Et fecit ei conuiuium magnum Leui in domo sua: & erat turba multa Publicanorum, & aliorum qui cum illis erant discumbentes.**
 30 **Et murmurabant Pharisei & Scribæ eorum, dicētes ad discipulos eius, Quare cū Publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis?**
 31 **Et respondens Iesus, dixit ad illos, Non egent qui sani sunt medico: sed qui male habent.**
 32 **Non veni vocare iustos, sed peccatores ad penitentiā.**

cogitantes quid eis & dixit cogitationes eorum cognouit verbis Iesus
 tibi q̄ remittitur dicere facilius est vtrūm in cordib' vestris est
 est quia potēs autē vt sciatis ambula surge dicere an peccata tua
 paralytico dixit peccata vt remittat in terra hominis filius
 & statim indomū tuā & abi lectū tuū tolle surge ego dico tibi
 glorificaret dum in domū suā & abiit lectū suū & tulit ob oculos eorū
 erant & glorificātes omnes tenuit & stupor Deum
 miranda hodie quia vidimus & dicūt timore & repleti sunt Deum
 q̄ sedebat leui cuius nomē publicanū & vidit Iesus exiit hac post
 omnia & reliquit post me veni ei dixit vesp̄galis in domo
 magnum conuiuium in domo sua leui ei & fecit post eū abiit & sup̄
 & accubentes & aliorum publicanorū multus cœtus & erat
 & dicentes & Pharisei Scribæ erant & murmurātes cum eis erant
 & bibentes estis comedētes & peccator. publicanis eū cur discipulis eius
 sani medicus requiritur non illis & ait Iesus & respondit
 vt vocarem veni non afficiuntur qui male male iis sed
 ad penitentiam peccatores sed iustos

22 **ὁτι γινώσκεις τὰ ἐν ἰσότητι τοῖς ἀγαλλοῖς αὐτῶν, ὁδοῦ καὶ ἰσότητος ἐστὶν αὐτοῖς. ἢ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 23 **ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν, ἀφ' ἑωραταῖς τοῖς ἀγαλλοῖς αὐτοῦ, ἵνα εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 24 **ἵνα εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; ἵνα εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 25 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 26 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 27 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 28 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 29 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 30 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 31 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**
 32 **καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα; καὶ εἰς ἡμεῖς ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα σώσῃ τὸν αἰῶνα;**

ieiunantes Ioannis discipuli quare ei dicunt autem illi
 הנהו דין אמרין לה למנה תלמידויהו דוהנן צימין
 & bibentes comedetes vero tui Pharisaeorum etiam & orantes perseveräter
 אמינאית ומצלין אר דופרישא דילך דין אבלין ושתין ;
 thalami vt filij estis potentes non eis dixit autem ipse
 הו דין אמר להון לא משכחין אנתון לבנוהו דננונא
 autem venient vt ieiunent facietis eum eis sponsus quaudiu
 כמנה דהנתנא עמהון תעבדון דנצומון ;³⁵ נאתון דין
 in illis ieiunabunt tunc ab eis sponsus auferetur cum dies
 יומתא כד נתתרים חתנא מנהון הידין נצומון בהנון
 frustum abscondit homo qd nō parabolam eis & dixit diebus
 יומתא ;³⁶ ואמר להון מתלא דלא אנש קאר אורקעתא
 sciadat nouum ne vetus vestimentū in & immittit nouo vestimēto ē
 מן מאנא חרתא ורמא על מאנא בלא דלא לחרתא קאר
 homo & non nouo qd est ex frustum impleat non & vetus
 ולבליא לא שלמא אורקעתא דמן חרתא ;³⁷ ולא אנש
 vinum discūmpit non verò est veteres in vtres nouum vinum iniicit
 רמא חמרא חרתא בוקא בלתא ואן דין לא מבוע חמרא
 sed percutit & vtres effunditur vinum & ipsum vtres nouum
 חרתא לוקא והו חמרא מתאשר ווקא אברן ;³⁸ אלא
 conseruantur & ambo iniiciant nouos in vtres nouum vinum
 חמרא חרתא בוקא חרתא רמן ותריוהון מתנשרין ;
 nouum petit & statim vetus vinum bibit homo & non
 ולא אנש שתמ חמרא עתיקא ומחדא בעא חרתא
 suauius est vetus enim dicit
 אמר גיר עתיקא בסימ ;
 6 Caput

קפלאון ו

ieiunij quintę hebdomadis tertię matutinis
 דצפרא דתלתא דשבתא רה דצומא
 & discipuli eius seminum in domo Iesus ambularet eū in sabbatho autę fuit
 הוא דין בשבתא כד מהלך ישוע בית ורעא ותלמידויהו
 & comedentes manibus suis erant & eōfricātes spicas erant vellentes
 מלגין הו שבלא ופרכין הו באידיהון ואכלין ;

33 At illi dixerunt ad eum, Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter & Pharisaeorum: tui autę edunt & bibunt?
 34 Quibus ipse ait, Nunquid potestis filios Sponsi, dum cum illis est Spōsūs, facere ieiunare?
 35 Venient autem dies: & cum ablati fuerit ab illis Sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus.
 36 Dicebar autem & similitudinem ad illos, Quia nemo commissuram a nouo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commissura a nouo.
 37 Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpet vinum nouum vtres, & vinum effundetur, & vtres peribunt.
 38 Sed vinum nouum in vtres novos mittendum est: & vtraque conseruantur.
 39 Et nemo bibens vetus, statim vult nouum: dicit enim, Vetus melius est.

CAP. VI.

I FACTVM est autem in Sabbatho secundo primo cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas, & manducabant confricantes manibus.
 C ij

33 או דין אמרין לה למנה תלמידויהו דוהנן צימין אמינאית ומצלין אר דופרישא דילך דין אבלין ושתין ;
 34 וישיב ויאמר להם אל תאמרו לי הן בני חמץ והן בני יין כי יענין יוחנן תמיד ויתפללו ואתם אתם תאכלו ושתו
 35 ויאמר להם לא יכולתם עם בני החתן לעשות ציום כי יהיה חתן עמם
 36 ויאמר להם לא ישים איש חתום של חדש על בגד ישן כי יקרע החתום ויהיה הישן והחדש יתקן
 37 ולא ישים איש יין בבתי יין ישנים כי יקרע היין והבתי יתקשו
 38 אך ישים יין בבתי יין חדשים והבתי והיין יתקנו
 39 ואין שותה יין ישן ומבקש יין חדש כי יאמר היין הישן טוב יותר

I Εξ ημερας δε της δευτερας εβδομαδας τριτης μεματρισεν ο ιησους εν οικου του ιηου και μαθηται αυτοου εν σαββατο δευτερο πρωτο περιπατειν δια σαραντα και κεισθησαν οι μαθηται αυτοου τρωσοντας τοις χειρσιν και κομωσοντας τας σπικας.

2 Quidam autem Pharisaeorum dicebant illis. Quid facitis quod non licet in Sabbathis?
 3 Et respondens Iesus ad eos, dixit, Nec hoc legistis quod fecit David, cum esurisset ipse & qui cum illo erant.
 4 Quomodo intrauit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducauit, & dedit his, qui cum ipso erant, quos non licet manducare nisi tantum Sacerdotibus?
 5 Et dicebat illis, quia Dominus est Filius hominis etiam sabbathi.
 6 Factum est autem & in alio sabbatho ut intraret in synagogam, & doceret. Et erat ibi homo, & manus eius dextera erat arida.
 7 Observabant autem Scribae & Pharisaei si in sabbatho curaret, ut inuenirent unde accusarent eum.
 8 Ipse vero sciebat cogitationes eorum: & ait homini qui habebat manum aridam, Surge, & sta in medium.
 9 Et surgens stetit. Ait autem ad illos Iesus, Interrogo vos, si licet sabbathis benefacere an male: animam saluam facere, an perdere?
 10 Et circumspicentibus omnibus dixit homini, Extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus eius.
 11 Ipsi autem repleti sunt insipientia: & colloquebatur ad inuicem, quidnam facerent de Iesu.

estis facientes euc eis dicunt Pharisaeis de autem hominibus
 אנשין דין מן פרישאים אמרון להון מנא עבדין אנתון
 & ait Iesus respondit facere in sabbatho licet quod non id
 מרם דלא שליט בשבתא למעבדו 3 ענא ישוע ואמר
 ipse esuriret cum David quod fecit id legistis hoc & non illis
 להון ולא הוא קריתון מרם דעבד דויד כד כפן הון
 mensis & panem Dei in domu q introierit q cu eo & ij
 ואילין דעמיה 4 דעל לביתה דאלהא ולהמא דפתורה
 erat licitum quod no id qui cum eo iis & dedit comedit sumpsit Domine
 ומריא נסב אכל ויהב לאילין דעמה הו דלא שליט הוא
 est quia Dominus eis & dixit tantum sacerdotibus sed comedere
 למאבל אלא לכהנא בלחור 5 ואמר להון דמרההו
 alio in sabbatho autem fuit hominis filius sabbathi
 ושבתא ברה דאנשא 6 הוא דין לשבתא אחרתא
 cuius manus vir ibi & erat erat & docens in synagoga ingressus
 על לכושתיא ומלא הוא ואית התנן נברא דאידה
 cum erant obseruantes & Pharisaei & scribae erat arida dextera
 דימנא ובישא הורת 7 וכפרא ופרישא נטרין הוון לה
 ipse eriminat. deserat ut inuenirent in sabbatho ut sanaret ipsum
 און ורמאטא בשבתא דנשכחון נאכלון קרצוהו 8
 cui arida erat homini illi dixit cogitationes eorum q cognoscebat verum ipse
 הו דין דידע הוא מחשבתהון אמר להו נברא דיבישא
 & staret venisset & cum turbis in medium veni surge manus
 אדה קום תא לך למצעת כנושתיא וכד אתא וקום 9
 facere in sabbatho licet quid interrogabo vos Iesus illis ait
 אמר להון ישוע אשאלכון מנא שליט בשבתא למעבד
 in eos & intuitus perdere an seruare animam male an bene
 ונב או רביש נפשא למחיו או למזבדו 10 וחד כהון
 sicut manu ei? & restituta est & extendit manu tuam exte de ei & dixit in omnes
 נלהון ואמר לה פשוט אידך ופשט ותקנת אידה איך
 vnus erant & colloquentes inuidia repleti sunt verò illi focias ipsius
 זבתה 11 אנון דין אתמליו חכמא וממללן הוון חד
 Iesu ipsi facerent quidnam vno eum
 עם חד דמנא נעבדון להו לישוע

2 ὡς δὲ ἦν φαραισαῖοι ἔπαινον αὐτοῦ, καὶ πάλιν ὁ ἴδιος ἔλεγε τοιαῦτα ἐπὶ τοῦ ἁββάτου 3 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἔειπεν ὁ Ἰησοῦς, ἢ ἐπὶ πόθεν ἀπέγνωτε ὅ ἐποίησε Δαυὶδ, ὅτε πη ἐπινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ οἱ ἄλλοι 4 καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ἵερον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς ἄρτοις τῆς προθέσεως ἔλαβον καὶ ἔφαγον, καὶ ἔδωκαν καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἔδειον φαγεῖν ἐν μημίαις τοῦ ἱεροῦ 5 καὶ ἔλεγε αὐτοῖς ὁ θεὸς αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς τοῦ θεοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἁββάτων 6 ἢ ἴσθητε δὲ ἐν ἑτέρῳ ἁββάτῳ εἰσῆλθον αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκων ἔκειτο ἄρτους, καὶ ἔφαγον αὐτοὶ ἢ δὲ ἐπὶ τῷ ἁββάτῳ 7 παρεπιπρῶτον δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαραισαῖοι εἰ ἐπὶ τῷ ἁββάτῳ δεῖν ἔργον ποιεῖν ἢ οὐκ ἔργον καταργεῖν αὐτοῦ 8 αὐτὸς δὲ ἰδὼς τοὺς ἄβελόγητοις αὐτοῦ ἔειπεν τῷ αἰθερώπῳ τῷ Ἰησοῦ, ἔργον ἢ καταργεῖν αὐτοῦ ἢ οὐκ ἔργον ποιεῖν αὐτοῦ 9 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοῖς, ἢ περιωπτεῖτε ὅτι ἔργον ποιεῖτε αὐτοῦ ἢ οὐκ ἔργον ποιεῖτε αὐτοῦ 10 ὁ θεὸς ἁββάτων, ἀγαπᾷ τὴν ψυχὴν, ἢ καταργεῖ τὴν ψυχὴν, ἢ καταργεῖ τὴν ψυχὴν 11 αὐτοὶ δὲ ἐπληρώθησαν ἀσέβειας, καὶ διελάλοντο πρὸς ἀλλήλους, καὶ οὐκ ἔπεισαν τῷ Ἰησοῦ.

& martyrum apostolorum

דשליחא ודסהרמ

& illic ad orandum in montem Iesus egressus est illis in diebus surē fuit

12 הוא דין ביומרתא הנון נפק ישוע לטורא למצלו ותמן

discipulos suos vocavit illuxisset & cum Dei in oratione erat pernoctans

אנה הוא בעלותה דאלהא: 13 וכד נגהת קרא לתלמידוהי

Simonem eos nominavit Apostolos quos duodecim ex eis & selegit

ונבא מנהון תרעסר הנון דשליחא שמי אנון: 14 שמעון

& Philippum & Ioānē & Jacobum fratrem eius & Andream Cepham quem nominavit illū

הו דשמי כאפא ואנראוס אחוהו ויעקוב ויוהנן ופיליפוס

& Simonem Alphzi filium & Jacobum & Thomam & Mattheum & Bartholomeum

וברתולמי: 15 ומתו ותאומא ויעקוב בר חלפי ושמעון

Iscariotem & Iudam Iacobi filium & Iudam Zelotes qui vocatur

דמתקרא טננא: 16 ויהודא בר יעקוב ויהודא סכרוטא

in planicie & stetit Iesus cum eis & descendit proditor qui fuit illum

הו דהוא משלמנא: 17 ונחת עמהון ישוע וקם בפקעתא

ex populi turbæ & multitudo discipulorum multa & turba

וכנשא סניאא דתלמידוהי וסונאא דכנשא דעמא מן

& Sidonis Tyri maris portu & ex Ierusalem & ex iudæa tota

כלרה יהוד ומן אורשלם ומן ספר וסא דעור ודעידו:

& ij infirmitatibus suis ab & sanarentur sermonē ei? vt audiret quēnerāt

דאתו דנשמעון מלה ודנאטאסון מן כורחניהון ואילין

& vniuersa fiebant & sani immundis spiritibus a qui vexabantur

דמתאלצין מן רוחא טנפתא ומתאסון הו: 19 וכלרה

erat prodians enim virtus cum tangere querebat turba

כנשא בעין הו למתקרבו לה הילא גיר נפק הוא

erat sanans & omnes ex eo

מנה וכלהון מאסא הו:

Ieiunij quartę hebdomadis parasceue

דערובתא דשבתא דד דעומא

pauperes O vos beati & ait discipulis suis super oculos suos & fustulit

20 זארים עינוהי על תלמידוהי ואמר טוביכון מסכנא

Dei regnum est quoniā vestrum

דרילכנן הי מלכותה דאלהא:

12 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei.

13 Et cum dies factus esset, vocavit discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominavit.

14 Simonem, quem cognominavit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacobum & Ioannem, Philippum & Bartholomeum,

15 Mattheum & Thomam, Iacobum Alphazi, & Simonem qui vocatur Zelotes:

16 Et Iudam Iacobi, & Iudam Iscariotem, qui fuit proditor.

17 Et descendens cum illis, stetit in loco cępestri, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem: & maritima Tyri & Sidonis.

18 Qui venerat vt audirent eum, & sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis, curabantur.

19 Et omnis turba querebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.

20 Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat, Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei.

12 εἰς ὄρητι δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσευξάμενος, καὶ ἔως ἡγρυπνῶντων τῶν μαθητῶν ἦν θεός. 13 καὶ ὅτε ἡμέρα ἐγένετο, προσεκαλεῖτο τοὺς μαθητάς αὐτοῦ. καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οἱς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε. 14 Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, 15 Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰακώβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλεῖσθαι Ζηλωτὴν, καὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ ἀδελφοῦ Ἰακώβου, καὶ Ἰουδᾶν τὸν τοῦ ἀδελφοῦ Ἰακώβου, καὶ Ἰουδᾶν τὸν καλεῖσθαι Ἰσκαριώτην, ὃς ἦν ὁ παραδόντων αὐτὸν. 17 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἐστῆεν ἐν τόπῳ κήφου, καὶ ἄνωθεν ἔβλεπεν ἄνωθεν αὐτοῦ ἡ κοίτη καὶ ἡ Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἡ Ἰουδαία καὶ ἡ Σιδωνία. 18 καὶ ἦν ὁ πλῆθος τοῦ λαοῦ τὸ ἀκούον αὐτοῦ, καὶ οἱ ἐκλεξάμενοι ἔβλεπον αὐτὸν ἵνα ἴδωσιν τὸ σημεῖον αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἴδωσιν τὸ σημεῖον αὐτοῦ. 19 καὶ ἦν ὁ πλῆθος ἐκ τῆς κοίτης αὐτοῦ, ὅτι ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ ἐξῆεν, καὶ ἦν ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ ἐκ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ ἦν ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ ἐκ τῆς κοίτης αὐτοῦ. 20 καὶ ἔθετο τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, μακάριοι οἱ πτωχοὶ ἐν τῷ πνεύματι, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐστὶν αὐτῶν.

21 Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. 22 Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. 23 Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in caelo. secundum haec enim faciebant Prophetis patres eorum. 24 Veruntamen vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram. 25 Vobis qui saturati estis: quia esurietis. Vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & fletibitis. 26 Vobis cum benedixerint vobis omnes homines: secundum haec enim faciebat pseudoprophetae patres eorum. 27 Sed vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos. 28 Benedicite maledicentibus vobis: & orate pro calumniantibus vos. 29 Et qui te percutit in maxillam, prebe illi & alteram. Et ab eo qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. 30 Omni autem petenti te, tribue: & qui aufert quae tua sunt, ne repetas. 31 Et prout vultis vt faciatur vobis homines, & vos facite illis similiter.

qui fletis beati vos quia saturabimini nunc qui esuritis beati vos
 טוביכוון איליו דכפנין השארתסבעון טוביכוון לדככוון
 homines vos oderint cum beati vos quia ridebitis nunc
 וישארתתהכוון: טוביכוון מא דסנין לכוון בנישא
 im. pboru taqua nome vest. & eiecerint vobis & ex. pbauerint vos & separauerint
 וישארתשין לכוון ומחסדין לכוון ומפקין שמכוון איד בנישא
 ga merces vest. & exult. die in illo gaudeat hominis filium propter
 חרף ברה דאנשא: חדיבהו יומא ודוואו דאגרוכוון
 prophetis patres eorum erant facientes sic in caelis multo
 מנישמיא הכנא עברין הווא אכהתהון לנביא:
 o saturi vobis ve cosol. vestra quonia recepi. diuitib vobis vt veritate
 ברס וי לכוון עתירא דקבלתון בוויאכוון: וי לכוון סבעא
 & lugebitis quonia fletibis nunc ridetib vobis vt quonia estis
 ודכפנון וי לכוון לדגחתי השא דתככוון ותתאלוון:
 q bonu est homines de vobis dicentes erunt cum vobis vt
 וי לכוון כד נהוון אמרין עליכוון בנישא דשפיר
 vobis patres eorum mendacibus prophetis faciebant enim sic
 וכוון גיר עברין לנביא דדגלווא אבהתהון: לכוון
 & facite inimicos vestros diligite qui auditis ego dico vobis
 וי אבר אנשא דרשמעון אחבו לבעלדככוון ועברו
 q maledicunt iis & benedicite vos qui oderunt iis q bonu est
 וישפיר לאיליו דסנין לכוון: וברכו לאיליו דלויטין
 & q percusserit in vincula vos qui ducunt iis pro scortare vobis
 וכוון ועלו על איליו דברכו לכוון בקטירא: ולרמחא
 pallium tuum qui tollit eo & ab alteram ei ap. ppin. maxilla super
 וי על פכך קרב לה אחרנא ומן מן דשקל כרמוטך
 ei dato abs te qui petit omni tunicam tua etiam prohibeas ne
 ואתכלא אף כותינך: לכל דשאל לך הב לך
 volentes & sicut repetas ne quod tuu q abstuler. ab
 מן דשקל דילך לנא תתבע: ואיכנא דעכוון
 eis facite similiter homines vobis vt faciant illis
 ונתון דנעברון לכוון בנישא הכנרת עברו להון
 vos cum
 ואתון:

21 μακάριοι οἱ πλιν ἄντις νῦν ὅτι χορτασθήσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γαλάσσει. 21 μακάριοι
 ἔστε, ὅταν μωσῶσιον ὑμᾶς οἱ ἀδύρωτοι, ἔ ὅταν ἀφορεῖσιον ὑμᾶς ἔ ωρειδῶσιον, ἔ οὐ βάλωσι τὸ δόμα ὑμῶν ἀπὸ
 τῆς γῆς, ἔνεκον ὅ ὅδ ὅ ἀδύρωτοι. 23 χαίρετε ὃ κείνη τῆ ἡμέρα, ἔ συμριτῶσατε. ἰδοὺ ἰδοὺ ὁ μισθὸς ὑμῶν ὅ
 τῶν ἔσται. 24 καὶ ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 24 καὶ ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 24 καὶ ὅταν ἐπιόσω
 τοῖς πατέρες αὐτῶν. 25 ἔ αἱ ὑμῶν οἱ ἐμοσιπλισμένοι ὅτι σπινάσθη. ἔ αἱ ὑμῶν οἱ γαλάσις νῦν ὅτι
 σπινάσθη. 26 ἔ αἱ ὅταν κελῶς ἐπιωσι ὑμᾶς οἱ ἀδύρωτοι. 27 καὶ ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 27
 καὶ ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 27 καὶ ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 27 καὶ ὅταν ἐπιόσω
 τοῖς πατέρες αὐτῶν. 28 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 28 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες
 αὐτῶν. 29 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 29 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 29
 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 30 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 30 ἔ ἡμᾶς ὅταν
 ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 31 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 31 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω
 τοῖς πατέρες αὐτῶν. 31 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες αὐτῶν. 31 ἔ ἡμᾶς ὅταν ἐπιόσω τοῖς πατέρες
 αὐτῶν.

32. Et

est quoniam vos qui diligunt eos estis diligentes enim si
 32 **אן ניר מחבין אנתון לאילין דמחבין לכון אידא הי**
 diligunt se qui diligunt eos peccatores enim etiam gratia vestra
 טיבותכון ארי ניר חטיא לאילין דמחבין להון חבין
 quoniam vobis q. benefaciunt iis quod bonu estis facientes estis
 33 **ואן עבדין אנתון דטב לאילין דמטאבין לכון אידא**
 mutuantes estis faciunt sic enim peccatores etiam gratia vestra est
 הי טיבותכון ארי חטיא ניר הכנא עבדין 33 **ואן מוזפין**
 est quoniam ab eo quod reddetur vobis estis a quo sperates ei estis
 אנתון למן דסברין אנתון דתתפרעון מנרה אידא הי
 reddatur eis vt zque mutuante peccatoribus? eni peccatores etiam gratia vestra
 טיבותכון ארי חטיא ניר לחטיא מוזפין דהכות נתפרעון
 neque & mutuate eis & benefacite inimicos vestros diligite veruntamen
 35 **ברם אחבו לבעל דבכיון ואטאכולהון ואוזפו ולא**
 filij & eritis merces vestra multa & erit hominis spem prescindatis
 הנסקון סברא דאנש ונהוה סני אנרכון ותהוון בנוהי
 ergo estote negantes & erga im. p. bos erga est suavis qui Altissimi
 דרמא דהו בכיס הו על בישא ועל כפורא: 36 **הו הכיל**
 est misericors pater vester etiam sicut misericordes
 מרחמנא איכנא דארי אכוכון מרחמנא הו :

& de patribus ieiunium precedentis hebdomadis quartae ad vesperas
 דרמשא דארבעא דשבתא קדמיתא דעומא ודאבתא
 37 **לא תדונון ולא מתדנין אנתון לא תחיבון ולא מתחיבין**
 non dnmnati & non condnate ne eritis iudicati & non iudicate ne
 אנתון שרו ותשרון : 38 **הבו ומתייב לכון בכלתא**
 in mensura vobis & dabitur date & absoluetur absoluetis eritis
 טבתא ורקיעתא ומשפעתא נרמון בעוכיכוון בהי ניר
 enim in ea in sinum vestru iniiciet & profusa & expensa bona
 כילתא דמכילין אנתון מתכיל לכון : 39 **ואמר הוא**
 erat & dicens vobis remetietur estis qua mercentes mensura
 להון מתלא למא משכח סמיא לסמיא למרברו לא
 nonne ducere caecum caecum potest nunquid parabolam eis
 תריהון בגומצא נפלין :

32 Et si diligitis eos qui vos diligunt, quae vobis est gratia? nam & peccatores, diligentes se diligunt.

33 Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quae vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt.

34 Et si mutuum dederitis his à quibus speratis recipere, quae gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus foenerantur, vt recipiant aqualia.

35 Veruntamen diligit inimicos vestros: benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filij Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos.

36 Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

37 Nolite iudicare, & non iudicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittentini.

38 Date, & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam & coagratam & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis.

39 Dicebat autem & illis similitudinem, Nunquid potest caecus caecum ducere? nonne ambo in foueam cadent?

32 **ארי הי אגאפון טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא אונטי אגאפוןטא.** 33 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.** 34 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.** 35 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.** 36 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.** 37 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.** 38 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.** 39 **ארי הי אגאפוןטא טי אגאפוןטא ומוא, פיא ומן גאליס דהי; ארי דר סי אמרדטולוי טי אגאפוןטא.**

D

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius.

41 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: trahes autem quae in oculo tuo est, non consideras?

42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, sine eiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videt? Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicias ut educas festucam de oculo fratris tui.

43 Non est enim arbor bona quae facit fructus malos: neque arbor mala faciens fructum bonum.

44 Vnaqueque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant vnam.

45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur.

46 Quid autem vocatis me Domine, Domine: & non facitis quae dico?

47 Omnis qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit.

erit perfectus enim quisquis mag- eius quae g sit pfta. discipulus non est
לית תלמידא דיתיר מן רבא כלנש ניר דגמיר נהוא
fratris tui in oculo festucam tu vides enim quid magister tuus
ד רבא: 41 מנא ניר הוא אנת נלא רבעינה דאחוך

potes quo modo aut tibi appareat non quae est i oen. tuo autē trahes
קחתא דין רבעינך לא מתחזיא לך: 42 או איכנא משכח
& ecce oculo tuo de festucā eiciā siac frater mi fratri tuo dicere
נת למאמר לאחוך אחי שבוק אפק נלא מן עינך והא

vultum accipiens tibi appareat non tui ipsius quae in oculo tuo trahes
קחתא רבעינך דילך לא מתחזיא לך נסכ באפא
ad eiciendū à te cōspicietur & tunc oculo tuo de trabem primum eice
נפק לוקדם קריהא מן עינך והידין נתחזיא לך למפקן
quae faciat bona arbor est non fratris tui oculo ex festuca
לית מן עינה דאחוך: 43 לא אית אילנא טבא דעבד

bonos fructus quae faciat mala arbor non etiam malos fructus
נלא בישא אה לא אילנא בישא דעבד פארא טבא
colligunt enim cur cognita est fructu suo ex enim arbor omnia
כל אילנא ניר מן פארוהי הו מתידע למא ניר לקטין

vuas vindemiant rubo de non & etiam ficus spinis de
טבא האנא ואי לא מן סניא קטפין ענבא: 44
bona depromit cordis sui bonis thesauris de bonus vir
נברא טבא מן סימא טבתא דבלבה מפק טבתא

mala depromit cordis sui malis thesauris de nequam & homo
נברא בישא מן סימא בישא דבלבה מפק בישא
estis vocantes quid labia loquuntur enim cordis abditus est
גותורי לבא ניר ממלן ספוחא: 46 מנא קרין אנתון

estis facientes non ego quod dico & id Dñe mihi Dñe dicit
ומדס דאמר אנא לא עבדין אנתון:
ostendā vobis eos & facit serm. meos & audit ad me qui venit homo omnis

כל אנש דאתא לוהי ושמע מלי ועבד להין אחויבון
similis sit
טבא דמא:

40 ἢ ἐστὶ μαθητὴς ὑπὲρ τοῦ διδάσκοντος αὐτὸν καὶ ἡρπυζιστὴς δὲ πᾶς ἕσται ὡς ὁ διδάσκων αὐτοῦ. 41
ὃς βλέπει τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τιμὴ δὲ δόκον τιμὴ ὃς τῷ ὀφθαλμῷ ἢ καταρτίσει
42 ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀδελφεέ, ἄφες ὀφθαλμὸν καρφὸς τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
ὃς τῷ ὀφθαλμῷ σου δόκον ἢ βλέπει, ἕσται ὡς ὀφθαλμὸς σου, ἢ τὸ ὀφθαλμῷ σου, ἢ τὸ ὀφθαλμῷ σου, ἢ τὸ ὀφθαλμῷ σου
43 ἢ ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 44 ἢ ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου
45 ἢ ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 46 ἢ ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου
47 πᾶς ὁ ἐκείνων ὁμοίος ἐστὶ μοι, ὁ ἀκούων μου καὶ ποιῶν τὰ λόγια μου, ὁμοίος ἐστὶ μοι.

fundamentum & posuit & caavit & fodit domū q̄ edificavit viro similis est
 דמא לנברא דבנא ביתא וחפר ועמק וסם שתאסא 48
 in domum plenitudo irrupit plenitudo autē facta est cūm petram super
 על שועא כד הוא דין מלאא אתטרי מלאא כביתא
 fundamentum eius enim erat positum vt ea cōmoueretur potuit & non illam
 הו ולא אשכח דנזיעויה סימא הות גיר שתאסאתה
 q̄ edifica homini similis est facit & non qui audit & is petram super
 על שועא 49 והו דשמע ולא עבד דמא לנברא דבנא
 flumen in eam erupit & cūm fundamento absque puluere sup domū suā
 ביתה על עפרא דלא שתאסאת וכד אתטרי בה נהרא
 illius domus magna ruina eius & facta est cecidit hora cadē
 בר שעתה נפל והות מפולתה רבא דכיתא הו :

7 Caput
 קפלאון ז

Teiunij Marti in sabbatho vnus ad oblationem
 דקורבא דחר בשבא דד דצונו

ingress. est populi ad auditum omnes sermones absoluisse & eam
 וכד שלם מלא כל הון למשמעתה דעמא על 2
 affectus vnus Centurionis autem seruus Capharnaum Iesus
 ישוע לכפרנחום 2 עבדה דין דקנטרונוסחר עביר
 ad moriendū erat & p̄pinquus apud eū erat charus qui male erat
 הוא בישאית אינא ריקור הוא עלוהו וקרוב הוא לממת 1
 & petens Iudcorum seniores ad eum & misit Iesu de & audiit
 ושמע על ישוע ושרד לותה קשישא דיהודימא ובקע
 autem illi seruum suum viuificaret veniret vt ab eo erat
 הוה מנה איר דנאתמ נחא לעבדה 4 הגון דין
 & dicebant studiosē ab eo erāt effragitātes Iesum ad venissent eum
 כד אתו לורת ישוע בעין הו מנה כטילאורת ואמרו
 domū & etiam gentē nost. enim diligit hoc ei cui facias est dignus
 שוא הו דתעבד לה הא 5 רחם גיר לעמן ואר בית
 nobis edifica. ipse synagogā
 כנרשתמ הו בנא לן :

48 ἄλλοις δὲ θεῖν ἀποδοῦν οἰκίας ἢ οὐκ αὖτὲν οἰκίας, ὅς ἐσκαψάσθαι ἐβούλοιο, καὶ ἔθηκεν ἡμελλῖον ὅτι τὴν πέτρην αὐτῆς
 θεοῦ ἀποδοῦν, ἀποδοῦν οἰκίας, ὅς ἐσκαψάσθαι ἐβούλοιο, καὶ ἔθηκεν ἡμελλῖον ὅτι τὴν πέτρην αὐτῆς
 θεοῦ ἀποδοῦν, ἀποδοῦν οἰκίας, ὅς ἐσκαψάσθαι ἐβούλοιο, καὶ ἔθηκεν ἡμελλῖον ὅτι τὴν πέτρην αὐτῆς
 θεοῦ ἀποδοῦν, ἀποδοῦν οἰκίας, ὅς ἐσκαψάσθαι ἐβούλοιο, καὶ ἔθηκεν ἡμελλῖον ὅτι τὴν πέτρην αὐτῆς
 θεοῦ ἀποδοῦν, ἀποδοῦν οἰκίας, ὅς ἐσκαψάσθαι ἐβούλοιο, καὶ ἔθηκεν ἡμελλῖον ὅτι τὴν πέτρην αὐτῆς

Κεφ. ζ.

1 Ἐπὶ δὲ ἐκλήρωσιν πάντων τῶν ῥημάτων αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκείας τῆς λαοῦ, εἰς ἡλθὲν εἰς Καφαρναῦμ. 2 Ἐκπαρ-
 τήρχου δὲ βασιλῆος ἀκούσας ἔγραψε ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν, ὅς ἐστὶν ἀποστῆναι ἐκ τῆς ἐστίας. 3 ἀκούσας δὲ πρὸς τοῦ Ἰησοῦ,
 ἀπέστειλε πρὸς αὐτοῦ πρεσβυτέρους ἡρώδου βασιλῆος, βουλομένους αὐτὸν ἕπουσιν ἐλθεῖν θύρασειον τὸν δόλον αὐτοῦ. 4 οἱ δὲ
 ἀπεβουλόμην πρὸς τὸν Ἰησοῦ, πᾶσι τοῖς ἡγεταῖς αὐτοῦ ἀποστῆναι ἐκ τῆς ἐστίας, ὅτι αὐτὸς ἦν παρὰ τὸν νότον
 5 ἀκούσας δὲ τὸν ἡρώδη, καὶ τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ ἀποδοῦν ἡμῖν.

D ij

48 Similis est homini ædi-
 ficanti domum, qui fodit in
 altum, & posuit fundamentū
 supra petram: inundatione
 autē facta, illisum est flumen
 domui illi, & non potuit eā
 mouere: fundata enim erat
 supra petram.
 49 Qui autem audit, & nō
 facit: similis est homini ædi-
 ficanti domum suam supra
 terram sine fundamento: in
 quam illisus est fluvius: &
 continuo cecidit, & facta est
 ruina domus illius magna.

C A P. VII.

1 C V M autem impleisset
 omnia verba sua in aures
 plebis, intrauit Caphar-
 nau.
 2 Cēturionis autem cuius-
 dam seruus malē habēs, erat
 moriturus, qui illi erat pre-
 tiosus.
 3 Et cūm audisset de Iesu,
 misit ad eum seniores Iudæo-
 rum, rogans eum vt veniret,
 & saluaret seruum eius.
 4 At illi cūm venissent ad
 Iesum, rogabant eum solici-
 tē, dicentes ei, Quia dignus
 est, vt hoc illi praestes.
 5 Diligit enim gentem flo-
 stram: & synagogam ipse æ-
 dificauit nobis.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

6 Iesus autem ibat cum illis . Et cum iam non longè esset à domo, misit ad eum Céturio amicos, dicens, Domine, noli vexari. Non enim sum dignus vt sub tectum meum intres.

7 Propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.

8 Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, Vade & vadit: & alii, Veni, & venit: & seruo meo, Fac hoc, & facit.

9 Quo audito, Iesus miratus est: & conuersus, sequentibus se turbis dixit, Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inueni.

10 Et reuersi, qui missi fuerant, domum: inuenerunt seruum, qui languerat, sanum.

11 Et factum est, deinceps ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa.

12 Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba ciuitatis multa cum illa.

domo à logè esset multū nō autem cū cum eis erat iens autem Iesus
ישוע דין אול הוא עמהו כד דין לא כני רחיק מן ביתא
fatigeris non Dnē mi ei & dixit amicos suos Centurio ad eum mihi
סדר לותה קנטרונא רחמיה ואמר לדה מרי לא העמל
hoc propter tectum meum sub vtriusq; sum dignus enim ego
לא נור שוא אנא דתעול תחית כטללי ׀ 7 מטל הו
& sanabitur in verbo dic sed venirem vt ad te dignus fui non ego
& sanabitur in verbo dic sed venirem vt ad te dignus fui non ego
אנא לא שוית דלותך אתא אלא אמר במלתא ונתאמא
sub sum qui subiectus ego vir enim sum etiam parum
טלוי ׀ 8 אי אנא ניר נברא אנא דמשעבד אנא תחורת
ego & dico milites manib; meis sub & sunt potestate
טלוי אנא ואת תחורת אידי אכטרטיוטא ואמר אנא
hoc vt faciat & seruo meo & venit vt veniat & abit vt eat
הוא דול ואול ולאחרנא דתא ואתא ולעברי דעכד הדא
& conuersus est cum admiratus est hæc Iesus autem audisset eū
עכד ׀ 9 כד שמע ון ישוע הלוי אתדמר ברה ואתפני
non quod etiā vobis ego dico post eum que veniebat turbe & dixit
אמר לבנשא דאתא בתרה אמר אנא לכון דאי לא
illi & reuersi sunt fidem hæc sicut inueni Israel in domo
סדר יכריל אשכחת אך הדא היכנותא ׀ 10 והפכו הנון
qui eger illum seruum & inuenerunt in domum q; missi fuerant
ואשתדו לביתא ואשכחו לעבדא הו דכריה
sanum fuit
ואמר הילום ׀

iceniij quinq; in sabbatho vnus ad oblationē
דקורבא דהר בשבטא דה דעומא
Naim cuius nomē in ciuitatem erat iens qui post eum in die & fuit
הוא ליומא דבתרה אול הוא למדינתא דשמה נאין
portę appinij. & eum multa & turba cum eo & discipuli eius
הוא למדינתא דהר ובנשא כניאמא ׀ 12 וכד קרב לתרעא
& ipsa matri suæ erat qui vnicus mortuum eomitantes vidit ciuitatis
ומדינתא הוא כד מלוי מיתא דיחיריא הוא לאמה והו
cum ea ciuitatis filiorum multa & turba erat vidua mater d
ומא ארמלתא הות ובנשא סניאא דבני מדינתא עמהו

6 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπερβλεπε συν ἁυτοῖς· ὃ δὲ ἀπὸ εὐμαχίας ἀπέχοντες ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἔπιμψα πρὸς αὐτοῦ
ἐκα τὸν περχος φίλους, λέγοντι αὐτῷ, κἀλεγε· μιὴ σκὴλα· ἢ εἰμι ἰκανος ἵνα μισυ ἔσθω πτω σὺν εἰσέλθω εἰς οἶκόν σου·
7 δὲ δὲ ἐξ ἑμαυτοῦ κῆρῶσα πρὸς σὺ Ἰησοῦ· διηβ εἰπέ λέγοντι, καὶ ἰαδύενται ὁ παῖς μου. 8 καὶ εἰς ἕνα ἕνα
πὸς εἰμι ἔσθω ἑμοῖσιν ἄσπιδόνος, ἐγγὺν ἔσθω ἑμαυτοῦ στρατιώται, καὶ λέγω ἑσὺ τῷ περβλεποντι, καὶ περβλεποντι
λαφ, ἕγγυ, καὶ ἕγγυ· καὶ τῷ δούλω μου, πῶν σον ἔσθω, καὶ πεῖσθ. 9 αἰεὺ σὺς δὲ ἔσθω τῶν ὁ ἴσθω· ἕδωμα πῶν
πῶν καὶ στρατιώται, τῶν ἀσπιδόνος τῶν αὐτῶν ὁ γὰρ εἶπὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ ἐν τῷ ἴσθω ἑσὺ τῶν ὁ ἴσθω. 10
ἴσθω πῶν ἴσθω οἱ πεμφθεῖσιν εἰς τὸν οἶκόν, ὅσοι τῶν ἀδινουῶν τε δούλων ὄντων ἴσθω. 11 καὶ εἰς ἕνα ἕνα τῶν
ἐπερβλεπε εἰς πόλιν κα λεμβύλω Ναιμ, καὶ συνεπερβλεποντι αὐτῶν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἰκανοῖ, καὶ ὄχλος πολλός·
12 ὡς δὲ ἦλθον τῶν πόλεως, καὶ ἴδον ἑνα κνίζοντα διδωκῶς, ὃς ἴσθω ἑσὺ τῶν ἴσθω αὐτοῦ, καὶ αὐτῶν
εἶπ· καὶ ὄχλος τῶς πόλεως ἴκανος συν αὐτῶν.

scias ac ei & dixit super eam & miseratus est Iesus autem vidit eam
 13 **הוה דין ישוע ואתרחם עליה ואמר לה לא תבכין :**
 & ait subsistere eam qui portantes & ij loculum tetigit & accedens
 14 **ואול קרב לערסא והנון דשקילין הוה לה קמו ואמר**
 & cepit mortuus ille & sedit surge ego dico tibi adolescens
 עלימא לך אמר אנא קום : 15 **ויתב הו מותא ושרי**
 homines illos tremor & inuasiit matri suae & dedit eum loqui
 לממלרו ויהבה לאמה : 16 **ואחדת דחלתא לאנשא**
 surrexit magnus qd ppheta & diceb. Deum erant & glorificantes omnes
 כלהון ומשבחין הוה לאלהא ואמרין דנביא רבא קם
 sermo de eo & exiit populum suum Deus & visit in nobis
 בן וסער אלהא לעמור : 17 **ונפקת עלוהי מלתא**
 & renuntiarunt que circa eos regionem & in vniuers. Iudae in vniuers. isto
 הרא בכלה יהוד ובכלה אתרא דחד דיהון : 18 **ואשתעיו**
 omnia hae discipuli eius Ioanni
 ליוחנן תלמודיה הלן כלהון :

דחד בשבא דבתר דגמא
 Epiphaniam post in sabbatho vnius

ad eos & misit discipulis suis ex duos Ioannes & vocauit
 19 **וקרא יוחנן לתרין מן תלמודיה ושדר אנון לורת**
 expectamus alium an qui venit es is tunc & ait Iesum
 ישוע ואמר אנת הו הו דאתא או לאחרין הו מסכנינ
 misit nos Baptista Ioannes ei & dicunt Iesum ad & venerunt
 20 **ואתו לורת ישוע ואמרין לה יוחנן מעמדנא שדרין**
 expectamus alium an qui venit es is tunc & ait ad te
 לותך ואמר אנת הו הו דאתא או לאחרין הו מסכנינ
 plagis & a morbis a sanauit multos hora ipsa autem in ea
 21 **בה דין כהי שעתא פניאא אסי מן כורדנא ומן מחותא**
 & respod. vitam fuit tribus exis & multis malignis spiritibus & a
 ומן רורא בישתא ולסניאא סמיא ידב הוא לחוא : 22 **וענא**
 quod vidistis id omne Ioanni dicite ite eis & dixit Iesus
 ישוע ואמר להון זלו אמרו ליוחנן כל מדם דחיותון
 mundatur & leprosi ambulat & claudi vident quia egei & audistis
 ושמעון דסמיא חוין וחנורא מהלכין ונרבא מתדכין
 euangelizantur & pauperes resurgunt & mortui audiunt & surdi
 וחרשנא שמעון ומיתא קימין ומסכנא מסתברין :

13 Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi, Noli flere.
 14 Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui portabant, steterunt. Et ait, Adolescens, tibi dico, surge.
 15 Et resedit qui erat mortuus, & cepit loqui. Et dedit illum matri suae.
 16 Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes, Quia propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitauit plebem suam.
 17 Et exiit hic sermo in vniuersam Iudaeam de eo, & in omnem circa regionem.
 18 Et nuntiauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his.
 19 Et conuocauit duos de discipulis suis Ioannes: & misit ad Iesum, dicens, Tu es qui venturus es, an alium expectamus?
 20 Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt, Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens, Tu es qui venturus es, an alium expectamus?
 21 In ipsa autem hora multos curauit a languoribus suis & plagis, & spiritibus malis: & caecis multis donauit visum.
 22 Et respondens, dixit illis, Euntes renuntiate Ioanni que audistis, & vidistis, Quia caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur:

13 **ואי ידעו אודיו ו אלוס, εσπερας χριστου ετι αυτη, και εστι αυτη, μη λαωε.** 14 **και προσελθων ηψαθη**
 της ορου· οι δε βασιλζοντες εδουσαν· και εϊπε, ισαϊσας, ου λεγω, ελεφθωκ. 15 **και δε εκαθιστο ο νεκρος, και ηρ-**
 ζατο και ειπ. και εδωκεν αυτου τη μητρι αυτου. 16 **ηαβε δε σδός πύργος, και εδδξαζον τον Σιδοι, λεζοιπτε, απ**
 σωσ ηως μεζα: εζηγηρται οι ημεις, και οτι επισα· ψατο ο Σιδος τον λαον αυτου. 17 **και ελελθον ε λεζος σεις**
 οι ολη τη Ιουδαία σεις αυτου, και οι παση τη σεις· αρω. 18 **και απογρησεν αυ Ιωαννη οι μαθηται αυτου σεις πα-**
 τω λουτω. 19 **και σωσ καλισσιμδρος δυο λιναι ηβ μαθηται αυτου ο Ιωαννης, επημψι σωσ τον Ιουσαι, λι-**
 γω, ου εϊ ο βλεβδρος, η δησιν σωσ δωσκαμδρι, 20 **σβζεγγυ οδουαι δε σωσ αυτου οι αμδρες, εϊπεν, Ιωαννης ο βα-**
 πτης απισα λαν ημεις σωσ σι, λεγω, ου εϊ ο βλεβδρος, η δησιν σωσ δωσκαμδρι. 21 **ει αυτη δε τη ισρα ε Ι-**
 εραπισος πολλοις· απο οδουαι και μαθηται, και πδδματωσ ποιηται. η, πφ λους πολλοις εζαεϊσασε το βλεβπην. 22 **η**
 δωκαμδρι: ο Ιουσαι, εϊπεν αυτου, περιβητες απεζεϊλαται Ιωανη α εϊδετη και ημευσασε· οτι τυφλοι εβαλεμεισιν,
 και σεις πατωσ, λεωσιν και κελζονται, σωσ ο ακουσαι, ακροι εζαϊρωται, ηωχι βλεβδριζονται· D iij

23 Et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me.
 24 Et cum discessissent natiui Iohannis, cepit de Iohanne dicere ad turbas, Quid existis in desertum videre? arundinē vento agitātā?
 25 Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indurum? Ecce, qui in veste pretiosa sunt & deliciis, in domibus regum sunt.
 26 Sed quid existis videre? prophetam? Vtique dico vobis & plusquam prophetam.
 27 Hic est de quo scriptū est, Ecce ego mitto angelū meū ante faciā tuā, qui preparabit viam tuam ante te.
 28 Dico enim vobis, maior inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est, qui autem minor est in regno Dei, maior est illo.
 29 Et omnis populus audiens & Publicani, iustificauerunt Deum, baptizati baptismo Iohannis.
 30 Pharisei autem & legisperiti, consilium Dei speruerunt in semetipsos, non baptizati ab eo.
 31 Ait autem Dominus, Cui ergo similes dicam homines generationis huius, & cui similes sunt?
 32 Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem, & dicentibus, Cantauimus vobis tibiis, & non saltastis: lamentauimus, & non plorastis.

abissent autem eam in me offendetur qui non ille & beatus est
 24 כד דין אולו נתכשל בי : 24 כד דין אולו נתכשל בי :
 Iohanne de turbis dicere Iesus cepit Iohannis discipuli
 agitur vento quæ à arundinē videre in desertum existis quæ
 25 וואן לא מנא נפקתון לחורבא למחוא קניא דמן רווא מתתויע
 molibus vestimentis virum ad videndum existis quid non est
 26 וואן לא מנא נפקתון למחוא נברא דנהתא רכיכא
 existentes & delicatis gloriosis qui vestibus ij ecce
 27 הנו דעלוהי 27 הנו דעלוהי
 prophetam ad videndum existis quid non est sunt regum in domibus
 28 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 de quo hic est peopheta quæ & plant. vobis ego dico
 29 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 inter natos prophetam quia nō est vobis ego dico ante te
 30 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 in regno autē minimus Baptista Iohannes quāq. maior inter
 publicani etiā qui audierat populū & totus præ eo est maior Dei
 31 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 Pharisei Iohannis baptismo q. baptiz. fuerant Deum iustificauerunt
 32 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 baptizati sunt qui nō Dei voluntate apud se calūniati sunt & semetipsos
 33 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 huius generationis homines assimilabo igitur cuiquam
 34 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 & clamant in foro qui sedent pueris similes sunt similes sicut
 35 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 vobis vltuimus saltastis & non vobis cecinim? & dicūt ad locos
 36 וואן לא מנא נפקתון למחוא נביא
 Beuistis & non plorastis.

23 και μακαριος οστις εσθ μη σκανδαλισθη εν εμοι. 24 απλδδεται δε φησιν αγγελων Ιωαννης ημε
 λεγον τοις οχλοις απελ Ιωαννη, ο ελληνουσα εις τιω δημον θεασασθαι; και λαμουν απο αυ του αλδου θεου
 25 αυτα ο ελληνουσα ειδεν; απρωτων εν μακαρις ιματιοις ημφοτεσμενοι; ιδου ο εν ιματισμω ενδουμω
 φησιν ο παρρησιος εν τοις βασιλειοις εισι. 26 αυτα ο ελληνουσα τι ιδεν; απρωτων αυ λεγων ομμι, ο απρωτων
 ριν απρωτων. 27 ο τοσ οτι απελ ο λεγασθαι, δευ ενωι δεσποσιν αυ τον αγγλωσ μου απρωτων απρωτων
 πασκαυσας τιω ο δου εν απρωτων εν ου. 28 λεγων ομμι, μειζων εν ητοιωτις γεωαικωι απρωτων Ιωαννη
 η βαπτιστη οσθ εν. ο δε μικροσ εν τη βασιλεια τοσ ενωι αυτην αυτην. 29 και πασ ο λαοσ αυτου
 και οι τελουαι εδικαιωσαν τον θεον, βαπτισθησασθαι εν βαπτισμα Ιωαννη. 30 οι δε φαρισαιοι και οι γραμματοι
 απρωτων τις ημε απρωτων; και λεγου εισι ομμοιοι; 32 ομμοιοι εισι πασθιοι τοις εν αγρωσ και ημενοι, και
 απρωτων οτι δειηλοιοι, και λεγασθαι, ημεσμεν ομμι, και ομμοιοισασθαι ενωι ημεσμεν ομμι, και ομμοιοισασθαι.

vinum bibens nec panem comedens nō Baptista Ioannes enim venit
 אתא ניר יוחנן מעמדנא לא אכל לא חמא ולא שתא חמרא 33
 hominis filius venit in eo est dæmonium estis & dicentes
 ואמרין אנתון שאדא אית בהו 34 אתא כרה דאנשא
 & bibax helluo vit ecce estis & dicentes & bibens comedens
 אכל ושתא ואמרין אנתון הא נכרמא אכולא ושתא
 & iustificata & peccatorum publicanorum & amicus vini
 חמרא ורחמנא דמכסא ורחשימא 35 ואודקרת
 filiis suis omnibus ab sapientia
 חכמתא מן כלהון בנירה 1

arcanorum quintæ horam ad tertiam
 רתלת שעין דחמשא רארינא

eum eo ut mādūcaret Pharisæis ex vnus ab eo rogauit autem venit
 אתא דדין בעא מנה חד מן פרישא דנלעס עמרה 36
 peccatrix & mulier discubuit illius Pharisæi domū & ingressa
 ועל לביתה דפרישא הו אסתמך 37 ואנתתא חטיהא
 Pharisæi quodd in domo sciret & cū illa in ciuitate erat
 אירת הות במדינתא הו וכר ידעת דבביתו דפרישא
 post eum & stetit vnguenti alabastrum accepit accūber illius
 הו כמך נככת שטיפתא דבסממא 38 וקמת בסתרה
 pedes eius lauare lacrymis suis & cepit erant & fletus pedes eius ad
 לות רגלוהו ובכיא הות ושרית בדמעיה מעבעא רגלוהו
 pedes eius erat & osculans eos abstergebat capitis sui & ceciniibus
 ובסערמא דרישה משויה להון ומנשקא הות רגלוהו
 cogitauit q. vocauer. eū ille Pharisæus autē vidisset eū aromate & vnguebat

ומשהא בסממא 39 כד הוא דין פרישא הו דקריהו אתחשב
 & que est que esset cognosces esset propheta si ille & dixit apud se
 בנפשה ואמר פנא אלו נביא הוא ידע הוא מן הו ומא
 autē respōdit eum que tangit hęc mulier est quia peccatrix fama ei
 טבה דחטימא הו אנתתא הו דקרכת לה 40 ענא דין
 ei dixit tibi quod dicā mihi est aliquid Simon ei & dixit Iesus
 ישוע ואמר לה שמעון מרס אית לי דאמר לך אמר לה
 domino vni erant debitores duo Iesus ei dixit Dnē mi dic
 אמר רבי! אמר לה ישוע תרין חובא אית הו לחד מרא
 denarios & alter centum quinque denarios ei erat debēs vnus debiti
 חובא חד הו לחד מרא
 quinquaginta
 חובא חד הו לחד מרא
 quinquaginta

33 Venit autem Ioannes Ba-
 ptista neque manducans panem, neque bibens vinum: & dicitis, Dæmonium habet.

34 Venit Filius hominis manducans & bibens: & dicitis, Ecce homo deuorator, & bibens vinum, amicus Publicanorum & peccatorum.

35 Et iustificata est Sapientia ab omnibus filiis suis.

36 Rogabat autem illum quidam de Pharisæis vt mādūcaret cū illo. Et ingressus domum Pharisæi discubuit.

37 Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quod Iesus accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti.

38 Et stans retrō secus pedes eius lachrymis cepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vnguebat.

39 Videns autem Pharisæus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens, Hic si esset propheta, sciret vtique quæ & qualis est mulier quæ tangit eū, quia peccatrix est.

40 Et respondens Iesus dixit ad illum, Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic.

41 Duo debitores erant cui-dam sceneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta.

33 Ἰωάννης ἦλθε ἐσθίων οὐκ ἐσθίων καὶ πίνων οὐκ πίνων, καὶ λέγετε, Δαίμονιον ἔχει. 34 ἦλθε υἱὸς ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἀφροσύνη φάσκει καὶ οὐκ ἔστι σοφία, καὶ φίλος τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν.
 35 καὶ ἐπισημαίνουσι τὸν υἱὸν ἀνθρώπου ὅτι ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ φίλος τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. 36 Ἰδοὺ δὲ ἵσται αὐτὸν ὅτι φάσκει μὴ εἶναι προφήτης, εἰ ἴσται τὰς λέξεις αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστι σοφία. 37 καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἣν οὐκ ἔγνω ὅτι ἦν ἐκεῖ, ἥτις ἦν ἀμαρτωλὸς, ἔβη καὶ ἐκένθη τὰ πόδια αὐτοῦ μετὰ τῶν δακρυῶν, καὶ κεφαλὴν αὐτοῦ ἔστυξε μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἠμύνη τὰ πόδια αὐτοῦ. 38 καὶ ἰδοὺ ὁ φάσκει μὴ εἶναι προφήτης, εἰ ἴσται τὰς λέξεις αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστι σοφία, καὶ οὐκ ἔστι ἡ γυνὴ ἣν οὐκ ἔγνω ὅτι ἦν ἐκεῖ, ἥτις ἦν ἀμαρτωλὸς καὶ ἔβη καὶ ἐκένθη τὰ πόδια αὐτοῦ μετὰ τῶν δακρυῶν, καὶ κεφαλὴν αὐτοῦ ἔστυξε μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἠμύνη τὰ πόδια αὐτοῦ. 39 ἰδοὺ δὲ ὁ φάσκει μὴ εἶναι προφήτης, εἰ ἴσται τὰς λέξεις αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστι σοφία, καὶ οὐκ ἔστι ἡ γυνὴ ἣν οὐκ ἔγνω ὅτι ἦν ἐκεῖ, ἥτις ἦν ἀμαρτωλὸς καὶ ἔβη καὶ ἐκένθη τὰ πόδια αὐτοῦ μετὰ τῶν δακρυῶν, καὶ κεφαλὴν αὐτοῦ ἔστυξε μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἠμύνη τὰ πόδια αὐτοῦ. 40 καὶ ἀποκριθεὶς εἰς αὐτὸν εἶπε ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπε, Σίμων, ἔχω σοφίαν καὶ ἐπισημαίνουσί σοι ὅτι ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ φίλος τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. 41 δύο γὰρ ὀφειλέται ἦσαν ἑνὶ τῷ κτηνιστῇ, ὁ μὲν ὀφειλόμενος ἑκατὸν δηνάρια, ὁ δὲ ἑξήκοντα.

42 Non habentibus illis unde redderent, donauit utrisque. Quis ergo eum plus diligit?

43 Respondens Simon dixit, Estimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei, Recte iudicasti.

44 Et conuersus ad mulierem dixit Simoni, Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hanc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis terxit.

45 Oculum mihi non dedisti. hanc autem ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos.

46 Oleo caput meum non unxisti: hanc autem unguento unxit pedes meos.

47 Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, Cui autem minus dimittitur, minus diligit.

48 Dixit autem ad illam, Remittuntur tibi peccata.

49 Et coeperunt qui simul accumbebant, dicere intra se, Quis est hic qui etiam peccata dimittit?

50 Dixit autem ad mulierem, Fides tua te saluam fecit: vade in pace.

C A P. V I I I.

1 Et factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella predicans & euangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo.

quis remisit utrisque ad soluendum eis & quia non erat
 ודלית הויה להו למפרע לתרהוון שבק אונם
 puro & ait Simon respondit eum diligit magis ex eis
 ויכל מנהוון יתיר נהביוהו ו ענא שמעון ואמר כבר
 iudicasti recte Iesus ei dixit multa ei cui remisit sic quod is
 נא דהו דאשתבק לה כני אמר לה ישוע תרועאית דנת
 mulierem tu vides Si noni & dixit mulierem illam ad & conuersus
 ואתפני לות הי אנתא ואמר לשמעון הוא אנת אנתא
 autem hanc dedisti non pedibus meis aquam intraui in domum tuam
 ונא לכיתך עלת מינא לרגלי לא יהבת הדא דין
 non tu eos absterxit & capillis suis lauit pedes meos lachrymis
 ונעויה רגלי עבעת ובסערה שוית אנן ו אנת לא
 deoculari pedes meos desit nisi quo ingr. est ecce autem hanc osculatum
 ונתני הדא דין הא מן דעלת לא שלית רגלי למנשקו
 oleo autem hanc unxisti non caput meum oleo
 אנת משחא לרישי לא משחת הדא דין במשחא
 tibi ego dico hoc propter unxit pedes meos unguento
 וכמא רגלי משחת ו הלל הדא אמר אנא לך
 autem is multum dilexit quia multa peccata ei quod remisit
 ונכיון לה חטהיה סנאא מטל דאחבת כני הו דין
 mulieri illi & dixit diligit paululum ei remittitur ei peccata
 וקיל משתבק לה קליל כחב ו אמר להי אנתא
 dicere quod accubebat illi autem coeperunt peccata tua tibi remitti
 ונכיון לכי חטהיו ו שריו דין הנון דכמיכין אמרו
 dixit autem Iesus remittit peccata qui etiam iste qui est apud se
 ונמשהו מנו הנא דאוי חטהא שבקו ישוע דין אמר
 in pace ito seruaue te fides tua mulieri ei
 ואתא חטהיה אחיתבי זלי בשלמא
 & Caput

קפלאון ח

ieiunij secundae hebdomadis quinta

חמשה רשבתא דהרין דעומא

& viros per ciuitates Iesus erat perstrans hanc post de & hanc
 וזא מן בתר הליו מתכרך הוא ישוע במדינתא ובקוריא
 cum eo & duodecim eius Dei regnum & euangelizans erat & hanc
 נכרו הוא ומסבר מלכותא דאל הא ותרעסרתה עמה:

42 μη έχοντες δὲ αὐτοῖς ἀποδοῦναι, ἀμφοτέρους ἐξελίσσεται. ὅς οὖν αὐτῶν, εἰπὶ οὐ αὐτῶν ἀγαπήσει
 43 ἀποκρίσας δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, ἕσθλα μὲν αὐτῶν ἐστὶν ὅτι τὸ πλέον ἐξελίσσεται. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῶν, ὁ ὅτις ἐξήμας
 44 καὶ γραφεὶς περὶ τῶν γυναικῶν, τῆς Σίμωνι εἶπεν, βλέπεις ὅτι τῶν γυναικῶν; εἰσὶν ἄλλοι οὗτοι οὗτοι
 καὶ ὕδαρ ὅτι τῶν ποδῶν μου ὅτι ἔδωκας· αὐτῆ δὲ τῶν δακτύλων ἐξέριξέ μου τῶν ποδῶν καὶ περὶ τῶν ποδῶν
 αὐτῆς ἐξήμας. 45 φιλῆμα μοι οὐ ἔδωκας, αὐτῆ δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, ὁ δὲ ἐλθὼν καταπόνησέν με τῶν ποδῶν
 μου. 46 ἤλαψ τῶν καφαλῶν μου ὅτι ἠλειψας, αὐτῆ δὲ μύρω ἠλειψῆ μου τῶν ποδῶν. 47 ὁ ὅτις ἀγαπήσει
 ἄνθρωπον αἰ ἀμφοτέρους αὐτῶν αἰ πολλὰς, ὁ δὲ ὁ ἄλλος ἀφίεται, ὁ ἄλλος ἀγαπήσει. 48 ὁ ὅτις
 αὐτῆ, ἀρῶνται οὐ αἰ ἀμφοτέρους. 49 καὶ ἠρξάμεθα οἱ συναγαγόμενοι λέγει οὐ ἐς αὐτοῖς, ὅτι ὅτις ὅτις
 ἀμφοτέρους ἀφίησιν. 50 εἶπεν δὲ περὶ τῶν γυναικῶν, ἡ πίστις σου σόσασα σε· περὶ οὗτος εἰς ἠρήνω σου.

Κεφ. η.

1 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τῆς αὐτῆς, καὶ αὐτῶν διώδενε καὶ πόλι καὶ κώμῶν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον, ὁ ὅτις ὅτις
 καὶ αὐτῶν θεοῦ. καὶ οἱ δὲ δέξατο αὐτῶν, 2. Et...

malignis spiritibus & a morbis a quibus fuerat illis & mulieres
 2 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 exierant demonia a qua sepeem ea Magdalena quae vocatur Maria
 מריכו דמתקריא מנדליתא די דשבכעא שאדין נפקו
 & Susanna Herodis domus magist. Chusae vxor & Ioanna ab ea
 מנה: ויחון אנתה כוזא רב ביתה דהרודוס ושושן
 facultatib' suis ex eis erant ministrantes quae plurimae & aliae
 ואחרניתא סניאתא אילין דמשמשן הוי להון מן קניניהון
 essent venientes civitat. orb' & ex esset coacta multa turba & cum
 4 וכד כנשנה סניאא כנש הוא ומן כל מדיני אתון הוו
 & cum semel suo ad femin. seminator exiit per parabola dixit ad eum
 לותרא אמר כמתלא: נפק ורועא למזרע ורעה וכד
 volucres & comed. illud & concubatur est vix manu ad q' caderet sicut semi.
 זרע אית דנפל על יד אורחא ואתתדיש ואכלתה פרחתא:
 & quia non erat germen in hora & eade' petram super cecidit & aliud
 6 ואחרניא נפל על שועא וכד שעתה יעא ודלית הוא
 eum eo & germ. spinas inter cecidit & aliud exaruit humor ei
 לה תלילותא יבשו: ואחרניא נפל בית כוזא ויעו עמה
 & pulcrum bonum in terram cecidit & aliud & suffocarunt illud spinas
 כוזא וחנקוהי: ואחרניא נפל בארעא טבתא ושפירתא
 erat clamans dixisset cum hęc in centum vnum fructum & fecit & germin.
 ויעא ועבד פארעא חד כמאא הלין כד אמר קעא הוא
 & interrog. eum audiat ad audiendum aures ei cui sunt vris
 דמן דארת לה אדנה דנשמע נשמע: ושאלוהי
 eis dixit verò ipse ista parabola quae esset discipuli eius
 תלמידוהי דמנו מתלא הנא: הו דינ אמר להון
 his Dei regni aeterna nosse datum enim est vobis
 לבון הו ניר יהיב למרע אדוא דמלכותה דאלהא להנן
 vident non ut videntes dictum est per parabolas qui reliqui autem
 דינ דשרכא בפלאתא מתאמר דכד חוין לא נחו
 est semen parabola autē hęc est intelligant non & audientes
 וכד שמעין לא נסתכלון: הנו דינ מתלא ורעא איתוהי
 Dei verbum
 מלתא דאלהא:

3 Et mulieres aliquae quae
 erant curatae a spiritibus ma-
 lignis & infirmitatib', Maria
 quae vocatur Magdalene, de
 qua septem demonia exierat
 3 Et Ioanna vxor Chusae
 procuratoris Herodis, & Su-
 fanna, & aliae multae quae mi-
 nistrabat ei de facultatibus
 suis.
 4 Cum autem turba pluri-
 ma conueniret, & de civitati-
 bus properarent ad eum, di-
 xit per similitudinem:
 5 Exiit qui seminat, semi-
 nare semen suum. & dum se-
 minat, aliud cecidit secus
 viam, & concubatum est, &
 volucres caeli comederunt
 illud.
 6 Et aliud cecidit supra pe-
 tram: & natum aruit, quia non
 habebat humorem.
 7 Et aliud cecidit inter spi-
 nas: & simul exortae spinas
 suffocauerunt illud.
 8 Et aliud cecidit in terram
 bonam: & ortum, fecit fru-
 ctum centuplum. Hęc dicens
 clamabat, Qui habet aures
 audiendi, audiat.
 9 Interrogabant autem eum
 discipuli eius quae esset hęc
 parabola.
 10 Quibus ipse dixit, Vobis
 datum est nosse mysteriũ
 regni Dei: ceteris autem in
 parabolis, ut videntes non
 videant, & audientes non in-
 telligant.
 11 Est autem hęc parabola,
 Semen, est verbum Dei.

2 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 3 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 4 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 5 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 6 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 7 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 8 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 9 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 10 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא
 11 ונשנה הנני דאתאסו מן כורחנה ומן דוחא כישתא

E

12 Qui autem secus viam: hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant.

13 Nam qui supra petram: qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, & hi radices non habent: quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.

14 Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt, & à sollicitudinibus & diuitiis & voluptatibus vitæ, eunt, suffocantur, & non referunt fructum.

15 Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono, & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.

16 Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen.

17 Non est enim occultatum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur & in palam veniat.

18 Videte ergo quid audiat. Qui enim habet, dabitur illi: & quicunque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo.

19 Venerunt autem ad illam mater & fratres eius: & non poterant adire cum præ turba.

verbum qui audiunt illi sunt viz manū qui ad autem ij
הון רין דעל יד אורה איתיהו הנון דשמעין מלתא
credant vt non cordib⁹ corū de verbū tollit inimicus

13 audierint qui cum sunt ij petram qui super autē & ij
והלין דין דעל שועא חלון אנו דכא דשמעין
fel eis non est & radix verbum ipsum excipiunt cum gaudio

14 autē illud offenduntur tentationis & tempore si des eorum est infirmus
יכנא הי הימנתהו וזוכן נסוונא מתכשלין
& à sollicitud. verbum qui audiunt illi sunt ij spinas inter quos

15 edunt non & fructus suffocantur mundi & à concupiscentiis & à diuitiis
מרתא וברנינה דעל כא מתחנקין ופארא לא יזהבין
humili qui corde sunt ij bonam in terram autem eam

16 in patientia fructus & edunt & retinent verbum audient & bonum
הון דכא רעא טבתא הלין אנו אילין דכלכא שפיא
genitricis in commemoratione
כדברנא דיל דת אלהא מרים

17 nec reueletur quod non quod occultis quicquid enim non est
הון לית גיר מרס דכסא דלא נתנלא ולא
videat qui ingred. vt omnis candelabrum super eam ponit sed lecto sit

18 etiam ei cui non est & is ei dabitur enim ei cui est is audivit
והון דלא נתירע ונאתנא לגלינא
quomodo videte in apertum & veniat cognosc. q non quod sit in illis

19 cum eo loqui fuerunt potentes & non & fratres eius mater eius
דמבר ראת לה גיר נתיחב לה ומן דלית לה אפי
ad eum autē venerūt ab eo auferetur ei quod est quod putat
ו דמבר ראת לה נשתקל מנה: אתו דין לותה
cum eo loqui fuerunt potentes & non & fratres eius mater eius

turbam
מיה ואהויה ולא משכחין הון דנמללון עמיה
turbam

11 οι δε... 12 οι δε... 13 οι δε... 14 το δε... 15 το δε... 16 ο δε... 17 ο δε... 18 ο δε... 19 παρεβωθη το δε...
11 οι δε... 12 οι δε... 13 οι δε... 14 το δε... 15 το δε... 16 ο δε... 17 ο δε... 18 ο δε... 19 παρεβωθη το δε...
11 οι δε... 12 οι δε... 13 οι δε... 14 το δε... 15 το δε... 16 ο δε... 17 ο δε... 18 ο δε... 19 παρεβωθη το δε...
11 οι δε... 12 οι δε... 13 οι δε... 14 το δε... 15 το δε... 16 ο δε... 17 ο δε... 18 ο δε... 19 παρεβωθη το δε...

te videre & volute foris stant & fratres tui mat. tua ei & dicunt
 ואמרו לה אמך ואחך קימין לבר וצבין לכבודי
 illi & frat. mei sunt mater mea. ij. eis & dixit respondit vero ipse
 הו דיין ענתא ואמר להון הלין אנון ואחי אילין
 cum & faciunt Dei sermone[m] qui audiunt

דשמעין מלהא דאלהא ועברין לה
 iciunij quinq[ue] in sabbatho vnus ad vesperam

דרמשא דחד בשבא דרה דצומא
 in navi sedit Iesus ascendens diebus ex in vno autem fuit.

הוא דיין בחד מן יומתא סלק ישוע יתב בספינתא
 maris transiitum ass illu trafeam eis & dixit & discipuli ei ipse
 הו ותלמידוהו ואמר להון נעבר להו עכרא דימתא
 in mari venti turbo & fuit Iesus ipse obdormiuit nauigat. & cum

יבד רדין דמך לה הו ישוע והות עלעלא דרוחא בימתא
 excitauit eu[m] & accedentes vt mergeretur nauis erat & appinqua
 וקרובא הורת ספנתא למטבע :
 & obiurg. arrexit vero ipse perimus mag. nost. mag. nost. ei & dicunt

ואמרין לה רבן רבן אכרנין הו דיין קם וכאא
 eis & dixit tranquillitas fuit aquarum & fluctuationes ventos
 ברוחא ובמחשולא דמא והוא שלא :
 erant mirantes timentes cum vero illi fides vestra est vbi

איכא הו הימנותכון הנון דיין כד דהילין מתדמרין הו
 imperet ventis vt etiam iste quidam est ad vnum vnus & dicebant

ואמרין חד לחד מנו כי הוהא דאוי לרוחא פקא
 & venerit & nauigabit ei & obediunt & mari & fluctuationib[us]

ולמחשולא וליכא ומשתמעין לה :
 & cu[m] Galilee regione in transitu quae est Godarcoru[m] in regione

לא תרא דנדריא דאיתוהו בעברא לוקבל גלילא :
 in quo erat vrbe ex vnus vir ei occurrit in terram exisset

נפק לארעא פגע בה נברא הו מן מדינתא דאית הוא בת
 non & in domo erat indutus non & vellimētis multo tempore à demoniū

דיוא מן זכנא סנאא ומאנא לא לבש הוא ובכיתא לא
 sepulcrorum in domo sed erat habitabat

עבר הוא אלא בכית קבורא :

20 Et nauigatiu[m] est illi, Ma-
 ter tua, & fratres tui stant for-
 ris, volentes te videre.
 21 Qui respondens dixit ad
 eos, Mater mea & fratres
 mei, hi sunt qui verbum Dei
 audiunt & faciunt.

22 Factum est autem in vna
 dierum, & ipse ascendit in
 nauiculam, & discipuli eius:
 & ait ad illos, Transitemus
 trans stagnum. Et ascende-
 runt.

23 Et nauigantibus illis ob-
 dormiuit: & descendit pro-
 cella venti in stagnum, & co-
 plebantur, & periclitaban-
 tur.

24 Accedentes autem susci-
 tauerunt eum, dicentes, Pre-
 ceptor, perimus. At ille fur-
 gens increpauit ventum &
 tempestatem aquae: & cessa-
 uit, & facta est tranquillitas.

25 Dixit autem illis, Vbi est
 fides vestra? Qui timētes n[on] a-
 rati sunt, adiuuicem dice-
 tes, Quis, putas, hic est, quia
 & ventis & mari imperat, &
 obediunt ei?

26 Et nauigauerunt ad re-
 gionem Gerasenorum, quae
 est contra Galilzeam.

27 Et cum de nauī egressus
 esset ad terram, occurrit illi
 vir quidam qui habebat de-
 monium iam temporibus
 multis, & vestimento non
 induebatur, neque in domo
 manebat, sed in monumentis.

20 ואמרו לה אמך ואחך קימין לבר וצבין לכבודי 21 הו דיין ענתא ואמר להון הלין אנון ואחי אילין
 illi & frat. mei sunt mater mea. ij. eis & dixit respondit vero ipse
 הו דיין ענתא ואמר להון הלין אנון ואחי אילין cum & faciunt Dei sermone[m] qui audiunt
 דשמעין מלהא דאלהא ועברין לה
 iciunij quinq[ue] in sabbatho vnus ad vesperam
 דרמשא דחד בשבא דרה דצומא
 in navi sedit Iesus ascendens diebus ex in vno autem fuit.
 הוא דיין בחד מן יומתא סלק ישוע יתב בספינתא
 maris transiitum ass illu trafeam eis & dixit & discipuli ei ipse
 הו ותלמידוהו ואמר להון נעבר להו עכרא דימתא
 in mari venti turbo & fuit Iesus ipse obdormiuit nauigat. & cum
 יבד רדין דמך לה הו ישוע והות עלעלא דרוחא בימתא
 excitauit eu[m] & accedentes vt mergeretur nauis erat & appinqua
 וקרובא הורת ספנתא למטבע :
 & obiurg. arrexit vero ipse perimus mag. nost. mag. nost. ei & dicunt
 ואמרין לה רבן רבן אכרנין הו דיין קם וכאא
 eis & dixit tranquillitas fuit aquarum & fluctuationes ventos
 ברוחא ובמחשולא דמא והוא שלא :
 erant mirantes timentes cum vero illi fides vestra est vbi
 איכא הו הימנותכון הנון דיין כד דהילין מתדמרין הו
 imperet ventis vt etiam iste quidam est ad vnum vnus & dicebant
 ואמרין חד לחד מנו כי הוהא דאוי לרוחא פקא
 & venerit & nauigabit ei & obediunt & mari & fluctuationib[us]
 ולמחשולא וליכא ומשתמעין לה :
 & cu[m] Galilee regione in transitu quae est Godarcoru[m] in regione
 לא תרא דנדריא דאיתוהו בעברא לוקבל גלילא :
 in quo erat vrbe ex vnus vir ei occurrit in terram exisset
 נפק לארעא פגע בה נברא הו מן מדינתא דאית הוא בת
 non & in domo erat indutus non & vellimētis multo tempore à demoniū
 דיוא מן זכנא סנאא ומאנא לא לבש הוא ובכיתא לא
 sepulcrorum in domo sed erat habitabat
 עבר הוא אלא בכית קבורא :

E ij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

23 Is ut vidit Iesum, proci-
dit ante illū: & exclamās vo-
ce magna dixit, Quid mihi
& tibi est Iesu fili Dei Altissi-
mi? obsecro te ne me tor-
queas.
29 Præcipiebat enim spiri-
tū immundo ut exiret ab
homine. Multis enim tem-
poribus arripiebat illum, &
vinciebat catenis, & com-
pedibus custoditus, & ruptis
vinculis agebatur à dæmo-
nio in deserto.
30 Interrogavit autem illū
Iesus, dicens, Quid tibi no-
men est? At ille dixit, Legio,
quia intrauevunt dæmonia
multa in eum.
31 Et rogauerunt illum ne
imperaret illis ut in abyssum
irent.
32 Erat autem ibi grex por-
corum multorum pascentū
in monte: & rogabant eum
ut permitteret eis in illos in-
gredi. Et permisit illis.
33 Exierunt ergo dæmonia
ab homine, & in trauerunt in
porcos: & impetu abiit grex
per præceps in stagnum, &
suffocatus est.
34 Quod ut viderunt factū
qui pascebant, fugerunt: &
nuntiauerunt in civitatem &
in villas.
35 Exierunt autem videre
quod factum est: & venerunt
ad Iesum, & inuenerunt ho-
minem sedentem, à quo dæ-
monia exierant, vestitum, ac
fana mente, ad pedes eius: &
timuerunt.

& in voce coram eo & p̄cidit exclamavit Iesum autem vidisset eum
 כד הוה דין לישוע קעמ ונפל קדמוהי ובקל
 ego peto altissimi Dei fili Iesu & tibi nobis quid dicit
 ונא אמר מא לן ולך ישוע ברה דאלהא מרימא בעא אנא
 immundo spiritui Iesus enim ei erat præcipiens me crucies ne dicit
 כד לא תשנכניו פקד הוא לה ניר ישוע לרוחא טנפא
 decines eū ex quo inde tēpus enim illi fuerat multum homine ab v̄tente
 ומבן מן בדנשא סגו הוא לה נור זכנא האמן דשכא
 erat custoditus & cōpedibus catenis erat & vinculis eum
 ונא לה ומתאמר הוא בששלתה ובכבלא מתנטר הוא
 in desertum dæmonio à erat & ductus vincula sua fuerat & cōpedibus
 ונא הוא אסורוהי ומתדבר הוא מן שארא להורבא
 dæmonia quia legio ei dixit nomē tuū q̄ est Iesus autem interrogavit
 ונא לה דין ישוע מן שכך אמר לה לגיון מטל דריוא
 ipsos præciperet ne ab eo erant & petentes in eū fuerat ingressi multa
 ונא עילין הוה ברה ובעין הוה מנה דלא נפקוד להון
 porcorum grex illic autem erat in abyssum abire
 ונא לתחומי אית הוא דין תמן בקרא דהוירא
 ipsis ut p̄mitteret ab eo erant & petentes in monte qui pascebat
 ונא דרעיא בטורא ובעין הוה מנה דנפס להון
 homine ex dæmonia & exierunt eis & permisit ingredi. ut in portu
 ונא נעלון ואפס להון ונפקו שארא מן נברא
 & cecider. ad saxum totus ille grex & recta cōstend. in porcos & impetu
 ונא ותדערת בקרא הי כלה לשקיפא ונפלו
 q̄ factū fuerat id pastores autē vidiss̄ eum & suffocati sunt in stagno
 ונא ואתחנקו כד הוה דין דעיתא מרס דהוה
 homines & exierūt & in pagos in civitates & renuntiauerunt fugere
 ונא ואשתעו במדינתא ובקוריא ונפקו אנשא
 hominem & inuenerunt Iesum ad & venerūt q̄ fuerat id ut vidissent
 ונא ואתו לות ישוע ואשכחהי לנברא
 pedes ad & sedentē & vercedū. vestitū dæmo. à quo exierant illa
 ונא ואתחנקו כד לביש ומנכר ויתב לורת רגלוהי
 & timuerunt ipsi
 ונא ואתחנקו כד לביש ומנכר ויתב לורת רגלוהי
 ונא ואתחנקו כד לביש ומנכר ויתב לורת רגלוהי

28 ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ αἰαχθεύσας προσέτισεν αὐτῷ, καὶ φωνῆ μεγάλῃ εἶπεν, Ἐμὲ καὶ τί σοὶ
 τί ὄψομαι; ὁ Θεὸς υἱοῦ Θεοῦ, μὴ με βασανίσῃς. 29 παρεγγέλθη γὰρ τῷ πνεύματι καὶ αἶψα εἶπεν αὐτῷ
 ἔξουθενον πολλοὺς ἰδὼν ἄλλοις στυμπαταῖσι αὐτοῦ, καὶ ἔθεσεν ἐπιθύσσειν, καὶ τὸ δάκρυ φουλασσοῦ εὐνοῦε, καὶ ἀπέβη ἰσχυρῶς
 εἰς τὸ πνεῦμα, καὶ αὐτὸν τὸ δάκρυ εἰς τὰς φθῆνας. 30 ἐπιρωτῶσιν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, τί σοὶ ἔστιν ὄνομα;
 καὶ εἶπεν, Ἐγγεῖν ὅτι δαίμων ἵα πολλὰ ἐπέλθον εἰς αὐτόν. 31 καὶ παρεκαλεῖ αὐτὸν ἵνα μὴ ἔπιπταιξῃ αὐτοὺς ἐν
 τῷ ὄνοματι ἀπολλῆναι. 32 λέω δὲ ἕκαστῷ ἀγγέλου γένηται ἵνα αὐτὸν βουσκοῦσιν, ὅτι τῷ ὄνοματι καὶ παρεκαλεῖ αὐτοὺς ἵνα
 ἔξωσιν αὐτοὺς εἰς δαίμονας ἐπιστῆναι, καὶ ἐπίπταιξιν αὐτοὺς. 33 ἔλελθοντες δὲ εἰς δαίμονα ἵα δὴ τὸ πνεῦμα
 ἐπέλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ἄρμυσιν ἢ ἀγγέλου καὶ τὸ κρημνισθῆναι εἰς τὸν λίμνην, καὶ ἀπὸπρῆναι. 34 ἰδόντες δὲ
 βουσκοῖτες τὸ ἄπειρον, ἐφύγον, καὶ ἀπολλῶσιν ἀπὸ τῆς ἀκροῦς εἰς τὸν πόντον, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. 35 ἰδόντες δὲ
 ἰσχυρῶς τὸ γένος, καὶ ἴδοντες τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὄντοσιν καὶ τῆμενον τὸν ἀνθρώπον, αἶψα ἔειπον αὐτοῖς ἵνα ἔλελυθησαν
 πρὸς αὐτοὺς, & ἔφροντοῦσιν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς τὸ Ἰησοῦς, Ἐφύθησθε.

ille homo sanatus esset quomodo viderat illi eis & recitantes
 36 ואשתעו להון אילין דהווא איכנא אתאסני נכרא הו
 ut abiret Godarorum ceteris vniuersi ab eo erant & petentes demoniacus
 דיונא: 37 וכעין חוונ מנה כלה כנשא דנדרוא דנאול
 aut ipse eos inuaserat magnus timor quia ipsis ab
 לה מן לותהון מטל דרחלתא רבתא אחרת אנון הו דין
 vir autem ille eis ab & reuerfus nauem confcendit Iesus
 ישוע סלק לספינתא והפך מן לותהון: 38 הו דין נכרא
 & dimisit eum esset ut apud eum ab eo erat petens demonia a quo egressa fuerat
 דנפקו מנה שארא כנא הוא מנה דלותה נהוא ושרהו
 quod fecit id & recita in domu tua reuertere ei & dixit Iesus
 ישוע ואמר לה: 39 הפוך לביתך ואשתעא מרס דעכד
 quod fecerat id ciuitatem per vniuersam erat & abiit Deus tibi
 לך אלהא ואול ומכרו הוא בכלה מדינתא מרס דעכד
 Iesus ei
 לה ישוע:

ieiunij quater in sabbazho vnus matutinis
 דצפרא דחד בשבא דה צומא

eum enim omnes multa turba exceperit eum Iesus autē reuer. esset eum
 כד הפך דין ישוע קבלה כנשא סניאא כלחון ניר לר
 synagogę princeps Iairus cuius nomē vnus & vir erat aspicietes
 חירין הו: 41 ונכרא חר דשמה יוארשריש כנששתא
 ut ingreder. ab eo erat & petens Iesu pedes ipsius ante prociat
 נפל קדם רגלוהו דישוע ובעת הוא מנה דנעול
 filia quasi ei erat vnica enim filia in eius domu
 לביתה: 42 כרתא ניר ויודיתא אית הות לה איך כרת
 ipse cum eo abiret & cum ad moriendū erat & ppinqua duodecim annorum
 שנין תרתעסרא וקריבא הות למטרת וכד אול עמה הו
 vna autem mulier cum erat comprimens multa turba Iesus
 ישוע כנשא סניאא חכין הו: 43 אנתתא דין חרא
 omnem medicorum quę in domo duodecim annos sanguis cuius eruperet
 דתריע הו דמה שנין תרתעסרא חירבית אסותא כלה
 sanaretur vt & quoquam potuerat & non impend. subst. suam
 קנינה אפקת ולא אשכחת דמן אנש תתאסא:

36 Nuntiauerunt autem illis & qui viderant, quomodo sanus factus esset à legione.

37 Et rogauerūt illū omnis multitudo regionis Gerasenorum vt discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascēdens nauim, reuerfus est.

38 Et rogauit illum vir à quo demonia exierant, vt eum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens:

39 Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per vniuersam ciuitatem, prædicans quanta illi fecisset Iesus.

40 Factum est autem, cum rediisset Iesus, exceperit illum turba. erant autem omnes expectantes eum.

41 Et ecce venit vir, cui nomen Iairus, & ipse princeps synagogę erat: & cecidit ad pedes Iesu, rogans eum vt intraret in domum eius.

42 Quia vnica filia erat ei fere annorum duodecim, & hæc moriebat, Et contigit, dum iret, à turbis comprimebatur.

43 Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quę in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab illo potuit curari.

36 ἀπογγειλασ δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδοῦντες πῶς ἐσώθη ὁ δαμονιωνιστὴς. 37 Ἐἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαντες τὸ πλῆθος
 πῶς ἐσώθησαν ἵνα ἱεραρχῶν αὐτῶν ἀπὸ αὐτοῦ, οἱ φέροντες μεγάλας σωσεις. αὐτὸς δὲ ἐμίσησεν εἰς τὸ πλῆθος,
 ἵνα μὴ ἐπιέλθῃ αὐτὸν ὁ ἄμιγξ, ἀφ' ἧς ἐβλάστησεν ἡ δαιμονία, ἵνα σὺ ἀποθῇ ἀπίστευσι δὲ αὐτῶν ὁ Ἰη-
 σοῦς, λέγοντες. 39 Ἰαίρου πρὸς εἰς τὸν οἶκόν σου, ἵνα ἴδωμαι αὐτὸν ὅτι ἐστίν. Ἐὰν ἴδωμαι αὐτὸν ὁ ἄμιγξ, ὁ ἄμιγξ
 κρησάσει ὅσα ἐπιτίθει αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς. 40 Ἐβλήθη δὲ εἰς τὴν ἡσυχίαν τὸν Ἰησοῦν, ἀποθῆναι αὐτὸν ὁ
 ὄρχης, ἵνα σὺ ἴδωμαι αὐτὸν ὅτι ἐστίν. 41 Ἐἰδὼν ἡ ἄμιγξ, ἵνα ἴδωμαι Ἰησοῦν, ἔσπευσε καὶ ἔρχεται πρὸς
 αὐτὸν καὶ ἔπιπτεν ἐπὶ τοῖς πόδεσιν αὐτοῦ, καὶ ἔλεγε, ἵνα ἴδωμαι αὐτὸν ὅτι ἐστίν. 42 ὅτι
 ἔσπευσε μοι ἡσυχίαν ἵνα ἀποθῇ ὡς ἐβλήθη δαιμονία, ἵνα ἴδωμαι αὐτὸν ὅτι ἐστίν. 43 Ἐμνήστεν οἱ ὄρχησι σωσεις αὐ-
 τῶν. 43 Ἐμνήστεν οἱ ὄρχησι σωσεις αὐτῶν ὅτι ἐστίν Ἰησοῦς, ἵνα ἴδωμαι αὐτὸν ὅτι ἐστίν. ἵνα ἴδωμαι αὐτὸν ὅτι ἐστίν.

44 Accessit tetrd, & tetigit
 fimbriam vestimenti eius: &
 confestim scissit fluxus san-
 guinis eius.
 45 Er ait Iesus. Quis est qui
 me tetigit? Negantibus autē
 omnibus, dixit Petrus, & qui
 cum illo erant, Praceptor,
 turbe te comprimūt & affli-
 gūt, & dicis, quis me tetigit?
 46 Et dixit Iesus, Tetigit
 me aliquis: nam & ego noui
 virtutem de me exiisse.
 47 Videns autem mulier
 quia non latuit, tremens ven-
 nit, & procidit ante pedes ei-
 us: & ob quam causam teti-
 gerit eum, indicauit coram
 omni populo, & quemad-
 modum confestim sanata sit.
 48 At ipse dixit ei, Filia, fi-
 des tua saluam te fecit: va-
 de in pace.
 49 Ahuc illo loquente, ven-
 nit quidam ad principem sy-
 nagoge, dicens ei. Quia mor-
 tua est filia tua, noli vexare
 illum.
 50 Iesus autem audito hoc
 verbo, respondit patri puellae,
 Noli timere: crede tantum,
 & salua erit.
 51 Et cum venisset domum,
 non permisit intrare secum
 quenquam, nisi Petrum &
 Iacobum & Ioannem, & pa-
 trem & matrem puellae.
 52 Flebant autem omnes, &
 plangebant illam. At ille di-
 xit, Nolite flere: non est mor-
 tua puella, sed dormit.
 53 Et deridebant eum, scien-
 tes quod mortua esset.

& statim vestimēti ei oram, & tetigit tergo ipsius & accessit
 אֲתָקֶרְבַת מִן בִּסְתֶרָהּ וְקִרְבַת לְכַנְפָּהּ דִּמְאֵנָהּ וּמַחְדָּא
 me tetigit quis Iesus & dicit sanguinis ipsius profluuium scissit
 וְאֵת מִרְדּוֹתָהּ דִּרְמָהּ: 45 וְאָמַר יֵשׁוּעַ מִנּוּ קִרְבִּי לִי
 mag. nost. & q. cū eo Cephas Simon ei dixit negantē omnē & cū
 מִבְּלַהוֹן כִּפְרוּן אָמַר לֵה שְׁמַעוֹן כִּאֲפָא דְעֶמְרָה רִבֵּן
 me tetigit quis tu & dicis & ardeat te premunt turbe
 וְשֵׁנָה אֲלִצִין לָךְ וְחִבְצִין וְאָמַר אָנְרַת מִנּוּ קִרְבִּי לִי: 46
 exiuit quodd virtus noui enim ego me tetigit quispiam dixit verb ipse
 הוֹרֵן אָמַר אָנֶשׁ קִרְבִּי לִי אָנָּה גִיר יִדְעַת דֵּהִילָא נִפְקָא
 cum venit sefellit fecit eum q. nō videret cum mulier autem illa
 הוֹרֵן אָנְתָּהּ כִּד הוֹת דְּלָא טַעְתָּה אֲתָה כִּד 47
 ppter totius populi in cōspectu & dixit cum adorauit & procidens tremens
 וְהָאֵת וּנְפִלְלַת סִגְרָתָהּ לֵה וְאִמְרָתָהּ לַעֵין עֵמָא כְּלַה מַטְל
 verò ipse sanata esset statim & quomodo tetigisset causam causam
 וְהָאֵת קִרְבַת וְאִיכְנָא מַחְדָּא אֲתָאסִית: 48 הוֹרֵן
 abi te seruauit fides tua filia mea cordata esto ei dixit Iesus
 וְאֵת אָמַר לֵה אֲתִלְכְּבִי בְרַתִּי הַיְמִנְוֹתִי אַחִיתְכִּי זֶלִי
 pncip. domeff. ex quispiam venit loquente eo & adhue in pace
 וְעַד הוּא מַמְלֵל אֲתָא אָנֶשׁ מִן דְּבֵית רַב
 doctorem fatiges ne filia tua est mortua ei & dixit synagoga
 וְשֵׁנָה וְאָמַר לֵה מִיָּתָהּ לֵה בְרַתְךָ לֵה עֵמָל לְמַלְפָּנָא
 timeas ne puellae patri ipsius & dixit audiuit autem Iesus
 יֵשׁוּעַ הוּן שְׁמַע וְאָמַר לְאִבּוֹהֵּ דְּטְלִיתָא לֵה אֲתָרְחֵל
 permisit & non in donum Iesus autem venit & viuet crede tantum
 לְחוֹד הַיּוֹן וְהַיָּה: 51 אֲתָא דִין יֵשׁוּעַ לְבֵיתָא וְלֵה שִׁבְק
 & Iohanni & Iacobo Simoni nisi cum eo & ingrederet eum
 וְאֵת דְּנַעֲוֹל עֶמְרָה אֵלָא לְשְׁמַעוֹן וְלֵיעֻקֹּב וְלִיּוֹחָן
 & plangētes erant stentes autē omnes & matri eius puellae & patri
 וְאִמְרָה דְּטְלִיתָא וְלֵאמַר: 52 כְּלַהוֹן דִין כִּבְיִן הוּוּ וּמַרְקֵדִין
 sed mortua est enim non fleueritis ne dixit vero Iesus super eam
 וְיֵה יֵשׁוּעַ דִין אָמַר לֵה תַכְכוּן לֵה גִיר מִיָּתָהּ אֵלָא
 esset quod mortua quod sciret super eo erant & deridentes ipsa dormit
 וְנַחֲכִין הוּוּ עַלְוְהִי דִידְעִין דְּמִיָּתָהּ לֵה: 53

44 τὸ προσελθὼν ἄνωγον, ἤλασεν τὴν χιτῶνα τοῦ Ἰησοῦς αὐτοῦ, ὃς ἐξῆλθε αἷμα καὶ ὕδατος τὸ ἀμαρτῆς αὐτοῦ
 45 ἔειπεν ὁ Ἰησοῦς, τίς ὁ ἀψύχωνός μου; ἀποκριθεὶς δὲ πᾶσι, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ ματῆαι, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν
 αὐτοῦ τίς ἦν, καὶ ἐπελάλθουσιν, λέγοντες, τίς ὁ ἀψύχωνός σου; 46 ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἡ ψαυὴ μου ἔσται ἔγωγε
 ἔγνω δὲ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἀπὸ ἐμοῦ. 47 ἰδὼσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι ἀγγέλου ἐστὶν τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ,
 αὐτὴν δὲ λέων ἄνθρωπος αὐτὴν ἀπογγεῖλαι αὐτὴν ἐξέστησαν πάντες τὸ λαόν, καὶ ὡς ἴδοντες ἐπελάλθον αὐτὴν.
 εἶπεν αὐτὴν, παρὰ θυγατρὸς ἢ πότις σου σίστασθε, πορεύσθε ἐς εἰρήνην. 49 ἣν δὲ αὐτὸν λαλοῦσαν, ἔκρινεν
 αὐτῆς, ἀπεκρίθη αὐτὴν, λέγων, μη φοβούμαι μόνον τίς εἶμι, ἀλλὰ καὶ ὅτι πάντα ἀποκαθάρσαί με ἔδειξεν
 ἡ χάρις τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ, καὶ παρὰ πάντων τῶν παλόντων, καὶ τὸν πᾶσι εἶπε τὴν ψαυὴν, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ.
 51 εἰσάγαγε δὲ πάντας, καὶ ἀποστήσατο αὐτῶν, ὃ δὲ εἶπεν, μη ἀγγεῖτε, ἀλλὰ ἀπὸ παντὸς, μη ἀκαθάρσιν εἶσαί
 αὐτὴν, εἰδότες ὅτι ἀπὸ καθαῖον.

& dixit & vocavit manū eius & tenuit foras omnes eiecit verò ipse
 54 הו דין אפק לכלנש לבר וחודרה באודה וקרא ואמר
 & precepit surrexit & statim Spiritus eius & reuersus est surge puella
 & תליתא קומי : 55 והפכת רוחה ומחרא קמת ופקד
 admon. verò ipse parentes eius & obstupuerūt ad māduca ndū ei vt darent
 דנתלון לה למאכל : 56 ותמהו אבהיה הו דין זהר
 q̄ factum fuerat id dicerent non vt euiquam eos
 אגון דלאנש לא נאמרן מדסדהו :

9 Caput
 ט קפלאון

& de Apostolis surrectionem post quintz in sabbatho vnius ad vesperam
 דרמשנה דחד בשבנה דה דבחר קימתא ודשליחא
 & imperium virtutem eis & dedit dodecadē suam Iesus & vocauit
 וקרא ישוע לתרעסרתה ויהב להון חילא ושולטנא
 eos & misit sanandi & morbos demonia omnia in
 על כלהון שארית וכורנהנא למאסיו : 2 ושרראנן
 & dixit infirmos & sanarent Dei regnum vt predicarent
 למכרוו מלכותה דאלהא ולמאסיו כריהא : 3 אמר
 peram neque virgam non ad iter feretis non quicquam eis
 להון מדם לא תשקלון לאורחא לא שבטא ולא תרמלא
 vobis sint tunice duæ neque argentum neque panem neque
 ולא לחמא ולא כספא ולא תרתין כותנין נהוין לכו :
 & illinc estote illic eritis introcuntes domum & in quam
 4 ולא ינא ביחא דעאלון אנתון לה תמן הו ומן תמן
 ex eritis excuntes cum vos exceperint qui non & illi exite
 פוקו : 5 ולמן דלא מקבלון לכו מא דנפקין אנתון מן
 in testimonium aduersus eos excutite pedib. vest. a puluerē etiam illa ciuitate
 מדינתא הי אף חלא מן רגליכו פצו עליהון לסהרותא
 & ciuitates pagos erant & perlustrātes apostoli & exierunt
 6 ונפקו שליחא ומתברכין הו בקוריא ובמדינותא
 loco in omni & sanātes erāt & euangeliz.
 ומסברין הו ומאסין בכל דוך :

54 Ipse autem tenens manū
 ejus clamauit, dicens, Puella,
 surge.
 55 Et reuersus est spiritus
 eius: & surrexit continuo. Et
 iussit illi dare manducare.
 56 Et stupuerunt parentes
 eius: quibus precepit ne ali-
 cui dicerent quod factum ce-
 rat.

C A P. I X.

1 CONVOCATIS autē
 Iesus duodecim Apostolis,
 dedit illis virtutem & pote-
 statem super omnia demonia,
 & vt languores curarent:
 2 Et misit illos predicare
 regnum Dei, & sanare infir-
 mos.
 3 Et ait ad illos, Nihil tuleri-
 ritis in via, neque virgam,
 neque peram, neque panem,
 neque pecuniā, neque duas
 tunicas habeatis.
 4 Et in quancūque domum
 intraueritis, ibi manete, &
 inde ne excatis.
 5 Et quicumque non rece-
 perint vos: exeuntes de ciui-
 tate illa, etiam puluerem pe-
 dum vestrorum excutite in
 testimonium supra illos.
 6 Egressi autem circuibant
 per castella euangelizantes
 & curantes vbique.

54 או תוס דה דהאלאנא עזא פאטאס, & קראתוס תוס חרדס או תוס, & פואוס, לעגאן, ה תוס עגירן 55 &
 ופוס עזא תוס דהאלאנא או תוס, & או תוס עזא חרדס או תוס, & דו תוס עזא דהאלאנא פאטאן. 56 & עזא תוס או תוס
 או תוס או תוס, & דהאלאנא או תוס, & דהאלאנא או תוס, & דהאלאנא או תוס, & דהאלאנא או תוס.

Καπ. 9.

1 Σὺν ταῖς δώδεκα ἀποστόλοις ἐξουσίαν ἑξουσίας ἔδωκεν αὐτοῖς ἵνα πάντα τὰ δαιμόνια
 & τὰς ψυχὰς ἴκωσιν. 2 Ἐπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, & ἵνα δεῦν τὸν ἀδελφωτῆρα.
 3 Ἐπέστειλεν αὐτοὺς, μὴ εἶναι ἀγρετε εἰς τίλην δόξαν, μὴ εἶναι ἐπιδοξάζετε, μὴ εἶναι ἀγρετε, μὴ εἶναι ἀγρετε, μὴ εἶναι ἀγρετε.
 4 Ἐπεὶ εἰς ἕνα τῶν οἰκιστῶν ἐξήλθεν, ἐκεῖ ἔμελλε, & ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν. 5 Ἐπεὶ εἰς ἕνα τῶν
 δὲ ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν.
 6 Ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν ὑμῶν.

7 Audiuit autem Herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo: & hesitabat, eo quod diceretur à quibusdam, Quia Ioannes surrexit à mortuis.

8 Aquibusdam verò, Quia Elias apparuit: ab aliis autè, Quia propheta vnus de antiquis surrexit.

9 Et ait Herodes, Ioannem ego decollavi: quis est autè iste de quo ego talia audio? Et quarebat videre eum.

10 Et reuersi Apostoli, nar- rauerunt illi quaecunque fecerunt: & assumptis illis secessit seorsum in locum desertum, qui est Beth saidz.

11 Quod cum cognouissent turbæ, secutæ sunt illum: & exceperunt eum: & loquebatur illis de regno Dei: & eos, qui eura indigebant, sanabat.

12 Dies autem ceperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi, Dimitte turbas, ut cunctes in castella villasque quæ circa sunt, diuertant, & inueniant escas: quia hîc in loco deserto sumus.

13 Ait autem ad illos, Vos date illis manducare. At illi dixerunt, Non sunt nobis plus quàm quinque panes & duo pisces: nisi fortè nos edamus, & emamus in omnem hanc turbam escas.

7 ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετραρχὴς πάντα ἃ ἐποίησεν Ἰωάννης ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. 8 καὶ ἠσυχάζει, ὅτι Ἰωάννης ὁ προφήτης ἐστὶν ἠγέρθη. 9 καὶ ἠσυχάζει, ὅτι Ἰωάννης ὁ προφήτης ἐστὶν ἠγέρθη. 10 καὶ ἠσυχάζει, ὅτι Ἰωάννης ὁ προφήτης ἐστὶν ἠγέρθη. 11 καὶ ἠσυχάζει, ὅτι Ἰωάννης ὁ προφήτης ἐστὶν ἠγέρθη. 12 καὶ ἠσυχάζει, ὅτι Ἰωάννης ὁ προφήτης ἐστὶν ἠγέρθη. 13 καὶ ἠσυχάζει, ὅτι Ἰωάννης ὁ προφήτης ἐστὶν ἠγέρθη.

manum eius quæ fiebant omnia tetrarcha Herodes autem audiuit
שבע דין הרודט טטררכא כלהין דהוין הוין באידרה
à surrexisset qd Ioannes quidam erant dicentes quia erat & ad
apparuisse quod Elias erant dicentes verò alij mortuorum dicit
ות ביהיה: אהרנא דין אמרין הוין דאליא אתהוין
& ait surrexisset antiquis prophetis ex quod propheta & alij
והרונה דנביא מן נביא קדמא קם: ו אמר
hæc iste autem quis est amputaui ego Ioannis caput Herodes
וודם דישיה דיוהנן אנה פסקת מנו דין הנא דהלין
reuerſi eſſet & eum vt cum videret erat & cupiens de quo ego audio
מע אנה עלוהי ועבא הוא דנתהויה: וכד הפכו
eos & duxit quod fecerant id omne Iesu recitauerunt apoth
והרונה אשתעויו לישוע כל מדם דעברו ודבר אנון
turbæ Bethsaidz desertum in locum solus
דוודיהוין לאתרא חורבא דבית צידא: כנשא
eum eis erat & loquens eos & exceperit post eum iuerunt cognouissent
מבר יועו אלוו כתרה וקבל אנון וטלל הוא עמהו
sanatione de erant qui egentes & eos Dei regno
מלכותה דאלהא ולאילן דסנקין הוין על אסיותא
erat sanus
אמא הוין:

quotidianæ oblationis

דקורבא דכליוס

ei & dicunt discipuli eius accesserunt in linare dies expulsi autem
דין שרי יומא דמצלא קרבו תלמידויה ואמרין לה
& oppida qui circa nos sũnt pagos vt cant turbas dicitur
די לכנשא דנאלון לקוריה דהרין ולכפרונה
in loco quia cibum sibi & inueniant in eis vt dicitur
ישוון כהון ונשכחון להון סיברתא מטל דבאתרא
ad edendum vos eis date Iesus eis dixit sumus edemus
יבא איתין: אמר להון ישוע הכו להון אנתון למאכל
& duo panes quinque quàm plus nobis nõ sunt dixerunt verò
דין אמרין ליה לן יתיר מן חמשא להמין ותרין
populo toti huic cibum & emamus nisi populo
דין אלהא אן אזלנן וזבנן סיברתא להנא כלה עמא:

Iesus eis dixit viroꝝ millia quinque quasi enim erant
 14 הוּן הוּ גִיר אִיךְ חֲמִשָּׁא אַלְפִין נִבְרַחִין אַמְרַּ לְהוֹן יִשׁוּעַ
 & fecerunt in discubitu viros quinquaginta discubitus eos fac. discub.
 אִסְמִכּוּ אַנּוֹן סִמְכַמְתָּ חֲמִשִּׁין אַנְשִׁין בְּסִמְכַמְתָּ 15 וְעַבְדוּ
 istos Iesus & accepit omnes & fecerunt discub. discipuli ita
 חֲבֹת תַלְמִידַת וְאִסְמִכּוּ לְכַלְהוֹן 16 וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 & fregit & benedi. in caelum & suscepit pifces & duos panes quinque
 חֲמִשָּׁא לְחַמִּין וְתָרִין נִנְיִן וְחֵר בְּשִׁמְיָא וּבִרְךְ וְקִצָּא
 omnes & comederunt turbis ut apponeret. discipulis suis & dedit
 וְיִהְיֶה לְתַלְמִידוּחַי דְּנִסְיָמוֹן לְכִנְשָׁא 17 וְאִכְלוּ כְלַהוֹן
 cophinos duodecim quz super fuerunt fragmentorū & fustul. & satu. sūt
 וּסְבַעוּ וּשְׁקִלוּ קִצִּיָּא מַרְס דִּיתְרוּ תַרְעֶסַר קוּפוּנִין 18
 Apostolorum festo

דְּעִאָדָא דְשְׁלִיחָא

eos interrogavit cum eo & discipuli eius solus oraret & cum
 18 וְכִר מְצִלָא בְלַהוּדוּחַי וְתַלְמִידוּחַי עַמְרָה שְׂאֵל אַנּוֹן
 ei & dixerunt responderūt quod sim turbz de me dicunt quem & ait
 אַמְרַ מִנּוּ אִמְרוּן עַלִי כְנִשָּׁא דְאִתִּי 19 עֵנוּ וְאִמְרוּן לָהּ
 ex vnus q. propheta autē & alij quod Eliam & alij Baptistam Ioannē
 יוֹחַנַן מְעַמְדָנָא וְאַחֲרָנָא דְאַלִיא וְאַחֲרָנָא דִין דְנִבְיָא חֵר מִן
 dicentes quem autē vos eis dixit resurrexit antiquis prophetis
 נְבִיא קִדְמִיָּא קִס 20 אַמְרַ לְהוֹן אַנְתּוֹן דִין מִנּוּ אִמְרוּן
 ipse Dei Christus & ait Simon responderūt quod sim estis
 אַנְתּוֹן דְאַתִי עֵנָא שְׁמַעוֹן וְאַמְרַ מְשִׁיחָה דְאַלְהָא 21 הוּ
 dicerent non cuiquā v hoc eos & admonuit eos prohibuit verō
 דִין כְּאַתָּ כְהוֹן וְוֵהַר אַנּוֹן דְהוּדַתָּ לְאַנְשָׁא לֹא נִאֲמְרוּן 22
 ppctiatur multa hominis ut filius est quia futurū illis & ait
 וְאַמְרַ לְהוֹן דְעִתִיד הוּ בְרַה דְאַנְשָׁא דְסַנְיָאֲתָא נַחֵשׁ
 & cum occidant & Scribis sacerdotū & princip. senioribus a. & reprobetur
 וְנִסְתַּלְא מִן קְשִׁישָׁא וְרַבִי כְהֵנָא וּסְפִרָּא וְנִקְטְלוּנְהוּ
 hoi omni coram erat & dicens resurgat tertio & die
 וְלִיּוּמְתָּ דְתַלְתָּא נִקּוּם 23 וְאַמְרַ הוּא קְדַם כֹּל נֵשׁ
 crucem suam & tollat semetipsum abaeget post me venire vult qui
 מִן דְעִנְכָּא דְנִאֲתָּא בְתֵרִי נְכַפּוֹר בְּנַפְשָׁהּ וְנִשְׁקוּל וְזִקִּיפָה
 post me & veniat quotidie
 כְּלִיּוּם וְנִאֲתָּא בְתֵרִי 24

14 Erant autem fere viti
 quinque millia. Ait autem ad
 discipulos suos, Facite illos
 discubere per cōiuiua quin-
 quagenos.

15 Et ita fecerunt. Et discu-
 buerunt omnes.

16 Accepit autem quinq.
 panibus & duobus piscibus,
 respexit in caelum, & benedi-
 xit illis: & fregit, & distribuit
 discipulis suis, ut ponerent
 ante turbas.

17 Et manducauerunt om-
 nes: & saturati sunt. Et subla-
 tum est quod superfuit illis,
 fragmentorum cophini duo-
 decim.

18 Et factum est, cum solus
 esset orans, erant cum illo &
 discipuli, & interrogavit il-
 los, dicens, Quem ne dicunt
 esse turbæ?

19 Et illi responderunt, &
 dixerunt, Ioannē Baptistam,
 alij autem Eliam, alij verō
 quia vnus propheta de prio-
 ribus surrexit.

20 Dixit autem illis, Vos
 autem quem me esse dicitis?
 Respondens Simon Petrus
 dixit, Christum Dei.

21 At ille increpans illos,
 præcepit ne cui dicerent hoc:
 dicens,

22 Quia oportet Filium
 hominis multa pati, & re-
 probari à Senioribus & prin-
 cipibus Sacerdotum & Scri-
 bis, & occidi, & tertio die re-
 surgere.

23 Dicebat autem ad om-
 nes, Siquis vult post me ve-
 nire, abneget semetipsum, &
 tollat crucem suam quoti-
 die, & sequatur me.

14 הָיוּ עִם אִישׁוֹ דְּמִלְיָא חֲמִשָּׁא אַלְפִין וְנִבְרַחִין אַמְרַּ לְהוֹן יִשׁוּעַ
 15 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 16 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 17 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 18 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 19 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 20 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 21 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 22 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 23 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן
 24 וְעַבְדוּ וְנִסַּב יִשׁוּעַ הַנּוֹן

24 Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet illam. Nam qui perdidit animam suam propter me, saluam faciet illam.

25 Quid enim proficit homo, si lucretur vniuersum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat?

26 Nam qui me erubuerit & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua & Patris, & sanctorum Angelorum.

27 Dico autem vobis verè, Sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei.

28 Factum est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum & Iacobum & Ioannem, & ascendit in montem vt oraret.

29 Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera: & vestitus eius albus & refulgens.

30 Et ecce duo viri loquebantur cum illo: erant autè Moyses & Elias.

31 Visti in maiestate: & dicebant excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem.

32 Petrus verò, & qui cum illo erant, grauati erant somno. Et euigilantes, viderunt maiestatem eius, & duos viros, qui stabant cum illo.

perdidit autē qui eam perdet seruare animā suam vult enim qui
24 מן ניר דעבא דנפשה נרא מוכר להמן דין דנוכר
inuat enim quid eam viuificabit is propter me animam suā
נפשה מטלתי הנא מחא לה: 25 מנאגיר מתעדד
is. 6.º facit autē pdit autē animā suā vniuersū mundum qui lucretur homine
בנישא דנאתר עלמא כלה נפשה דין נוכר או נוכר
hominis filium eius pudebit & meorū seruauit mei puduerit quem
26 מן דנברת בי דין ובמלי נבהת כה כרה דאנשא
sacrofandis angelis suis cum patris sui in gloria venerit cum
נא דאתא בשוכתא דאבוהי עם מלאכוהי קישי

Tabernaculorum in festo matutinis

דעפרא לעארא דמטללי

hic qui stant homines quia sunt vobis ego dico veritates
27 שורא אמר אנא לכון דאית אנשא דקימין הרבא
Dei regnum viderint vsque dū mortem gustabunt qui non
ולא נטעמון מותא עדמא דנחזון מלכותה דאלהא

28 Iesus assumpsit diebus octo quasi hæc verba post autem fuit
הוה דין בתר מלא הלון איד תמניא יוכין דבר ישוע
ad orandum in montem & ascendit & Iacobum & Iacobum Simonem
לשמעון וליעקוב וליוחנן וסלק לטורה למצליו

29 & vestim eius vultus eius species mutata est oraret ipse & cum
וכר הו מצלמא אשתחלה חוזה דאפוהי ונחתוהי
erant loquentes viri duo & ecce erant & corusc. c. d. d. d. d.
חויו ומברקין הו: 30 והא תרין נברין ממללין הו

31 in gloria qui apparebāt & Elias Moyses qui erant. c. d. d.
עמא דאיתוהון מושא ואליא: 31 דאתחוו בתשוכותא
vt completeret erat quem futurū eius exitu de autem erant loquentes
אברין הו דין על מפקנה דעתיד הו דנשתלים

32 & ij Simon somno erant & grauati in Ierusalem
מאורשלים: 32 ויקרו הו להון בשנחא שמעון והנן
duos & illos gloriā eius & viderūt experre dī eūt & vix g cum m
תמנה ולמחסן אתחעורו והו שובהה ולהנן תרין
iuxta cum erant qui stātes viderūt
אשון דקימין הו לותה:

24 ος εδρ αβ δελη πλω ψυχλω αυτου σωσαι, απολεσει αυτου. ος ον αβ δσπολεση πλω ψυχλω αυτου σενει ενωι
σει σωσει αυτου. 25 ο εδρ ωφελειται αβ δρωπος κερδισταις του κοσμου ολον, εαυτου δε απολεσταις, η ζυμωδω
26 ος εδρ αβ επικωλυθη με και τωις εμοις λογισ, τοδε ο υος του αθρωπου επικωλυθησται, οταν ηη του ον του δε
αυτου, και ηη πατρει, και ηη αγλων αγγελων. 27 λεγω δε υμιν, ετοι υιους ηβω δε εσταται, ον ηη
γλυσσονται διατατου, εως αβ ιδωσι πλω βροχιας του ουρου. 28 ελγω εδ μω, τωις λογισ, τουπου αυτου κωλυ
οκλω, και εδραλω τον Πετρον, και Ιωαννην, και Ιακωβου, αβ εη εις τωις ερεσ, κωστωσ αδωσαι. 29 και ηη
π, ον κωστωσ εδωσαι αυτου, το εδωσ του κωστωσ αυτου ετροι, και ο ιματισμοσ αυτου λευκωσ εδραρωσται.
30 και ιδου αυ ερεσ δυο στανελαουσ αυτου: ον υιους ησαν Μωσησ και Ηλιασ. 31 ον εη ον Σεντισ ον εδωσ, ον
ρον πλω εδωσ αυτου, λεω εκελεσ του ηρουσ ον Ιερουσαλημ. 32 ο δε Πετρον και ον σω αυτου ησαν βροχιασ
ουρου, ον εδωσ πλω εδωσ αυτου, και τωις δυο αδρασ τωις στανετωσ αυτου.

bonū mag. mi Iesu Simon dixit ab eo discedere & capiss. & cūm
 ובד שריו למפרשו מנה אמר שמעון לישוע רבי שפיר ³³
 vnum tibi tabernacula tria & faciamus simus. vt hic nobis est
 הו לן דהרכבנה נהוא ונעבד תלת מטללין לך הדמ
 dicere quid erat sciens & non vnum & Eliz vnum & Moſi
 ולמושא הדא ולאויא הדא ולא יודע הוא סמא אמר :
 & timuerūt eos & operuit nubes fuit hęc dixisset & cūm
 ובד אמר הליון הוא עננא ואמלרת עליהון ודחלו ³⁴
 de fuit & vox in nubē q̄ ingredieb. & Eliam Moſem viderent cū
 כד הוז למושא ולאויא דעלו בעננא: ³⁵ וקלא הואמן
 fuit & cūm audite eum dilectus filius me⁹ hic est quz dic. nube
 עננא דאמר הנו ברו חביבא לה שמעו: ³⁶ וכד הוא
 non & cuiquam ſiluerunt & illi ſolus Ieſus inuētus est vox
 קלא אשבח ישווע בלחודוהי והגון שתקו ולאנש לא
 quod viderant id diebus in illis dixerunt
 אמרו בהגון יומתא מדם דחווי !

Teianij ſecūdz hebdomadis in ſabbatho ſecūdz
 דתרין בשבא דשבתא דב רצומא
 eis occurrerūt mōte de deſcederet cū qui poſt eum in die & fuit
 והוא ליומא רבתרה כד נהתימן טורא פנעו בהון ³⁷
 & dixit exclamauit illa turba de vnus & vir multz turbz
 כנשא סניאא !³⁸ ונברא הד מן כנשא הו קעא ואמר
 mihi est qui vnicus fili⁹ me⁹ ad me cōuertere ab te ego peto Doctoz
 מלפנא בעא אנא מנך אתפני עלי ברי דיהודיא הו לי :
 & ſpiritus & ſendit vociferatur & de repete eum arripit & ſpiritus
 ורוהא עריא עלוהי ומן שלא קעא ומחרק שגוהי ³⁹
 & effragitani cōminuit eum quādo ab eo diſcedit & vix & diſcepit
 ומרערת ולמחסן פרקא מנה טא דשחקתה: ⁴⁰ ובעית
 Ieſus autem reſpondit poterant & non vt eiecerēt eum diſcipulis ſuis
 מן תלמידך דנפקוניהי ולא אשבחו: ⁴¹ ענא דין ישווע
 quonſque & peruerſa fidelis que non generatio o & dixit
 ואמר און שרבתא דלא טחימנא ומעקמתא ערמא
 filium tuum huc adducito & ſuſtinebo vos apud vos ero tandem
 לאמתי אהוא לחבון ואסיברכון קרביחי לכא לברך :

33 Et factum est, cum di-
 scederent ab illo, ait Petrus
 ad Iesum, Preceptor, bonum
 est nos hic esse: & faciamus
 tria tabernacula, vnum tibi,
 & vnum Moysi, & vnum E-
 liz, neſciens quid diceret.
 34 Hęc autem illo loquen-
 te, facta est nubes, & obum-
 brauit eos: & timuerunt, in-
 trantibus illis in nubem.
 35 Et vox facta est de nube,
 dicens, Hic est Filius meus
 dilectus: ipsum audite.
 36 Et dum fieret vox, inuen-
 tus est Iesus solus. Et ipsi ta-
 cuerunt, & nemini dixerunt
 in illis diebus quicquam ex
 his qui viderant.

37 Factum est autem in ſe-
 quenti die, deſcendentibus
 illis de monte, occurrit illi
 turba multa.
 38 Et ecce vir de turba ex-
 clamauit, dicens, Magiſter,
 obſecro te, respice in filium
 meum, quia vnicus est mihi:
 39 Et ecce ſpiritus appre-
 hendit eū, & ſubito clamat,
 & elidit, & diſſipat eum cum
 ſpuma: & vix diſcedit dila-
 tiās eum.
 40 Et rogauit diſcipulos
 tuos vt eiecerent illum, & nō
 poterunt.
 41 Reſpondens autem Ie-
 ſus, dixit, O generatio infi-
 delis & peruerſa, vſquequo
 ero apud vos, & patiar voſ?
 Adduc huc filium tuum.

33 וכן וישוע אעפ"י שדבר אל תיבא אל פניו, וישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 34 והיה כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 35 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 36 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 37 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 38 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 39 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 40 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר
 41 ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר ויהי כאשר ישיב אל פניו וישוע רבי שפיר

42 Et cum accederet, elise illum dæmonium, & dissipavit. Et increpavit Iesus spiritum immundum, & sanavit puerum: & reddidit illum patri eius.

43 Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos.

44 Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominũ.

45 At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos, ut non sentirent illud: & timebant eum interrogare de hoc verbo.

46 Inttauit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset.

47 At Iesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, & statuit illum secus se, & ait illis.

48 Quicumque susceperit puerũ istum in nomine meo, me recipit: & quicumque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est.

49 Respondens autem Ioannes dixit, Preceptor, vidimus quendam in nomine tuo eicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum.

50 Et ait ad illũ Iesus, Nolite prohibere. Qui enim nō est aduersum vos, pro vobis est.

& obiurg. & strid. facit eũ illud demoniũ pstravit enim eum adduceret & eum
 וכבר מקרב לה ארמיה דויהו ומעסה וכאן
 patri suo & dedit eũ puerum & sanavit immundum illũ spiritum Iesus
 ישוע ברואה הו טנפתא ואסיה לטליא ויהבה לאבותיה
 admirans omnis homo & cũ Dei ob magnificentiã omnes & mirati fuer
 ואתדמרו כלהון ברבותה דאלהא וכר כלנש מתדמר
 reponite discipulis suis dixit Iesus quæ faciebat oibus super eiles
 דויהו על כל דעבר ישוע אמר לתלמידויהו
 futurũ est hominis enim filius in aures vestras hos sermones vos
 אנתון מליא הליון באדניכון ברה ניר דאנשא עתיד
 intellexerunt non autem illi hominum in manus ut tradatur
 תשתלם כאידי בני נשא
 cognosceret eũ ne ab eis erat occultus quia hunc sermonem
 לברותא דהא מטל דמכסא הות פנהון דלא נדעונה
 hoc sermone de qui cum interrogarent erant & timebant
 ודחליו הו דנשאלונהו עליה על מלתא דהיא
 Iesus inter eos magna quisnam cogitatio in eos & intravit
 ועלת נבהון מהשבתא דמנו כירב בהון ישוע
 & statuit eum puerulum & accepit cordis eorũ cogitationem cognovit aut
 ויהו דע פושבתא דלבהון ונסב טליא ואקימיה
 hunc sicut puerulum qui excipit is omnis eis & dixit
 לותהו
 48 ואמר להון כל מן דמקבל טליא איך הנה
 g misit me eum excipit excipit qui me & is excipit is me in nomine
 בשמי ליהו מקבל ומן דלי מקבל מקבל למן דשרדני
 Ioannes & respondit magna erit is inter vos oēs & minimus enim is
 אנה ניר דעודר בכלכון הנה נהוא רב
 49 וענא יוחנן
 & eũ prohibuimus in nomine tuo dæmonia quæ eiciebat hominẽ vidimus mag. nos & n
 ואמר רבן חזון אנש דמפק שאדנא בשמך וכליניהו
 ne Iesus eis dixit postre nobiscũ venit quod non oportet
 על דלא אתא עמן בתדך
 50 אמר להון ישוע ליה
 est pro vobis aduersum vos est qui non enim is prohibuit
 והלון מן ניר דלא הוא לוקבלכון הלפיכון הו
 resurrectionem post sextã in sabbatho vnus ad vespertas
 דרמשא דהד בשבא דו דבתר קיפתא

42 εη δε προσερχομενος αυτου, εξηλε αυτον το δαιμονιον, και σαναεισεν αυτον. 43 οτι επληθυνον δε αυτου τις εη
 μαθη απαντων, ιδουσα το τον πατρει, και απιδωκεν αυτον τον πατρι αυτου. 44 οτι επληθυνον δε αυτου τις εη
 τη μεγαλειότητι του θεου. 45 οτι επληθυνον δε αυτου τις εη τη μεγαλειότητι του θεου, οτι επληθυνον δε αυτου τις εη
 44 Ηδον υμεις εις τα οτα ενληθη τεε λογις τουτους οτι τορ υος τε αυτη ωσπου μελλει εσθλαειν δεσμευ εις βρας αυ
 45 οι δε ηγγισου το ρημα του, και αυω σωσμεκαλυμμενοι απ αυτου, ινα μη ελθωται αυτη ει
 εφοβουω το ρωτησαι αυτην απ το ρημα του. 46 εση δε οτι ελογισμενος ες αυτους, η, υς εη αυτη μα
 47 ο δε Ιησους ιδων τον ελογισμενον της καρδιας αυτου, εθηλασθη ουκ αυτου, εθησεν αυτην παρ αυ
 48 και ειπεν αυτοις, ος ε αν δεζηται το το παυδεν εηη τον ονοματι μου, ημε δε εχρησ και ος εαν η
 ζου, δε εχρησ τον αποσει λαντα. μα. ο ρο μακροτερος ες πα το υμιν υπιργω, εη εσαι μερας. 49 απαντησεν
 ε Ιωαννης εθησεν, ειδωμεν υια του ονοματι του ελογισμενου, και εκαλυμμεν αυτην, οτι ε
 ακολουθα μη ημεσ. 50 ε επη απος αυτου ο Ιησους, μη κωλυετω ος τορ ακ εη και λι ημεσ, εη ημεσ εη.

faciem suam paravit ascensionis eius dies impleantur vt cum & fuit
 והוא דכר מתמלין יומתא דסולקה אתקן פרצופה
 faciem suam ante nuntios & misit in Ierusalem ad eundam
 דנאול לאורשלם : 52 ושדר מלאכא קדם פרצופה
 ei ppararent vt Samaritanorum in pagum ingressi sūt & eūtes
 ואולו עלו לקריתא דשמריתא איד דנתקנון לה ;
 erat ponens versus Ierusalem faciem suam quia receperūt eū & non
 ולא קבלוהי מטל דפרצופה לאורשלם סים הוא
 53 דixerunt discipuli eius & Ioannes Iacobus vidisset & cum ad eundum
 למאול : 54 וכר חזו יעקוב ויוחנן תלמידוהי אמרון
 לה מרון עבא אנת דנאמר ותחות נורא מן שמא
 eos & oburgauit & conuersus est fecit Elias etiam sicut eos & consumat
 ותסוי אנון איד דאוי אליא עכד : 55 ואתפני וכאא כהון
 enim filius spiritus vos estis & dum alium in pagum ipsi
 ואמר לא ידעין אנתון דאידא אנתון רוחא : 56 כרה ניר
 & exierūt ad viuificandū sed animas ad perdendū venit nos hominis
 דאנשא לא אתא למוכדו נפשאת אלה למחיו ואולו
 ei dixit in via irent & dum alium in pagum ipsi
 להון לקריתא אחרתא : 57 וכר אזלין באורחא אמר לה
 ei dixit Dñe mi tu quò ieris in locum post te veniam quidā
 אנשאתא בתרך לאתר דאול אנת מרי : 58 אמר לה
 caeli & volueribus ipsis sunt foueae vulpibus Iesus
 ישוע לתעלה נקעא אית להון ולפרחתא דשמית
 caput suum fulciat vbi ei non est hominis autem filio nidi
 מטלאא לברה דין דאנשא לית לה איכא דנסמוך רישה :
 mihi permittite Dñe mi ei dixit verò ipse post me venito ad alium & ait
 59 ואמר לאחרנא תא כתריהו דין ואמר לה מרי אפס לי
 sine Iesus ei dixit patrem meū sepeliam abeam prius
 לוקדם אזל אקבר אבי : 60 אמר לה ישוע שבוק
 regnum euangeliza abi & tu mortuos suos sepelientes mortuos
 מיתא קברין מיתיהון ואנת זל סבר מלכותה
 Dei
 דאלהא :

51 Factum est autem dum
 completetur dies assumptio-
 nis eius, & ipse faciem suam
 firmavit vt iret in Ierusalem.
 52 Et misit nuntios ante es-
 pectum suum : & euntes in-
 trauerunt in ciuitatem Sa-
 maritanorum vt pararet illi.
 53 Et non receperunt eum:
 quia facies eius erat euntes
 in Ierusalem.
 54 Cùm vidissent autem di-
 scipuli eius Iacobus & Ioan-
 nes, dixerunt, Domine, vis
 dicamus vt ignis descendat
 de caelo, & consumat illos?
 55 Et conuersus increpauit
 illos, dicens, Nescitis cuius
 spiritus estis.
 56 Filius hominis non venit
 animas perdere, sed saluare,
 Et abierunt in aliud castellū.
 57 Factum est autem, am-
 bulantibus illis in via, dixit
 quidam ad illum, Sequar te
 quocunq; ieris.
 58 Dixit illi Iesus, vulpes
 foueas habent, & volucres
 caeli nidos: Filius autem ho-
 minis nou habet vbi caput
 suum reclinet.
 59 Ait autem ad alterum,
 Sequere me. Ille autē dixit,
 Domine, permittite mihi pri-
 mium etc, & sepelire patrem
 meum.
 60 Dixitque ei Iesus, Sine
 vt mortui sepeliat mortuos
 suos: tu autem vade, & an-
 nuntia regnum Dei.

51 והוא דכר מתמלין יומתא דסולקה אתקן פרצופה
 52 ושדר מלאכא קדם פרצופה
 53 דנאול לאורשלם :
 54 וכר חזו יעקוב ויוחנן תלמידוהי אמרון
 55 ואתפני וכאא כהון
 56 כרה ניר
 57 וכר אזלין באורחא אמר לה
 58 אמר לה
 59 ואמר לאחרנא תא כתריהו דין ואמר לה מרי אפס לי
 60 אמר לה ישוע שבוק
 מיתא קברין מיתיהון ואנת זל סבר מלכותה
 דאלהא :

61 Et ait aliet, Sequar te Domine: sed permite mihi primum renuntiare his qui domi sunt.

62 Ait ad illum Iesus, Nemo mittes manum suam ad aratrum, & respiciens retro, a- prius est regno Dei.

autem prius Dñe mi post te veniam alius ei dixit
אמר ליה אחרנא אתה בתוך מרי לוקדם רין
& veniam domificis meis vale dicam iens mihi
ci dixit & respicit parvū aratrum ad manum suā admouet homo non
62 אמר לה & respicit parvū aratrum ad manum suā admouet homo non
ויעיל לא אנש רמא אודה על הרבנא דפרנא והאר
Dei ad regnum & aptus est à regno
והסדרה והושח למלכותה דאלהא :

CAP. X.

10 Caput

קפלאון י

1 Post hzc autem designavit Dominus & alios septuagintaduos, & misit illos binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum quo erat ipse venturus.

candidatorum hebdomadis in sabbatho quarto die

דיום ארבעא בשבטא דשבטא דחורא

2 Et dicebat illis, Messis quidem multa, operarij autē pauci, Rogate ergo Dominū messis, vt mittat operarios in messē suam.

septuaginta alios discipulis suis ē Iesus secrevit hzc post
בשר הלון פרש ישוע מן תלמידוהי אחרנא שבעין
& civitatem locum in omnem facie suam ante duos eos & c
והדר אנון תרין תרין קדם פרעופה לכל אתר ומדינא
& operarij multa messis eis & dixit ve veniret erat quo fact
ויעיל הוא למאול : 2 ואמר להון העדא סגנו ופעלא
in messē suam operarios vt emittat messis Domino à igitur penite p
ויעיל בעו הכיל מן מרא העדא דנפק פעלא לחעדדו :

3 Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.

lupos inter oves tanquā vos sum mittens ego ecce ne
והוה הא אנא משרד אנא לכוון איך אמרא בני דאבא
calceos neque peram neque marsupia vobis portaveritis ne
לא תשקלון לכוון כיסא ולא תרמלא ולא מסנא
& in quam rogaveritis ne in via cuiusquam & deper
והשלמא דאנש באורחא לא תשאלון : 3 ולא ינא
huic domui pax dicite prius eritis quā intrāte dom
והא דעאלון אתון לוקדם אמרו שלמא לביתא :

4 Nolite portare faculum, neque peram, neque calceamenta: & neminem per viam salutaveritis.

verò etiā pax vestra super eum requiescet pacis filius illic fuerit et
אן אתא תמן בר שלמא נתתניה עלוהי שלמכון ואן רין
reuerteretur ad vos pax vestra et
אי שלמכון עליכון נהפוך :

5 In quacunq; domum intraveritis, primum dicite, Pax huic domui

והא דעאלון אתון לוקדם אמרו שלמא לביתא :
verò etiā pax vestra super eum requiescet pacis filius illic fuerit et
אן אתא תמן בר שלמא נתתניה עלוהי שלמכון ואן רין
reuerteretur ad vos pax vestra et
אי שלמכון עליכון נהפוך :

61 ειπι δεξ, ε προς ακουλυθησω και κωλει, αποστει δε οπι τρεφοι μοι κωλο παξ εαδωαι τις εις τον οικου μου. 62 και αποστεισ αυτον ο Ιησους, υδεις βλαπαι τον πτω χηρα αυτου ετ εφθε, και βλεπον εις τω οπι τω, δε ληεις βουηι βασιλεια του θεου.

Kap. 10.

1 Ματα δε τω πε αυ εδωξεν ο κωλος και ετρεπισ ες δε μη κοντα, και ετι ελεω αυ τω εσ εδωσ αποστεισ αυτον, εις πασαι πελων και τω πε ε εματω αυ τω ετ εδωξεν. 2 η ελεω αυ τω εσ εδωσ, ο ελεω δε ελεωσταισ και δε ελεωσταισ ο λιγγορ δε η δε τω αυ τω κωλοσ τω ελεωσταισ, ηπωσ δε ελεωσταισ εις τω ελεωσταισ αυ τω. 3 και τω εδωξεν αυ τω ελεωσταισ ομασ, ωσ εφθεσ ετ μεστω λυαται. 4 μη βασαι ετ βαλασταισ, μη πτωσαι, μη ελεωσταισ και μη δε τω πτωσ ετ ελεωσταισ. 5 εις λω η αυ οικιασ εις τω ελεωσταισ, αποστεισ και ελεωσταισ τω ελεωσταισ. 6 και ελεωσταισ η και η εσ ελεωσταισ, επρωσταισταισ ετ αυ τω η ελεωσταισ ομασ: ει δε η ελεωσταισ, ετ ελεωσταισ.

7 **בְּרֵאשִׁית** דִּין כְּבִיתָא הוּוּ כִּד לַעֲסֵין אַנְתּוֹן וּשְׂתֵין מִן דִּילְהוֹן
 in domum domo de transferis nec mercede sua operari? enim est dignus
 שׂוֹא הוּוּ נִיר פִּעְלָא אַנְרָה וְלֹא תִשְׁנֹן מִן כְּבִיתָא לְכִיתָא :
 edite vos & exceperint eritis quam ingressi civitatem & in quam
 8 **וְלֹא יֵאדָא** מְרִינְתָא דְעֵאלִין אַנְתּוֹן וּמִקְבְּלִין לְכוּן לַעֲסֹ
 & dicite in ea q̄ agrorum fuerint eos & sanate vobis q̄ apponitur id
 מְדֻם דְּמִתְתַסִּים לְכוּן : **וְאִסּוּ** לְאִילִין דְּכִרְהִין כְּהָ וְאִמְרוּ
 verò inquam Dei regnum ad vos appropinquavit eis
 לְהוֹן קִרְבַּת עֲלֵיכוּן מִלְכוּתָהּ דְּאַלְהָא : **לֹא יֵאדָא** דִּין
 vobis exite vos exceperint nec eritis quā ingressi civitatem
 מְרִינְתָא דְעֵאלִין אַנְתּוֹן וְלֹא נִקְבְּלוּנְכוּן פּוֹקוּן לְכוּן
 ex in ped. nost. nobis q̄ adhaesit pulverem etiam & dicite in plateas
 בְּשׂוֹקָא וְאִמְרוּ : **וְאִלּוּ** חֵלָא דְרִבְקָ לִן בְּרַנְלִין מִן
 quod appropinquavit scitote hoc veruntamen vobis excutimus vrbib⁹ vestris
 מְרִינְתְכוּן נִפְעִינִן לְכוּן בְּרִם הָדָא דְעוּ דְקִרְבַּת לְהָ
 q̄ Sodoma vobis ego dico Dei regnum ad vos
 עֲלֵיכוּן מִלְכוּתָהּ דְאַלְהָא : **אִמְרָ אַנְא** לְכוּן דְלִסְדוּם
 Corozain tibi v̄z illi civitati quā illō in die remissus erit
 נְהוּא נִיחָ בְּיוֹמָא הוּוּ אִוּ לְמִרְיַנְתָּא הִי : **וְיִ לְכִי** כּוֹרִיז
 quē sue virtutes fuissent & in Sidone in Tyro quia si Bethsaida tibi v̄z
 וְיִ לְכִי בִיתְצִירָא דְאַלוּ בְּצוּר וּבְעִירָן רְהוּוּ חֵילָא דְהוּוּ
 Tyro veruntamen p̄nit. egissent & in cinere in sacco iā olim in vobis
 כְּכִין כְּבֵר דִּין כְּסָקָא וּכְקִטְמָא תְבוּ : **בְּרִם** לְצוּר
 Capharnaum & tu vobis quā iudicij in die remiss⁹ erit & Sidoni
 וְלִצִּירָן נְהוּא נִיחָ בְּיוֹמָא דְרִינָא אִוּ לְכִי : **וְאַנְתִּי** כְּפִרְנָחוּס
 deprimetis ad inferos vsque exaltata es ad caelum quae vsque illa
 הִי דְעִרְמָא לְשִׁמְיָא אַתְרִימְתִּי עִרְמָא לְשִׁיּוּל תַּתְחַתִּין :
 reiecit is me reiecit qui vos & is audit me audit qui vos is
 מִן דְלְכוּן שְׁמַע לִי שְׁמַעוּמִן דְלְכוּן מְלִם לִי הוּוּ טְלִם
 qui misit me eum reiecit reiecit qui me & is
 וּמִן דְלִי טְלִם טְלִם טְלִם לְמִן דְשַׁלְחֵנִי :

7 In eadem autem domo manete edentes & bibentes quae apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum.
 8 Et in quacunque civitate intraveritis, & susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis:
 9 Et curate infirmos qui in illa sunt, & dicite illis, Appropinquavit in vos regnum Dei.
 10 In quacunque autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas eius, dicite,
 11 Etiam pulverem qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos. tamē hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei.
 12 Dico vobis, quia Sodoma in die illa remissius erit, quā illi civitati.
 13 Vae tibi Corozaim, Vae tibi Beth-saida: quia si in Tyro & Sidone factae fuissent virtutes quae factae sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes poeniterent.
 14 Veruntamen Tyro & Sidoni remissius erit in iudicio, quā vobis.
 15 Et tu Capharnaum vsque ad caelum exaltata, vsque ad infernum demergeris.
 16 Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

7 **ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ ἔδθη, ἐδόντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἀξιὸς γὰρ ὁ ὕψιστος τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστίν. μὴ μεταβῆτε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 καὶ εἰς λῶν ἡ ἀπὸ πολλοῦ εἰσέρχασθε, καὶ δέξασθε ὑμᾶς, ἵνα ἐπὶ τὰ ἔξω μισθώσασθε ὑμῶν. 9 καὶ ἐν ἐκαστῇ πόλει καὶ ἐν αὐτῇ ἀποκριθεὶς, λέγετε αὐτοῖς, ἡγίσκετε ἵνα ὁ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 10 εἰς λῶν ἡ ἀπὸ πολλοῦ εἰσέρχασθε, καὶ μὴ δέξασθε ὑμᾶς, ἵνα ἐλθόντες εἰς ταῖς πιατίας αὐτῆς ἐπιπατήσῃ. 11 καὶ ἐπὶ τῇ καινουργίᾳ πάντων ὄντων ἡμῶν καὶ τῆς πόλεως ὑμῶν ἡ πόλις ἡμῶν καὶ τῶν πολλῶν τούτων ἡγοσάσθη, ὅτι ἠγγικεν ἡ ἡμέρα ἡ βασιλείας τοῦ θεοῦ. 12 λέγετε δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδομοῦς καὶ τῆς ἡμέρας ἐκείτης ἀπέκλιτον ἔσται ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης. 13 ἡ αὖτε οἱ Χωρζαῖν, καὶ οἱ Βηθσαῖδαι, ὅτι ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγγίνοντο αἱ δυνάμεις αἱ ἠμώμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι αὖτε ἐν Γαλαθαῖς καὶ ἐν ἡμιδοῦναι μετηνόσαν. 14 πάλιν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀπέκλιτον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἡμῶν. 15 καὶ σὺ Καφαρναὺμ ἡ ἕως τῆς ἕρανος ὑψώσῃς, ἕως ἀπὸ τοῦ καπνοῦ τῆς βασίλειος. 16 ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἡμῶν ἀκούει· καὶ ὁ ἀσπείρων ὑμᾶς, ἡμᾶς ἀσπείρει· ὁ δὲ ὑμᾶς ἀσπείρει, ἀσπείρει τοὺς ἀποστείλαντάς με.**

17 Reuerſi ſunt autem ſe-
 ptuaginta duo cum gaudio,
 dicentes, Domine, etiam de-
 monia ſubiiciuntur nobis in
 nomine tuo.
 18 Et ait illis, Videbam Sa-
 tanam ſicut fulgur de caelo
 cadentem.
 19 Ecce dedi vobis poteſta-
 tem calcandi ſupra ſerpentes
 & ſcorpiones, & ſuper omnē
 virtutem inimici: & nihil vo-
 bis nocebit.
 20 Veruntamen in hoc no-
 lite gaudete, quia ſpiritus
 vobis ſubiiciuntur: gaudete
 autem quod nomina veſtra
 ſcripta ſunt in caelis.

21 In ipſa hora exultauit in
 Spiritu Sancto, & dixit, Cō-
 ſiteor tibi Pater, Domine
 caeli & terrae, quod abſcondi-
 ſti haec à ſapientibus & pru-
 dentibus, & reuelati ea par-
 uulis. Etiam Pater, quoniam
 ſic placuit ante te.

22 Omnia mihi tradita ſunt
 à Patre meo. Et nemo ſcit
 quis ſit Filius, niſi Pater: &
 quis ſcit Patrem, niſi Filius, &
 cui voluerit Filius reuelare.

23 Et conuerſus ad diſcipu-
 los ſuos dixit, Beati oculi
 qui vident quae vos videtis.

24 Dico enim vobis, quod
 multi Prophetarum & reges vo-
 luerunt videre quae vos vide-
 tis, & non viderunt: & audi-
 re quae auditis, & non audie-
 runt.

ei & dicunt magno cum gaudio quos miſerat ſeptuaginti illi & reuerſi ſun-
 t. והפכו הננו שבעין ושרר בחרותא רבתא ואמרין לה
 dixit verd ipſe in noſte tuo nobis ſubiiciuntur demonia etiā dicitur
 וראו אשדמא משתעבדין לן בשמך: הו דין אמר
 calo de fulgure ſicut i q caderet Satanam ipſum etiam videns ca-
 : והו הוא הוית לה לסטנא דנפל איך ברקא מן שמיא
 serpentes calcantes vt ſicis poteſtatem vobis ego do ecce
 הא יתב אנא לכון שולטנא דהויתון דישינ הוותא
 erit vob. moleſt. nō & aliquid inimici vim & omnē & ſcorpion
 יקרבא וכולה חוילה דבעל דרבנא ומדום לא נהרכון
 vobis ſubiiciuntur quia demonia gaudete ac in hoc veruntamen
 כום כהרא לא תחדון דשארא משתעבדין לכון
 hora in illa in calo ſcripta ſunt q nomina veſtra gaudete
 ורא חדו דשמיהכון אתכתבו בשמיא: כה בשעתא
 Pater mi tibi ego confiteor & dixit ſanctitatis in ſpiritu Teſtus tradens
 ווישינ ברוחא דקודשא ואמר מודא אנא לך איני
 & prudentibus ſapientibus à hęc q abſcōderis & terrez cali Domine
 נא דשמיא ודארעא דכסית חלין מן הכימא וסכול תנא
 coram te voluntas fuit quia talis Pater mi etiam infantibus ea & reuel
 ויהי אנין לילודא אין איני דהכננא הוא עבינא קדמך
 tradita ſunt omnia eis & dixit diſcip. ſuos ad & cōuerſus
 ואתפני לות תלמידויו ואמר להון כל מרם אשתלם
 Pater & quis Pater niſi filius quiſ nouit homo & nō Pat. meo
 מן אביו ולא אנש ידע מנו כרא אלא אן אבא ומנו אבא
 & cōuerſus reuelare filius voluerit cui ſi & iſ filius
 לאאן כרא ולמן דאן נעבנא כרא דנגלל: ואתפני
 quę vidēt oculi beati & dixit ſeorum diſcipulos ſuos ad
 ותלמידויו בל חודיוהון ואמר טוביהון לעיננא דהוין
 multi q prophetę enim vobis ego dico videtis quod vos
 ויב דאנתון הוין אמר אנא לכון גיר רנבינא סניאא
 & audite viderūt & non vos q videtis id videre voluerit & p
 טלכא עבו דנהוון מרם דהוין אנתון ולא הוון ולמשמע
 audierunt & non auditis quod vos
 ויב דאנתון שמעון ולה שמעו:

17 ὑπὲρ ἑλάνθον δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μὲν ἤρασε λέγοντες, κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματι
 σου. 18 εἶπε δὲ αὐτοῖς, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλο πνεῦμα ἢ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 19 ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν
 τὴν ἐξουσίαν ὑποτασσέσθαι ὑπὸ τοῦ ποδὸς ὑμῶν τὰ δαιμόνια, καὶ ὑπὲρ ὄφιδων καὶ σκορπίων, καὶ ὑπὲρ παντὸς ἐχθροῦ ὑμῶν ἵνα οὐκ ἴσθαι ὑμᾶς ἢ μὴ ἴσθαι
 κήνη. 20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῶν ὑποτάσσεται ὑμῖν, ἀλλὰ ἵνα ἡμεῖς ἴσθαι ὑμᾶς ἢ μὴ ἴσθαι
 ἐξ ἄλλου ἢ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 21 εἰ αὐτῷ τῷ ὄνομα ἡγαπᾷ ἀσάτη τῷ πνεύματι ὁ ἴσθαι, καὶ εἰσὶν, ἡ ἀποστολή ὑμῶν
 πατρὸς, κύριε τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἀπὸ κρυψάνου ἔγραψα ὑμῖν τὰς ἀποκαλύψεις αὐτῆς. 22 πάντα ἡμῶν παρεδόθη ὑμῖν
 πατὸς, ὅτι ὅτις ἐγγίσει διδόναι ἡμῶν ἔσθαι. 23 πάντα ἡμῶν παρεδόθη ὑμῖν, ὅτι ὅτις ἐγγίσει διδόναι ἡμῶν ἔσθαι. 24 πάντα ἡμῶν
 παρεδόθη ὑμῖν, ὅτι ὅτις ἐγγίσει διδόναι ἡμῶν ἔσθαι. 25 πάντα ἡμῶν παρεδόθη ὑμῖν, ὅτι ὅτις ἐγγίσει διδόναι ἡμῶν ἔσθαι.

35 Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait, Curam illius habe, & quodcumque superogaueris, ego, cum rediero, reddam tibi.

36 Quis horu trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in larrones?

37 At ille dixit, Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus, Vade, & tu fac similiter.

38 Factum est autem dum irent, & ipse intrauit in quoddam castellu: & mulier quaedam Martha nomine, excepit illum in domum suam.

39 Et huic erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius.

40 Martha autem satagebat circa frequens ministeriu: quae stetit, & ait, Domine, non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi ut me adiuet.

41 Et respondens dixit illi Dominus, Martha, Martha, sollicita es, & turbas erga plurima.

42 Porro vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.

C A P. X I.

hospiti dedit denarios duos depröpsit diei & mane
 וְלַעֲפָרָה דְּיוֹמָא אִפְק אַפְק תְּרִין דִּינָרִין יִהְי לְפִוְתֵקֵי
 rediero eum impederis ampli² quid etiam de eo sollicitus fuis ei & dabo
 וְכִי יִהְי לָהּ יֵעָר רִילָה וְאִן מִדָּם יִחִיר תִּפְקֵמָא דְהַפֵּךְ
 videtur tribus his ex igitur quis tibi ego dabo
 וְאִיבָאנָא לָךְ : מִנֵּן הַכִּיל מִן הַלִּין תִּלְתָּא מִתְחִזָּא
 dixit vero ille latronu in manus qui incidit ei proximus quod d fuerit
 וְדָרְוֹא קְרִיבָא לָהּוּ דְנָפַל בְּאִידִי גִיסָא : הוֹרִין אִמֵּר
 sic tu etiam abi Iesus ei dixit super eo qui miseratus
 וְדָרְתָּרְחֵם עֲלוּהִי אִמֵּר לָהּ יִשׁוּעַ זֶל אַף אַנְתָּ הַכְּנָא
 faciens eis
 וְהָיָה עֲבָד :

sanctarum mulierum in commemoratione lectio
 קְרִינָא בְּדוֹכְרָנָא דְנִשְׂא קְדִישָׁתָא

vnum in pagum ingressus est in via iter faceret ipsi ut eum & sua
 והוא וכבר הגנון רדיו באורחה על לקריתא הדא
 & erat in domu sua excepit eum Martha cuius nomen & mulier
 וְהָיָה דְשִׁמְיָה מִרְתָּא קְבַלְתָּהּ כְּבוֹיָהּ : וְאִתְּ הוֹת
 Dni nostri pedes ad sedit & veniens Maria cuius nomen foror ei
 וְהָיָה דְשִׁמְיָה מָרְיוֹס וְאִתְּ יִתְכַת לָהּ לֹוֹת רְגְלוּהִי דְמָרְיוֹס
 in ministerio erat anxia vero Martha sermones eius erat & turbata
 וְשִׁמְיָה הוֹת מְלוּהִי : מִרְתָּא דִּין עֲנִיא הוֹת כְּתִשְׁמִשְׁתָּא
 q foror mea tibi est curae no Dne mi ei dixit & veniens
 וְאִתְּ אִמֵּרָהּ וְאִתְּ אִמֵּרָהּ לָהּ מְרִי לֹא בְטוּל לָךְ דְהָתִי
 me adiuet ei dic administradum solam reliquit me
 וְנִקְתָּנִי בְּלְחֻדִי לְמִשְׁמִשׁוֹ אִמֵּר לָהּ מְעַדְרָהּ לִי :
 & distraheris sollicita es Martha Martha ei & dixit Iesus respondens
 וְעִנֵּי יִשׁוּעַ וְאִמֵּר לָהּ מִרְתָּא מִרְתָּא יִפְתִּי וְרִהִיבִיתִי
 autem Maria quod requiritur autem est vnum plurima
 וְעִנֵּי אִתְּ : הַדָּא הִי דִּין דְמִתְכַעֲבִיא מְרִיוֹס דִּין
 ab ea auferetur quae non ipsa sibi elegit bonam partem
 וְהָיָה עֲבָד : וְהָיָה דְלֹא תִתְנַכֵּב מִנָּה :

ii Caput קפלאון יא

35 και ἄλλη ἡμέρα προέβη δύο δηνάρια, καὶ ἔδωκεν τῷ σταβυλίῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἡμερᾶς ἂν ἔλθω, ἔστω ἡ ἐπιμέλειά σου τῆς οὐκίας ταύτης, ὅτι ἐάν τις ὑπερέβησεν ἐπὶ τῆς οὐκίας ταύτης, ἐγὼ ἐπιτρέψω ἑαυτῷ, ὅταν ἔλθω, ἀποδοῦναι σοι. 36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριε, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων; 37 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων; 38 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριε, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων; 39 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριε, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων; 40 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριε, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων; 41 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριε, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων; 42 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριε, τίς ἐστίν σοι ἄλλος ἢ ὁ κύριος τῶν ἄλλων;

Κεφ. ιζ.

ieiunium precedens hebdomadis in sabbatho tertio ad vespuras
דרמשא דתלתא בשבא דשבתא קדמיהא צומא
ei dixit absoluitur cum vno in loco oraret ut cum & fuit

והוא דכר מצלא ברוכתא הדא כד שלם אמר לה
Ioannes etiam sicut orare doce nos Dñe nost. discipulis suis ex vnus

חד מן תלמידוהי מרן אלפין למצלו איכנא דאוי יוחנן
illis orantes cum Iesus eis dixit discipulos suos docuit

אלוי תלמידוהי אמר להון ישוע אמתי דמצלין אנתון
adueniati nomē tuū sanctificetur g es in cælis Pat nost. dicētes estote sic

אכנא הויתון אמרין אכון דכשמיא נתקדש שמך תאתא
in terra etiam in celo sicut voluntas tua fiat regnū tuum

מלכותך נהוה עבינד איך דכשמיא אי בארעא
peccata nost. no. is & remitte quotidie indigētijs nostrę panem nobis da

הב לן לחמא דסונקן כליוס: ושבוך לן חטהון
in tentationē inducas nos & ne nobis qui debet oibus remittit^o enim nos etiā

אוי חנן גיר שבקן לכל דחיבין לן וליה תעלן לנסיונא
cui sit ex vobis quis eis & dixit malo à libera nos sed

אלא פרוקין מן בישא: ואמר להון מנו מנכון דאית לה
amicis ei & dicat nobis in medio ad eum & veniat amicus

רחמא ונאזל לותה בפלגות לליא ונאמר לך. רחמא
ex ad me venit amicus quia placentas tres mutua mihi

אשאלני תלת גרעין: מטל דרחמא אתא לותי מן
amicus ei^o & ipse ei quod apponam aliquid mihi & nō est itinere

אורחא ולית לי מרס דאסיס ליה: והו רחמא
ip̄su clausū est ostium quia ecce mihi molestus. sic ne ei & dicat respōd. intus ab

מן לנו נענא ונאמר לה לא תהרני דהא תרעא אחיד הו
tibi & dem vt fergam ego possum non in Iecto meū & filij mei

וכני עמי בערסא לא משכח אנה דאקום ואתל לך
propter ei dederit non amicitiam propter quōd si vobis ego dico

אמר אנה לכון דאן מטל רחמותא לא נתל לה מטל
dicens ego etiam ei requiritur quantum & dabit surget importuni.

יעיפוחא נקום ונתל כמא דמתבעא לה: אף אנה אמר
pulsate & inuenietis quærite vobis & dabitur petite vobis sum

אנה לכון שאלו ונתיהב לכון בעו ותשכחו קישו
vobis & aperietur vobis

ונתפתח לכון
G ij

1 Καὶ εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

2 εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὅταν κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

3 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

4 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

5 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

6 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

7 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

8 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

9 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κἀκεῖ, ἐν ἑκείνῳ τῷ ἡμέρῳ, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

1 Et factum est, cum esset in quodam loco orās, vt cessauit, dixit vnus ex discipulis eius ad eum, Domine, doce nos orare, sicut docuit & Iōānes discipulos suos.

2 Et ait illis, Cūm oratis dicite, Pater, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnū tuum. Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra.

3 Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

4 Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & nos dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem.

5 Et ait ad illos, Quis vestrū habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes:

6 Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illū.

7 Et ille dēintus respondēs dicat, Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili: non possem surgere & dare tibi.

8 Et si ille perseuerauerit pulsans: dico vobis, & si non dabit illi surgens, eo quōd amicus eius sit, propter improbitatem: tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios.

9 Etego dico vobis, Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis.

per quem filij vestri demonia ego eiicio per Beelzebub ego eici
 ואנא כבעלזבוב מפק אנה דיוא בניכון במנה
 in digito vero si iudices vobis erunt ipse hoc propter eiiciunt
 מפקין מטל הנא הנון נהוון לכוון דונא: אן דין בעבעא
 regnum ad vos pervenit demonia ego eiicio Dei
 דאלהא מפק אנה דיוא קרבת לה עליכון מלכותה
 atrium suum custodit armatus cum fortis cum Dei
 דאלהא: אמתה דחסינת כד מוין נטר דרתה
 praeterea fortior est is venerit vero si possessio eius est in tranquilla
 בשיננה חוקיננה: אן דין נאתאמן דחסינ מנה
 & spolia eius in qua erat confidens ipse auferet armatura eius uniuersa vicerit
 נזכונה וכלה זיננה שקל הו ותכול הוא עלוהי וכותה
 colligit qui non & is est contra me mecum est qui non is diuidit
 מעלג: מן דלא הוא עמי לוקבלי הו ומן דלא כנס
 ab exierit cum immundus spiritus dispergit dispergendo mecum
 עמי מברו כבדר: דוחה טנפתא מא דנפקת מן
 in quibus non sunt aquae per loca perstruat abiens homine
 כרנשא אולא מתכרכא באתרותא דמא לירת בהון
 reuertat dicit inuenit non & cum requiem sibi vt quarat
 דתבעא לה ניהא ומא דלא אשכחא אמרא אהפוך
 quod sit scopata inuenit eam veniat eisi exiui vnde in domum
 לביתו אימכא דנפקת: ואן אתת אשכחתה דחמיס
 alios spiritus septem assumit abiens tunc & parata
 ומעברת: הידין אולא דברא שבע רוהין אחרנין
 hominis finis & sic illic & habitant & ingred. p. ipso q. peio. sut
 דבישן מנה ועאלן ועמרן תמן והויא הרתה דברנשא
 principium eius qua magis malus illius
 הו בישא יתיר מן קדמתה:
 Mariae Dei genitricis in festo lesio

קרינא דעארא דילדת אלהא מרים
 vocē suā vna mulier sustulit esset loquens haec & eum
 וכד הליון ממלל הוא ארישרת אנתתא הדא קלה
 & vbera q te portauit venter beatus ei & dixit turba de
 מן כנשא ואמרת לה טוביה לכרסא דטענתך ולתריא
 quae lactauerunt te
 דאניקוך !

19 Si autem ego in Beelzebub eiicio demonia, filij vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt.

20 Porro si in digito Dei eiicio demonia, profecto pervenit in vos regnum Dei.

21 Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet.

22 Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, uniuersa arma eius auferet in quibus confidebat, & spolia eius distribuet.

23 Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit.

24 Cum immundus spiritus exierit de homine, perambulat per loca in aquosa, querens requiem. Et non inueniens, dicit, Reuertar in domum meam vnde exiui.

25 Et cum venerit, inuenit eam scopis mundatam & ornata.

26 Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & ingressi habitant ibi. Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus.

27 Factum est autem, cum haec diceret, extollens vocem quaedam mulier de turba, dixit illi, Beatus venter qui te portauit, & vbera quae suxisti.

19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλείου ὅπου τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐστίν. 20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ τοῦ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἅρα ἐφθάσαν ἐπ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καὶ σωτηρισμῆνος φυλάσῃ τὴν αἰχμὴν αὐτοῦ, ἐν εἰρήνῃ ἔσθ' ἡ πόλις ἣν παρεστῆκε αὐτῷ. 22 ἐάν τις ἐν δακτύλῳ τοῦ θεοῦ ἐκβάλλῃ τὰ δαιμόνια, ἅρα ἐφθάσαν ἐπ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 23 ὁ μὴ ἔσθ' ἐμὸς, κατ' ἐμὸν ἔσθ' ἡ πόλις ἣν παρεστῆκε αὐτῷ. 24 ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καὶ σωτηρισμῆνος φυλάσῃ τὴν αἰχμὴν αὐτοῦ, ἐν εἰρήνῃ ἔσθ' ἡ πόλις ἣν παρεστῆκε αὐτῷ. 25 ἐὰν δὲ ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, περιπατεῖ ἐν τοῖς ἐρημικοῖς, ζητοῦν ἀνάπαυσιν. 26 τότε πορεύεται καὶ λαμβάνει ἑπτὰ ἄλλους πνεύμας πονηροῦς ἐκαστοῦ, καὶ εἰσελεύσονται καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ. καὶ τὰ ἔσθ' ἡ πόλις ἣν παρεστῆκε αὐτῷ, καὶ τὰ ἔσθ' ἡ πόλις ἣν παρεστῆκε αὐτῷ. 27 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λαῷ λέγειν αὐτῷ τῶν πατρῶν, ὁ βλαστὴρ τοῦ σπλάχνου σου, καὶ τὰ ἔσθ' ἡ πόλις ἣν παρεστῆκε αὐτῷ.

28 At ille dixit, Quinimod, beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.
 29 Turbis autē cōcurrentib⁹ cepit dicere, Generatio hec, generatio nequam est, signū quærit, & signum nō dabitur ei, nisi signum nō dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophetæ.
 30 Nam sicut fuit Ionas signum Niniuitis, ita erit & Filius hominis generationi isti.

31 Regina Austri surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit à finibus terre audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon hic.

32 Viri Niniuitæ surgent in iudicio cū generatione hac, & condemnabunt illā: quia penitentiam egerunt ad prædicationē Ionæ: & ecce plus quàm Ionas hic.

33 Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant.

34 Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit.

35 Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebre sint.

36 Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

Dei verbum qui audiūt illi beati sunt ipse ei dixit
 אמר לה הו טוביהוין לאילון דשמעו מלתה דאלהא
 dicere cepit turbæ essent congregatz & cum illud & cetera
 וכו' מתכנשין הו כנשא שרי למאמר
 ei dabitur non & signum quærit signum mala illa generatio
 וכתבתה הרא כישת אתא בעינא ואתא לא תתיבה לרה
 signum Ionæ fuit enim sicut prophetæ Ionæ signum fuit
 אלא אתה דיונין נביא: איכנא ניר דהוא יונן אתא
 huic generationi hominis filius etiam erit sic Niniuitis
 יונינא הכנא נהוא אף ברה דאנשא לשרכתא אדא:
 generationis hominibus cum in iudicio surget austri regina
 מלכתא דתימנא תקומי בדניא עם אנשא דשרכתא
 ve audiret terræ limitibus à quærenter eos & cōdenabit illa
 ודא ותחיבני אונ דאתרת מן עבריה דארעא דתשמעי
 hic est Salomon quàm præstantior & ecce Salomonis sapientiam
 וכתבתה דשלימון והא דיתיר מן שלימון ארכנא:
 & cōdenabit eā ista generatione cum in iudicio surgent Niniuitæ viri
 ונרא יונינא נקומין בדניא עם שרכתא ודא ונהיבונה
 hic est Ionas quàm præstantior & ecce Ionæ in prædicatione q̄ p̄næ
 ותבו בכרוותיה דיונין והא דיתיר מן יונן דירכנא:
 modium subter aut in abscondito eam & ponit lucernam accendit homo non
 ולאנשא מנהר שרנא וסאם לה בכסא או תחית כאתא
 lumen eius videant qui introeunt ut ij candelabrū supra sed
 אלא לעל מן מנרתא דאילון דעאלין נחוזן נוהרה:
 simplex ocul⁹ tuus igitur cūn ocul⁹ tuus est corporis tui lucerna
 שרנא דפנך איתיה עינך אמתי הכיל דעינך פשיטא
 etiam malus fuerit verò si lucidum erit corpus tuum totum tuum
 כלה נלה פנך נהוא נהיר אן דין תהוא בישא ואף
 q̄ in te lumen ne igitur caue tenebrosum erit corp⁹ tu
 נהוא חשוק: אודהרה הכיל דלמא נוהרא דכך
 pars in eo & non sic sit lucidū corp⁹ tuū totum verò si sit tenebr
 ושוכא הו: אן דין כלה פנך נהיר הו ולית בה מנא
 cūm ardet lucerna sicut totum lucidum erit tenebrosū aliq̄
 מים חשוכא נהוא מנהר כלה איך דשרנא כדלקה
 te illuminat
 מנהר לך:

28 αυτες δε ειπεν, μακαριοι οι ακουοντες τον λογον του θεου, & φυλασσοντες αυτον. 29 ομοιως ετα θρονον ομοιων ηρχατο λεγειν, η γηρα αυτη ποιουσα θεοσημειοι εθησθη, & σημειον ου δοξασται ουτις μνητο σημειον Ιωνα του αποφθητου. 30 και ομοιως ειπεν Ιωνας σημειον εις Νινιυιταις, ουτως εσται & ο υιος του ανθρωπου της γηρας αυτης. 31 βασιλισσα νεβου εγερθησεται εν τη κριση μησθη αδρανη της γηρας αυτης & κατακριθει αυτης: ο η κληθη εν τω πελαγω της γης ακουουσα των σοφιαν Σολομωνος, & ιδου πλησιον Σολομωνος ουδε. 32 αδρες Νινυιταισιν αλαθησονται εν τη κριση μησθη της γηρας αυτης, & κατακρινοσιν αυτην ο η κληθη εν τω πελαγω της γης ακουουσα των σοφιαν Σολομωνος. 33 ουδεις δε λεγουν αλας, εις κρητην αυτησιν ουδε αυτην εν δεινον, μη εστι των λεγιων, ηα οι ει απορθουδισμοι το φεγος βλεπωσιν. 34 ο λεγους το σημα πειναι οφθαλμουσ, εστιν ουω ο οφθαλμουσ σου απλεισ η, φλοι το σημα σου φωτεινοσ εστιν: ε παρ δε ποιηροσ η, & το σημα σου σιωπηροσ. 35 σιωπησ ουω μη το φως το εν σι, σιωποσ δεσιν. 36 ει ουω το σημα σου φλοισ φωτεινοσ εσται η μεροσ σιωπηροσ, εστι φωτεινοσ ολοι, ωσ εσται ο λεγους τη αγραπη φωτισσιν.

28 αυτες δε ειπεν, μακαριοι οι ακουοντες τον λογον του θεου, & φυλασσοντες αυτον. 29 ομοιως ετα θρονον ομοιων ηρχατο λεγειν, η γηρα αυτη ποιουσα θεοσημειοι εθησθη, & σημειον ου δοξασται ουτις μνητο σημειον Ιωνα του αποφθητου. 30 και ομοιως ειπεν Ιωνας σημειον εις Νινιυιταις, ουτως εσται & ο υιος του ανθρωπου της γηρας αυτης. 31 βασιλισσα νεβου εγερθησεται εν τη κριση μησθη αδρανη της γηρας αυτης & κατακριθει αυτης: ο η κληθη εν τω πελαγω της γης ακουουσα των σοφιαν Σολομωνος, & ιδου πλησιον Σολομωνος ουδε. 32 αδρες Νινυιταισιν αλαθησονται εν τη κριση μησθη της γηρας αυτης, & κατακρινοσιν αυτην ο η κληθη εν τω πελαγω της γης ακουουσα των σοφιαν Σολομωνος. 33 ουδεις δε λεγουν αλας, εις κρητην αυτησιν ουδε αυτην εν δεινον, μη εστι των λεγιων, ηα οι ει απορθουδισμοι το φεγος βλεπωσιν. 34 ο λεγους το σημα πειναι οφθαλμουσ, εστιν ουω ο οφθαλμουσ σου απλεισ η, φλοι το σημα σου φωτεινοσ εστιν: ε παρ δε ποιηροσ η, & το σημα σου σιωπηροσ. 35 σιωπησ ουω μη το φως το εν σι, σιωποσ δεσιν. 36 ει ουω το σημα σου φλοισ φωτεινοσ εσται η μεροσ σιωπηροσ, εστι φωτεινοσ ολοι, ωσ εσται ο λεγους τη αγραπη φωτισσιν.

ieiunij sexte hebdomadis in sabbatho quartæ

דארבעא בשבא דשבתא דו דצומא

ut epularetur vnus Phariseus ab eo petit loqueretur autē eum

37 כד דין ממלל בעניא מנה פרישא חד דנשתרא

miratus est vidisset eū cū Phariseus verò ipse discubuit & ingressus apud se

לותה ועל אסתמדן 38 הו דין פרישא כד הויהא אתרמר

autē ei dixit prādiū suum ante abluisset prius quodd nō

דלא לוקרם עמר מן קרם שרותה 39 אמר לה דין

purgantes & patinæ poculi q̄ externū est Pharisei vos nunc Iesus

ישוע השא אתון פרישא ברה דכסא ודפינא מדכין

expertes & malitia rapina plenū est autē vestrū internum estis

אתון לגו מנכון דין מלא חטופיא וכישתא 40 חסרו

verūm fecit est & id q̄ int⁹ q̄ est foris qui fecit is est nōnne rarionis

רעניא לא הוא מן דעבר דלבר ודלגו הו עבר 41 ברם

vobis erunt munda omnia & ecce elemosynā date quod est id

מרם ראית הבורה בזרקתא והא כל מרם דכא הו לכון

& omne & rutā menthā estis qui decimātes pharisei vobis v̄z sed

אלא וי לכון פרישא דמעסקין אתון ננעא ופננא וכל

hęc Dei charitatē & super iudiciū super estis & pretereuntes olus

ורק ועברין אתון על דינא ועל חובא דאלהא הלין

vobis v̄z omitteretis non & illa vt faceretis erat decēs autē

דין ולא הוא דתעברון והלין לא תשבקון 42 וי לכון

& salutationē in synagogis confessus primos estis qui amantes pharisei

פרישא דרחמין אתון ריש מותבא בכנושתא ושלמא

vos qui estis vultus acceptor. & Pharisei scribę vobis v̄z in plateis

בשוקא 43 וי לכון ספרא ופרישא נסכו באפא דאיתוכון

& non super ea ambulantes & homines cognoscitur que nō sepulcra sicut

איד קברא דלא ידיעין ובנינשא מהלכון עליהון ולא

cūm Doctor ei & dixit Scribis ex vnus & respōdic norunt

ידיעין 44 וענא חד מן ספרא ואמר לה מלפנא כד

tu probro afficis nos etiā tu dicis ista

הלין אמר את ואף לן מצער אנר :

conuuliam nobis facis .

37 Et cum loqueretur, rogauit illum quidam Pharisæus vt pranderet apud se. Iesus autem ingressus recubuit.

38 Phariseus autem cepit intra se reputās dicere, quare non baptizatus esset ante prandium.

39 Et ait Dominus ad illū, Nunc vos Pharisei quod deforis est calicis & catini mūdatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina & iniquitate.

40 Stulti, nōnne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintus est fecit?

41 Veruntamen quod superest, date elemosynam: & ecce omnia munda sunt vobis.

42 Sed v̄z vobis Phariseis, qui dicimatis mentam & rutam & omne olus, & preteritis iudiciū & charitatem Dei: hęc autem oportuit facere, & illa non omittere.

43 V̄z vobis Phariseis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro.

44 V̄z vobis Scribę & Pharisei hypocritę, quia estis vt monumenta quę non apparent, & homines ambulantes supra, nesciunt.

45 Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi Magister, hęc dicens, etiam contumeliam nobis facis.

37 ὁ δὲ τῶν λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖος πῶς ἀλείψῃ τὰ ῥ' αὐτοῦ. εἰσαγγὼν δὲ αἰέτησεν. 38 ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ὅτι πῶς ἔειπεν, ὅτι ἔπειθε δὲ ἀπὸ τοῦ πῶς τῶ ἀλείψου. 39 ἔτι δὲ κύριος πῶς αὐτὸν, καὶ ὑμῖν οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔωθεν τῶ ποτελεῖν ἢ τῶ πῶσας ἀκαθάρτησ' τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν ἔμμι δὲ παγῆς καὶ ποιηθείας. 40 αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἔσωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐπιποιεῖς. 41 πλὴν τὰ ἐντὸς ὑμῶν ἔστιν ἡμιμαστῆλυ, καὶ ἰδοὺ πάντα ἀκαθάρτῃ μὲν εἰσὶν. 42 ὁ γὰρ ὑμῖν ὡς φαρισαῖοις, ὅτι ἀποδεκάτην τὸ ὑδὸς σμῆναι, καὶ τὸ πῆγαναι, καὶ πῶν λάβαναι, καὶ τὸ ῥ' ῥ' ἀδὲ τῶν κρῖσιν ἢ τῶν ἀλάτῃν τῶν ἡσδ. ἔωθεν δὲ ἢ τῶν ποτελεῖν, καὶ καὶ τὰ μὴ ἀφίκαται. 43 ὑμῖν ὡς φαρισαῖοις, ὅτι ἀγάπῃ τὸ τῶν πῶσας ἀκαθάρτων ἐν τῶν σωματικῶν, ἢ τῶν ἀσπῆσμοις ἐν τῶν ἀσπῆσ. 44 εὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς ἢ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἐστὶ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἀδῆλα, ἢ οἱ ἀσπῆσμοι οἱ πῶσας τῶν πῶσας, ἢ οἱ ἀσπῆσμοι. 45 ἀποκριθεὶς δὲ πῶν τὸ μακῶν, λέγει αὐτῷ, δὲ ἰδοὺ σαρκαῖα τὰ ἔσωθεν, ἢ ὑμῖν ὡς ἔλγεις.

46 At ille ait, Et vobis Legisperitis vobis, quia oneratis homines oneribus quos portare non possunt, & ipsi vno digito vestro non tangitis sarcinas.

47 Vobis, qui edificatis monumenta Prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos.

48 Profecti, testificamini & consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem edificatis eorum sepulchra.

49 Propterea & Sapientia Dei dixit, Mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & ex illis occident & persecutur:

50 Ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista:

51 A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zacharie, qui perit inter altare & ædem. Ita dico vobis, requiratur ab hac generatione.

52 Vobis Legisperitis, quia tulistis clauem scientiarum: ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis.

53 Cum autem hæc ad illos diceret, coepit Pharisei & Legisperiti grauer insistere, & os eius opprimere de multis.

homines estis qui oneratis vobis. Scribit vobis etiam dixit verbo ipse
הורין אמר אי לכו כפרא וי דמטענין אנתון לכנישא
tangentes non digitis vestris ex in vno & vos grauissimis oneribus
כבלא יקורא ונתון כפרא מן עבעהכו לא קרבין
prophetarū sepulchra estis & edificatis vobis vobis onera illa estis
נתון להין למובלא: וי לכו דבנין אנתון קברא דנביא
& acquiescitur estis testes eos occiderunt quos patres vestri
ואבהיכו קטלו אנו: 47 סהדין אנתון הכיל ועבין
& vos eos interfecerunt quia illi patrum vestrorū operibus estis
אנתון כעבדי דאבהיכו דהנו קטלו אנו ונתון
sepulchra eorum estis & edificatis
מן אנתון קברי הון:

Zacharie annūciationis ad oblationem læticia
קרינא דקורבא דמוכרה דזכריא
ad eos mittam ego quia ecce dixit Sapientia etiam hoc propter
כטל הנא אי הכמה אמרת דהא אנא אשר דר להון
ut requiratur & interficiet persecutur ex ipsis & Apostolos Prophetas
ובאושליה מנהון נדרפון ונקטלון! דנתתבע
a mundus ex quo creatus est qui effusus est Prophetarū omnium sanguis
ונא דכלהון נביא דאהאשד מן דאתברי עלמא מן
ad sanguinem usque Abel sanguine a ista generatione
סינתא דהא: 49 מן דמרה דהכיל ערמא לרמרה
dico sanè ad altare templam inter qui interfecit est illius Zacharie
דזכריא הו דאתקטל בני היכלא למדבהאאין אמר
vobis vobis ista generatione a quod requiratur vobis
אנא לכו דמתתבע מן שרכתא דהא: 51 וי לכו
& eos introistis non vos scientiarum clauem qui sustulistis clauem
נטרארשקלתון קלירא דידעתא אנתון לא עלתון ולא ילן
Scribit coepit eis esset dicens hæc & cum pharisæis & iudeis
דקלירין כליהון: 53 וכד הלן אמר הוא להון שריו כפרא
& accipères erant & succentes indignari & Pharisæis
וישיב מתבאש להון ומתחמתין דהון ומתכסין
verbo
לדורין:

Zacharie annūciationis ad oblationem læticia

קרינא דקורבא דמוכרה דזכריא

ad eos mittam ego quia ecce dixit Sapientia etiam hoc propter

כטל הנא אי הכמה אמרת דהא אנא אשר דר להון

ut requiratur & interficiet persecutur ex ipsis & Apostolos Prophetas

ובאושליה מנהון נדרפון ונקטלון! דנתתבע

a mundus ex quo creatus est qui effusus est Prophetarū omnium sanguis

ונא דכלהון נביא דאהאשד מן דאתברי עלמא מן

ad sanguinem usque Abel sanguine a ista generatione

סינתא דהא: 49 מן דמרה דהכיל ערמא לרמרה

dico sanè ad altare templam inter qui interfecit est illius Zacharie

דזכריא הו דאתקטל בני היכלא למדבהאאין אמר

vobis vobis ista generatione a quod requiratur vobis

אנא לכו דמתתבע מן שרכתא דהא: 51 וי לכו

& eos introistis non vos scientiarum clauem qui sustulistis clauem

נטרארשקלתון קלירא דידעתא אנתון לא עלתון ולא ילן

Scribit coepit eis esset dicens hæc & cum pharisæis & iudeis

דקלירין כליהון: 53 וכד הלן אמר הוא להון שריו כפרא

& accipères erant & succentes indignari & Pharisæis

וישיב מתבאש להון ומתחמתין דהון ומתכסין

verbo

לדורין:

46 ο δὲ εἰπὼν αὐτῷ οἷς νομοταῖς ὁ αἰὶ ὅτι ὁ σὸρ κτίζητε τοὺς αἰὶ δὲ ἀπὸ τῶν φερῶν δὲ οὐδὲ ἀ-κα-λα-καὶ ἀντι-εἰ-τῶ-
αὐτῶν ὁ δὲ οἷς νομοταῖς οἷς φερῶν. 47 καὶ αὐτῷ, ὅτι οἱ ἀποστόλοι καὶ προφῆται τοῦ θεοῦ ἐπέ-
τίρες αὐτῷ ἀπέκρινται αὐτῶν. 48 ἀπε-μολοπήθητε, καὶ συνδοξαίνετε τοὺς οἷς τοῦ θεοῦ περὶ τῶν αἰωνῶν, ὅτι οὐ
αὐτῶν ἀπέκρινται αὐτῶν, ὁμοίως δὲ οἱ ἀποστόλοι αὐτῶν καὶ νομοταῖς. 49 εἰς τὸν θεὸν καὶ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ
εὐλογία εἰς αἰῶνας ἀμήν. 50 ἡμεῖς οὖν ἀποκρίθημεν αὐτῷ, ὅτι οὐδὲ αὐτοὶ οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν
τοῦ θεοῦ ἀποκρίθημεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν
εἰς αἰῶνας ἀμήν. 51 εἰς τὸν θεὸν καὶ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ εὐλογία εἰς αἰῶνας ἀμήν. 52 οὐδὲ αὐτῷ οἷς νομοταῖς
ἀποκρίθημεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔμελλαν
εἰς αἰῶνας ἀμήν. 53 λέγοντες δὲ αὐτῷ τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν, ἤρξατο τοῖς ἰουδαίοις καὶ τοῖς φεραῖοις
ἀγῶνας συνίστηναι, καὶ ἀποδοματίζον αὐτὸν καὶ ἐπιτιμῶν.

54 Indicia

ore ipsius ex aliquo carere querebant dum in multis ei & insidiabantur
ונכלון לה בסניאתא כד בעין למאחד מרס מן פומה
דנשכחון נאכלון קרצוהו

Capitulum

קפלאון יב

martyrum in comemoratione lectio

קרינא בדוכנא דסהרמ

ve cocularet sic multarum turbarum multitudines cogre. esset & cum
וכה אתכנשו דכותא דכנשא סניאא איכנא דנרישון
חד לחד שרי ישוע למאמר לתלמידוהו לוקרם

acceptio quod est Pharisaeorum fermento a vobis ipsis caute

אזדהו בנפשכון מן חפירא דפרישא דאיתוהי מסב

neque reuelatur quod non q occultu sit quicquid autem non est vultus
באפא : לית דין מרס דכסא דלא נתגלא ולא

dixistis quod in tenebra enim omne innotescat q no q sit abditu
דמטשי דלא נתדע : כל גיר דבשוכא אמרתון

supra solurastis in aures q in penetrabilibus & id audietur in luce
בנהירא נשתמע ומרס דבמונא בארנא להשתון על

timeatis ne amicis meis aut vobis ego dico predicabitur testa
אגרא נתברו : אמר אנא לכון דין לרחמי לא תדחלון

amplius aliquid eis no est & postea corpus q interfecit iis ab
מון אילין דקטלון פגרא ומן בתרכן לית להון מרס יתור

qui eo ab timeatis quo a autem offeda vobis ad faciendu
למעבר : אחויכון דין מן מן תדחלון מן הו דמן

vobis ego dico etiam in gehena ut coiciat potes est interfecerit postqua
בתר דקטל שליט מרמיו בנהנא אין אמר אנא לכון

duobus vxneunt passeris quinque nonne timeatis eo vt ab
דמן הנא דחלו : לא חמש צפרנא מודבנן בתרין

vero vestri Deo coram datur obliuio. non ex eis & vnus assariu
אסרין וחדא מנהון לא טעיא קדם אלהא : דילכון דין

igitur ne sunt numerati omnes capitis vestri comz pili etiam
אוי מנא דסערמ דרישכון כלהין מנין אנן לא הכיל

estis pstantiores passerum multitudinē quia p timueritis
תדחלון דמן סונאא דצפרא מיתרין אנתון :

54 εν ερυθροις αυτοις και ζητωσιν διηρησεν τα οκα τα σωματα αυτων ηα και τηρησων αυτη.

Κεφ. ιβ.

1 εν οις δποσωαχθεισων ηλ μωσαδων το οχλο, αστε κατα πα τωι δηληαι, ηρταπο λεγα παρσ τοι μαθηται

αυτων ποσων, ποσοι γαρ εαυτοις δε το ης ζυμας ηλ φαρισαιων, η ης δειν υσσοκραιοι.

2 υδεν δε σιλικακαλυμδον οδου, ο κα δποκαλυφθισται και κρυπτοι, ες υγωδθισται.

3 ελ τι ωτ οσα εν τη σκοπια ειπατι, εν τω φωνη ακουδθισται και ο σφρα η αληθεια εν τοις σωματοι, κρυφθισται δε ηλ δωματων.

4 λεγω δε υμιν τοι φιλητοι μου, μη φοβηθητε δε τοις σωματοι, ος τοις σωματοι δε τοις σωματοι, και ηλ τωι μη εχοντωι σφραλοστρον η ποιωσαι.

5 φοβηθητε δε τοις σωματοι, ος τοις σωματοι, και ηλ τωι μη εχοντωι σφραλοστρον η ποιωσαι.

6 υλ πειτε σφραλοστρον η ποιωσαι, και εν οδ αυτων ηε εστιν δπολησμενοι οδωσων τοι σφρα.

7 δηα και ελ σφρα τοις και φραλοστρον η ποιωσαι ηελ μωσα και ηω φοβησθε πολλωι σφραλοστρον η ποιωσαι.

H

74 Insidiantes ei, & quare res aliquid capere de ore eius, ut accusarent eum.

CA. XII.

1 Multi autem turbis concurrentibus, ita ut se invicem conculerent, cepit dicere ad discipulos suos, Attendite a fermento Pharisaeorum, quod est hypocrisis.

2 Nihil enim opertum est, quod non reuelatur: neque absconditum, quod non sciatur.

3 Quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicetur: & quod in aure locuti estis in cubiculis, predicabitur in tectis.

4 Dico autem vobis amicis meis, Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post haec non habet amplius quid faciant.

5 Ostendam autem vobis quem timeatis: timeate eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. ita dico vobis, hunc timeate.

6 Nonne quinque passerces vxneunt dipondio: & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo?

7 Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vobis

8 Dico autem vobis, omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus; & Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei.

9 Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei.

10 Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi, ei autem qui in Spiritum Sanctum blasphemaverit, non remittetur.

11 Cum autem inducet vos in synagogas, & ad Magistratus & Potestates, nolite solliciti esse qualiter, aut quid respondeatis, aut quid dicatis.

12 Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

13 Ait autem ei quidam de turba, Magister, dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem.

14 At ille dixit ei, Homo, quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos?

15 Dixitque ad illos, Videte, & caute ab omni auaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est, ex his quae possidet.

16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens, Hominis cuiusdam diuitis vberes fructus ager attulit:

17 Et cogitabat intra se, dicens, Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos?

hominibus coram me q. cōfess⁹ fuerit autē vobis ego dico
אמר אנא לכוֹן דין רבֵל רְנוּדָא בִי קִדְם בְּנִישָׁא
Dei angelis coram eum confitebitur hominis filius
קִבְרָה דִּאֲנִישָׁא נִוּדָא בְּהָ קִדְם מִלְּאֲבוּהִי דֵאלֹהָא

coram ipse negabitur hominibus coram me qui negauerit verbum
אֲנִישָׁא דִּין דְּכַפֵּר בִּי קִדְם בְּנִישָׁא נִתְכַפֵּר בְּהָ קִדְם
hominis filium aduers⁹ verbum qui dixerit & ois Dei angelis
מִלְּאֲבוּהִי דֵאלֹהָא: וְכֹל דְּנִאֲמַר מִלְּתָא עַל כְּרָה דִּאֲנִישָׁא

non blasphemarit sanctitatis autem Spiritum qui aduersus is ei remittetur
נִשְׁתַּבַּח לֵה מִן דְּעַל רוּחָהּ דִּין דְּקוּדְשָׁא נְנַרְף לֵא
coram in synagogis autem vos obtulerint cum ei remittetur
נִשְׁתַּבַּח לֵה: מָא דְּמַקְרְבִין לְבוֹן דִּין לְכַנּוּשְׁתָּא קִדְם
spiritum depromeris quomodo solliciti sitis ne & magnatibus principibus
רוּחָהּ וְשִׁלְיֻנָּהּ לֵא תִאֲעִפוּן אִיכְנָא תְּפִקוּן רוּחָא

docebit vos sanctitatis enim Spiritus dicitis quid aut
מִנָּה תִאֲמַרוּן: רוּחָהּ נִיר דְּקוּדְשָׁא נִלְפְכוּן
dicere quod oporteat id hora in illis
בְּהָ שְׁעָתָא טְרַם דּוּלֵהּ דִּתִּאֲמַרוּן:

dicere quod oporteat id hora in illis

ieiunij ecclesie hebdomadis feria sexta
דְּעוּבְתָא שְׁבַתָּא דִּתְלָתָא דְּצִוְנָא

fratri meo dic Doctor turba illa ex homo autem ei dixit
אמר לה דין אנש מן הו כנשא מלפנא אמר לאחי
quis o homo ei dixit autem Iesus hereditatem meam ut diuidat
וְיִלְנֵי עִמִּי וְרוּתָהּ: יֵשׁוּעַ דִּין אֲמַר לֵה נְבִרָא מִנּוּ

discipulis suis & ait & diuisorem iudicem super vos constituit me
אֲקִימְנֵי עֲלֵיכוּן דִּינָא וּמְפִלְגְנָא: וְאֲמַר לְתַלְמִידוּהִי
in abundantia est non quia auaritia omni ab eorum
אֲדָהּוּ מִן כְּלָה יַעֲנִיתָא מְטַל דְּלֵא הוּא בִּיתִירוּתָהּ

diuitis vnus viri ad eos parabolam & dixit vita est diuitiarum
וְנִבְטָא אִית חֵיָא: וְאֲמַר מְתֵלֵא לִוְתֵהּוֹן נְבִרָא אֲדָ עֵתִירָא
erat & cogitans multos prouentus terra ei prouidit
עֵתֵלָה לֵה אַרְעָה עַל־לְתָא כְּנִיאָתָהּ: וּמְתַחֲשַׁב הוּא

prouentum meum coaceruē vbi mihi quia nō est faciā quid & dicebat apud
נְנִישָׁא וְאֲמַר מִנָּה אַעֲכַד דְּלִית לִי אִיכָא דִּאֲחִסּוּל עַל־לְתִי:

8 λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὁ δὲ ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν πάντων ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιωθήσεται αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 9 ὁ δὲ ὁρῶν σαμῆρὸς με ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ποιεῖ αὐτῷ τὸ ἀγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 καὶ πᾶς ὁ εἰς εἴ με λέγων εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸς ἐκείνους ἀποκρίσεται αὐτῷ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ ἔμπροσθεν πάντων ἀνθρώπων. 11 ὅταν δὲ προσερχώσιν ὑμᾶς ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν μαγίστροις καὶ ἐν κατὰ κράτος, μὴ μελεμενάτω ὑμεῖς ἢ ὑπερλογισαίμεθα, ἢ εἰπεῖτε. 12 τὸ δὲ κῆρ ἀνοήτων οὐδὲν ἔστιν ὑμῖν: ἀλλ' ὅτι ὅσα αὐτῶν ὄρα, αὐτὰ εἰπεῖτε. 13 εἴπερ ὁ θεὸς ἀποκρίσεται ὑμῖν ὅσα ἐλάλησα ὑμῖν. 14 ὁ δὲ εἰπὼν αὐτῶν, ἀνθρώποις, ἦς με κατὰ κράτος ἐκκαλεῖσθε, ἢ ἐπισημασθε ὑμᾶς. 15 εἴπερ δὲ προσῆτε αὐτοῖς, ὁρᾶτε, καὶ φυλάσσετε τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐξουσίαν ὅτι ἴνα, ὅταν ἐπισημασθῆτε, αὐτοὶ ἔσονται ὑμῖν ὑπαρχόντων αὐτῶν. 16 εἴπερ δὲ ἀφ' ἑσέων ἡμεῖς ἀποκρίσεται ὑμῖν ὅσα ἐλάλησα ὑμῖν. 17 καὶ δὲ λέγουσιν ἐπὶ αὐτῶν, ἡμεῖς καὶ πατὴρ καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡμεῖς καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡμεῖς καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

& edificabo casarū mearū domū deserviam. *faciam* hoc & dicebas. **18**
ואמר הנה אעבד אסתור בירת קפסי ואבנה
 & dicam & bona mea frumentū meū & illuc & edificabo ea & disarabo
 & dicam & bona mea frumentū meū & illuc & edificabo ea & disarabo
19 **ואמר**
 in annos que reposita multa bona tibi sunt anima mea sicut me
 לנפשי נפשי אית לכו מכתת סניאתא דסימן לשנא
 vero ei dixit oblectare bibe comede requiesce multos
20 **אמר לה דין**
 abs te repetitū tuam nocte in hac rationis spera Deus
 אלהא חסיה דעינתא כהנא לליא נפשך תבעין לה מן
 sibi qui reponitis est sic erunt cui que parasti & hęc
21 **והלך דטיבת למן נהוין: הכנא הו מן דסאם לה**
 propter discipulis suis & dixit est dives non & in Deo thesauros
 כוּמְתָא וּבַאלֹהָ לֹא עֵתִיר: **22** **ואמר לתלמודיה מטל**
 comedetis quid animarū vestrarū solliciti sitis ne ego dico vobis hoc
 הנא לכו אמר אנא לא תאצפון לנפשכון מנא תאכלן
 quā p̄stator est carni anima induetis quid corpori vestro neque
23 **ולא לפנרכון מנא תלבשון: נפשה גיר יתרא מן**
 qui nec corpus considerate vestimentū quā & corpus tibus
24 **מיברתא ופגרא מן לבושא: אתבקו בנעבא דלא**
 & Deus casarum & domus case eis nec sunt metunt nec seminant
 זרעין ולא הצדין ולית להון תונא ובירת קפסא ואלהא
 volucris p̄ḡ estis p̄statores vos igitur quanto eos pascit
 מתרסא להון כמא הכיל אנתון יתירין אנתון מן פרחתא
 statram suam ad addere potest solliciti fuerit cū ex vobis autē quis
25 **אינא דין מנכון כד יצף משכח למוספו על קומתה**
 estis potentes minimum non etiam verū si vnum cubitum
 אמתא חדא: **26** **אן דין אף לא זעורתא משכחין אנתון**
 quomodo lilia considerate estis solliciti reliquo pro quid
 מנא על שרכא נעפין אנתון: **27** **אתבקו בשושנא איכנא**
 ne quod autem vobis ego dico nent neque laborant que non crescāt
 רבין דלגא לאון ולא עולן אמר אנא לכו דין דאף לא
 illis ex vnum sicut amitt' fuit gloria sua in omni Salomon
 שלימון כבלה שומחה אתכסיאן חדא מן הלון:

18 Et dixit hoc faciam: De-
 struam horrea mea, & maio-
 ra faciam, & illuc congrega-
 bo omnia que nata sunt mihi,
 & bona mea.
19 Et dixit anime mez,
 Anima habes multa bona po-
 sita in annos plurimos: re-
 quiesce, comede, bibe, epu-
 lare.
20 Dixit autem illi Deus,
 Stulte, hac nocte animā tuā
 repetunt à te: quæ autem pa-
 rasti, cuius erunt?
21 Sic est qui sibi thesauri-
 zat, & non est in Deum di-
 ues.
22 Dixitque ad discipulos
 suos, Ideo dico vobis, nolite
 solliciti esse animarū vestrarū,
 quid māducetis: neque cor-
 pori vestro, quid induamini,
23 Anima plus est quā in e-
 sca: & corpus plus quā in ves-
 timentum.
24 Considerate corpus, quia
 non seminant neque metūt,
 quibus nō est cellarium ne-
 que horreum, & Deus pascit
 illos. Quanto magis vos plu-
 ris estis illis?
25 Quis autem vestrum co-
 gitādo potest adiciere ad sta-
 turam suam cubitum vnum?
26 Si ergo neque quod mi-
 nimum est potestis, quid de
 ceteris solliciti estis?
27 Considerate lilia quo-
 modo crescunt, non laborāt,
 neque nent: dico autem vo-
 bis nec Salomon in omni
 gloria sua vestiebat sicut
 vnum ex istis.

18 ואמר הנה אעבד אסתור בירת קפסי ואבנה
 ואמר הנה אעבד אסתור בירת קפסי ואבנה
19 ואמר
 לנפשי נפשי אית לכו מכתת סניאתא דסימן לשנא
20 אמר לה דין
 אלהא חסיה דעינתא כהנא לליא נפשך תבעין לה מן
21 והלך דטיבת למן נהוין: הכנא הו מן דסאם לה
 כוּמְתָא וּבַאלֹהָ לֹא עֵתִיר: **22** ואמר לתלמודיה מטל
 הנא לכו אמר אנא לא תאצפון לנפשכון מנא תאכלן
23 ולא לפנרכון מנא תלבשון: נפשה גיר יתרא מן
 מיברתא ופגרא מן לבושא: אתבקו בנעבא דלא
24 זרעין ולא הצדין ולית להון תונא ובירת קפסא ואלהא
 מתרסא להון כמא הכיל אנתון יתירין אנתון מן פרחתא
25 אינא דין מנכון כד יצף משכח למוספו על קומתה
 אמתא חדא: **26** אן דין אף לא זעורתא משכחין אנתון
 מנא על שרכא נעפין אנתון: **27** אתבקו בשושנא איכנא
 רבין דלגא לאון ולא עולן אמר אנא לכו דין דאף לא
 שלימון כבלה שומחה אתכסיאן חדא מן הלון:

H ij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

28 Si autem fenum quod hodie est in agro, & eras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos, pusille fidei?
 29 Et vos nolite querere quid manducetis, aut quid bibatis: & nolite in sublimi tolli.
 30 Hæc autem omnia Gentes mundi querunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis.
 31 Veruntamen querite primum regnum Dei & iusticiæ eius: & hæc omnia adiciuntur vobis.
 32 Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.
 33 Vendite que possidetis, & date elemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficiendum, in caelis: quod fur non appropriat, neque tinea corrumpit.
 34 Vbi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum est.
 35 Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.
 36 Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut cum venerit, & pulsauerit, confestim aperiatur ei.
 37 Beati serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenerit vigilantes. Amen dico vobis quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.

28 εἰ δὲ τὸν χῶρον ὃς τῶ ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ ἄρσεν εἰς κλίβανον βαλὼν οὐ θεὸς ἂν τοῦ ἀμφοτέρων τῶν μάλλον ὑμᾶς, ὁλιγροπίστοι; 29 καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τὸ φαγεῖν, ἢ τὸ πίνειν, καὶ μὴ μακροελεῖσθε. 30 ὁ πατήρ οὐ θέλει τὸν κόσμον ἵδρῆσθαι. ὑμεῖς δὲ ὁ πατήρ οὐ θέλει ὅτι χρεῖσθε τῷ σώματι. 31 πλὴν ζητεῖτε τὸν βασιλεῖα τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὰ πάντα προσεσθῆσθαι ὑμῖν. 32 μὴ φοβεσθε, τὸν μικρὸν ποίμνην ὃς ἂν διδρασκῆσθαι ὁ πατήρ οὐ θέλει. 33 πωλησάτω τὰ ὑπερπερὶ ὑμῶν, καὶ δότε τὸ ἐλεημοσύνην. ποιησάτω ἑαυτοὺς σακκοὺς οὐκ ἐσθλῶν, οὐκ ἐσθλῶν, ἢ καροῦσα ὑμῶν ἔσται. 34 ὁ πατήρ οὐ θέλει ὅτι ἡσυχαστὸς ὑμῶν, ἐκείνη καὶ ἡ καροῦσα ὑμῶν ἔσται. 35 ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεσθῆσθαι, καὶ οἱ λυχνεῖοι καὶ ἀνδύοι. 36 καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι τοῖς ἀσπαστοῖς προσδοκῶντες τὸν κύριον, ὃς ἂν ἐλθῆσθαι, καὶ ἀνοίξῃ τὸν θύραν, καὶ εἰσελεύσῃ, καὶ εὖσθῃ αὐτοῖς. 37 μακάριοι οἱ δοῦλοὶ οὗτοι, οἱ οὐκ ἐσθῆσθαι ἐκείνη, καὶ εὖσθῃ αὐτοῖς.

cadit & eras in agro est quæ hodie herbam vendit
 pusilli vos magis quanto vestit ita Deus in clibanum
 bibetis & quid comedetis quid queratis ne & vos fide
 huius gentes omnia enim hæc in istis cogit. vestras distrabatur
 vobis quia requiritur novit pater vester aut vobis etiam querat mundi
 adiciuntur omnia & hæc Dei regnum: querite verum
 vbi in caelis præterit qui non & thesaurum veterascit. qd non corrumpit
 est enim vbi corrumpit nō. & tinea accedit non facit
 lumbi vestri præcincti sint cor vestrum etiam erit illic thesaurus
 dominus sui pstantibus vris similes & estote lucernæ vestre & nuptiis
 & pulsauerit. venerit ut cum nuptiis domo reuertatur quando
 cum venerit quos illi serui beati sunt ei aperiant ostium
 quod præcinget vobis ego dico amen vigilantes eos & inueniet Dominus
 eis ministrabit & transibit & accubabit illis

Episcoporum lectio
 קרינא דאפיסקופא
 vobis dare pater vester quia vult pusille grex timueris ne
 לא תרחל גורא ועורא דעבא אבוכון דנתל לכון
 vobis facite elemosynam & date possid. vest. vendite
 לבנותא: ונבנו קנינכון והבו זרקתא עבורו לבנו
 vbi in caelis præterit qui non & thesaurum veterascit. qd non corrumpit
 est enim vbi corrumpit nō. & tinea accedit non facit
 ונבנא לא קרב וסכא לא מחבל: איכא ניר דאיתיה
 לומי vestri præcincti sint cor vestrum etiam erit illic thesaurus
 dominus sui pstantibus vris similes & estote lucernæ vestre & nuptiis
 & pulsauerit. venerit ut cum nuptiis domo reuertatur quando
 cum venerit quos illi serui beati sunt ei aperiant ostium
 quod præcinget vobis ego dico amen vigilantes eos & inueniet Dominus
 eis ministrabit & transibit & accubabit illis

ויהי ונסמך אנון ונעבר נשמש אנון
 ויהי ונסמך אנון ונעבר נשמש אנון
 ויהי ונסמך אנון ונעבר נשמש אנון
 ויהי ונסמך אנון ונעבר נשמש אנון

ita & inuenerit venerit tertia aut secunda in vigilia et si
 38 ואין במטרתא דתרתין או דלתת אתאא ונשכח הבנא
 sciret quod si scitote autem hoc illi serui beati sunt
 טוביהון לעבדא הנון : 39 הדגא דין דעו דאלו ידע
 vigilans fur veniret custodia in qua domus dominus
 הוא מרא ביתא באידא מטרתא אתא נבא מתהיער
 vos etiam domus eius ut perfoderetur esset sinens nec esset
 הוא ולא שכך הויה דנתפלש ביתה : 40 אוי אנתון
 veniet etis putantes qua no hora quia in ea parati estote igitur
 הכיל הווי מטיבא דבהי שעתא דלא סברין אנתון אתא
 dicit ad nos Dne nost. Cephas Simon ei dixit hominis Filius
 ברה דאנשא : 41 אמר לה שמעון באפא מון לותן אמר
 ei dixit omnes ad etiam an hanc parabolam tu
 אנת לה למתלגא הנאאו אוי לות כלנש : 42 אמר לה
 que constituit & prudens fidelis domus magister est quifam Iesus
 ישוע כנו כי איתוהי רב ביתא מהיטנא וחכימא דנקימיה
 beatus in tempore suo demesum ut det famulatu suum super Dom. e.
 מרה על תשמשהה דנתל פרסא בזכרה : 43 טובוהי
 ita quod faciat inueniet cum Dominus ei que cu venerit seruus ille
 להו עבדא דנאתא מרה נשכחוהי דעבר הבנא :
 possessio sua inuenerit super q constituit eu vobis ego dico verè
 44 שרירותא אמר אנא לכון דנקימיהוהי על כלה קנינה :
 aduentum tardat qd Dom. me. in corde suo ille seruus dixerit verè si
 45 אן דין נאמר עבדא הו בלכרה דמרי מוהר למאתא
 & cepcrit Domini sui & ancillas seruos percudere & cepcrit
 ונשרא במטחא לעבדא ולאמהתא דמרה ונשרא
 illius serui Dominus venice & inebriari & bibere edere
 למלעס ולמשתא ולמרוא : 46 נתא מרה דעבדא הו
 & ponet & separabit eu nouit qua non & hora putat quo non in die
 ביומא דלא סבר ובשעתא דלא ידע ונפגיוהי ונסים
 qui nouit ille autem seruus fideles qui non iis cum partè eius
 מנתה עם הנון דלא מהיטנן : 47 עבדא דין אינא דידע
 multa deuorabit voluntatè secundu se parat neque Dni sui voluntatè
 צבינא דמרה ולא טיב לה איך צבינרה נבלע סניאתא :

38 Et si venerit in secunda
 vigilia, & si in tertia vigilia
 venerit, & ita inuenerit: bea-
 ti sunt serui illi.
 39 Hoc autem scitote, quo-
 niam si sciret pater familias
 qua hora fur veniret, vigila-
 ret vti que, & non fineret per-
 fodi domum suam.
 40 Et vos estote parati:
 quia qua hora non putatis,
 Filius hominis veniet.
 41 Ait autem ei Petrus, Domi-
 ne, ad nos dicis hanc pa-
 rabolam, an ad omnes?
 42 Dixit autem Dominus,
 Quis putas est fidelis dispen-
 sator & prudens, quem con-
 stituit dominus supra fami-
 liam suam, ut det illis in tem-
 pore tritici mensuram?
 43 Beatus ille seruus, quem
 cum venerit dominus inue-
 nerit ita facientem.
 44 Verè dico vobis quo-
 niam supra omnia que possi-
 det, constituet illum.
 45 Quod si dixerit seruus il-
 le in corde suo, Moram scit
 dominus meus venire: & cep-
 perit percudere seruos & an-
 cillas, & edere & bibere &
 inebriari:
 46 Veniet dominus serui
 illius in die qua non sperat,
 & hora qua nescit, & diuidet
 eum, partemque eius cum in-
 fidelibus ponet.
 47 Ille autem seruus qui
 cognouit voluntatem domi-
 ni sui, & non se preparauit,
 & non fecit secundum volun-
 tatè eius, vapulabit multis.

38 ואין במטרתא דתרתין או דלתת אתאא ונשכח הבנא
 39 הדגא דין דעו דאלו ידע טוביהון לעבדא הנון :
 40 אוי אנתון הוא מרא ביתא באידא מטרתא אתא נבא מתהיער
 הוא ולא שכך הויה דנתפלש ביתה :
 41 אמר לה שמעון באפא מון לותן אמר
 אנת לה למתלגא הנאאו אוי לות כלנש :
 42 אמר לה ישוע כנו כי איתוהי רב ביתא מהיטנא וחכימא דנקימיה
 מרה על תשמשהה דנתל פרסא בזכרה :
 43 טובוהי להו עבדא דנאתא מרה נשכחוהי דעבר הבנא :
 44 שרירותא אמר אנא לכון דנקימיהוהי על כלה קנינה :
 45 אן דין נאמר עבדא הו בלכרה דמרי מוהר למאתא
 ונשרא במטחא לעבדא ולאמהתא דמרה ונשרא
 למלעס ולמשתא ולמרוא :
 46 נתא מרה דעבדא הו ביומא דלא סבר ובשעתא דלא ידע ונפגיוהי ונסים
 מנתה עם הנון דלא מהיטנן :
 47 עבדא דין אינא דידע צבינא דמרה ולא טיב לה איך צבינרה נבלע סניאתא :

H ij

48 Qui autem non cognouit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.

49 Ignem veni mittere in terram: & quid volo nisi ut accendatur?

50 Baptisma autem habeo baptizari: & quomodo coactor, vsquedum perficiatur?

51 Puratis quia pacem veni mittere in terram? Non dico vobis, sed separationem.

52 Erunt enim ex hoc, quinque in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres:

53 Diuidentur pater in filium, & filius in patrem suum: mater in filiam, & filia in matrem: socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam.

54 Dicebat autem ad turbas, Cum videritis nubem orientem ab Occasu, statim dicitis, Nimbis venit: & ita fit.

55 Et cum austrum flantem, dicitis, Quia estus erit: & fit.

56 Hypocritæ, faciem cæli & terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis?

denorabit plagis q dignum est id & facit nouit qui nō verbis
הודין דלא ידע ועבד מרס דשוא מחותא נבלע
reperetur multū multū ei cui datū est enim omni paucas plagas
חיותא זעוריתא כל גיר דאתיהב ליה סני סני נתתבע
ab ipso manu reposcent amplius multū ei depositum est & apud quē ab eo
גיר ולהו דאתגעל לה סני יתיראית נתבעון באידהו
petitionis lectio

קרינא דבעותא

iam si ego & cupio in terram ut mittam veni ignem

יורא אתירא דארמא בארעא ועבא אנא אלו מן כדו
ego costringor & multū ut bapt-mihi est & baptismus accensus
דברא ובעמודיתא אית לי דאעמד וסני אליין אנא

venerim quod pacem estis putantes perficiatur vsque ad
קרינא דשתמלא: סברין אנתון דשינא אתירא

dissidia sed quod non vobis ego dico in terram ut mittam
דשינא בארעא אמר אנא לכון דלא אלא פלגותא

tres dissidentes vna in domo quinque erunt enim modō
משהא גיר נהון המשא בביתא חד דפליגין תלתא

filii sui aduersus pater enim diuidetur tres aduersus & duo aduersus
על תרין ותרין על תלתא: נתפלג גיר אבא על כרה

matre sua aduersus & filia filiam suā aduersus mater patre suū aduersus & nurus
מא על אבוהי אבא על בתוה וברתא על אמרה

& dicebat socrum suam aduersus & nurus nurum suam aduersus socrum
דמא על כלתה וכלתא על חמתה: ואמר

statim occasu ab quē oriatur nubem videtis cum terribus
ומשא מא דהזיתון עננא דנדחא מן מערבא מהדא

flat & cum ita est venit pluuia estis dicentes
אמרון אנתון מטרא אתא והוא הכנא: ומא דנשבא

vultus acceptores & fit sicut quod zelus estis dicentes zelus
דמא אמרון אנתון דחומא הוא והוא: נסבי כאפא

tempus discernere estis scientes & terrę cęli faciem
דמא דשמיא ודארעא ידעין אנתון דתפרשו זבנא

estis discernentes non quomodo hoc autem
הוהא איכנא לא פרשין אנתון:

48 ο δὲ μὴ γινώσκουσιν, καὶ ποίησάν τινες ἀξία πληγῶν, ἀπαρτίσται ὀλίγας. ὅτι ὅτι ἐὰν δοθῆναι πολλὸν, πολλὸν ζητεῖται ἀπὸ τοῦ κυρίου. 49 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 50 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 51 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 52 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 53 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 54 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 55 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι. 56 ἔγωγε ἀποσταλέω μὴ βαπτίσαι, ἀλλὰ βαπτίσαι.

cum veritatem estis iudicantes non vobis ipsis à autem eur.
 57 למנא דין מן נפשכון לא דינו אתון קושתא : מא
 in via dam magistratū ad litis tue domino cum tu abis enim
 ניר דאול את עם בעל דינך לות ארכונא עד באורחא
 ducat te ne ab eo & liberaberis mercedem da es
 אנת חב תאנורתא ותתפרק מנה דלמנא נובלך
 in domū eiciat te & exactor exactori tradat te & iudex iudicem ad
 לורת דינא ודינא נשלמך לגביא ונביא נרמך בית
 illinc exibis quodd nō tibi ego dico & amen vincitorū
 אסירא : 58 ואמין אמר אנא לך דלא תפוק מן תמן
 vltimum octauum reddideris donec
 ערמא דתתל שמונא אחריא :

57 Quid autem & à vobis ipsis nō iudicatis quod iustū est?
 58 Cū autem vadis cum aduersario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne fortē trahat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem.
 59 Dico tibi, non exies inde, donec etiam nouissimū minutum reddas.

C A P. XIII.

13 Caput
 קפלאון יג
 erucis festum post secūdx in sabbatho vnus lectis
 קרינא דחד בשבא דב דבתר עארא דצליבא
 illis Galileis de ci dixerunt homines venerūt tēpore autē in illo
 בהו דין זבנא אתו אנשין אמרו לרה על גליליא הנון
 & dixit Iesus & respōdit ipsorū sacrificiis eū sanguinem miscuit quor. Pilat?
 דפיטוס חלט דמהון עם דבחייון : 2 וענא ישוע ואמר
 pte plus fuerint peccatores Galilaei quod illi estis putantes eis
 להון סברין אתון דהנון גליליא חטיין הון יתיר מן
 vobis ego dico non eis fuit quia sic Galileis omnibus
 כלהון גליליא דהבנא הואא אנון : 3 לא אמר אנא לכון
 aut peribitis similiter pœnit. egeritis non si omnes vos q etiā autē
 דין דאר' כלכון אן ליה תתובון הכננת תאכרון : 4 או
 & occidit in Siloe turris super quos cecidit oꝛodeci n illi
 הנון תמנתעסר דנפל עליהון מגדלא בשילוחא וקטל
 hominibus omnibus pte magis erant q peccatores estis putantes eos
 אנון סברין אתון דחטיין הון יתיר מן כלהון כנישנא
 non quod si autē vobis ego dico non in Ierusalem qui habitāt
 דעמרין באורשלם : 5 לא אמר אנא לכון דין דאן לא
 peribitis sicut illi omnes vos pœn. ege.
 תתובון כלכון אכותהון תאכרון :

1 ADERANT autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galileis, quorum sanguinem Pilatus misceuit cum sacrificiis eorum.
 2 Et respondens dixit illis, Putatis quodd hi Galilei pte omnibus Galileis peccatores fuerint, quia talia passi sunt?
 3 Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiā habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos.
 4 Putatis quia & ipsi debitores fuerint pte omnes homines habitantes in Ierusalem.
 5 Nō, dico vobis: sed si non pœnitentiā habueritis, omnes similiter petibitis.

57 ὅτι δὲ καὶ ὑμεῖς ἐστὶς κριταὶ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ οὐκ ἐστὶς κριταὶ τῶν ἑαυτῶν. 58 ὡς ἂν ἴπαι ἀπὸ τοῦ ἑσθίου ἀποδοῦναι τὸν ἑσθίου ἀποδοῦναι, καὶ ὁ κριτὴς ἐστὶν ὁ ἀδικῶν, καὶ ὁ ἀδικῶν ἀποδοῦναι ἀδικῶν. 59 λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ μετανοήσῃτε, πάντες ὁμοίως ἀποδοῦναι.

Kap. 13.
 1 Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ ᾧ ἔμελλεν ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὅτι τὸ αἷμα Πιλάτου ἐμίχθη μετὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν. 2 ὁ ἀποκριθεὶς εἰπὼν αὐτοῖς, δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμωμοτάτοι ἀδικῶν πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐξέστησαν, ὅτι ἡ σωατὴ πεπνυσθεσθε; 3 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ μετανοήσῃτε, πάντες ὁμοίως ἀποδοῦναι. 4 ὡς ἂν ἐκείνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οἷς ἐπίσταν ὁ πύργος ἐν τῇ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκλιθεν αὐτοῖς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὁμοίως ἀποδοῦναι πάντας ἀδικῶντας τοὺς ἰερουσαλιμαίους; 5 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ μετανοήσῃτε, πάντες ὁμοίως ἀποδοῦναι.

6 Dicebat autem hanc similitudinem, Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit.

7 Dixit autem ad cultorem vineæ, Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio. Succide ergo illam: vt quid etiam terram occupat?

8 At ille respondens dixit illi, Domine, dimitte illam & hoc anno, vt quædam fodiam circa illam, & mittam stercorea:

9 Et si quidem fecerit fructum: si autem, in futurum succides eam.

10 Erat autem docens in synagoga eorum sabbathis.

11 Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.

12 Quæ cum videret Iesus, vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier, dimissa es ab infirmitate tua.

13 Et imposuit illi manus, & cõfestim erecta est, & glorificabat Deum.

14 Respondens autem Archisynagogus, indignus quia sabbatho curasset Iesus, dicebat turbæ, Sex dies sunt in quibus oportet operari: in his ergo venite, & curamini, & non in die sabbathi.

que plātata erat cuidam erat ficus hanc parabols & dixit
 ואמר מתלה הנא תתנה אית הות לאנש דנעבינך
 & dixit inuenit & non fructus in ea quæfuit & veniens in vinea sua
 ויאמר ואתנה בעא בה פארא ולא אשבח : 7 ואמר
 fructus ego quæro ego veniens annis tribus ecce agrius
 ואתנה הא תלת שני אתה אנא בעא אנא פארנך
 otiosā detinet quorsum excide eam ego inuenio & non hac in fic
 ואתה הוה ולא משבח אנא פסקויה למנא מבטלא
 anno hoc etiam dimitte eā Dñe mi agricola ei dixit
 ויאמר אמר לה פלחנה מרי שבוקיה איה הוה שנתא
 non est fructus fecerit est & stercore eā eam colaturo
 ואתה הוה ואתה הוה : 9 ואת עבדת פארא ואת לא
 excides eam veniet
 ואתה הוה הפסקויה :
 excides eam veniet
 ואתה הוה הפסקויה :
 excides eam veniet
 ואתה הוה הפסקויה :
 excides eam veniet

ieiunij quinz hebdomadis ad vespas lectio
 קרינא דרמשא דשבתא דה דצומא
 synagoga ex in vna in sabbatho Iesus doceret autem eam
 כר דין מלה ישוע בשבתא בהדא מן כנושתא :
 inualetudinis spiritus ei cui erat mulier ibi erat
 אית הות תמן אנתתא דאית הות לה רוחא דבורהנך
 erat potens nec erat & curuata octodecim annis
 ואת תמנעכרת וכפיפת הות ולא משבחא הות
 & dixit & vocauit eam Iesus verd vidit eam prorsus vt se extir
 ותפשטי לגמר : 12 הוזה דין ישוע וקררה ואמר
 super eā manū suā & posuit inualetudine tua ab soluta es mulier
 והאתתא שריתי מן בורהנכי : 13 וכסם אידה עליה
 pñe autem respõdit Deum & glorificauit erecta est & illo
 ואתה אתפשטת ושבתת לאלהא : 14 ענא דין רב
 & ait Iesus in sabbatho sanasset quia excaudisset eum synagoga
 ואתתא כד מתחמת על דאסי בשבתא ישוע ואמר
 estote in his operari oportet in quibus dies sunt sex tantum
 ואתתא שנתא אנון יומין דבהון ולא למפלח בהון הויתון
 sabbathi in die & non sanaturi eratis
 ואתתא שנתא אנון יומין דבהון ולא למפלח בהון הויתון
 sabbathi in die & non sanaturi eratis
 ואתתא שנתא אנון יומין דבהון ולא למפלח בהון הויתון
 sabbathi in die & non sanaturi eratis

6 ελεγε δε αυτην πτωσβεβλωσ, συκην ειχεν ες ην εταμνωσ αυτησ φυτυρωσ, και ελεγε αυτησ
 αυτη και εχθουρει. 7 ειπε δε αυτουσ τον αμπελον, ιδου πελα ετη τριμας ζητημαι καρπον ου τη σινη
 και εχθουρεισ εκκοφοσ αυτησ. η απη και πτωσ και παρηγυ. 8 ο δε δικακριτης, λεγε αυτησ, και ελεγε
 αυτησ και τιποτ η ετισ, εως οτου σκαλυωσ αυτησ, και βαλωσ κωφισα. 9 και μερ ποιησ καρπον ου ετισ
 ησ, εις ημεροσ οκτωβησ αυτησ. 10 αυ δε διδασκων ου μετ αυτσωσ γων ου εις αββασ. 11 ου
 ιδου γων αυτησ εχουσα αδενειασ ετη δέκα και οκτω, και αυτησ αυτησ ησ, και μη δυναωσ αυτησ αυτησ
 και ησ. 12 ιδου δε αυτησ ο Ιησους απωσφωτισε, και ειπε αυτησ, γυναι, δυναωσαι ησ αδενειασ αυ
 13 και επηκαυ αυτησ πασ τριμασ, και απωσφωτισε αυτησ, και εδωκε αυτησ τον ονον. 14 δυναωσαι
 ησ αυτησ, δυναωσαι ο η τω αββατω ετρεπισουσ ο Ιησους, ελεγε ησ ο χρισ, ο ημεροσ ειων ου ετισ
 ζωσ, ου αυτησ ου εχουσ ησ εκπιωσ, και μη τη ημερα τω αββατω.

15 Respon

24 Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quarent intrare, & non poterunt.

25 Cūi autem intraverit pater familias, & cluserit ostiū, & incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis, Nescio vos vnde sitis.

26 Tunc incipietis dicere, Manducauimus coram te & bibimus, & in placētis nostris docuisti.

27 Et dicet vobis, Nescio vos vnde sitis, discedite à me omnes operarij iniquitatis.

28 Ibi erit fletus & stridor dētium: cūm videritis Abraham, & Isaac & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras.

29 Et veniunt ab Oriente & Occidente & Aquilone & Austro, & accumbent in regno Dei.

30 Et ecce, sunt nouissimi qui erant primi: & sunt primi, qui erant nouissimi.

31 In ipsa die accesserunt quidam Phariseorum, dicētes illi, Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere.

32 Et ait illis, Ite, & dicite vulpi illi, Ecce eicio dæmonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor.

enim vobis ego dico angustam per portam intrare contendite
 אתכתשו למעל בתרעה אליצא אמר אנא לכון גיר
 hora ex qua poterunt & non intrare quarent qui multi
 מנאמא נבעון למעל ולמה נשכחו? מן שעתא
 foris stantes & eritis ostium & occludet domus Domini qua fregit
 ונקים מרא ביתא ונאהוד תרעה ותהוון קושין לכון
 & responde nobis aperi Dñe nost. Dñe nost. dicere & incipietis ad ostiū & pulsat
 וקשין בתרעה ותשרון למאמר מרן מרן פתח לן ונענא
 vnde vos ego noui quia non vobis ego dico & dicit ipse
 ונאמר אמר אנא לכון דלמה ירעאנא לכון אימנא
 & in placētis nostris & bibimus: comed. coram te dicere & incipietis
 ונאמר אמר אנא לכון דלמה ירעאנא לכון אימנא
 & in placētis nostris & bibimus: comed. coram te dicere & incipietis
 vnde vos ego noui non vobis & dicit
 ונאמר אמר לכון לא ירע אנא למון אימנא
 fletus erit illis mendacij operarij à me vos discedite
 ונאמר אמר לכון מני פלחי שוקרא: תמן נהוא בכמא
 & Jacob & Isaac & Abraham videritis cūm dentium & stridor
 ודוק שנתא כר תהוון לאברהם וליסחק וליעקוב
 eritis autem vos Dei in regno prophetas & omnes
 וכלהוון נביא במלכותא דאלהא אנתון דון תהוון
 & ab occidente & ab oriente ab & venient foras erit
 ונאמר אמר ומן מערבא ומן מדרבא ומן אורבא ומן
 & ecce Dei in regno & accumbent aquilone & ab austro
 ונאמר אמר ומן גרבא ונסתמבון במלכותא דאלהא: ודא
 vltimi qui erūt primi & sunt primi qui erant vltimi
 ונאמר אמר תנהוון קדמיא ואית קדמיא דנהוון אהבאו
 exi ki & dicunt Phariseis ex homines accesserūt die in co ipse
 תנהוון קדמיא ונאמר אמר ומן פרושא ונאמר אמר ונאמר
 eis dixit te occidere vult Herodes quoniam hinc
 ונאמר אמר דהרוס עבא למקטלך: אמר להון
 dæmonia ego eicio quia ecce illi vulpi dicite ite
 ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר
 consummor & tertia die & cras hodie ego facio & tertia die
 ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר
 ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר
 ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר ונאמר אמר

24. ἀγωνίζετε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πυλῆτος ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

25. ὁ δὲ εὐνοὺς τῆς ἀποστολῆς καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

26. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

27. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

28. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

29. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

30. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

31. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

32. καὶ εἶπε· καὶ εἰ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται ὅτι πολλοὶ θέλω εἰσελθεῖν καὶ οὐ δύναται.

altera & die operari & cras hodie me oportet verum
33 בָּרֶכֶת וְלֵא לִי דְיוֹמָנָא וּמְחַר אַסְעוּר וְלִיּוֹמָא אַחְרָנָא
Ierusalem extra percat vt. propheta potest fieri non quia ibo

אֲלוּ מְטַל דְּלֵא מִשְׁכַּחַת דְּנִבִּיא נִאֵבֵד לְבָר מִן אוּרְשְׁלַם!
34 אוּרְשְׁלַם אוּרְשְׁלַם קַטְלַת נְבִיא וּרְגָמָה לְאַילֵין דְּשְׁלִיחֵין
qui missi sunt corum & lapidatrix. pphet. interfecit Ierusalē Ierusalem

לוֹתָהּ כַּמְּא וּבְנֵין עֲבִירָה לְמַכְנָשׁוּ בְּנִיבֵיאִיק תְּרַנְגְלוּתָא
35 דְּכִנְשָׁה פְּרוּגִידָה תְּחִית נִפִּיה וְלֵא עֲבִיתוּן: הָא
gallina sicut filios tuos cōgregare. volui tēporibus quantis ad eam

מִשְׁתַּבַּח לְכוּן בֵּיתְכוּן חֲרָבָא אִמְרָא אֲנָא לְכוּן גִּיר דְּלֵא
36 תְּהוֹוִנְי עַדְמָה דְּתֵאמְרוּן בְּרִיק הוּ דָּתָא כְּשִׁמְרָה
in nomine qui venit ille benedictus dicatis quousque videbitis me

דְּמָרִיָּה: דִּמְרִיָּה דְּתֵאמְרוּן בְּרִיק הוּ דָּתָא כְּשִׁמְרָה
37

domini
37

33 Veruntamen oportet me hodie & cras & sequenti die ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Ierusalem!

34 Ierusalem Ierusalem, quae occidit Prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis nidum suum sub pennis, & noluisti?

35 Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me, donec veniat cum dicetis, Benedictus qui venit in nomine Domini.

CAP. XIII.

1 Et factum est, cum intrasset Iesus in domum cuiusdam principis Phariseorum sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum.

2 Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.

3 Et respondens Iesus dixit ad Legisperitos & Phariseos, dicens: Si licet sabbatho cutare?

4 At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanauit eum: ac dimisit.

5 Et respondentes ad illos, dixit, Cuius vestrum ahinus aut bos in puteum caderet, & non continuo extrahet illum die sabbathi?

14 Caput

קפלאון יר

Ieiunium quattuor hebdomadis tertij diei. Ieduo.

קרִינָא דְּיוֹם נְבִישְׁתָּא דְּדַעֲוָתָא

38 וְהוּא דָבַר עַל לְבֵיתָא דְּחַד מִן רֵישָׁא דְּפְרִישָׁא
39 דְּנִאֲכוּל לְחֻמָּא בְּיוֹמָה דְּשַׁבְּתָא וְהִנֵּן נְטִרִין הוּוּ לָהּ:
40 וְחֵא נְבָרָה חַד דְּכִנְשָׁה הוּא מִיאַאִית הוּא קְרַמְוָה:
41 וְעֵנָא יֵשׁוּעַ וְאִמְרָה לְסַפְרָא וְלִפְרִישָׁא דָּאן שְׁלִישׁ בְּשַׁבְּתָא
42 לְמִאָסוּר: הֵנוּן דִּין שַׁתְּקוּן וְאַחְדָּרָה הוּ וְאַסִּירָה
43 וְשְׂרִיָּהוּ: וְאַמְרָה לְהוּן מְנוּ מִנְכוּן דִּנְפַל בְּרָה אוּ תוֹרָה:
44 כְּבָרָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָּהּ וְלֵא מַחְדָּא דְּלֵא מִסְק לָרָה:

33 ἄλλα δὲ ἡμέραν ἐργάζεσθαι ἔτι καὶ ἐφύλασσε με ἕως ἄρτι. 34 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ ἢ κατακτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀποσταλμένους πρὸς σέ, ὅταν ἠέλωμαι σὺν τοῖς υἱοῖς σου συναγαγεῖν τοὺς υἱοὺς σου, ὡς ἡ ἀquila τὸν ἀετὸν ἑαυτῆς ὑποκαταλαμβάνει ὑπο πτερῶν· καὶ οὐκ ἔβουλες ποιεῖν τοῦτο. 35 Ἐκτετακθῆναι ὑμῶν τὸ οἶκος ὡς ἐμπύλητος τοῖς υἱοῖς σου, ὡς ἡ ἀquila τὸν ἀετὸν ἑαυτῆς ὑποκαταλαμβάνει ὑπο πτερῶν, καὶ οὐκ ἔβουλες ποιεῖν τοῦτο. 36 Ἐκτετακθῆναι ὑμῶν τὸ οἶκος ὡς ἐμπύλητος τοῖς υἱοῖς σου, ὡς ἡ ἀquila τὸν ἀετὸν ἑαυτῆς ὑποκαταλαμβάνει ὑπο πτερῶν, καὶ οὐκ ἔβουλες ποιεῖν τοῦτο. 37 Ἐκτετακθῆναι ὑμῶν τὸ οἶκος ὡς ἐμπύλητος τοῖς υἱοῖς σου, ὡς ἡ ἀquila τὸν ἀετὸν ἑαυτῆς ὑποκαταλαμβάνει ὑπο πτερῶν, καὶ οὐκ ἔβουλες ποιεῖν τοῦτο. 38 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 39 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 40 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 41 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 42 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 43 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 44 Ὁ δὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὅστις ἔσται ἀπὸ τῶν ὄψεων τῶν ἐπιπέσεων τῶν ἑσθλῶν, ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ.

Κεφ. ιδ.
1 Καὶ ἐγένετο ὅτι πῆλθε αὐτὸς εἰς οὐρανὸν ἡμέρας ἑβδόμας καὶ ἦλθε εἰς φασαλιῶν Ἀββάρτα φασαλιῶν ἄρτου, καὶ αὐτὸς ἦστο ὁ ἄρτος ἐπιπέσει ἐν τῷ σάββατῳ. 2 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τις λιπὸν ἐκράτος ἐμπύλητος αὐτῶν. 3 καὶ ἀπεκρίθησιν οἱ ἑσθλοὶ εἰς τοὺς ἑσθλοὺς καὶ εἰς τοὺς φασαλιῶν, λέγοντες, εἰ ἐπέσει ὁ ἄρτος ἐν τῷ σάββατῳ ἔσται ἐμπύλητος. 4 καὶ εἰ δὲ ἡσθλῶν, καὶ ἡσθλῶν ἐκράτος ἰδοὺ αὐτῶν, καὶ ἀπέλαστον. 5 καὶ ἀπεκρίθησιν ἑσθλὸς ἑσθλὸς ὑμῶν ἢ βίβας εἰς φρέαθ ἐμπύληται, καὶ εἰ δὲ ἡσθλῶν ἀπέλαστο αὐτῶν ἐν τῷ ἡμέσῳ τῷ Ἀββάρτι.

6 Et non poterat ad hec respondere illi.
 7 Dicebat autem & ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos:

8 Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo:

9 Et veniens quis te & illu vocauit, dicat tibi, Da huic locum, & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere.

10 Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco: ut cum venerit qui te inuitauit, dicat tibi, Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus.

11 Quia omnis qui se exalrat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

12 Dicebat autem & ei qui se inuitauerat, Cum facis prandium aut cenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos diuites ne forte te & ipsi te reuident, & fiat tibi retributio.

13 Sed cum facis conuiuuiu, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos:

14 Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

& dicens hoc super responsum ei dare poterant & non
 ולא אשכחו למתל לה פחנמא על הדמא : 7 ואמר
 eos erat videns quia illic q inuitati erat eos ad parabolam dixit
 ויאמר מתלה לות הנון דמומנין תמן על דרוא הוא להון
 tu inuitatus fueris cum accubituum primoru loca quidd eligens

8 אמתי דמורמן אנת
 in primo accubitum abieris ne conuiuij ad domum hominis
 & veniat q te q sic honorat. aliquis illic inuitatus sit ne conuuij
 ונאנת
 huic locum da tibi & dicat vocauit & illu qui te

9 ונאנת
 huic locum da tibi & dicat vocauit & illu qui te
 ונאנת
 alium locum tu & capis tu surgis da & erubescas

10 ונאנת
 venerit ut cum in ultimo accumbe vade inuita fueris cum sed
 ונאנת
 & erit & accumbe superius ascende amice mi tibi dicat q te vocauit
 ונאנת
 omnis quoniam tecum qui discubunt omnib coram gloria eius

11 מטל דבל
 extolletur se qui deprimetur & ois deprimetur se qui exaltabitur
 ונאנת
 cenam aut prandium tu facis cum qui vocauer. eu ei vero dicit

12 ונאנת
 cenam aut prandium tu facis cum qui vocauer. eu ei vero dicit
 ונאנת
 neque cognatos tuos aut fratres tuos no etiam amicos tuos vocas sis
 ונאנת
 compensatio tibi & fiat vocent te ipsi etiam ne diuites vicinorum
 ונאנת
 pauperes voca epulum tu facis cum sed
 ונאנת
 q retribuunt tibi eis quia no est & beatus eris cæcos claudos & infirmos

13 ונאנת
 q retribuunt tibi eis quia no est & beatus eris cæcos claudos & infirmos
 ונאנת
 iustorum in resurrect. tua retributio eam facit

14 ונאנת
 iustorum in resurrect. tua retributio eam facit

6 ונאנת
 7 ונאנת
 8 ונאנת
 9 ונאנת
 10 ונאנת
 11 ונאנת
 12 ונאנת
 13 ונאנת
 14 ונאנת

beatus ei dixit hæc qui discubebat iis ex vnus autem audisset eum
 כד שמע דין חד מן הנון דכמינין הלין אמר לה טוביה
 ei dixit Dei in regno panem qui comederit ille
 למן דנאכול לחמא במלכותה דאלהא: אמר לה
 multos & vocauit magnam cenam fecit vnus vir Iesus
 ישוע נברא חד עבר השמיתא רבתא וקרא לסניא:
 q vocat iis vt diceret cenam in tempore serui sui & misit
 17 ושדר עבדה בערנא דחשמתא דנאמר לאילן דקרון
 omnes vno ab & ceperunt venire vobis parata sunt omnia ecce
 הן כלמדכ מטוב לכן תו: ושרוי מן חד כלהון
 & premor emi villam primus ei dixit se excusare
 למשתאלו אמר לה קדמיא קריתא זבנת ואלין
 vt sim excusatus cõcede mihi abs te ego peto videam eam vt excius ego
 אנא דאפוק אחוזה בעא אנא מנך שבוקיני דמשתאל
 ego & abeo emi boum iuga quinque dixit alter ego
 אנא: אחרנא אמר חמשא זוגין תורא זבנת ואול אנא
 ego vt sim excusatus permittite mihi a te ego peto ea vt probem
 דאבקה אנון בעא אנא מנך שבוקיני דמשתאל אנא
 ego possum non hoc & propter duxi vxorem dixit alius
 20 אחרנא אמר אנתא סבת ומטל הרא לא משכה אנא
 tune hæc domino suo & dixit seruus ille & venit venire
 דאתא: ואתא הו עבדא ואמר למרה הלין הדין
 in plateas citò exi seruo suo & dixit domus domin' irat'
 רנוטרא ביתא ואמר לעבדה פוק בענל לשוקא
 & dolore affectos pauperes huc & introducto vrbis & vicos
 ולקריתא דמדינתא ועל לכא למסכנא ולמכאבא
 p̄cepisti sicut fuit Dñe mi seruus & ait & cæcos & claudos
 ולמהנרא ולעוירא: ואמר עבדא מרי הוא איך דפקדת
 exi seruo suo Dominus & dixit locus est & rursum
 ותוב אירא אתרא: ואמר מרא לעבדה פוק
 vt impleretur vt ingrediatur & coge sp̄iatum & in domum in vias
 לאורחתא ובכירת סנא ואלוץ דנעלוך דנתמלא
 domus mea
 ביתי:

15 Hæc cum audisset quidã de simul discumbentibus, dixit illi, Beatus qui manducabit panem in regno Dei.
 16 At ipse dixit ei, Homo quidam fecit cenam magnam, & vocauit multos.
 17 Et misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis vt venirent, quia iam parata sunt omnia.
 18 Et ceperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei, Villam emi, & necesse habeo exire & videre villam, rogo te habe me excusatum.
 19 Et alter dixit, Iuga bouum emi quinque, & eo probare illa. rogo te habe me excusatum.
 20 Et alius dixit, Vxorẽ duxi, & ideo non possum venire.
 21 Et reuersus seruus, nuntiavit hæc domino suo. Tũc iratus paterfamilias dixit seruo suo, Exi citò in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes ac debiles & cæcos & claudos introduc huc.
 22 Et ait seruus, Domine factum est vt imperasti, & adhuc locus est.
 23 Et ait Dominus seruo, Exi in vias & sepes, & compelle intrare, vt impleretur domus mea.

15 αἰχουὺς δὲ τις ἦν συνανακειμένοι τῶν ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, μακάριος ὁ φάγειται ἀρεῖται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
 16 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἀνδρῶπό τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, & ἐκάλεσε πολλοὺς. 17 Ἐπέσειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τῆς δεῖπνου εἰπῶν τοῖς ἀνακειμένοις, ὅτι ἕδη ἕτοιμα ὄντι πάντα. 18 Ἐπεξῆλθεν ἑκαστὸς μίας παρρησίᾳ, καὶ αὐτὸς ὁ προσκεῖται αὐτῷ, ἀκούων ἢ ἔρασαν, & ἔρχομαι ἀπάνασθαι ἢ ἰδοὺ αὐτὸν ἑωπύω σε, ἔρχε με παρακληθῆναι. 19 Ἐπερὸς εἶπεν, ἔχω βουὴν βουῶν ἢ ἔρασαν πέντε, & προσβῆμαι δευμῶσιν αὐτῷ, ἑρωτώ σε, ἔρχε με παρακληθῆναι. 20 Ἐπερὸς εἶπεν, μουσὶ αὐτῷ ἔρχομαι, & δεῖ τὸ τοῦ ὄνου μου εἰλῆναι. 21 Ἐπερὸς εἶπεν ὁ παῖς οἰκονομῶν, ὁ δούλος αὐτοῦ ἀπέστειλε τὸν κούρην αὐτοῦ ταῦτα. καὶ τὸ ὄγκυς οἰκονομῶν, εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἔλθου ταχέως εἰς τὰς πλατείαις ἢ ὀδοῖς τῆς πόλεως, & τοῖς πτωχοῖς ἢ ἀσθενέσι ἢ τυφλοῖς ἢ χωλοῖς εἰσαγγαγῆ ὧδε. 22 Ἐπερὸς αὐτοῦ δούλος, ἀκούων ἢ ἔρασαν, & εἶπεν ταῦτα, & εἶπεν τῷ κυρίῳ. 23 Ἐπερὸς ὁ κύριος ἀπερὸς τὸν δούλον, ἔλθου εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ ἔρασαν, & ἀπάνασθαι εἰσαγγαγῆ, ἵνα γένηται ὁ οἶκος μου.

potest non possess. sua omne relinquit qui no ex vobis homo omnis sic
 33 הכנא כל אנש מנכון דלא שבק בלה קנינה לא משבח
 etiam verò si sal est bonus discipulus mihi ut sit
 דנהוא לוי תלמידא : 34 שפירא הו מלחא אן דין אר
 neque in terram non salietur in quo insipidus fuerit sal
 מלחא תפכה במנא תתמלח : 35 לא לארעא ולא
 ad audiendum aures ei cui sunt is ipsum abiicit foras abijt in sterquilinijs
 לזבלא אזלא לבר שרון לה פן דאית לה אדנא דנשמע
 audiat
 נשמע :

15 Caput

קפלאון טו

vt cum audirent & peccatores publicani ad eum auté erant accedentes
 מתקרבוין הוו דין לותה מכסא ותטיא דנשמעוניהו :
 1 suscipit peccatores iste & dicebant erant murmurat. & Pharisæi & Scribæ
 2 וספרא ופרישא דטנין הוו ואמרין הנא להטיא מקבל
 quis hanc parabolam Iesus eis & dixit eò eis & comedit
 ואכל עמכון : 3 ואמר להו ישוע מתלא הנא :
 ex eis vnam perdidit est oues centum ei cui sunt vir ex vobis
 מנכון גברא דאית לה מאא ערבין ואן נאכד חד מנהון
 quæ perit eam querit & aliens in deserto & novem nonaginta relinquit non
 לא שבק תשעין ותשעא בדברא ואול בעא להו דאבד
 & tollit gaudet inuenerit eam & eum eam inueniat vique dum
 ערמא דנשבכויהו : 5 ומא דאשבחה הדא ושקל
 amicos suos & conuocat in domù suâ & venit humeros suos super eam
 לה על כתפתיה : 6 ואתא לביתיה וקרא לרחמיהו
 ouem meam quia inueni mecum gaudete eis & dicite & vicinos suos
 ולשבכויהו ואמר להון חדו עמי דאשבחת ערמי
 gaudium erit quod sic vobis ego dico fuerat quæ perita
 דאכיד הוא : 7 אמר אנא לכון דהכנא תהוא הדרתא
 & novem nonaginta super quâ q panit peccatore vno super in celo
 בשמיא על חד חטיא דתאב או על תשעין ותשעא
 penitentia quibus nõ requiritur qui non iustis
 ודיקין דלא מתבעיה להון תיבותא :

33 Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, nõ potest meus esse discipulus.
 34 Bonum est sal. Si autem sal euauerit, in quo condictur?
 35 Neque in terram, neque in sterquilinum vtile est, sed foras mittetur, Qui habet aures audiendi, audiat.

CAP. XV.

1 ERANT autem appropinquantes ei Publicani & peccatores vt audirent illũ.
 2 Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes, Quia hic peccatores recipit, & mæducat cum illis.
 3 Et ait ad illos parabolam istam, dicens :
 4 Quis ex vobis homo qui habet centum oues, & si perdidit vnam ex illis, nõne dimittit nonagintanouẽ in deserto, & vadit ad illam quæ petierat, donec inueniat eam?
 5 Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens:
 6 Et veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis, Congratulamini mihi, quia inueni ouem meã quæ perierat.
 7 Dicovobis, quòd ita gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiam agente, quã super nonagintanovem iustis, qui non indigent penitentia.

33 ἄρα οὐκ ἔστιν ὅτι ὁ ἀποδοῦναι πρὸς τὸν θεὸν ἢ ἀποδοῦναι πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ἢ ἀποδοῦναι πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ἢ ἀποδοῦναι πρὸς τὸν θεόν.
 34 καλὸν τὸ ἅλα· εἰς δὲ τὸ ἅλα μωσαῖος, ἢ εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον· 35 ἢ τὸ εἰς τὴν γῆν, ἢ τὸ εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον.
 35 ἢ τὸ εἰς τὴν γῆν, ἢ τὸ εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Κεφ. ιε.
 I. Hæc dè ἐγγίζοντες αὐτῷ· παύτως οἱ τελῶται καὶ οἱ ἀμωδοὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτοῦ. 2 καὶ διεγέρθησαν οἱ φασισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, ὅτι κατὰ ἀμωδοῦ τοῖς ἁμαρτωλοῖς παροῦσιν ἐγγίζων καὶ συνουσιᾶς αὐτοῦ. 3 εἶπε δὲ πρὸς αὐτοῦ τὸν ἄνθρωπον τὸν ἅλα, λέγων, 4 τίς ἐκ ὑμῶν ποτε εἰς ὄρεον ἔρχεται ἕνα κίβωτον ἁμωδοῦ, καὶ ἀπολέσας εἴη ἐξ αὐτῶν, ἢ καταλείπει τὸν ἀποδοῦναι ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ περιβόηται ἐπὶ τῷ ἀπολωλὸς ἕως ἐπιγαυῶν; 5 καὶ εὐρησάμενος τὸν κίβωτον αὐτοῦ, ἢ εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον; 6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συναλεῖ τῶς φίλοις καὶ τοῖς γείτοσι, λέγων αὐτοῖς, συναλεῖτε μοι, ὅτι εὐρησάμενος τὸν ἀπολωλὸς. 7 λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χαρὰ ἐστὶν ἐν οὐρανῷ ἕνα ἁμωδοῦ μετανοήσαντος, ἢ ἕνα δίκαιου ἢ ἕνα ἀποδοῦναι ἁμαρτωλοῦ.

8 Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdidit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & euerit domum, & querit diligenter, donec inueniat eam?

9 Et cum inuenierit, conuocat amicas & vicinas, dicens, Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdideram.

10 Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente.

11 Ait autem, Homo quidam habuit duos filios:

12 Et dixit adolescentior ex illis patri, Pater, da mihi portionem substantiæ quæ me contingit. Et dimisit illis substantiam.

13 Et non post multos dies congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est in regionem longinquam: & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose.

14 Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cepit egere.

15 Et abiit, & adhaesit vni ciuium regionis illius: & misit illum in villam suam vt pasceret porcos.

16 Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant: & nemo illi dabat.

vaam & pdiderit dragma decem ipsi cui sunt mulier est quoniam
 או אודא הי אנתתא דאית לה עכרא זוזין ותובד הד
 sibi & querat domum & verrat lucernam accendat & non exstingit
 זוזון ולא מנהרית שרנא והמא ביהא ובעיא לה
 conuocat inuenierit eam & cum inuenierit eam quouique diligenter
 וקריא דאשכחתה קריא
 quia inueni mecum gaudete illis & ait & vicinas suas amicas suas
 וקריאתה ולשבחה ואמר להין הדיו עמי דאשכחת
 gaudium erit quia sic vobis ego dico fuerat quæ pdita drachma
 דאביד הוא: 10 אמר אנא לכון דהכנא תהוא חרותא
 q penit peccatore vno super Dei Angelis
 וכן מלאכויה דאלהא על הד השיא דתאב:

ieiunium precedentis hebdomadis quintæ ad vespas
 דומשא דהמשא דשבתא קדמיתא דעומא

ei erant vni viro Iesus rursus eis erat & dicens
 ואמר הוא להון טוב ישוע נברא הד אית הוא לה
 mihi da pater mi iunior filius ei & dixit duo
 ואתרין: 12 ואמר לה ברה זעורא אבי הב לי
 partem possessione suam eis & dimisit domo tua ex contingit partem
 זעורא דמטיא לי מן ביתך ופלג להון קניניה:
 omnia minor filius ille collegit paucos dies & post

et non post multos dies congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est in regionem longinquam: & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose.
 ומן בתר יומתא קליל כנש הו ברה זעורא כל מרס
 dum subst. sua dilapidauit & illic longinquam in regione & abiit quæ ad
 מטיא ואול לאתרם דהיקא והמן ברר קניניה כר
 fuit ei quæ erant omnia consumpsisset & cum profectus erat
 ובררהאית: 14 וכר נבר כל מרס דאית הוא לה הוא
 adhaesit & abiens ei penuria & cepit illa in regione magna famem

Et abiit, & adhaesit vni ciuium regionis illius: & misit illum in villam suam vt pasceret porcos.
 ואתרמא באתרא הו ושרי חטר לה: 15 ואול נקף לה
 in villam misit eum & ille illius regionis ciuitatis filius ex
 ורמן בני מדינתא דאתרא הו והו שדרה לקריתא
 ex ventrem suum implere erat & concupiscens porcos vt pasceret
 וטיעא חזירא: 16 ומתרגנא הוא לממלא כרסו מן
 ei erat dans homo & non porci erant quas edetes illis siliquis
 דומא הנון דאכלין הו חזירא ולא אנש ירב הוא לה:

8 ἢ τίς γυνὴ δραχμαὶς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, ἢ γὰρ ἀπὸ λυγρῶτος, καὶ ἀσπρῆ τῶν πύλων, ἢ ἵπτι δὴ πύλων, ἕως οὗ βρῆται 9 καὶ βρῆσασα σὺν ἡγαλέταις τῆς φιλίας καὶ τῆς γαίτησας λέγουσα, συγχαίρω σοι, ὅτι ἔβρην τὴν δραχμὴν τὴν ἀπώλεσα. 10 ἢ τῶν λέγων ὁ ἴδιος, ἢ γὰρ ἐξ ἰνέταις ἐν ὠδί: ἢ ἵπτι ἀπὸ τῶν πύλων, ἢ ἵπτι ἐν ἀμυδαλαῖς μετανοοῦσι. 11 εἶπε δὲ, αὐτῶν τίς ἕως οὗ γὰρ δύο ἄρα. 12 καὶ εἶπε ὁ ἰσχυρὸς αὐτῶν τῶν παιδῶν, πᾶσι μοι τὸ ἄλλο μέρος τῆς ὑσίας καὶ δέξιν αὐτοῖς τὸν δίστον. 13 καὶ κατ' ἑαυτὴν ἔσπευσε ἅπαντα ὁ κείνος ἵπτι, ἀπὸ δὴ μισοῦ εἰς γόργας μεταβάλλει, καὶ ἐκείνη δὲ σκεπτικῶς τῶν ἄσπρων αὐτοῦ ἀτόπως. 14 ἀπαυτίσθη δὲ αὐτὸν πᾶσι τῶν, ἔργον ἐπὶ λιμῶσι γόργος, καὶ τῶν γόργων ἐκείνη, καὶ αὐτὸν ὕστερον. 15 καὶ πρὸς θεὸν ἐκαλήθη ἐν ἵπτι πρὸς τῶν γόργων ἐκείνης καὶ ἐπημύνη αὐτὸν εἰς τὴν εὐχὴν αὐτοῦ βῶσαι γόργος. 16 καὶ ἐπιδύμην γαμίση τῶν κείνων αὐτῶν ἀπὸ τῶν κείνων ἵπτι καὶ ἐπὶ τῶν κείνων ὁ ἴδιος εἰς τὸν δίστον αὐτῶν.

in domo sane mercenarij nūc quot: dixit animā suā ad venisset. & cūm
 17 **וכר אתא לות נפשה אמר כמא השא אנירא אית בית**
 ego perco ppter famē meā hic & ego panis quibus abundat pat. mei
אבי דיתיר להון לחמא ואנא הרבא לכפני אמר אנא
 in cælum peccavi Pat. mi ei & dicam pat. meū ad iho surgam
 18 **אקום אול לות אבי ואמר לה אבי חטית בשמיא**
 fac me vocer vt filius tuus sum dignus amplius neque & coram te
וקרמך: ולא מכול שוא אנא דברך אתקרא עברי
 & dum patrē suū ad venit & surgens mercen. tuis ex vnum sicut
איך חה מן אנודך: וקום אתא לות אבוהי ועוד
 incidit & accurrens super eo & miserus est pater ipse vidit eū procul effect
הו רחיק חוהי אבוהי ואתרחם עלוהי ורהט נפל
 peccavi Pat. mi filius eius & dixit & eū oscul. est. collū ei in
על צודה ונשקדה: ואמר לה ברה אבי חטית
 verò dixit vocer vt filius tuus sum dignus neque & coram de in cælum
בשמיא וקרמך ולא שוא אנא דברך אתקרא: אמר דין
 & ponite induite cum scipiam stolam proferte seruis suis pater eius
אבוהי לעבדוהי אפקו אסטלא רישתא אלכשוהי וסימו
 mstrate & adducite calcamentis & calcate eum in manu eius annulum
עוקתא באידוהי ואסאנוהי מסנא: ואיתו קטולו
 mortuus filius me quia iste & oblectemur & edamus faginatū bouem
תורא דפטמא ונאכול ונתכסם: והנא כרימיתא
 oblectari & experire & inuentus est & perierat & reuixit erat
הוא והייה ואבידא הוא ואשתכח ושהיו למתכסמו
 & acced. venisset & cūm erat in villa senior filius eius autē ipse
הו דין ברה קשישא בקריתא הוא וכר אתא וקרב
 ex vnum & vocauit multorum cōcentus vocem audiuit domum ad
לות ביחא שמע קל זמרא דסנאנא: וקרא לחד מי
 venit frater tuus ei dixit istud quidā & interrog. eū patris
טלינא ושאלה מנהנא: אמר לה אבוך אתא
 receperit eum sanum quia faginatū bouem pater tuus & mact.
וקטל אבוך תורא דפטמא דכר הלים אקבלה:
 hęc esset. 27 Isque dixit illi, Frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulū faginatū, quia saluū illū recepit.

17 In se autem reuersus di-
 xit, Quanti mercenarij in
 domo patris mei abundant
 panibus, ego autem hic fame
 pereo.
 18 Surgam, & ibo ad patrē
 meum, & dicā ei, Pater, pec-
 caui in cælum & coram te:
 19 Iam non sum dignus vo-
 cari filius tuus; fac me sicut
 vnum de mercenariis tuis.
 20 Et surgens venit ad pa-
 trem suum. Cūm autem ad-
 huc longē esset, vidit illum
 pater ipse, & misericordia
 motus est, & accurrens ceci-
 dit super collū eius, & oscu-
 latus est eum.
 21 Dixitque ei filius, Pater,
 peccavi in cælum & coram
 te: iam non sum dignus vo-
 cari filius tuus.
 22 Dixit autem pater ad ser-
 uos suos, Cito proferte stolā
 primam, & induite illum,
 & date annulum in manu
 eius, & calcamenta in pe-
 des eius:
 23 Et adducite vitulum sa-
 ginatum, & occidite, & mā-
 ducemus & epulemur:
 24 Quia hic filius meus
 mortuus erat, & reuixit: per-
 rierat, & inuentus est. Et ex-
 perunt epulari.
 25 Erat autem filius eius se-
 nior in agro, & cūm veniret,
 & appropinquaret domui,
 audiuit symphoniam & chorū.
 26 Et vocauit vnum de
 seruis, & interrogauit quid
 hęc esset.

17 **הו דיתיר להון לחמא ואנא הרבא לכפני אמר אנא**
 18 **אקום אול לות אבי ואמר לה אבי חטית בשמיא**
 19 **איך חה מן אנודך: וקום אתא לות אבוהי ועוד**
 20 **הו רחיק חוהי אבוהי ואתרחם עלוהי ורהט נפל**
 21 **על צודה ונשקדה: ואמר לה ברה אבי חטית**
 22 **בשמיא וקרמך ולא שוא אנא דברך אתקרא: אמר דין**
 23 **אבוהי לעבדוהי אפקו אסטלא רישתא אלכשוהי וסימו**
 24 **תורא דפטמא ונאכול ונתכסם: והנא כרימיתא**
 25 **הוא והייה ואבידא הוא ואשתכח ושהיו למתכסמו**
 26 **הו דין ברה קשישא בקריתא הוא וכר אתא וקרב**
 27 **לות ביחא שמע קל זמרא דסנאנא: וקרא לחד מי**
 28 **טלינא ושאלה מנהנא: אמר לה אבוך אתא**
 29 **וקטל אבוך תורא דפטמא דכר הלים אקבלה:**

K

18 Indignatus est autem, & nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum.

29 At ille respondens, dixit patri suo, Ecce tot annis serui tibi, & nunquam mandatum tuum prateriui, & nunquam dedisti mihi hœdum, vt cum amicis meis epulacer:

30 Sed postquã filius tuus hic, quid deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.

31 At ipse dixit illi, Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt.

32 Epulari autẽ & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, & reuixit: perierat, & inuentus est.

CAP. XVI,

1 DICEBAT autem & ad discipulos suos: Homo quidam erat diues, qui habebat villicum, & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius.

2 Et vocauit illum, & ait illi, Qui hoc audio de te: redde rationem villicationis rusticam enim non poteris villicare.

3 Ait autem villicus intras, Quid faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem: fodete non valco, mendicare erubesco.

ab eo petit pater eius & egressus ingredi fuit volens & nō & indignatus
: ורנו ולא עבדו הוא למעל ונפק אבוהי בעאמנה
: tibi ego serui annos tot ecce patri suo dixit verbū is
: והו דין אמר לאבוהי הנה כמה שנין פלה אנא לך
: hœdum vnquam & ab mandatu tuū transgressum vnquã nec seruitutem
: נשותא ולא מתוס עברת פוקדנך ומן מתוס נדיא
: cum filio tuo autẽ huic amicis meis cum vt oblectarer mihi dedisti tu
: והבת לי דאתבסם עם רחמי: להנא דין בך כד
: saginatum bouem ei magisti & venit meretricibus, cum poss. tu
: היה קנינך עם זנותא ואתא נכסת לה תורא דפטמנה
: & omnia es mecum tẽpore in omni tu fili mi pater eius ei dixit
: אמר לה אבוהי כריי אנת בכל זכנ עמי אנת וכלמסד
: & gaudere nos erat decens autẽ oblectari sunt tu quæ non
: ודין דולך הו: למבסם דין ולא אוא לקולמחרת
: & inuentus est: erat & perditus & reuixit erat mortuus frater tuus quia
: ונא אחוך מתא הוא וחיה ואבירה הוא ואשתכח
: 16 Caput
: קפלאון יו
: ieiunium ingred. antequam in sabbatho vnus matutinis lectio
: קרינא דצפרא דהר בשבא דקדם עלל צומא
: diues erat vnus vir discipulos suos ad parabolam & dicit
: אמר מתלא לות תלמידוהי צברא חר אית הוא עתירא
: q poss. suam & crim. suis ei & delatus est domus magister ei & cer.
: ונת הוא לה רב ביתא ואתאכל לה קרצוהי דקנינה
: ego quod audio istud quid ei & dixit dominus ei & vocauit eū ppheta
: ונח: וקרוהי מרה ואכר לה מנוהנא דשמע אנא
: tu poteris enim non dispensationis tue rationem mihi reddere
: ודוב לי חושבנא דרבת ביתךך לאגור משכח אנת
: apud se domus mag. ille dixit mihi vt sis domus mag. an. pph.
: וכל רב ביתא דתחיא ליו אמרהו רב ביתא בנפשה
: vt fodiam dispensationem à me sibi aufert qd dom. me facit
: ודעבר דמרו שקל לה מני רבת ביתותא דאחפור
: me pudet & mendicare ego possim
: אמשכח אנא ולמחר בהת אנא:

28 ὁ ἀρῖστος δὲ, ὃς ἦν ἡ δουλὸς αὐτοῦ, οὐκ ἠθέλησεν παρῆλθαι ἀπ' αὐτοῦ. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
: πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἔειπεν, ὅτι ὅσα ἐλάττωσα σοι, ὃς οὐδέποτε ἐπέλελυσα σοι παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἐδωκάς ἕνα κτήν
: μὴ ἄρῖστον μου ἢ φραγδαῖον. 30 ὅτι δὲ ὁ υἱὸς σου ἐστὶν, ὃς κατέφαζεν τὸν υἱὸν τοῦ βίου μου, πρὸς ὃν, ἃς ἔλαττωσα
: αὐτῷ, οὐ μὲν οὖν τὸν σὺν τῷ. 31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τίς κρινεὶ σὺν πατρί μου ἐμοὶ εἶ, καὶ πατήρ σου ἐμοὶ ἔστιν ὁ
: φραγδαῖον δὲ καὶ ἄρῖστον ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς σου ἐστὶν υἱὸς σου, καὶ ἀπέζησας τὸν ἀδελφόν σου, καὶ ὁ βίβριον.

Kap. 16.

1 Ελεγε δὲ ἃς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἀνθρώπους πρὸς λέω πλουσίους, ὃς εἴτε οὐκ ἔχουσιν οὐκ ἔχουσιν
: ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔειπεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὅτι οὐδέποτε ἐπέλελυσα σοι παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἐδωκάς ἕνα κτήν
: μὴ ἄρῖστον μου ἢ φραγδαῖον. 2 καὶ φωνήσας αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι οὐδέποτε ἐπέλελυσα σοι παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἐδωκάς ἕνα κτήν
: μὴ ἄρῖστον μου ἢ φραγδαῖον. 3 εἶπεν δὲ εἰς αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὅτι οὐδέποτε ἐπέλελυσα σοι παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἐδωκάς ἕνα κτήν
: μὴ ἄρῖστον μου ἢ φραγδαῖον.

dispensatione d' exierim ut cum faciam quid noui
 וְדַעְתָּ מָנָא אַעבד דַּמָּא דַּנֶּפֶקַת מִן רַבֵּת בֵּיתוֹתָא
 & vocauit in domos suas recipiant me
 נִקְבְּלוּ וְנִגְנִי בְּבֵיתָהוֹן וְקָרָא לְהַד חַד מִן חֵיבָא דַּמְרָה
 & dixit dno meo tu debes quantum primo & dixit
 וְאָמַר לְקַדְמֵיָא כְּמָא חֵיב אַנְתָּ לְמַרְי 6
 quinquaginta scribe cito & sede librū tuū accipe ei dixit olei metretas
 מַתְרִין מִשְׁהָא אָמַר לָה סַב כְּתַבְךָ וְתַב בְּעֵגֶל כְּתוּב מַשְׁשִׁין
 dno meo es debes quantum tu alij & dixit metretas
 מַתְרִין 7 וְאָמַר לְאַחֲרָנָא אַנְתָּ כְּמָא חֵיב אַנְתָּ לְמַרְי
 & sede librū tuū accipe ei dixit frumenti coros centum ei dixit
 אָמַר לָה מָאָא כּוֹרוֹן חֲשָׁא אָמַר לָה קָבֵל כְּתַבְךָ וְתַב
 qui iniqu' erat dom' magistrū Domin' noster & landauit coros octoginta scribe.
 כְּתוּב תְּמַאֲנִין כּוֹרוֹן 8 וְשִׁכַח מִרְן לְרַב בֵּיתָא דְעוּלָא
 prz sunt prudentes huius seculi enim filij fecisset quia prudenter
 דַּחֲבִימָאִית עֵבֶד בְּנוּהִי נִיר דְעֻלְמָא הֵנָּה חֲכִימִין אַנּוּן מִן
 dicens ego & etiam hac in sua generatione lucis filijs
 בְּנוּהִי וְנוֹהֲרָא בְּשִׁרְבַתְהוֹן הַרְגָּא 9 וְאָף אַנְא אָמַר
 iniquitatis hoc māmōna de amicos vobis ut faciatis vobis sum
 אַנְגָּא לְכוּן דְעֵבְדוּ לְכוּן רַחֲמָא מִן מַמּוֹנָא הֵנָּה דְעוּלָא
 is que sunt in eternū in tabernacula sua recipiant vos defecerit ut cum
 דַּמָּא דַּגְמַר נִקְבְּלוּ וְנִגְנִי כְּמַטְל לִיהוֹן דְלַעֲלִים 10 מִן
 iniquus qui in modico & is est fidelis in multo etiā fidelis qui in modico
 דְבִקְלִיל מַהִימֵן אָף בְּסַנִּי מַהִימֵן הוּוּ וְמִן דְבִקְלִיל עוּל
 fidelis iniquitatis in mammona ergo si est iniquus in multo etiā
 אָף בְּסַנִּי עוּל הוּוּ 11 אֵן הֲבִיל בְּמַמּוֹנָא דְעוּלָא מַחִימָנָא
 non est si eredit quis vobis verum fuistis non
 לָא הוּוּתוֹן שְׂרָדָא לְכוּן מִנּוּ מַהִימֵן 12 וְאֵן בְּרַלָּא
 vobis dabit quis q' vestrū est fidelis inuenti estis non in eo q' vestrū
 דִּילְכוּן לָא אַשְׁתַּכְּתוּן מַחִימָנָא דִּילְכוּן מִנּוּ נַתַּל לְכוּן
 vnum enim aut seruire dominis duobus qui possit seruus non est
 לִית עֵבְרָא דְמַשְׁכַּח לְתַרְיִן מִרְוֹן לְמַפְלָחָא אִו נִיר לְחַד 13
 nō contēnet & alterum honorabit vnum aut diligit & alterum oderit
 נִסְנָא וְלֵאחֲרָנָא נִרְחַס אִו לְחַד נִיקְרָ וְלֵאחֲרָנָא נִשׁוּט לָא
 & mammonz Deo seruire estis potentes
 מַשְׁכַּחִין אַנְתוֹן לְמַפְלָחָא לְאַלְהָא וְלְמַמּוֹנָא

4 Scio quid feciam, ut cum
 amotus fuero à villicatione,
 recipiant me in domos suas.
 5 Conuocaris itaque singu-
 lis debitoribus domini tui,
 dicebat primo, Quantum de-
 bes domino meo?
 6 At ille dixit, Centum ca-
 dos olei. Dixitque illi, Acci-
 pe cautionem tuam: & sede,
 cito scribe quinquaginta.
 7 Deinde alii dixit Tu verd
 quātum debes? Qui ait, Ce-
 tum coros tritici. Ait illi,
 Accipe literas tuas, scribe
 octoginta.
 8 Et laudauit dominus vil-
 licum iniquitatis, quia pru-
 denter fecisset: quia filij hu-
 ius seculi, prudentiores fi-
 liis lucis in generatione sua
 sunt.
 9 Et ego vobis dico, facite
 vobis amicos de mammona
 iniquitatis: ut cum defecerit-
 is, recipiant vos in æterna
 tabernacula.
 10 Qui fidelis est in mini-
 mo, & in maiori fidelis est: &
 qui in modico iniquus est, &
 in maiori iniquus est.
 11 Si ergo in iniquo mam-
 mona fideles non fuistis,
 quod verum est quis eredit
 vobis?
 12 Et si in alieno fideles non
 fuistis: quod vestrum est quis
 dabit vobis?
 13 Nemo seruus potest duo-
 bus dominis seruire: aut enim
 vnum odiet, & alterum dili-
 get: aut vni adheret, & al-
 terum contemnet. non po-
 testis Deo seruire & mam-
 monz.

4 וְדַעְתָּ מָנָא אַעבד דַּמָּא דַּנֶּפֶקַת מִן רַבֵּת בֵּיתוֹתָא
 & vocauit in domos suas recipiant me
 נִקְבְּלוּ וְנִגְנִי בְּבֵיתָהוֹן וְקָרָא לְהַד חַד מִן חֵיבָא דַּמְרָה
 & dixit dno meo tu debes quantum primo & dixit
 וְאָמַר לְקַדְמֵיָא כְּמָא חֵיב אַנְתָּ לְמַרְי 6
 quinquaginta scribe cito & sede librū tuū accipe ei dixit olei metretas
 מַתְרִין מִשְׁהָא אָמַר לָה סַב כְּתַבְךָ וְתַב בְּעֵגֶל כְּתוּב מַשְׁשִׁין
 dno meo es debes quantum tu alij & dixit metretas
 מַתְרִין 7 וְאָמַר לְאַחֲרָנָא אַנְתָּ כְּמָא חֵיב אַנְתָּ לְמַרְי
 & sede librū tuū accipe ei dixit frumenti coros centum ei dixit
 אָמַר לָה מָאָא כּוֹרוֹן חֲשָׁא אָמַר לָה קָבֵל כְּתַבְךָ וְתַב
 qui iniqu' erat dom' magistrū Domin' noster & landauit coros octoginta scribe.
 כְּתוּב תְּמַאֲנִין כּוֹרוֹן 8 וְשִׁכַח מִרְן לְרַב בֵּיתָא דְעוּלָא
 prz sunt prudentes huius seculi enim filij fecisset quia prudenter
 דַּחֲבִימָאִית עֵבֶד בְּנוּהִי נִיר דְעֻלְמָא הֵנָּה חֲכִימִין אַנּוּן מִן
 dicens ego & etiam hac in sua generatione lucis filijs
 בְּנוּהִי וְנוֹהֲרָא בְּשִׁרְבַתְהוֹן הַרְגָּא 9 וְאָף אַנְא אָמַר
 iniquitatis hoc māmōna de amicos vobis ut faciatis vobis sum
 אַנְגָּא לְכוּן דְעֵבְדוּ לְכוּן רַחֲמָא מִן מַמּוֹנָא הֵנָּה דְעוּלָא
 is que sunt in eternū in tabernacula sua recipiant vos defecerit ut cum
 דַּמָּא דַּגְמַר נִקְבְּלוּ וְנִגְנִי כְּמַטְל לִיהוֹן דְלַעֲלִים 10 מִן
 iniquus qui in modico & is est fidelis in multo etiā fidelis qui in modico
 דְבִקְלִיל מַהִימֵן אָף בְּסַנִּי מַהִימֵן הוּוּ וְמִן דְבִקְלִיל עוּל
 fidelis iniquitatis in mammona ergo si est iniquus in multo etiā
 אָף בְּסַנִּי עוּל הוּוּ 11 אֵן הֲבִיל בְּמַמּוֹנָא דְעוּלָא מַחִימָנָא
 non est si eredit quis vobis verum fuistis non
 לָא הוּוּתוֹן שְׂרָדָא לְכוּן מִנּוּ מַהִימֵן 12 וְאֵן בְּרַלָּא
 vobis dabit quis q' vestrū est fidelis inuenti estis non in eo q' vestrū
 דִּילְכוּן לָא אַשְׁתַּכְּתוּן מַחִימָנָא דִּילְכוּן מִנּוּ נַתַּל לְכוּן
 vnum enim aut seruire dominis duobus qui possit seruus non est
 לִית עֵבְרָא דְמַשְׁכַּח לְתַרְיִן מִרְוֹן לְמַפְלָחָא אִו נִיר לְחַד 13
 nō contēnet & alterum honorabit vnum aut diligit & alterum oderit
 נִסְנָא וְלֵאחֲרָנָא נִרְחַס אִו לְחַד נִיקְרָ וְלֵאחֲרָנָא נִשׁוּט לָא
 & mammonz Deo seruire estis potentes
 מַשְׁכַּחִין אַנְתוֹן לְמַפְלָחָא לְאַלְהָא וְלְמַמּוֹנָא

K ij

14 Audiebant autem omnia hęc Pharisei, qui erant avari: & deridebant illum.

15 Et ait illis, Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autē nouit corda uestra, quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.

16 Lex & Prophetę, vsque ad Ioannem, ex eo regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit.

17 Facilius est autem cęlum & terram præterire, quā de Legge viuam apicem cadere.

18 Omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur.

19 Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide.

20 Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, vlceribus plenus:

21 Cupiens saturari de micis quę cadebant de mensa diuitis, & canes veniebant, & lingebant vlcera eius.

22 Factum est autē, vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinu Abraham. Mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno.

erant auantes quia omnia hæc audissent cum autē Pharisæi
פרושיא דין כד שמועו הלוי כל הוי כלהוין מטל דרחמי הווי
vos essit eis dixit verb Iesus eum erant irridentes perueni
מטא ממיקין הווי בה: יסוע דין אמר להוין אנתון אנון
corda uestra nouit autē Deus hominibus coram scipios qui iustificā
מחוקין נפש הוין קדם כנינשא אלהא דין ידע לבותכו
est abominabile Deo coram homines inter q elatum est quia
זמני דרם בירת בני נשא קדם אלהא נדיד הווי
Dei regnum inde ab ad Ioanē vsque & pphetę lex
מכוסא ונביא עדמא ליוחנן מן הידיו מלכותא דאלהא
celum autē est facilius vt introeat corripit ipsum & ois cuiuscuq
מכוסא וכל לה הכץ דנעול: פשיק הווי דין דשמאי
omnis prætere lege & vnum signum quā transire & terra
מכוסא נעברון אואתותא הודא מן נכוסא תעבר: כל
qui ducit is & omnis mœchatur aliam & ducit uxorem suam qui dimittit
מ דשרא אנתתה זנסב אחורתא נאר וכל מן דנסב
mœchatur dertilian
מכוסא נאר:

defunctorum in sabbatho vnius ad vesperas Iesuo
קוונא דרמסא רחד בשבא דענידא
bysso erat & indutus erat diues vnius autem vir
נבא דין חד עתירא אית הווי ולבש הווי כוזא
vnus & pauper superbe erat seie oblectans & quotidie pauper
מנונא וכליוס מתבסס הווי נאיאית: ומסכנא חד
illius portam ad erat & proicitus Lazarus cuius nomen era
הווי דשמא לעור ורמא הווי לות תרעה דהווי
vt impletet erat & desiderans vlceribus percussus esset ei in diuit
קוונא כד ממחי בשוהנא: ומתיאוב הווי דנכלא
sed diuitis illius mensa a quę cadebāt micis de mensa
זמא מן פרתותא דנפלין מן פתורה דהווי עתירא אלא
autem fuit vlcera eius lingebant erant venientes ciner
מכלבא אתין הווי מלחכין שוהנוהו: הווי דין
Abrahę in sinum angeli & tulerunt eum pauper ille vt moreretur
מך הווי מסכנא ואוכלוהו מלאכא לעונה דאברהם
& sepultus est mortuus est diues verb ille qui
הווי דין עתירא מית ואתקבר:

14 Ηκουον δε τω παρα ταυτα και οι φαρισαιοι φιλανθρωποι υποκριται, & κειναιλιελοι αυτους 15 & ερεπει
πις, ομεις εστε οι δικαιοσυνης εσπορευοντες οβρι αυθραπει, ο δε θεος κρινωσας και καρδιας υμων, οτι η ο
δρωπις υμων, βδελουμα εστωποι το θεοδ δω. 16 ο νομος και οι προφηται εως Ιωαννου, απο ημε
λεια το θεοδ διαγγελισεται, και πας εις αυτω βιαζεται. 17 διακατωροσ δε εστω ο εσαυτο και τω γλω
ρεληται, η το ιομου μιαν κεραιαν πειν. 18 πας ο απολυωσ τω γλωμια αυτου, και γαρ ηλπιε τερμα, ομοιω
πας ο απολυωμειω δτω αυθροσ γαυμω, μωι και υμ. 19 αυθρωποσ δε υς λεω παυοις, και ερεδι δτωκα επη
ραν και βυνοσ, βι φρασθ μωροσ και τω ημεραν καμπεσοσ. 20 ηλωχοσ δε υς λεω ονομα το διαζαρσ, εστω
πεποσσ παρ πυλωα αυτω ηλωσ μωροσ, 21 και οθησωμωλ χορτα δτωαι δτω οβρι αυτω οβρι αυτω οβρι αυτω
φραπεινσ το πλοισοσ θμα και οι κωιες βρωμωσ απειλεγωσ τα ημα αυτω. 22 εγγετο δε δτωσ και ηοι
και απεισ: αυτω αυτω και οβρι αυτω εις παρ κολτοι το Αβραμ, απεισ και δε και ο κωιες, και εις παρ

& vidit longinquo à oculos suos levauit in inferno torquetur & cqm
 וכר משתנק בשיוול ארים עינוהי מן רוחקא והוא
 & dixit alta voce & clamauit in sinu eius & Lazarum Abraham
 לאברהם וללעזר בעובה ו' וקרא בקלא רמא ואמר
 digiti sui summū vt intingat Lazarum & mitte super me miserare Abraham Pater mi
 אבי אברהם אתרחם עלי ושדרר ללעזר דנצבוע ריש צבעה
 hac inflamma ego crucior quia ecce linguā meā mihi & humectet in aqua
 במיא ונרטב לי לשני דהא משתנק אנא בשלהביתא תרא
 in vita tua bona tua quia recepisti recordare fili mi Abraham ei dixit
 אמר לה אברהם כרי תרבר רקבלת שנתך כחייך
 cruciaris & tu hic requiescit ecce & nunc mala sua & Lazarus
 ולעזר בישתה והשא הא מתתניה הרבא ואנת משתנק
 vt ij & vos inter nos positus est ingens hiatus omnibus his & cum
 ועם הליון כלהיון הותא רבתא סימא בינון ולכוון דאילו
 illinc non & etiam possint non ad vos transire hinc qui volūt
 דצבין מכא דנעברון לותכוון לא נשכחוון ואף לא דמן תמן
 pater mi abs te ego peto ergo ei dixit ad nos trāsire
 נעברון לותן! אמר לה מרין בענא אנא מנד אבי
 mihi sunt fratres enim quinque patris mei in domum veniunt cum
 דתשדריותי לבית אבי! חמשא ניר אחין ארת לי
 hunc in locum veniant ipsi etiam ne eis testificetur abeat
 נאול דסהר אנון דלא אף הנון נאתון לרובתא הרא
 & propheta Moses illis est Abraham ei dixit cruciatus
 דתשניקא! אמר לה אברהם אית להון מושא ונכא
 sed Abraham pater mi non ei dixit verò ille eos audiant
 נשמעון אנון! הו דין אמר לה לא אבי אברהם אלא
 Abraham ei dixit pœnitentiā agēt ad eos eat mortuis ex quis si
 אן אנש מן מיתא נאול לותהון תבין! אמר לה אברהם
 ex quispiam si non etiam audiant non & prophetas Moses si
 אן למושא ולנביא לית שמעון אף לית אן אנש מן
 ei credent surrexerit mortuis
 מיתא נקום מהימנין ליה!

17 Caput קפלאון יז

CAP. XVII.

ieiunium precedentis hebdomadis feria sexta ad vespas lectio קרינא דרמשא דערובתא דשבתא קרמיתא דצומא

23 και ος τω αδη ε παρας τος εφθραμεις αυ πω, υπαρχου ε βασιαισ, οση η Α Β εραμ δω μακι οτοι, και
 Δαζαρε εν τος κελπις αυτη. 24 και αυ τος φωνησαι ετοι, πατηρ Α Β εραμ, ελεησον με, και πμεψον λαζα-
 ρου, ινα βαλη η ακρον το δακτυλου αυτου εν οτακου, και καταψηξη ηου γλωσσου μου εν το οδνωμαυ ε τη φλογι
 τωτη. 25 ετοι δε Α Β εραμ, τενου, μηδθη η οη απλατες συ τα αραδα του εν τη ζαη του, και λαζαρε
 εμοιως τα κακα νου δε οδε εσχαλαθηται συ δε οδνωσασυ. 26 και οτι πωσι τωτοις, μεταξυ ημω και
 υμω εσχαμα μεγα εσχαλωαι. οπως οι θελοιτες εσχαλωαι εθην πορεσ υμαυ, μη διωωνται μηδ οι εκουην πορεσ
 υμαυ εσχαλωαι. 27 ετοι δε δρωτω αυωσι, πατηρ, ια πμεψας αυτω εις τη οκον η πε τος μου.
 28 εγω τωρ ην ο δελφουσ, οπως εσχαλωαι ηναι αυτωι με και αυτωι ελθωτω εις τον ποιν η τον η βασι-
 να. 29 λεξη αυτω Α Β εραμ, εχουσι Μωσια, και τος πορεσ ητας ανεσπατωσαι αυτην. 30 ο δε ετιν, η-
 ρη πατηρ Α Β εραμ, οη ε αβ υς δω τεκαρον η η ρη εη πορεσ αυτωι, αυτωι οησισον. 31 ετοι δε αυτω, ει Μωσιωσ
 και ην πορεσ η ην αυτω οησισον, εδ ε αβ υς εα 14 κρων αυ αυτη, ηη οησισουται.

K iij

1 Et ait ad discipulos suos, Impossibile est ut non veniat scandalum: vix autem illi per quem veniunt.

2 Vultus est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius, & proiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis.

3 Attendite vobis, Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si penitentiam egerit, dimitte illi.

4 Et si septies in die peccaverit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicēs, Venit me: dimitte illi.

5 Et dixerunt Apostoli Domino, Adauge uobis fidem.

6 Dixit autem Dominus, Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro, Eradicare & transplantare in mare: & obediet vobis.

7 Quis autem vestrum habens seruum arantem aut pascentem boues, qui regresso de agro dicat illi, Statim transi, & recumbe:

8 Et non dicat ei, Para quod cenam, & præcinge te, & ministra mihi donec manducet & bibam, & post hæc tu manducabis, & bibes?

9 Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Non puto.

10 Sic & vos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.

veniant ut non potest non discipulis suis. Iesus erat & dicitur
 ואמר הוא ישוע לתלמידיו לא משכחא דלא נאחון
 et esset fatuus venient per cuius manu illi autem vix
 כשולאו דין להו דכאידה נאחון פקח הוא לה
 ut offenderet quam in mare & proiceretur ad collum eius suspensa esset afinaria molaris
 ויהיה דחמרא טליא בעורה ושדא כימא אודנכשל
 peccauerit si vobis ipsis caute pusillis istis ex
 דד מן הליו זעורה אודהרו כנפשכון אן נחמא
 temporibus septies & si ei remitte educeratur & si eum increpa frater tuus
 אוחן כאי בה ואן תאב שבוק לה ואן שבוע זכנין
 ad te reuertatur in die temporibus & septies te offenderit in die
 מימא נסכל כך ושבע זכנין ביומא נתפנא לוחך
 Domino nostro Apostoli & dixerunt ei remitte ego respicio & dicitur
 ואמר דתאב אנא שבוק לה ואמרו שליחא למרן
 vobis dixit si eis dixit fidem nobis adauge
 אוקה לן הימנוחא אמר להון אן אית הות לכון
 sicut essetis dicentes sinapis granum sicut ficus
 זימנוחא איך פרדתא דחרדלא אמרין היותן לתותא
 vobis esset & obediens in mari & plantator eradicator
 נאדאתקור ואתנעב בימא ומשתמע הוה לכון
 oues qui pascit aut iugum boui qui ducit seruus ei cui sit ex vobis quis
 מנ מכון דאית לה עבדא דדבר פרנא או דרעא ענא
 discumbere transi statim ei dicat agro ex venterit
 אן נאחא מן חקלא אמר לה מהדא עבר אסתמך
 lebos tuos & præcinge ut cenam aliquid mihi para ei dicit
 אלא אמר לה טיב לי מדם דאחשם ואסור חציק
 edes tu etiam & postea & bibero dum edero vsque ministrata mihi
 ענישני ערמא דאלעם ואשתא ובתרכן אף אנת תלעם
 quia fecit serui illius recipit gratiam nunquid & libe
 דתאן למא שיכותה מקבל דהו עבדא דעבד
 etiam sic ego puto non ei quod mandatum fuerat
 דם דאתפקד לה לה סבר אנא הכנא אף
 dicite vobis quæ præcepta sunt illa omnia feceritis cum
 דון כנא דעברתון בלהון אילין דפקידון לכון אמרו
 fecimus facere ceamus quod debentes quia id inutiles sumus serui
 עבדא חנון כשולא דמרם דחיבין הון למעבד עברון

1 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, ἀπὸ ἐκείνου ὅτι τὸ μὴ ἐλάττειν τὰ σκαλὶ δαλα, ὅτι ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν 2 ἁποστο
 αὐτοῦ εἰ μολος ὀνικός σπείκεται πρὸς τὴν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ὡς σκαλὶ δαλα ἢ ἡ
 μικρῶν τούτων. 3 πρὸς ἕνα ἰσραηλῆ. εἰς δὲ ἀμύγητι εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὅτι πῆ μνηστο αὐτοῦ. καὶ εἰς ἀπο
 νηστο, ἀφ' ἐς αὐτοῦ. 4 καὶ εἰς ἐπίαις τῆς ἡμέρας ἀμύγητι εἰς σὲ, καὶ ἐπίαις τῆς ἡμέρας ὅπως εἰς ἕνα
 λέγων, μετανοῶ, ἀφ' ἡσὲς αὐτοῦ. 5 καὶ εἶπον οἱ δούλοισι τοῦ κυρίου, πρὸς ὅρας ἡμῶν τί σοι. 6 εἰ πῆ εἰς
 ελος, εἰ εἰς χετὶ πῆ σοι ὡς κακοισι σιδάπτοις, ἐλέγητι αὐτῷ πῆ σκαλὶ δαλα, καὶ εἰς ὄπισθεν, καὶ φουτοῦ σκαλὶ δαλα
 καὶ ὡς ἡκοισαν αὐτοῦ. 7 ὡς δὲ εἰς ὄπισθεν δούλοισι ἕχων ἀποστολῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὅς εἰς ἕνα ὄπισθεν
 εἶ δὲ ὄπισθεν, περὶ ἁπάντων ἀδάπτοις. 8 ἀπὸ ὄπισθεν αὐτοῦ, εἰ ποίμαστο ἢ δούλοισι, καὶ πρὸς ὄπισθεν ὡς ἀμύγητι
 μοι, ὡς φάγω καὶ πίω, καὶ μὴ ἔσωπα φάγωσα καὶ πίωσα σοι. 9 μὴ χετὶ εἰς ἕνα τοῦ δούλου ἐκούσου, ὅτι ἡκοισαν
 ἀδάπτοις αὐτοῦ, ὡς δόκω. 10 ὡς καὶ ὡς μῆτις, ὅταν ποιήσῃς πῆ τα ἄδάπτοις χετὶ εἰς ἕνα ὡς μῆτις, ὅτι ἡκοισαν
 αὐτοῦ εἰς ἕνα ὅτι ὁ ἀφ' ἡσὲς πῆ σοι, περὶ ἁπάντων.

ieiunij secundæ hebdomadis in sabbatho vnius adoblationem

דקורבנה דחר בשבועה ושבתה דתרין דצומת
per erat transiens ad Ierusalem Iesus transiit vt cum & fuit

והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
in pagum vt ingrederetur ap. p. inquaret & cum in Galileam Samaritanos

שמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית
longinquo à & steterunt leprosi viri decem occurrerunt ei quendam

הדמה ארעוהי עסרה אנשין גרבה וקמו מן רוחקא
super nos miserere Iesu Magister noster & dixerunt voce sua & extulerunt

וארימו קלהון ואמרוי רבן ישוע אתרחם עלין
& dum sacerdotib. vos ipsos ostendite ite eis dixit eos vidisset & cum

וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד
reuefus quomoda? edite vidit cum ex ipsis autem vnus mundati sunt irent

אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
super & peidit Deum erat glorificans alta & voce est

לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על
& iste ei gratias ageret cum Iesu pedes eius ante facie suam

אפוחי קדם רגלוהי דישוע כד מודה לה וחו הנה
decem erant nonne & ait Iesus autem respondit erat Samaritanus

שמריא הוה: ענא דין ישוע ואמר לא הוא עסרא
discesserunt quare nouem sunt vbi qui mundati sunt illi

הוין הלין דאתדכיו איכא אנון תשענה: למא פרשו
qui ex iste sed Deo gloriam redderent vt venient

דנאתון נתלון תשובחתה לאלהה לא הנה דמן
te seruauit fides tua abi surge ei & dixit extraneo est populo

עמא הו נוכריא: ואמר לה קוס זל הימנותך אחיתך
ieiunij tertiz hebdomadis in sabbatho quinte Iedio

קרינא דחמשה בשבא דשבתה דג רצומה
regnum veniet quando Phariseis ex Iesum interrogarent & cum

וכד שאלוהי לישוע מן פרישא אמתי אתיא מלכותה
Dei regnum veniet non eis & dixit respondit Dei

דאלהא ענא ואמר להון לא אתיה מלכותה דאלהא
& ecce est hic ecce dicent neque cum obseruationibus

בנטורתה: ולמה אמרין הא הרבא הי והאחר
est è vobis in medio Dei regnum enim ecce est illic

תמן הי הא גיר מלכותה דאלהא לגו מנכון הי
est è vobis in medio Dei regnum enim ecce est illic

11 וכן וישוע עבר הוה בית
12 ושמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית

13 והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
14 וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד

15 אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
16 לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על

17 אפוחי קדם רגלוהי דישוע כד מודה לה וחו הנה
18 שמריא הוה: ענא דין ישוע ואמר לא הוא עסרא

19 הוין הלין דאתדכיו איכא אנון תשענה: למא פרשו
20 דנאתון נתלון תשובחתה לאלהה לא הנה דמן

21 עמא הו נוכריא: ואמר לה קוס זל הימנותך אחיתך
22 קרינא דחמשה בשבא דשבתה דג רצומה

23 וכד שאלוהי לישוע מן פרישא אמתי אתיא מלכותה
24 דאלהא ענא ואמר להון לא אתיה מלכותה דאלהא

25 בנטורתה: ולמה אמרין הא הרבא הי והאחר
26 תמן הי הא גיר מלכותה דאלהא לגו מנכון הי

27 וכן וישוע עבר הוה בית
28 ושמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית

29 והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
30 וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד

31 אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
32 לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על

33 אפוחי קדם רגלוהי דישוע כד מודה לה וחו הנה
34 שמריא הוה: ענא דין ישוע ואמר לא הוא עסרא

35 הוין הלין דאתדכיו איכא אנון תשענה: למא פרשו
36 דנאתון נתלון תשובחתה לאלהה לא הנה דמן

37 עמא הו נוכריא: ואמר לה קוס זל הימנותך אחיתך
38 קרינא דחמשה בשבא דשבתה דג רצומה

39 וכד שאלוהי לישוע מן פרישא אמתי אתיא מלכותה
40 דאלהא ענא ואמר להון לא אתיה מלכותה דאלהא

41 בנטורתה: ולמה אמרין הא הרבא הי והאחר
42 תמן הי הא גיר מלכותה דאלהא לגו מנכון הי

43 וכן וישוע עבר הוה בית
44 ושמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית

45 והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
46 וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד

47 אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
48 לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על

11 Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samaritiam & Galileam.

12 Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longe:

13 Et leuauerunt vocem dicentes, Iesu pæceptor, miserere nostri.

14 Quos vt vidit, dixit, Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mûdati sunt.

15 Vnus autem ex illis vt vidit quia mûdatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum.

16 Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus.

17 Respondens autem Iesus, dixit, Nonne decem mundati sunt: & nouem vbi sunt?

18 Et Non est inuentus qui rediret, & daret gloriã Deo, nisi hic alienigena.

19 Et ait illi, Surge, vade: quia fides tua te saluum fecit.

20 Interrogarus autem à Phariseis quando veniet regnum Dei, respondens eis dixit: Non veniet regnum Dei cum obseruatione:

21 Neque dicent, Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est.

11 וכן וישוע עבר הוה בית
12 ושמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית
13 והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
14 וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד
15 אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
16 לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על
17 אפוחי קדם רגלוהי דישוע כד מודה לה וחו הנה
18 שמריא הוה: ענא דין ישוע ואמר לא הוא עסרא
19 הוין הלין דאתדכיו איכא אנון תשענה: למא פרשו
20 דנאתון נתלון תשובחתה לאלהה לא הנה דמן
21 עמא הו נוכריא: ואמר לה קוס זל הימנותך אחיתך
22 קרינא דחמשה בשבא דשבתה דג רצומה
23 וכד שאלוהי לישוע מן פרישא אמתי אתיא מלכותה
24 דאלהא ענא ואמר להון לא אתיה מלכותה דאלהא
25 בנטורתה: ולמה אמרין הא הרבא הי והאחר
26 תמן הי הא גיר מלכותה דאלהא לגו מנכון הי
27 וכן וישוע עבר הוה בית
28 ושמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית
29 והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
30 וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד
31 אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
32 לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על
33 אפוחי קדם רגלוהי דישוע כד מודה לה וחו הנה
34 שמריא הוה: ענא דין ישוע ואמר לא הוא עסרא
35 הוין הלין דאתדכיו איכא אנון תשענה: למא פרשו
36 דנאתון נתלון תשובחתה לאלהה לא הנה דמן
37 עמא הו נוכריא: ואמר לה קוס זל הימנותך אחיתך
38 קרינא דחמשה בשבא דשבתה דג רצומה
39 וכד שאלוהי לישוע מן פרישא אמתי אתיא מלכותה
40 דאלהא ענא ואמר להון לא אתיה מלכותה דאלהא
41 בנטורתה: ולמה אמרין הא הרבא הי והאחר
42 תמן הי הא גיר מלכותה דאלהא לגו מנכון הי
43 וכן וישוע עבר הוה בית
44 ושמריה לנליליה: וכד קריב למעל לקרית
45 והוא דבר אול ישוע לאורשלים עבר הוה בית
46 וכד הוא אנון אמר להון זלו הוון נפשכון לכתנא וכד
47 אולין אתדכיו: חד דין מנהון כד הוא דאתדכי הפך
48 לה ובקלא רמא משכה הוא לאלהה: ונפל על

22. Et ait ad discipulos suos, Venient dies quando desideretis videre unum diem Filij hominis, & non videbitis.
 23. Et dicent vobis, Ecce hic, & ecce illic, Nolite ire, neque secquemini.
 24. Nam sicut fulgur coruscans sub celo, in ea quæ sub celo sunt fulget: ita erit Filius hominis in die sua.
 25. Primum autem oportet illum multa pati, & reprobati à generatione hac.
 26. Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit & in diebus Filij hominis.
 27. Edebant & bibebant, vxores ducebant & dabantur ad nuptias, vsque in die qua intrauit Noë in arcam: & venit diluuium, & perdidit omnes.
 28. Similiter sicut factum est in diebus Lot: Edebant & bibebant, emebant, & vendebant, plantabant & edificabant.
 29. Qua die autem exiit Lot à Sodomis, pluit Ignem & sulphur de celo, & omnes perdidit.
 30. Secundam hæc erit qua die Filius hominis reuelabitur.
 31. In illa die qui fuerit in tecto, & vasa eius in domo, ne descendat tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat retro.
 32. Memores estote vxoris Lot.

videre eam desiderabit dies venient miserpulis suis & dicit
 ואמר לתלמידיו נאתון יומתא דתתרגנון למחא
 dixerint & si videbitis & non hominis filij diebus ce
 דמן יומתא דברה דאנשא ולא תחזון: ואן נאמרון
 sicut abeatis ne est illic & ecce est hic ecce
 מן הא הרבא הו ודה הר תמן הו לא תאלון: ואיכנא
 illuminat celo sub & omne celo & coruscet fulgur
 ד דברקא ברק מן שמיא וכלדה תחית שמיא מנהר
 futurum autem prius in die suo hominis filius erit
 כנא נהוא ברה דאנשא ביומא: לוקדם דין עתיד
 & sicut ista generatione à & reprobetur multa ve pariter
 ודתש כנאיתא ונסתלא מן שרכתא דהא: ואיכנא
 hominis filij in diebus erit ita Noc in diebus
 כנא ביומתה דנוח הכנא נהוא ביומתה דברה דאנשא:
 vsque viris & dabantur vxores & educabāt & bibētes erāt qui edentes
 דאבלון הו ושתי ונסכין נשא ויהבין לנכרא ערמא
 omnē hominē & perdidit diluuium & venit in arcam. Noc quo ingressus
 יומא דעל נוח לכולא ואתא טופנא ואובר לכלנש:
 & bibentes erāt qui edentes Lot in diebus fuit rursus & sic
 ואיכנא טוב דהוא ביומתה דלוט דאבלין הו ושתי
 quo egressus est autē in die & edificātes erāt & plātātes & vedētes & bē
 כנן ומכנין ונצבין הו ובנין: ביומא דין דנפק
 celo de & sulphur ignem Dominus pluit Sodoma &
 מן סדום אמטר מריא נורא וכבריתא מן שמיא
 filias quo reuelabitur in die erit sic omnes & pariter
 וכד לבלהון: הכנא נהוא ביומא דמתגלא ברה
 in domo & vasa eius fuerit qui in tecto is die in illo
 אשא: בהו יומא מן דאנרא הו ומאנוהי כביתא
 reuertatur ne fuerit qui in agro & is ea ut sumat descendat
 נחות דנשקול אנון ומן דבחקלא הו לא נתהפק
 Lot vxoris meminereitis ad possib
 נסורה: אתדכרו אנתה דלוט:

22. εἶπε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς, θέλοσσι τινὲς ἡμέρας ὅτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μίαν ἡμέραν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδέτω, καὶ οὐ δύναται.
 23. καὶ ῥησὶσιν ὑμῖν, ἴδου ὧδε, ἢ ἴδου ἐκεῖ, μὴ ἀπέλθῃτε, μὴ δὲ διώξῃτε.
 24. ὅτι ἢ ἀεροσφῆρὴ ἢ ἀεροπέλασσα ἐστὶν τῶν υἱῶν ἡ ἐρημὸν, εἰς τὴν ἕσπ' ἔρχονται λαοὶ, ἕως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἡμεῖς ἐκεῖ.
 25. καθὼς ἦν δὲ δειὶ αὐτοῦ πολεμᾶται, καὶ ἀποδοκίμασθῶσιν πάντες οἱ υἱοὶ τῆς γῆς ἅμα.
 26. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νοῦ, ἕως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 27. ἥδη οἱ, ἐπινοοῦντες ἀμουσῶν, ὄξυζαμίζοντες, ἀγχοῦς ἢς ἡμέρας ἐστὶν ἡ Νου εἰς τὴν κατωτέρην, καὶ ἡλθὺν ὁ καταπινοσῶν, καὶ ἀπώλεσιν ἅπαντες.
 28. ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λωτ, ἡδη οἱ, ἐπινοοῦντες, ἔρχονται, ἔρχονται ἀπὸ τῆς ἀγροῦ, ἐφ' ἧσιν, ἀκαθάρτου.
 29. ἢ δὲ ἡμέρας, ὅτε ἡλθὺν ἡ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θύει ἀπ' ἡσπερος, καὶ ἀπώλεσιν ἅπαντες.
 30. καθὼς ἦν ταῖς ἡμέραις ἡμεῖς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλυφθήσεται.
 31. ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἐστιν ὅτε τὸ δώματός, καὶ ἅσκαθόν αὐτοῦ ἐστὶν οἰκία, μὴ γὰρ τὰ ἀπὸ τῆς ἀγροῦ αὐτοῦ, καὶ ὅς ἐστιν ὅτε ἀπὸ τῆς ἀγροῦ αὐτοῦ ἐστὶν οἰκία, μὴ γὰρ τὰ ἀπὸ τῆς ἀγροῦ αὐτοῦ.
 32. μνημονοῦσθε τῆς γυναικὸς Λωτ.

32 Quicumque

33 **מִן דְּצִבָּא דְנִהַל נִפְשָׁהּ נִבְרִיָּהּ וּמִן דְּנִבְרִיָּהּ נִפְשָׁהּ**
 erunt duo nocte quod in illa vobis ego dico seruabit eam
 נְהִירָהּ 34 **אָמַר אַנְשָׁא לְכוּן דְּבַהוּ לְלֵיאָה לְרִינָן נְהוּן**
 & duz relinquetur & alter assumetur vnus lecto in vno
 בהדא ערסא חד נתדבר ואחרתא נשתבק 35 **וּתְרִינָן**
 duo relinquetur & alter assumetur vna simul molentes erunt
 נהוין טהנן כחדא חדא תתדבר ואחרתא נשתבק 36 **וּתְרִינָן**
 responderunt relinquetur & altera assumetur vnus in agro erunt
 נהוין כחקלא חד נתדבר ואחרתא נשתבק 37 **עֲנֵן**
 illic corpus vbi eis dixit Dñs noster vbi ei & dicunt
 ואברין לה לאיבא מרן אמר להון איבא דפגרא תמן
 aquilæ congregabuntur
 נתכנשוון נשרתא:

קפלאון יח
 ieiunium precedentis sabbathi in vespera lectio

קרינא דרמשא דשבתא קרמיתא דצומא
 effect ratio & no orarent tepore vt in omni parabolâ etiâ autem eis dixit
 אמר להון דין אף מתלא דבכל ערן נצלון ולא תאמן
 Deû qui vna in ciuitate erat vnus iudex ipsis
 להון 2 **דינא חד אית הוא במדינתא חדא רמן אלהא**
 vidua erat abscondens se nõ hominibus & ab erat timens non
 לא דחל הוא ומן בנינשא לא מתכחד הוא 3 **ארמלתא**
 & ait ad eum fuit & veniens illa in vrbe erat vna autem
 דין הדא אית אות במדינתא הי ואתא הות לותה ואמרא
 multo tempore erat volens & non litis meo domino à vindica me
 חבעיני מן בעל דיני 4 **ולא צבא הוא זבנא סניא**
 & ab ego timco non Deo à si apud se dixit verb postea
 בתרבין דין אמר כנפשה אן מן אלהא לא דחל אנה ומן
 mihi molestiâ exhibet quia tamen me abscondo non hominibus
 בנינשא לא מתכחד אנה 5 **אפן מטל דמלאיני לי**
 sit tempore in omni ne vindicabo eam vidua hæc
 הדא ארמלתא אתבעיה דלגא בכל ערן תהויה
 mihi molestia veniens
 אתייה מהרה לי:

33 **ὅς ἐστὶν ζῶντων τῶν ψυχῶν αὐτῶν σὺ σὺ, ἀπολέσῃς αὐτῶν, καὶ ὅς ἐστὶν ἄπολῆσις αὐτῶν, ζωογονήσῃς αὐτῶν.**
 34 **λέγων μὲν, ἴσθητι τῆς τῆς νυκτὸς ἔσονται δύο θῆραι καὶ ἑξήκοντα ἑξήκοντα, καὶ ὁ εἷς ἀπολεῖται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφείθεται.**
 35 **ὁ δὺς ἐστὶν τῶν ἀφείθετων θῆρι τὸ αὐτὸ μὲν ἀπολεῖται, καὶ ἡ ἕτερος ἀφείθεται.** 36 **ὁ δὺς ἐστὶν τῶν ἀφείθετων τῶν ἀφείθετων, καὶ ὁ ἕτερος ἀφείθεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφείθεται.**
 37 **καὶ ἀποκρίθητε λέγοντες αὐτῷ, ποῦ κύριε, ὅτι εἶπες, αὐτῶν τὸ σῶμα, ἐκὶ συμαχλήσονται καὶ οἱ ἀέντοι.**
 Καρ. 18.
 1 **Ἐλεγε δὲ καὶ ἀποκρίθη αὐτῶν πρὸς τὸ δεῖν πᾶσι τὸ ἀφείθετον, καὶ μὴ ἀκακίᾳ, λέγων, 2 κριτὴς**
εἰς τὸ εἶναι τὸ λῆ, καὶ τὸ εἶναι τὸ φεῖν, καὶ ἀφείθετον μὴ ἀφείθετον. 3 **λέγει δὲ τῆς τῆς λέγει, καὶ**
ἄρα τὸ ἀφείθετον αὐτῶν, λέγει, καὶ ὁ δὲ αὐτῶν με δεῖ τῆς αὐτῶν δὲ αὐτῶν μου. 4 **καὶ ἔτι καὶ ἔτι λέγει, καὶ ὁ δὲ αὐτῶν**
εἶπες, αὐτῶν, εἰ καὶ τὸν ἕτερον ἀφείθετον, καὶ ἀφείθετον τὸν ἕτερον ἀφείθετον. 5 **λέγει τὸ πρὸς λέγει, καὶ ὁ δὲ αὐτῶν**
λέγει, αὐτῶν, καὶ ἀφείθετον αὐτῶν, ἵνα μὴ εἰς τὸν ἕτερον ἀφείθετον ἀφείθετον.

33 Quicumque quæsierit animam suam saluam facere, perdet illam: & quicumque perdidit illam, viuificabit eam.
 34 Dico vobis, in illa nocte erunt duo in lecto vno, vnus assumetur, & alter relinquetur.
 35 Duz erunt molentes in vnum, vna assumetur, & altera relinquetur.
 36 Duo in agro, vnus assumetur, & alter relinquetur.
 37 Respondentes dicunt illi, Vbi Domine? Qui dixit illis, Vbi cunq; fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ.

CAP. XVIII.

I D I C I T A T autem & parabolam ad illos, quoniã oportet semper orate, & non deficere, dicens,
 2 Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerbatur.
 3 Vidua autem quædam erat in ciuitate illa: & veniebat ad eum, dicens, Vindica me de aduersario meo.
 4 Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se, Et si Deum non timeo, nec hominem reuereor:
 5 Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo venies fugillet me.

L

6 Ait autem Dominus, Audite quid iudex iniquitatis dicit.

7 Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis?

8 Dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum. Venuntamē Filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?

9 Dixit autem ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam istam, dicens,

10 Duo homines ascendebant in templum, vt orarent: vnus Phariseus, & alter Publicanus.

11 Phariseus stās, hęc apud se orabat, Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic Publicanus.

12 Ieiuno bis in sabbatho: decimas do omnū quę possideo.

13 Et Publicanus à longè stans, volebat nec oculos ad cælum leuare: sed percutiebat pectus suum, dicens, Deus propitijs esto mihi peccatori.

14 Dico vobis, descendit hic iustificatus in domū suā ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

15 Afferebant autem ad illū & infantes, vt eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos.

Deus iniquitatis iudex dixerit quid: audite Dominus noster deus
ואמר מרן שמעו מנא אמר דינא דעולא: 7 אלרא
ci qui clamāt electorū suorū vindictam faciet magis non autē
וין לא יתירארת נעכר תבעתא לנבוהי דקרין לה
vobis ego dico contra illos spiritū suū & ptraher & nocte
ואמבא ובללא ומנר רוחא עליהון: 8 אמר אנא לבון
& inueniēne hominis filius: veniet verum cito vindictā eorū quod faciē
ונעכר תבעתהון כעגל ברם נאתא כרה דאנשא ונשכח
contra hanc parabolam erat & dicens terram super fidem
והומנותא על ארעא: 9 ואמר הוא מתלא הנא לוקבל
& despiciūt iusti quoddā sint seipfis: in qui cōfidūt eos hominē
אנשא אילין דהכלין על נפשהון דאיתיהון זדיקא ובסין
vnus ad orandum in templum ascenderit viri duo oēs hominē
לך כלנש: 10 תרין נברין סלקו להיכלא למצליו הר
erat stans Phariseus & ecce publicanus & alter Phari
פרישא ואהרנא מכסא: 11 והא פרישא קאם הוין
tibi ego gratias ago Deus erat orans & hęc & animā suā intēte
מנתי לנפשה והלן מצלא הוא אלהא מודא אנא לך
& mēchi & iniurij rapaces homines reliqui sicut sim quod nō
למ הוית איך שרנא דאנשא חטופא ועלובא ונירמ
in sabbatho bis ego ieiuno sed publicanus iste sicut ait
לא איך הנא מכסא: 12 אלא צאם אנא תרין בשבתא
stans publicanus verd ille ego quod possideo id omne ego & decim
נעמר אנא כל מרם דקנא אנא: 13 הו דין מכסא קאם
attollere suos oculos nō etiam erat volens & non longinquo à ecc
והא מן רוחקא ולא צבא הוא אף לא עינוהי נרים
appit? esto mihi De? & dicebat pecc? suū super erat percutions sed in ecc
נשימא אלא טרף הוא על חדיה ואמר אלהא הונני
in domū suā iustificat? iste quod deprecidit vobis ego dico peccator
והיא: 14 אמר אנא לבון דנרת הנא מודק לכיתרה
& ois deprimetur seipsum extollit enim quicūque Phariseus ille quam poss
וין מן הר פרישא כלנש גיר הנרים נפשה נתמכך וכל
infantes autem ei enat offerentes extollebat se qui deprimē
מן נמכך נפשה נתתרים: 15 קרבו הון להרין ילודא
eos & obiurgarūt discipuli eius eos & viderūt eos vt reprobos
נקרוב להון וחוזו אנון תלמידויהי וכאו בהון

6 εἶπε δὲ ὁ κύριος, ἀκούσατε τί εἰς ἀδικίας λέγει. 7 ὁ δὲ θεὸς ἢ μὴ ποιήσει τὴν ἀδικίαν τοῖς
λαλοῦν ἀντιβόωντα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; 8 καὶ ναὶ λέγω ὑμῖν, ὅτι
ποιήσει τὴν ἀδικίαν τοῖς ἀντιβόωντα ἐν τῷ ἁγίῳ. καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
9 εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐν τῷ ἁγίῳ, ὅτι εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ. 10 δύο ἄνθρωποι ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσευξάμενοι, ὁ εἰς φαρασαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελωνίτης.
11 ὁ φαρασαῖος σταθεὶς πρὸς αὐτὸν ἔλεγε, ὁ θεὸς ἐυχαριστῶ σε, ὅτι οὐκ εἰμι ὡς οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, ῥαπτοὶ, ἀδικοὶ, ἀδικῶντες, ἡμεῖς ὅμως ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔσμεν ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,
ἐπιτιμῶμεθα. 12 καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τελωνίτης ἐξέβη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ φαρασαῖος
εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ τελωνίτης ἐξέβη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ φαρασαῖος
εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀνθρώπου. 13 καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
ἀνθρώπου, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔσμεν ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡμεῖς ὅμως ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔσμεν ὡς
οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. 14 καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
ἀνθρώπου, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔσμεν ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. 15 καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔσμεν ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων.

venientes pueros sinit eis & dixit eos vocavit Iesus verò ipse
 16 הו דין ישוע קרא אנון ואמר להון שבוקו טליא אתין
 sunt isti qui sicut enim quia illorū est eos prohibeatis nec
 לותי ולמה תכלון אנון דראילין ניר דאיך הלין אנון
 vobis ego dico amen celorum regnum est quia illorum
 דילהון הי מלכותא דשמיא: 17 אמין אמר אנה לכון
 illud ingreditur nō puerulus sicut Dei regnum accepit q non q is
 דמן דלא נקבל מלכותא דאלהא איך טליא לא נעול לה
 & conferuorum eius Antonij patris lectio

קרנא דאבא אנטוניוס ורכנתה
 quid bone Magister ei & dixit primoribus ē vnus & interrogauit
 ושאלה חר מן רישנא ואמר לה מלפנא טבא מנא
 cur Iesus ei dixit eternam vitam vt hereditem faciam
 אעבר דארת הימ דלעלם: 19 אמר לה ישוע מנא
 Deus vnus nisi bonus & nō est bonum me tu vocas

קרא את לי טבא ולית טבא אלא אן חר אלהא
 furaberis nec machaberis nec occides non tu nosci mandata
 20 פוקרנא ידע אנת לא תקטול ולא תגור ולא תננוב
 & matrē tuā patrē tuum honora mendacij testimonium testaberis nec
 ולא תסחד סהדותא דשוקרא יקר לאבוך ולאמך;
 cum pueritia mea à ista obseruauī omnia hęc ei dixit

אמר לה הלין כלהין נטרת אנון מן טליוהו: 21 כד
 omnia vende abi tibi deest vnum ei dixit Iesus autem audisset
 שמע דין ישוע אמר לה חרא חסורא לך זל וכן כל מרם
 & veni in celo thesaurus tibi & erit pauperibus & da tibi que sunt
 דאית לך והב למסכנא ותהוא לך סימטא בשמיא ותא
 enim erat diues ei tristitia fuit hęc audisset cum verò ipse post me

בתרי: 23 הו דין כד שמע הלין כרית לה עתיר הוא ניר
 difficile est quātm dixit ei quia tristitia fuit Iesus vidisset & cum admodū
 טב! 24 וכד הוא ישוע דכרית לה אמר איכנא עטלא
 Dei in regnum vt ingrediantur diuites ipsi quib. sunt iis

לאילין דאית להון נכסא דנעלון למלכותה דאלהא
 quām ingrediatur acus vt perforamen camelum est facilius
 25 דלילמא הי לנמלמא דכחורא דמחטמא נעול אן
 Dei in regnum diues
עתירמא למלכותה דאלהא:

16 ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεσπαραλισμένους αὐτῶν εἶπεν, ἀρεστὸν ἔστι μοι καλεῖσθαι ὑμᾶς μαθηταῖς μου, καὶ μὴ κληθεῖσθε ἄλλο ὄνομα· ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐγγύς ἐστιν ὑμῶν. 17 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅς τις θέλει με δεῖξιναι τὸν βασίλειον τοῦ θεοῦ, ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀπολείπει τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς, καὶ ἑαυτὸν ἀκολουθεῖ με. 18 καὶ ὅστις θέλει εἰσελθεῖν εἰς αὐτὸν τὸ βασίλειον τοῦ θεοῦ, δεῖ αὐτὸν γεννηθῆναι ἄνωθεν. 19 ἐπεὶ οὖν οὗτος εἶπεν, οἱ μαθηταὶ ἐβόησαν, ὅτι ἄδύνατον ἐστὶν ταῦτα. 20 ὁ δὲ εἰπὼν, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς ὡς ὁ ἀνὴρ ὁ ἀκατάσκευαστος, ὁ οὐκ ἔχει τὸν πνεῦμα καὶ τὴν λέξιναι, λέγει ὑμῖν, ὅτι ἄδύνατον ἐστὶν ταῦτα. 21 ὁ δὲ εἶπεν, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς ὡς ὁ ἀνὴρ ὁ ἀκατάσκευαστος, ὁ οὐκ ἔχει τὸν πνεῦμα καὶ τὴν λέξιναι, λέγει ὑμῖν, ὅτι ἄδύνατον ἐστὶν ταῦτα. 22 ἀκούσατε δὲ τὰ ῥηθῆναι ὑμῖν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ μὴ εἶναι ἑαυτοὺς ὡς ἰσοῦς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀλλὰ εἶναι ἐκ τῆς οὐσίας καὶ ἐκ τῆς ἰσοῦς καὶ ἐκ τῆς συμπληροῦς αὐτῶν, ὅτι ὁ κατασκευαστὸς ἐστὶν ὁ ἀκατάσκευαστος. 23 ὁ δὲ εἰπὼν ταῦτα, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνεβή, καὶ ἔκειτο ἐν νεφέλῃ. 24 ἰδὼν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐβόησαν, ὅτι ἄδύνατον ἐστὶν ταῦτα. 25 ὁ δὲ εἰπὼν ταῦτα, ἔειπεν ἑαυτοῦς, ὅτι ἄδύνατον ἐστὶν ταῦτα. 26 ὁ δὲ εἰπὼν ταῦτα, ἔειπεν ἑαυτοῦς, ὅτι ἄδύνατον ἐστὶν ταῦτα.

L ij

16 Iesus autem conuocans illos dixit, Sinite pueros venire ad me, & nolite verare eos: talium est enim regnum Dei.

17 Amen dico vobis, quicumque non acceperit regnū Dei sicut puer, non intrabit in illud.

18 Et interrogauit eum quidam princeps, dicens, Magister bone, qui faciens vitam æternam possidebo?

19 Dixit autē ei Iesus, Quid me dicis hominem? Nemo bonus, nisi solus Deus.

20 Mandata nosti? Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum & matrē.

21 Qui ait, Hęc omnia custodiui à iuuentute mea.

22 Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quecunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo: & veni, sequere me.

23 His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

18 Et interrogauit eum quidam princeps, dicens, Magister bone, qui faciens vitam æternam possidebo?

19 Dixit autē ei Iesus, Quid me dicis hominem? Nemo bonus, nisi solus Deus.

20 Mandata nosti? Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum & matrē.

21 Qui ait, Hęc omnia custodiui à iuuentute mea.

22 Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quecunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo: & veni, sequere me.

23 His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

20 Mandata nosti? Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum & matrē.

21 Qui ait, Hęc omnia custodiui à iuuentute mea.

22 Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quecunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo: & veni, sequere me.

23 His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

21 Qui ait, Hęc omnia custodiui à iuuentute mea.

22 Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quecunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo: & veni, sequere me.

23 His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

22 Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quecunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo: & veni, sequere me.

23 His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

23 His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

24 Videns autem Iesus illū tristem factum, dixit, Quam difficile, qui pecunias habet, in regnum Dei intrabunt.

25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quātm diuitem intrare in regnum Dei.

26 Et dixerunt qui audiebant, Et quis potest saluus fieri?

27 Ait illis, Quae impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.

28 Ait autem Petrus, Ecce, nos dimisimus omnia, & secuti sumus te.

29 Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei,

30 Et non recipiat multo plura in hoc tempore, & in seculo futuro vitam aeternam.

31 Assumpsit autem Iesus duodecim, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabitur omnia quae scripta sunt per Prophetas de Filio hominis.

32 Tradetur enim Genibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur:

33 Et postquam flagellauerint, occident eum, & tertia die resurget.

34 Et ipsi nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quae dicebantur.

35 Factum est autem, cum appropinquaret Iericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans.

36 Et cum audiret turbam praetercurrentem, interrogabat quid hoc esset.

Iesus seruari potest cequis qui audierit ij ei dicat אמרוין לה אילין דשמעו ומנו משכח למחא ו ישוע

Deum apud possunt non homines quae apud ea dicitur אמרו אילין דלוה בנינשא לא משכחן לות אלהא

nos ecce Cephas Simon ei dixit fieri amen Iesus ei dixit post te & venimus omnia relinimus אמר לה שמעון כאפא הא הנן

aut parentes aut domum qui reliquerit q nemo est vobis ego dico נבון כל מרס ואתין בתרדו אמר לה ישוע אמין

aut parentes aut domum qui reliquerit q nemo est vobis ego dico נבון כל מרס ואתין בתרדו אמר לה ישוע אמין

& non Dei regnum propter filios aut uxorem aut fratres ואתא או אנתתא או בניא מטל מלכותא דאלהא ו לא

vitas venturo & in seculo tempore in hoc multis cu duplicatione וכל באעפא סגמא בהנא זבנא ובעלמא דאתא הייא

ieiunij sextae hebdomadis in sabbatho quintae דחמשא בשבא דשבטא דו דעומא

ascendimus ecce eis & dixit dodecadem sua Iesus & accepit דבר ישוע לתרעכרתה ואמר להון הא סלקין

filium aduersus in pphetis quae scriptae sunt omnia & perscietur Ierusalem אורשלם ומשתלמן בלהון דכתיבן בנביא על כרה

& conspuet ei & illudent gentibus enim tradetur hominis נשתלם גיר לעממא ונבוחון בה ונרקון

& dicit & occident eum & ignominia eu afficiet & flagellabit eu iuvabitur אפוחו וננגרוניהו ונצערוניהו ונקטלוניהו וליובא

intellegerunt non his ex vnum veru illi resurget tertio ואתא נקום הנון דין הדא מן הלון לא אכתכלו

eorum erant sciētes & nō hoc verbum ab eis erat absconditum sed ורא מכסמא הות מנהון מלתא הדא ולא ידעין הוון הלון

sedes vaus caecus Iericho appropinquaret & eu eis quae dicebantur ונתמללן עמיהון וכד קריב לאיריהו סמיא חר יתב

transēuit turbae vocē & audiuit & mendicabat vix manus ad eam ואת על יד אורחא וחדר ושמע קל בנשא דעבר

hic esset quisnam erat & interrogat משאל הוון דמנו הנשא

16 εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, καὶ τίς δύναται ἰσχυρῶς αὐτῶν; 17 ὁ δὲ εἶπε, τὰ ἀδύνατα ἐστὶν ἀπὸ ἀνθρώπων, δυνατὰ δὲ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. 18 εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάν σοι. 19 καὶ εἶπε αὐτοῖς, ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐδὲς ὅς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕως ἴσως βασιλείας τοῦ Θεοῦ. 30 ὁ δὲ μὴ ἀπολαβὴν πηλασάσῃσιν αὐτῶν καὶ ἀπολαβόντων, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ πρώτῳ ἀπολαβόντων αἰώνιος. 31 ἀπολαβὸν δὲ τῶν δούλων, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἰδοὺ ἀπολαβόντων εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πηλασάσῃσιν πάντα τὰ ἡγεμονία ἴσως τοῦ πρώτου τοῦ αἰῶνος. 32 ἀπολαβόντων δὲ τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἡμετέρας, καὶ ὄψελθόντων, καὶ ἐπιθυμῶντων. 33 καὶ ἡμετέρας τῶν ἀπολαβόντων ἀπολαβόντων αὐτῶν, καὶ τῶν ἀπολαβόντων ἀπολαβόντων. 34 καὶ αὐτῶν δὲ ἐν τῶν ὁμοίων, καὶ τῶν ἡμετέρας καὶ ἀπολαβόντων αὐτῶν, καὶ ἐν τῶν ἀπολαβόντων. 35 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἔργῳ, ὅτι αὐτῶν εἰς Ἱερουσόλῃμ, τὸ φησὶς ἵνα ἐὰν δεῖτε ἀπολαβόντων τῶν ἰσως ἀπολαβόντων. 36 ἀκούσας δὲ ὁ γέροντος ἀπολαβόντων, ἐπιθυμῶντων ἵνα εἴη τῶν.

Iesu & dixit & clamavit transiit Nazarenus Iesus ei dicunt
אמרין לה ישוע נצרינא עבר: ³⁷
 ante erant qui euntes & ij mei miserere David filij
ברה דרוד ארתם עליו: ³⁹ **ואילין דאולין הוו קדמוהי**
 erat clamans magis verò ille vt taceret eum erat obinrgates Iesum
דישוע כאין הוובה דנשתוק הו דין יתיראית קעא הו
 vt vocaret eum & cepit Iesus & stetit mei miserere David fili
ברה דרוד ארתם עליו: ⁴⁰ **וקס ישוע ופקד דנקרונהי**
 quid ei & dixit interrogauit eum ad se appropinquasset & cum ad se
לותה ובר קרב לותה שאלה: ⁴¹ **ואמר לה מנא**
 & Iesus vt videam Dne mi dixit verò ille tibi faciam tu vis
צבא אנת אעבר לך הו דין אמר מרי דאחז: ⁴² **וישוע**
 vidit hora & eadem te seruauit fides tua videto ei dixit
אמר לה הו הימנותך אחיתך: ⁴³ **ובר שעתה הו**
 & vniuersus Deum erat & glorificans post eum erat & veniens
ואתא הו בתרה ומשבת הו לאלה וכלה
 Deo gloriam erat dans qui viderat populus
עמא דהו יחב הו שובחא לאלה:

37 Dixerunt autem ei, quòd Iesus Nazarenus tranfret.
 38 Et clamauit, dicens, Iesu Fili Dauid miserere mei.
 39 Et qui præibant, increpabant eum vt taceret: ipse verò multo magis clamabat, Fili Dauid miserere mei.
 40 Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogauit illum, dicens,
 41 Quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, vt videã.
 42 Et Iesus dixit illi, Respice: fides tua te saluum fecit.
 43 Et confestim vidit: & sequebatur illũ, magnificans Deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem Deo.

C A P. X I X .

קפלאון יט
 cuius nomca vnus vir per Iericho & transiit Iesus ingressus esset & eum
וכר על ישוע ועבר כאיריחו: ¹ **נברא חד דשמה**
 erat & cupiens publicanorum & princeps erat diues Zacchæus erat
הו זכי עתירא הו רב מנסא: ² **ועבא הו**
 quia turba præ erat potens & non quisquã esset Iesum vt viderec
דנחזא לישוע דמנו ולא משבח הו מן כנשא מטל
 Iesum ante & accurrat Zacchæus erat paruus statura sua
דבקומתה זעור הו זכי: ⁴ **ורהט קדמה לישוע**
 similiter quoniam vt eum videret syluestrem in ficum & ascendit
וכלק לה לתתא פכיתתא דנחזוהי מטל דהבורת
 Iesus locum ad eum venisset & cum vt transiit erat futurum
עתיד הו דנעבר: ⁵ **וכר אתא להי דוכתא ישוע**
 oportet enim hodie Zacchæe descende festina ei & dixit vidit eum
חיהי ואמר לה אסתרהב חורת זכי יומנא גיר ולא
 gaudens & excepit eum descendit & festinans sim vt in domo tua
דככיתך אהו: ⁶ **ואסתרהב נחת וקבלה כר חרמ:**

1 Et ingressus parãbulabat Iericho.
 2 Et ecce vir nomine Zacchæus, & hic princeps erat Publicanorum, & ipse diues.
 3 Et quæiebat videre Iesum quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat.
 4 Et præcurrens ascendit in arborem sycomotorum vt videret eum: quia inde erat transiturus.
 5 Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum, Zacchæe, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere.
 6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens.

37 ἀπὸ τῆς γείτας δὲ αὐτῶν, ὁ πρῶτος ὁ Ναζαρενὸς παρεβήκει. 38 καὶ ἐλάλει λέγων, Ἰησοῦ υἱὸ Δαυὶδ, ἤϊε-
 σοι με. 39 καὶ οἱ ἀποκριθεὶς ἐπιτιμῶν αὐτὸν ἵνα σιωπῆσῃ, αὐτὸς δὲ πολλὸν μᾶλλον ἐκραζέων, υἱὸ Δαυὶδ, ἤϊεσο με.
 40 αὐτῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀποβῆαι ἀπὸ τῆς ὄχθης, ἵνα αὐτὸς ἀγγίσθαι αὐτόν. 41 λέ-
 γων, ὅτι δὲ τις ποιεῖται, ὁ δὲ εἰπὼν, κύριε, τίνα ἀβλήσει. 42 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶν, ἀβλήσει, ἢ τίς τις σου
 πιστεύσει. 43 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτὸς εὐλόγησεν, καὶ ἠκολούθη αὐτῶν δεξιᾷ τῆς χειρὸς. καὶ παρὰ ὁ λαὸς ἰδὼν ἐδοκίμα-
 σεν τὸν Ἰησοῦ.
 1 Καὶ εἰσέλθων διήρχετο πρὸς Ἰεριχὸν. 2 καὶ ἰδὼν ἀνὴρ ὀνόματι καὶ λέγουστος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχι-
 πάλαιος, καὶ εὖτε ἦν πάλαιος. 3 καὶ ἐζητοῦν ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν ὅτι εἶπε, καὶ ἔκρινεν ἠδύνην ἀπὸ τοῦ κλάδου τοῦ ἐλάου, ἵνα ἰδέῃ
 αὐτόν. 4 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῶν ἐπιτιμῶν αὐτὸν ἵνα σιωπῆσθαι, ἡ αὐτὸς δὲ πολλὸν μᾶλλον ἐκραζέων, υἱὸ Δαυὶδ, ἤϊεσο με.
 5 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶν, ἀβλήσει, ἢ τίς τις σου πιστεύσει. 6 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτὸς εὐλόγησεν, καὶ ἠκολούθη αὐτῶν
 δεξιᾷ τῆς χειρὸς.

17 **אמר לה או עבדא טבא דבקליל אשכחא מהימן**
 & ait secundus & venit arces decem super dominans eris
 תהוא שליט על עשרא כרכין: 18 **ואתא דתדין ואמר**
 tu etiam isti etiam dixit fecit minas quinq. mina tua Dñe mi
 מרי מניך המשא מנין עבד: 19 **אמר אף להנא אף את**
 & dixit alius & venit arces quinque super dominans eris
 תהוא שליט על המשא כרכין: 20 **ואתא אחרנא ואמר**
 in fundone posita cum apud me quæ erat illa mina tua ecce Dñe mi
 מרי הא מניך הו דאית הוא לותי כד סים בסדונא:
 id tu & auferas durus sis quodd homo à te enim timui
 21 **דחלת גיר מנך דנכרא את קשיא ושקל את מדם**
 ci dixit feminasti quod non id tu & metas posuisti quod non
 דלגא סמת וחצר את מדם דלגא זרעת: 22 **אמר לה**
 sum quod homo me eras sciens nequam serue iudicabo te ore tuo ex
 מן פומך אדונך עבדא בישא ידע הוית לי דנכרא אנא
 id ego & meto posui quod non id ego & aufero durus
 קשיא ושקל אנא מדם דלגא סמת וחצר את מדם
 mensam ad argentū meū dedisti non quare feminasti quod nō
 דלגא זרעת: 23 **למנא לא יהבת כספי על פתורא**
 & illis vsuris suis cum illud & repetissem fuissem veniens & ego
 ואנא אתגא הוית ותבע לה עם רביתה: 24 **ולהנון**
 sunt ei & date minam ab eo tollite dixit coram se qui stabat
 דקימין קדמוהי אמר סבו מנה מניגא והבו להו דאית
 decem penes eū sunt Dñe nosceti ei dicunt minæ decem penes quæ
 לותה עסרא מנין: 25 **אמרין לה מין אית לותה עסרא**
 spū cui est ei quod omni vobis ego dico illis ait minæ
 מנין: 26 **אמר להון אמר אנא לבון דלכל מן דאית לה**
 auferetur quod est ei id etiam cui non est autem eo & ab ei dabitur
 נתיחב להו מן הו דין דלית לה אף הו דאית לה נתנסב
 voluerunt qui non eos inimicitiarū metarū patronos illos verū ab eo
 מנרא: 27 **ברם להנון בעלדבכי אילין דלגא צנו**
 coram me eos & occidite eos adducite super eos vt regnarē
 דאמלך עליחון איתו אנון וקטלו אנון קרמו:
 Hofanna in sabbatho vnus

דחד בשבא דאושענא

17 Et ait illi, Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates.
 18 Et alter venit, dicens, Domine, mna tua fecit quinque mnas.
 19 Et huic ait, Et tu esto super quinque ciuitates.
 20 Et alter venit, dicens, Domine, ecce mna tua quam hubui repositam in sudario.
 21 Timui enim te, quia homo auferus es: tollis quod non posuisti, & metas quod non feminasti.
 22 Dicit ei, De ore tuo te iudico, serue nequā, sciebas q̄ ego homo auferus sum, tollens quod non posui, & metens quod non feminaui.
 23 Et quare non dedisti pecuniam meam ad nienfam, & ego veniens cum vsuris vtrique exegissem illam?
 24 Et ait illi, Auferte ab illo mnam, & date illi qui decem mnas habet.
 25 Et dixerunt ei, Domine, habet decem mnas.
 26 Dico autem vobis, quia omni habēti dabitur, & abūdabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo.
 27 Veruntamen inimicos meos illos, qui noluerūt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me.

17 אמר לה או עבדא טבא דבקליל אשכחא מהימן. 18 ואתא דתדין ואמר תהוא שליט על עשרא כרכין. 19 אמר אף להנא אף את מרי מניך המשא מנין עבד. 20 אמר אחרנא ואמר תהוא שליט על המשא כרכין. 21 דחלת גיר מנך דנכרא את קשיא ושקל את מדם. 22 אמר לה דלגא סמת וחצר את מדם דלגא זרעת. 23 למנא לא יהבת כספי על פתורא. 24 ולהנון. 25 אמרין לה מין אית לותה עסרא. 26 אמר להון אמר אנא לבון דלכל מן דאית לה. 27 ברם להנון בעלדבכי אילין דלגא צנו.

28 Echis dictis precedebat ascendens Ierolymam.
 29 Et factum est, cum appropinquasset ad Bethphage & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliueti, misit duos discipulos suos, dicens,
 30 Ite in castellum quod contra vos est: in quod introeuntes, inuenietis pullum asinum alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: soluite illum, & adducite.
 31 Et si quis vos interrogauerit, Quare soluitis? sic dicetis ei, Quia Dominus operam eius desiderat.
 32 Abierunt autem qui missi erant, & inuenierunt sicut dixit illis, stantem pullum.
 33 Soluentibus autem illis pullum, dixerunt dominicus ad illos, Quid soluitis pullum?
 34 At illi dixerunt, quia Dominus cum necessarium haberet.
 35 Et duxerunt illum ad Iesum. Et iactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum.
 36 Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via.
 37 Et cum appropinquaret iam ad descensum montis Oliueti, ceperunt omnes turbæ descendentium gaudentes laudare Deum voce magna, super omnibus quas viderant virtutibus, dicentes,
 38 Benedictus qui venit Rex in nomine Domini, pax in celo, & gloria excelsis.
 39 Et quidam Phariseorum de turbis dixerunt ad illum, Magister, increpa discipulos tuos.

in Ierusalem veiret ante se exiit Iesus hanc dicitur de ore
 וכר אמר הליו ישוע נפק לקדמוהי דאזל לאורשלם
 qui vocatur montis vertice ad Bethaniam Bethphage appropinquasset & cum
 וכר מטי לבית פנא ובית עניא על גנג טורא דבתקרא
 eis & dixit discipulis suis & duos misit oliuarum domus
 ויתת זיתא שדר תרון מן תלמודהו 30 ואמר להון
 inuenietis ecce fueritis ingressi & cum quæ contra nos est illi in pagum
 וילקיתא הי דלקובלן וכד עאלון אתון הא משכחי
 soluite super eum equitavit non inquit ab quem homo qui ligat est pullum
 ויתון עילא דאסיר דאנשמן טתום לא רכב עלוהי שרו
 estis soluentes quare vos interrogauerit homo & si adducite
 ויתאוהו 31 ואן אנש משאל לכוון למנא שרון אתון
 ij & abierunt requiritur Domino nostro ei dicite sic est
 והבנא אמרו לה למון מתבעא 32 ואזלו הנון
 illi soluerunt & cum eis dixerat sicut & inuenierunt quod dicitur
 ויתרו ואשכחו איכנא דאמר להון 33 וכד שרון לה
 huac pullum estis soluentes quid domini ei? eis dicunt pullum
 ויעלא אמרון להון כרוהי מנא שרון אתון עילא הו
 Iesum ad & adduxerunt eum requiritur quia Dominus nostro eis & dixerunt
 ואמרו להון דלמון מתבעא 35 ואיתוהי לות ישוע
 super eum Iesum & equitare fecerunt pallia sua pullum super dixerunt
 ויתו עילא מאניהון וארכבוהי לישוע עלוהו
 appropinquaret & cum in via pallia sua erant sternentes iret autem cum
 וכד קרב 37 וכד קרב
 discipulorum turbæ omnes ceperunt oliuarum domus addentes
 ויתתא דטורא דבית זיתא שרוו כלה כנשא דתלמודא
 quas viderant virtutibus omnes de alta voce Deum & glorificantes laudantes
 ויון ומשבחיין לאלהא בקלא דמנא על כל חילא דחזון
 Domini in nomine qui venit rex est huiusmodi erat & dicebant
 ואמרון הו ברין הו מלכא דאונא בשמה דמריא
 autem homines in excelsis & gloria in celo
 ומנא כשמיא ושובחא במרומא 39 אנשא דין
 discipulos tuos obiurga Magister ei dicunt turba media est Pharisei
 ופרישא מן בני כנשא אמרון לה דבי כאי בתלמידך

28 και ειπων αυτα, επηλυετο εμ παρσεν, αιμασιν εν εις Ιεροσολυμα. 29 και εγγεωπε ωσ ηγιστοι ηι βι
 φαγη και Βηθανιας, παρσ το ορος το χαλεμυμον Ισαωι, απεργλε δυο ηβ μαθητω αυτου, 30 ητοιμασθη
 εις πωλ κατινα η καμυλω εν η επηλυετο, βιρησθη πωλον δεδεωμοι, εφ ον υδεις πωπητη αβραηαμ ε
 λωσαησ εις αυτην αγκυρα. 31 και εαυτεσ υμασ ρωτασ ηγαπη λυετησ ρωτη αυτησ, οτι ο κυριος αυτησ
 εχρη. 32 απηλθοντεσ δε οι απεσα λωβοι, δυρον κατωσ ειπον αυτησ. 33 λυοιτω δε αυτησ τον πωλον
 που οι κυριοι αυτησ παρσ αυτησ, η λυετη τον πωλον; 34 οι δε απη, ο κυριος αυτησ χριστος εχρη. 35
 ηγαγε αυτησ παρσ τον Ιησου και επηρυξαντεσ ε αυτην τα ιματια οβη τον πωλον, επιβασαν τον Ιησου.
 36 παρλοιοιμην δε αυτη, υπερωιωνουσ τα ιματια αυτησ εν τη οδω. 37 εγγιστοσ δε αυτη η δεσ παρσ τον
 πασαση τον ορειν τον ελαιον, ηρξαντο αυτησ τον κληδον τον μαθητην χριστουσ, αιτην τον θεον φωνη μεγαλη παρσ τον
 ων εδωκε δυνάμεισ, 38 λεγοντεσ, θε λογημυμοσ ο ρωτομυμοσ βασιλεισ εν ονομα η κυριου εηρωτω εν εβραηω
 εν υμνησ. 39 η υεισ ηβ φασασησ αυτη τον εχρη ειπα παρσ αυτη, διδασκαλε, οτι ημυμοσ τον μαθητησ

lapides lacuerint ij quod si vobis ego dico eis ait 40 אמר להון אמר אנא לכון דאן הלין נשתקון כאפא elamabunt נקעין:

passionis hebdomadis in sabbatho secundo ad vespas דרמשה דתרון בשבנה דשבתינה דחשנה

& ait super ea fleuit ciuitatem & vidisset appropinquasset & cu 41 ובר קרב וחוא למדינתא בכא עליה: 42 ואמר אלן

nunc die tuo in hoc saltem pacis tue quæ sunt hæc cognosceres 41 כי ידעתא אילין איתהון דשלמכי אפן בהנא יומכי השא dies autem tibi venient oculis tuis ab sunt occulta autem דין אהבכי להון מן עוניכי: 43 נתתון לכי דין יומתא loco omni ab & cingent te patroni inimicitiaru tuar. q. b. obfudebunt te

דנחרונכי בעלדבכיני ונאליונכי מן כל דוכנא: 44 ונסחפונכי ולבניכי כנוכי ולא נשכקון בכי כאף על

super lapidem in te relinquunt & non intra te & filios tuos & euerrent te 44 כאף חלף דלא ידעתא זבנא דסוערונכי: 45 ובר על

ingressus esset & cum visitationis tue tempus noueris quod nõ ppterca lapidẽ & dixit & vēiebāt in eo qui emebāt eos eiecere cepit templum להיכלא שרי למפקו לאילין דובנן בה ומוכין: 46 ואמר autem vos est orationis domus qd domus mea scripta est eis

להון כתיב דביתי בית צלותא איתוהי אנתון דין quotidie erat docens & ipse latronum speluncam fecistis eam עבדתוהי מערתא לכטיא: 47 והו מלף הוא כל יום erāt quæ rētes populi & seniores & scribæ autem sacerdotu principes in tēplo

בהיכלא רבי כהנא דין וספרא וקשישא רעמא בעין הון omnis ei facerent quid erant inuenientes & non ad perdendum eum למכרותה: 48 ולא משכחון הון מנא נעברון לה כלה ad eũ audiendum ab eo erat pendens populus eaim

גיר עמא תלא הוה ברה למשמעה: 20 caput קפלאון כ

passionis tertie noctis tertiam ad stationem דקומא דתלתא דלליא דתלתא דחשנה

40 Quibus ipse ait, Dico vobis quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. 41 Et ut appropinquauit, videns ciuitatem, fleuit super illam, dicens. 42 Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. 43 Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique. 44 Et ad terram proferent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoueris tempus visitationis tue. 45 Et ingressus in templum cepit eiecere vendentes in illo & ementes, 46 Dicens illis, Scriptum est, Quia domus mea, domus orationis est, vos autem fecistis illam, speluncam latronu.

47 Et erat docens quotidie in templo. Principes autem Sacerdotu & Scribæ & Principes plebis quærebant illu perdere: 48 Et non inueniebāt quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

C A P. X X

40 και λεγομεν εις αυτους, λεγω υμιν, οτι εαν ητοιμασθησονται, οι λιθοι κεραιζουσιν. 41 και ος ηγγισεν, ιδων την πολιν, εξαουση εν αυτη, λεγων, 42 οτι αν εγινως και συ, και γαρ οη ημερα του σωτη, ος περιε ερηλιου του κυριου δε εκρυβη δεποσθησιν οφθαλμοι σου. 43 οτι ηξουσιν ημεραι επι σε, και περιβαλουσιν σε οι εχθροι του λαου σου, και περιβαλουσιν σε, και περιβαλουσιν σε, και περιβαλουσιν σε. 44 και εισελθων εις τον ιερο, ηρξατο εκβαλλειν τας πωλιουσας εν αυτω, και αρχαιζουσιν, 45 λεγων αυτοις, γινωσκαι, ο οικος μου, οντας προσευχης δευ, υμεις δε αυτην επονησατε αυτην αυτον λησων. 47 και ων διδασκων τον λαον ημερας εν τω ιερω. οι δε αρχιερεις και οι γραμματις εξεστησαν αυτον διδασκειν, και οι γραμματις τον λαον. 48 και ον διδασκων τον λαον ο λαος εν τω ιερω κεραιζουσιν αυτην αυτον.

M

1 Et factum est, in vna die- rum docete illo populum in templo & euangelizante, con- uenerunt principes Sacerdo- tum & Scribæ cum seniori- bus.

2 Et aiunt, dicentes ad illū, Dic nobis in qua potestate hæc facis? aut, quis est, qui dedit tibi hanc potestatem?

3 Respondens autem Iesūs dixit ad illos, Interrogabo vos & ego vnum verbum. Respondete mihi.

4 Baptismus Ioannis de celo erat, an ex hominibus?

5 At illi cogitabant intra se, dicentes, Quia si dixerimus de celo, dicit, Quare ergo non credidistis illi?

6 Si autē dixerimus ex hominibus, plebs vniuersa lapidabit nos: certi sunt enim Ioa- nem prophetam esse.

7 Et responderunt se nescire vnde esset.

8 Et Iesūs ait illis, Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

9 Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc, Homo quidam plantauit vineam, & locauit eam colonis: & ipse peregrinatus fuit multis tem- poribus.

10 Et in tempore misit ad cultores seruuum, vt de fru- ctu vineæ darent illi. Qui ces- sūm dimiserunt eum inanē.

11 Et addidit alterum seruū mittere. Illi autem hūc quo- que cædentes & afficientes contumelia, dimiserunt inanem.

& euangelizaret populū in tēplo doceret cūm diebus ex in vno & factū & dicunt Senioribus cum & scribæ sacerdotū principes in quibus con- uenerunt principes Sacerdotū & Scribæ cum senioribus. qui dedit est & quis tu facis hæc potestate in qua nobis dicis quod hæc facis? aut, quis est, qui dedit tibi hanc potestatem? Respondens autem Iesū dixit ad illos, Interrogabo vos & ego vnum verbum. Respondete mihi. Baptismus Ioannis de celo erat, an ex hominibus? At illi cogitabant intra se, dicentes, Quia si dixerimus de celo, dicit, Quare ergo non credidistis illi? Si autē dixerimus ex hominibus, plebs vniuersa lapidabit nos: certi sunt enim Ioa- nem prophetam esse. Et responderunt se nescire vnde esset. Et Iesū ait illis, Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc, Homo quidam plantauit vineam, & locauit eam colonis: & ipse peregrinatus fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad cultores seruuum, vt de fructu vineæ darent illi. Qui cessum dimiserunt eum inanē. Et addidit alterum seruū mittere. Illi autem hūc quoque cædentes & afficientes contumelia, dimiserunt inanem.

I Καὶ ἐγένετο, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ ἐν τῷ λαῷ, ὅτι ἦσαν παροῦσες αὐτῷ ἱεροεπίσκοποι καὶ γραμματεῖς αὐτοῦ καὶ ἱεροεπιτρόποι, 2 καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δίδων σοι τὴν ἐξουσίαν ταῦτα ποιεῖν. 3 ἀποκριθὲς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, οὐκ οἶδα. καὶ ἔλεγεν ἕως λέγοντος, καὶ εἶπατέ μοι. 4 τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ὅτι ἐστιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἢ ἐκ τῶν ἀνθρώπων; 5 οἱ δὲ σιωποῦντες εἶπαν αὐτῷ, λέγοντες, οὐκ οἶδα ἐπιπλάσσει, ὅτι, εἰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐστὶν, ἵνα τί οὐκ ἀκούεις αὐτῶν; 6 εἰ δὲ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, τίς ἐστιν ὁ δίδων τὴν ἐξουσίαν ταῦτα ποιεῖν. 7 καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ, μὴ εἰδέναι πύθην. 8 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἡ δὲ ἐργὴ λέγου ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖτε. 9 ἡρξάμεθα δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες τὴν παραβολὴν ταύτην ἀνθρώπου ἐπιπλάσαντος ἀμπελῶνα, καὶ ἐκείνου ἀποστέλλοντος ἀμπελῶνας, καὶ ἀπέδηκτος καρπὸν αὐτοῖς, καὶ ἀπέδηκτος ἀμπελῶνας τοῖς ἀμπελῶνας ἀποστέλλων, καὶ ἐκείνου ἀποστέλλοντος ἀμπελῶνα ἑτέρου, οἱ δὲ ἀπέδηκτος αὐτῷ, καὶ ἀπέδηκτος ἀμπελῶνα ἑτέρου, οἱ δὲ ἀπέδηκτος ἀμπελῶνα ἑτέρου, καὶ ἀπέδηκτος ἀμπελῶνα ἑτέρου.

contuderunt istum etiam autem illi tertium & misit & adiecit
 ואוסף ושדר דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 filii mei mittā faciam quid vinea dominus dixit & ciecerrunt eum
 ואפקוהו: אמר מרא כרמא כנא אעבד אשר כרו
 verò vidissent eū eum & reuerbentur spectabūt eū forsitan dilectum
 תביכא כבר נחונויה ונתכחדון: 14 כד הזאווה דין
 venite hæres iste est & dicunt apud se erant cogitantes agricolæ
 פלחא מתחשבין הוו בנפשהון ואמרין הנו ירתא תו
 extra & ciecerrunt eū nostra hereditas & erit occidamus eum
 נקטלויה ותהוא ירתותא דילן: 15 ואפקוהו לבר מן
 vinea dominus eis faciet igitur quid & occiderunt eū vineam
 כרמא וקטלויה מנא הכיל נעבד להון מרא כרמא:
 eum alijs vineam suam & dabit illos agricolæ & perdet veniet
 נאחא ונובד לפלחא הנון ונתל כרמא לאחרנא כר
 eos incutus est verò ille hoc erit non dixerunt autè audissent
 שמעו דין אמרו לא תהוא הדא: 17 הו דין חר בהון
 edificantes quæ reprobauerūt lapis quod scriptū est illud est ecquid & dixit
 ואמר ומנא הי הו דכתבא כרמא דאסליו בניא
 eum super q. ceciderit is & omnis anguli cornu in caput fuit is
 הי הות לריש קרנא דזויתא: 18 וכל מן דנפל על הי
 quæretes dissipabit eum super quæ cadet ille & omnis cōstringetur lapidem
 כאפא נתרעע וכל מן דהי הפל עלוהי תדריהו: 19 בעו
 hora in ea manus in eum vt iniiceret vt scribitur sacerdotū principes autè ei sūt
 הו דין רבי כהנא וספרא דנרמון עלוהי איריא כהי שעתא
 hanc parabolam dixisset quod de eis enim cognouerūt populo à & timebāt
 ורחלו מן עמא ידעו ניר דעליהון אמר מתלא הנא:
 vt aucuparetur eū iustis qui similes essent insidiatores ad eum & miserunt
 ושדרו לוחה גשושא דמתדמין בודיקא דנאחרונהי
 prafidis & potestati iudicio & traderent eum in sermone
 כטלתא ונשלמוניה לדינא ולשולטנה דהגמונא:
 loqueris quod rectè scimus Doctoz ei & dixerūt & interrogauerūt eū
 ושאלוהי ואמרין לה מלפנא ירעין דתריצאית ממל
 in veritate sed facies tu accipis & nō tu & doces tu
 אנת וכלף אנת ולא נכב אנת כאפא אלא בקושחא
 tu doces Dei viam
 אורחא דאלהא מלף אנת:

12 Et addidit tertium mit-
 tere: qui & illam valnerates
 ciecerrunt.
 13 Dixit autem dominus vi-
 nez, Quid faciā? mittam fi-
 lium meum dilectū: forsitan
 eum hūc viderint, verebūtur.
 14 Quem eum vidissent col-
 loni, cogitauerunt intra se,
 dicentes, Hic est hæres, occi-
 damus illum, vt nostra fiat
 hæreditas.
 15 Et ciecērum illum extra
 vineam, occiderūt, Quid er-
 go faciet illis dominus vine-
 nez? veniet, & perdet colo-
 nos istos, & dabit vineā alijs.
 16 Quo audito dixerunt il-
 li, Absit.
 17 Ille autem aspiciēs eos,
 ait, Quid est ergo hoc quod
 scriptum est, Lapidem quem
 reprobauerunt edificantes,
 hic factus est in caput anguli?
 18 Omnis qui ceciderit su-
 per illū lapidem, cōqualabi-
 tur: super quem autem cecid-
 erit, comminuet illum.
 19 Et quærebant principes
 Sacerdotum & Scribe mitte-
 re in illum manus illa hora:
 & timeuerunt populum. co-
 gnouerunt enim quod ad ip-
 sos dixerit similitudinē hęc.
 20 Et obseruantes, miserūt
 insidiatores qui se iustos si-
 mularent, vt caperent eum
 in sermone, & traderent illū
 principatui & potestati præ-
 fidis.
 21 Et interrogauerunt eū,
 dicentes. Magister scimus
 quia rectè dicis & doces, &
 non accipis personam, sed
 viam Dei in veritate doces.

12 ואוסף ושדר דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 13 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 14 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 15 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 16 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 17 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 18 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 19 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 20 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 21 דיכא דהו דתלתא הנון דין אף להו מהאורי
 M ij

22 Licet nobis tributū dare Cæsari, an non?
 23 Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos, Quid me tentatis?
 24 Ostendite mihi denariū. Cuius habet imaginem & inscriptionem? Respondentes dixerunt, Cæsaris.
 25 Et ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsati: & quæ sunt Dei Deo.
 26 Et non potuerunt verbū eius reprehēdere coram plebe: & mirati in respōso eius, tacuerunt.
 27 Accesserunt autē quidā Sadducæorum, qui negant esse resurrectionem, & interrogauerunt eum,
 28 Dicitēs, Magister, Moyses scripsit nobis, Si frater alicuius mortuus fuerit habēs vxorē, & hic sine liberis fuerit, vt accipiat eā frater eius vxorē, & susciteit semen fratri suo.
 29 Septē ergo fratres erāt, & primus accepit vxorem, & mortuus est sine filiis.
 30 Et sequens accepit illā, & ipse mortuus est sine filio.
 31 Et tertius accepit illam: Similiter & omnes septem: & non reliquerunt semen, & mortui sunt.
 32 Nouissimē omnium mortua est & mulier.
 33 In resurrectione ergo, cuius eorum erit vxor? si quidem septem habuerunt eam vxorem.

vero ille non an Cæsari capitiū argētū vt dēmus nobis sicut
 שְׁלוּשׁ לֵן דְּנַתְל כֶּסֶף רוּשָׁא לְקֶסֶר אִו לֹא: הוֹאִי
 ostēdite mihi me elis tentantes quid & dixit astutiam eorum
 חֶבְלֵי הַרְעוּתָהוֹן וְאָמַר מֵנָא מְנַסִּין אַנְתוֹן לִי: הוֹאִי
 Cæsaris dicunt verò illi & inscriptio imago in ea est cuius dēus
 וְדָא דִּבְנֵי אִוֵּת כֶּה צְלָמָא וְכְתִיבְתָא חֲנוּן דִּין אַמְרִין דְּקֶסֶר
 & quæ Dei Cæsari quæ sunt Cæsaris igitur date Iesus eis dicit
 אָמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ הֲבֵו הֲכִיל דְּקֶסֶר לְקֶסֶר וְדֵאלֹהֵא
 coram sermone ex eo carpere potuerunt nec Deo
 אָלֵהָא: וְלֹא אִשְׁכַּחוּ לְמַאֲדָּ מֵנָּה מִלְתָּא קֶדְם
 & stiterunt super eius respōso sup & mirati sunt populi
 וְאִתְדַמְרוּ עַל פְּתַנְמָה וְשִׁתְקוּ:
 defunctorum mulierum lectio

קְרִינָה דְּנִשְׁנָה דְּעַנְוִין

nō est quoddā resurrectio qui dicit illis Sadducæis ex homines autē accesserunt
 קָרְבוּ דִין אַנְשִׁין מִן זִדּוּקִיא חֲנוּן דְּאִמְרִין דְּקִוּמְתָא לִית
 quod si nobis scripsit Moyses Doctor ei & dicunt & interrogauerunt
 אֵלֵהוּי: וְאִמְרִין לֵה מִלְפָּנָא מוּשָׁא כְּתִב לֵן דָּאן
 accipiat liberis absque vxor cui sic frater mortuus hōnis
 גִּישׁ נְמוֹת אַחֵוהוּ דֵּאִת לֵרָה אַנְתָּהָ דְּלֹא בְּנִיא נִסְכ
 autem septem fratri suo semen & susciteit vxorē ipsius fuerit
 וְדִוְדוּ אַנְתָּהָ וְנָקִים זִרְעָא לְאַחֵוהוּ: שְׁבַעָא דִין
 liberis absque & mortuus est vxorem duxit & primus fuerunt filius
 וְדִין אִוֵּת הוּו וְקֶדְמִיא נִסְכ אַנְתָּהָ וְמִית דְּלֹא בְּנִיא
 liberis absque mortuus est & iste in vxorem suā secundus & duxit eam
 וְנִסְכָּהָ דִּתְרִין לְאַנְתָּהָ וְהִנָּה מִית דְּרֵא בְּנִיא:
 & mortui sunt illi septem quoque & similiter accepit eā rursus & tertius
 וְדִתְלָתָא תוּב נִסְכָּה וְהִכּוֹת וְאָף שְׁבַעֲתִיהוֹן וְמִיתוּ
 mulier etiam ad extremum & mortua est liberos reliquerunt
 וְאִוֵּת שְׁבַקוּ בְּנִיא: וְמִיתָת כְּהִרְתָּהָ וְאָף אַנְתָּהָ:
 vxor erit ex eis cuiusnam igitur in resurrectione
 בְּקִוּמְתָּהָ הֲכִיל דְּאִינָּה מְנָהוֹן תְּהוּבָּ אַנְתָּהָ
 duxerunt eam enim septem illi
 וְעֵוְתִיהוֹן גִּיר נִסְכּוֹרָהּ:

22 ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; 23 καὶ θεωροῦσιν αὐτὸν πλεῖστον τῶν πειρασθῶν, ὅτι ἀπερίστατον
 μα πειράζειν 24 ὁμοιωθεὶς αὐτοὺς ὁ δὲ λέγων λέγει εἰς αὐτοὺς καὶ ὁμοιωθεὶς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς
 ὁμοιος. 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀποδοτέ τῷ τῷ Καίσαρι Καίσαρα, καὶ τῷ θεῷ θεόν. 26 καὶ ἰστοῦσαν
 οὐκ ἔστιν ἡμῖν φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; 27 καὶ θεωροῦσιν αὐτὸν πλεῖστον τῶν πειρασθῶν, ὅτι ἀπερίστατον
 μα πειράζειν 28 ὁμοιωθεὶς αὐτοὺς ὁ δὲ λέγων λέγει εἰς αὐτοὺς καὶ ὁμοιωθεὶς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς
 ὁμοιος. 29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀποδοτέ τῷ τῷ Καίσαρι Καίσαρα, καὶ τῷ θεῷ θεόν. 30 καὶ ἰστοῦσαν
 οὐκ ἔστιν ἡμῖν φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; 31 καὶ θεωροῦσιν αὐτὸν πλεῖστον τῶν πειρασθῶν, ὅτι ἀπερίστατον
 μα πειράζειν 32 ὁμοιωθεὶς αὐτοὺς ὁ δὲ λέγων λέγει εἰς αὐτοὺς καὶ ὁμοιωθεὶς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς
 ὁμοιος. 33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀποδοτέ τῷ τῷ Καίσαρι Καίσαρα, καὶ τῷ θεῷ θεόν.

& vxores vxores ducunt huius seculi filij Iesus eis dixit 24 אמר להון ישוע בנוהי דעלמא הנא נסבין נשא ונשא & resurrectione digni fuerint seculo q illo verò illi viris sunt הוין לנכרא 35 הנון דין דלהו עלמא שוו ולקיסמא

viris sunt vxores non & etiã vxores accipiūt nō mortuorū domo quæ à דמן בית מיתא לא נסבין נשא ואף לא נשא הוין לנכרא 36 דמן בית מיתא לא נסבין נשא ואף לא נשא הוין לנכרא 36 Neque vltra mori poterunt: æquales enim angelis sunt: & filij sunt Dei, cum sint filij resurrectionis.

ובניא איתיהון דאלהא מטל דהוון בניא דקיסמא: 37 דקיסמין דין מיתא אף מושא ברק אדכר ניר בסניא כד & Deus Isaac & Deus Abraham Deus Dominus ait אמר מריא אלהה דאברהם ואלהה דאיסחק ואלהה

omnes viuorum sed mortuorum est non autem Deus Iacob דיעקוב: 38 אלהה דין לא הוא דמיתא אלא דחיא כלהון ei & dicunt Scribis ex homines & responderūt ei sunt viuentes enim ניר הוין אנון לה: 39 וענו אנשין מן ספרא ואמרין לה interrogare eum ausi sunt rursum nec tu dicis perbelle Doctōr מלפנא שפיר אמר אנתו: 40 ולא תוב אמרחו למשאלותה על מדם: aliquo super

Epiphaniam post quintz in sabbatho vnus ad oblationem דקורבנא דהד בשבנא דרה דבתר דנחא quod filius Christo de Scribz dicunt quomodo eis erat scdicēs וואמר הוא להון איכנא אמרין ספרא על משיחא דברה 41 dixit p̄. Inorum in libro dicit David & ipse David est הו דדויד: 42 והו רויד אמר בכתבא דכזמורא ראמר patronos inimicitiarū tuarū posā donec dextera mea à sede Dnō meo Dominus מריא למרי תב לך מן מיני: 43 ערמא דאסיס בעל דכבין quomodo Domiāi meū cōvocat igitur David si pedibus tuis sub תחית רגליך: 44 אן רויד הכיל קרא לה מרי איכנא discipulis suis dixit audiret populus vniversus & cum est filius eius ברה הו: 45 וכר כלה עמא שמע הוא אמר לתלמידותיו: aliquo super

34 Et ait illis Iesus, Filij huius seculi nubunt, & traduntur ad nuptias: 35 Illi verò qui digni habentur seculo illo & resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducunt vxores: 36 Neque vltra mori poterunt: æquales enim angelis sunt: & filij sunt Dei, cum sint filij resurrectionis. 37 Quia verò resurgāt mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit, Dominū Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Iacob. 38 Deus autem non est mortuorum, sed viuorum: omnes enim viuunt ei. 39 Respondentes autē quidam Scribarum dixerunt ei, Magister, bene dixisti. 40 Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. 41 Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christū, filium esse David? 42 Et ipse David dicit in libro Psalimorum, Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis: 43 Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? 44 David ergo dominum illum vocat: & quomodo filius eius est? 45 Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis:

34 ויאמר להם ישוע בני דהוון סעולא נובנט, & טראדונט אד נובטיאס: 35 אלו דקיי דיגני סעולא דהוון & רעסורעקציע אד מורטוויס, נעקע נובנט, נעקע דוכנט ווארוס: 36 נעקע וולטרא מורי פוטונט: אקוואלס ענימ אנגליס סונט: & פיליי סונט דעי, קום סונט פיליי רעסורעקציעס. 37 קווא ורו רעסורגאט מורטווי, & מויסעס אסטנדית סעקס רובום, סיקו דיקיט, דומינו דעום אבראם, & דעום איזאק, & דעום יאקוב. 38 דעוס אוטעם נעסט מורטוורום, סעד ויוורום: אומנעס ענימ ויוונט עי. 39 רעספונדענטעס אוטע קוידאם סריבארום דיקערנט עי, מאגיסטער, בענע דיקיסטי. 40 עט אמפליוס נאדעבאנט עום קוויקוואם אינטררוגארע. 41 דיקיט אוטעם אד אלוס, קומודו דיקונט כריסטו, פיליום עסע דאuid? 42 עט אפסע דאuid דיקיט אין ליברו פסלמורום, דיקיט דומינו דומינו מעו, סעדע א דעקסטרעיס מייס: 43 דונעק פונאם אינימיקוס טווס סעאבולום פדום טוורום? 44 דאuid ערגו דומינום אילום וואקאט: & קומודו פיליום עיוס עסט? 45 אודיענטעם אוטעם אומני פופולו, דיקיט דיסציפוליס סוויס:

46 Attendite à Scribis qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conuiuiis.

47 Qui deuorant domos viduarum simulantes longâ orationem. Hi accipient dâ-nationem maiorem.

& amant cum stolis ambulare qui volūt Scribis à caute
 אודרוו מן ספרא דעברא למחלכו באכטלא ודחמן
 accubitus & primos in synagogis confessus & primos in placis
 וילא בשוקא וריש מותבא בכנושתא וריש כמכנ
 ea occasione viduarum domos qui deuorant isti in conui
 וישמיתא: 47 הנון דאכלין בתא דארמלתא בעלתא
 maius iudicium subibunt isti orationes suas quod greg
 יורבין עלותהון הנון נקבלון דינא יתירא!

CAP. XXI.

- 1 RESPICIENS autem vidit eos qui mittebant muna-nera sua in gazophylaciū diuities.
- 2 Vidit autem & quandam viduam pauperulam mittē-tem zra minuta duo.
- 3 Et dixit, Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit.
- 4 Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in muna-rea Dei: hæc autē ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit.
- 5 Et quibusdam dicentibus de templo quoddam bonis lapi-dibus & donis ornatū esset, dixit:
- 6 Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis supra lapidem qui non destruat.
- 7 Interrogauerunt autem illum, dicentes, Præceptor, quando hæc erunt: & quod signum cūm fieri incipient?

caput
 קפלאון כנא
 gaxæ in domum erant q. cōficiētes illos diuites Iesus autē istos
 דר דין ישוע בעתירא אילין דרמין הוּו בירת גזא
 quæ iniecit pauperem vnam viduam etiam & vidit oblationes suas
 יורבניהון: 2 והוא אף ארמלתא הדא מסכנתא דארמית
 quod hæc vobis ego dico verè & ait duas oblat
 וימנא תרין: 3 ואמר שררמא אמר אנא לכון דהרא
 enim omnes homo omnis quàm ampli⁹ cōiecit pauper vidua
 וישלמא מסכנתא ארמית יתיר מן כלנש: 4 כלהון גיר
 Dei oblationis in domū cōiecerūt eis erat quod reddēdas eo ex
 מן כנא דיתיר הוא להון ארמיתו בית קורבנא דאלהא
 coniecit erat quod possidēs omne penuria sua ex autem hæc
 ווא דין מן הסירותה בל דקניא הות ארמיתיה:
 eruis festo ad oblationem
 דקורבנא דעאדנא דעלבא
 pulcris quod lapidibus templo de homines essent dicentes dicit
 וכר אמרין הוּו אנשין על היכלא דבכאפא שפירתא
 etis quæ spectātes hæc Iesus eis dixit ornatū esset & oblationes
 נקורבנא מצבת: 6 אמר להון ישוע הלין דהוּוין אנתון
 qui non lapidem super lapid relinquetur non in quibus dies vena
 אנתון יומתא דבהון לא תשתבק כאף על כאף דלמא
 hæc quando Doctor & dicebant cum erant & interrogantes dicit
 וימנא תרין: 7 וכשאלין הוּו לה ואמרין מלפנא אמתי הלין
 ut fiant hæc quoddam appropinquant signum est & quod fiant
 וימנא הי אנתא מנא דקריבין הלין דנהוּוין!

46 προσέχουσιν ἀπὸ τοῦ γραμματέως ἢ τοῦ ἡλοῦτου περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγοραῖς, καὶ φιλοῦσι τὴν ἀσπασίαν ἐν τοῖς γορταῖς, καὶ προσκαθίζουσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ὁ δὲ προσκαθίσας ἐν τοῖς δειπνοῖς. 47 οὗ καὶ εὗρε τὴν οὐκίαν τῆς χηρῆς, καὶ προσέειπεν μακάριον τὸν ἵσον τῆς οὐκίας τοῦ πτωχοῦ κρῖμα.

Κεφ. κα.
 1 Αναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ ναοῦ. 2 Ἦδὲ δὲ καὶ εὗρε τὴν πενήτην βάλλονταν ἐκεῖ δύο λεπτά. 3 καὶ εἶπεν, ἀγαθὸς ἔργον ὁμοῦ, ὅτι ἢ χρεὼς αὐτῆς ἢ πτωχότης αὐτῆς ἐβάλεν. 4 ἀπαντὸς γὰρ ἔπει οὐ τὸ προσευχόμενος αὐτοῖς, εὐχαριστοῦντες τὰ δῶρα τῆς θεοῦ. αὐτὴ δὲ ὅλη τὴν ῥημίαν αὐτῆς, ἅπαντα τὰ βίον ὃν ἔχει, ἐβάλεν. 5 καὶ ἔειπεν λέγοντων αὐτῆ τὸ ἴδιον, ὅτι ἡθεὶς καλοῦς ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ κεραιαῖς, ὅτι, 6 τὰ αὐτῆς ἔλαβον, ἢ βύσσοντα ἡμέρας ἢ αἶς δύο ἀφ' ἧς ἔστειλεν ἄριστον δῶρον ἐπὶ τῆς καταλυθῆσεται. 7 ἐπερωτήθησαν δὲ αὐτῆς, λέγοντες, τί σημεῖον καὶ τί σημεῖον ἔσται, ὅταν ταῦτα γίνωσκαι;

venient enim multi seducamini ne videte eis dixit verò ipse
 8 הו דין אמר להון חוזה למא תעוון סניאא ניר נאתון
 autem ne prope est & tempus Christus sum quia ego & dicat in nomine meo
 בשמי ונאמרון דאנא אנא משיחא וחבנא קרב לא דין
 & tumultus bella eritis audientes & cum post eos iueritis
 תאלון בתרהון ומה דשמעון אתהון קרבא ושנושיא
 sed fieri prius hæc enim est futurum timueritis ne
 לא תרחלון עתידן אנון ניר הלון לוקרס למהוא אלא
 gentem contra gens enim surget finis appropinquavit nondum
 לא ערכיל מטרת חרתא: 10 נקום ניר עמא על עמא
 loco in loco erunt magni & terra motus regnum contra & regnu
 ומלכו על מלכו: 11 וועמא רורבא נהוון ברובא דוכא דוכא
 & signa & expulsiones territorialum & erunt & mortes & fames
 וכפנא ומותנא ונהוון דחלתא וסורדא ואתותא
 ante erunt magna & tepestates apparebunt calo è magna
 רורכתא מן שמיא נתחון וסתוא רורבא נהוון: 12 קדם
 & persequetur vos manus in vos iniicient omnia hæc autem
 דין הלון כלהון נרמון עליכון אידיא ונדרפונכון
 & assistent vos via horum & in donum in synagogas & tradent vos
 ונשלמונכון לכנושהא ולברת אסירא ונקרובונכון
 autè vobis erit nomè meum propter & præsidibus regibus coram
 קדם מלכא והגמונא מטל שמי: 13 הוא לכון דין
 edodi stis ut non in corde vestro verò ponite in testimonium
 לסהדותא: 14 סימו דין בלבכון דלא תהוון מתילפון
 illà & sapientiã os vobis dabo enim ego spiritũ ad deponediũ
 למפק רוחא: 15 אנא ניר אתל לכון פומא והכמתא אידא
 patroni inimicitiarũ velstrarũ oēs contra quam consistere poterunt cui non
 רלא נשכתון למקם לקובלרה כלהון בעלרדבניכון:
 & amici vestri & patruales vestri & fratres vri parètes vestri autè tradent vos
 נשלמוניכון דין אבהיכון ואחיכון ואחיניכון ורחמניכון
 nomè meum propter homine omni ab exosi & eritis ex vobis & morte afficiet
 ונמיתון מנכון: 17 ותהוון סניאין מן כל אנש מטל שמי
 patientiam vestram peribit non capite vestro à & capillus
 ומנתא מן רישכון לא תאבדו: 18 במסברנותכון
 animã vestrã possidebitis autè
 דין תקנון נפשכון:

8 Qui dixit, Videte ne seducamini multi enim venient in nomine meo, dicentes, quia ego sum: & tempus appropinquavit: nolite ergo ire post eos.
 9 Cum autem audieritis prælia & seditiones, nolite terri: oportet primum hæc fieri, sed nondum statim finis.
 10 Tunc dicebat illis, Surgeat gens contra gentem, & regnum aduersus regnum:
 11 Et terre motus magni erunt per loca, & pestilentia, & fames, terrorisque de celo, & signa magna erunt.
 12 Sed ante hæc omnia iniicient vobis manus suas: & persequetur tradetes in synagogas & custodias, trahentes ad reges & præfides propter nomen meum.
 13 Continget autem vobis in testimonium.
 14 Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quæadmodum respondeatis.
 15 Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij vestri.
 16 Trademini autem a parentibus & fratribus, & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis.
 17 Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum:
 18 Et capillus de capite vestro non peribit.
 19 In patientia vestra possidebitis animas vestras.

8 ο δὲ εἶπε, βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσει ἐν ὀνόματι μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν· καὶ ἀποστασάτωσιν ὑμᾶς ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ θανατώσιν ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν· καὶ ἀποστασάτωσιν ὑμᾶς ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ θανατώσιν ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου.
 9 ὅταν δὲ ἀκούσητε πόλεμους καὶ ἐξουθενώσεις, οὐκ ἐπιτρέψατε ἑαυτοὺς ἐκταραθῆναι, ὅτι ταῦτα πρῶτον πρέπει γενέσθαι, ἀλλὰ τὸ τέλος οὐκ ἐγγύς ἐστιν.
 10 τότε ἔσονται σημεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, καὶ θανάτοις καὶ λιμοῖς καὶ σεισμοῖς καὶ ἐπιπέσει ὑμῶν ἡ καταστροφή, καὶ θανατώσιν ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν.
 11 ἀλλὰ πρῶτον πρέπει γενέσθαι ταῦτα, ἀλλὰ τὸ τέλος οὐκ ἐγγύς ἐστιν.
 12 ἀλλὰ ἐγὼ δώσω ὑμῖν τὸ ῥῆμα καὶ τὴν σοφίαν, ἃς οὐ δύναται ἀντιτάξαι ὑμᾶς ὅτις ἐσὶν πάντες οἱ ἐναντίον ὑμῶν· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν.
 13 καὶ ἐσὶς ὑμᾶς ἕσται ὁ μαρτυρῶν ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν.
 14 ὅταν δὲ ἀκούσητε πόλεμους καὶ ἐξουθενώσεις, οὐκ ἐπιτρέψατε ἑαυτοὺς ἐκταραθῆναι, ὅτι ταῦτα πρῶτον πρέπει γενέσθαι, ἀλλὰ τὸ τέλος οὐκ ἐγγύς ἐστιν.
 15 τότε ἔσονται σημεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ, καὶ θανάτοις καὶ λιμοῖς καὶ σεισμοῖς καὶ ἐπιπέσει ὑμῶν ἡ καταστροφή, καὶ θανατώσιν ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν.
 16 ἀλλὰ πρῶτον πρέπει γενέσθαι ταῦτα, ἀλλὰ τὸ τέλος οὐκ ἐγγύς ἐστιν.
 17 ἀλλὰ ἐγὼ δώσω ὑμῖν τὸ ῥῆμα καὶ τὴν σοφίαν, ἃς οὐ δύναται ἀντιτάξαι ὑμᾶς ὅτις ἐσὶν πάντες οἱ ἐναντίον ὑμῶν· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν.
 18 καὶ ἐσὶς ὑμᾶς ἕσται ὁ μαρτυρῶν ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγισεν· καὶ ἐρχομαι ἐπιπέσει ὑμῶν.
 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κληθήσεσθε ὑμᾶς ἐνεκα τοῦ ὀνόματός μου.

20 Cum autem videritis
circundari ab exercitu Ieru-
salem: tunc scitote quia ap-
propinquavit desolatio eius.
21 Tunc qui in Iudæa sunt,
fugiant ad montes: & qui in
medio eius, discedant: & qui
in regionibus, non intrent in
eam.
22 Quia dies ultionis hi
sunt, vt impleantur omnia
quæ scripta sunt.
23 Vx autem prægnantibus
& nutricibus in illis diebus:
erit enim pressura magna su-
pra terram, & ira in populo
hoc.
24 Et cadent in ore gladij:
& captiui ducetur in omnes
viquequo gentibus à
Ierusalem regionis
conculcata erit & implentur
tempora
gentium
signa & erunt
conculcata erit & implentur
tempora
gentium

25 Et erunt signa in Sole &
Luna & stellis: & in terris
pressura gentium præ confu-
sione sonitus maris & flu-
ctuum,
26 Arescentibus hominibus
præ timore & expectatione,
quæ superuenient vniuerso
orbi. nam virtutes celorum
moueuntur:
27 Et tunc videbunt Filium
hominis venientem in nube
cum potestate magna & ma-
iestate.
28 His autem fieri incipiën-
tibus, respicite & leuare ca-
pita vestra: quoniam appro-
pinquat redemptio vestra.

tunc exercitus cā quodd cingat Ierusalem videritis autem
מא דין דהיותו לאורשלים דהדיד לה חילא הדין
sunt qui in Iudæa ij tunc eius ruina ei q appropinquat
וידקרב לה חורבהו 21 הדין אילין דביהוד אנו
& qui in agris aufugient sunt qui in medio ei' & ij in montem fugiant
ויעקו לטורא ואילין דכונה אנו נערקון ודבקורי
vt impleatur ultionis hi sunt & dies cam ingrediantur
אנעלון לה: 22 דיומא אנו הלין דתבעתא דנשלים
quæ laçetes & iis quæ prægnâtes iis autê vç q scripta est ill
למא דכתיב: 23 וידין לאילין דבטנן ולאילין דמינקן
in & ira in terra magna oppressio enim erit diebus in illis
נעון יומא נחוא גיר אולענא רבא בארעא ורונגא על
in omne & captiui ducetur gladij in ore & cadent illo popo
מא דנא: 24 ונפלו בפורא דחרבא ונשתכו לכל
viquequo gentibus à conculcata erit & Ierusalem regionis
ויר אורשלים תהומ מתדרישא מן עממא עדמא
in sole signa & erunt gentium tempora implentur
וטלמון ובנא דעממא: 25 ונהוין אתותא בשמשא
& cõpõlo gentium afflicto & in terra & in sideribus & in his
נטרא ובכוכבא ובארעא אולענא דעממא ופושך
animas quæ eiciet & commotio maris vocis stupore præ maris
ויראמן תוהתא הקלא דימא: 26 ווועא דמפק נפשתא
terram super venire q futurû est eius timore præ homin
נמשא מן דהלתא דמרס דעתיד לכאתא על ארעא
filium videbunt & tunc calorum virtutes & cõmouentur
והדין חילא דשמיא: 27 והדין נהוניהו לברה
magna & gloria multa virtute cum in nubibus qui venit hanc
אנשא דאתא בעננא עם חילא סניאא ושובחא רבא:
capita vestra & attollite cordati estote fieri hæc incipient autem em
מאדן דשרי הלין דנהוין אתלככו וארימו דישוכון
redemptio vestra appropinquat
וידקרב לרה פורקנכון
erucis festum post in sabbatho vnus ad vesperis
דנשא דחד בשבא דבתר עארא דצליכא

20 οταν δε ιδητε κυκλωθη ενωπιον της Ιερουσαλημ, οτε περιωθη ο η γρηγορη η ο μωυσης αυτης
21 οτε οι εν τη Ιουδα, περιβουλωσαι εις τα ορη και οι εν μεση αυτης, ομωρεθητωσαι και οι εν ταις χωραις
σπερ χροδουσαι εις αυτην. 22 οτι ημεραι ουδικασεισ αις ταις εθις, ομωρεθητωσαι εν ταις χωραις αυταις.
23 και δε ταις εν γαισ, εν χροδουσαι και ταις εν θαλασσαισ ου και ταις ημεραισ, εσται δερ αυτων μαλακ
ρησ, και οργη εν τη λαω τουτου. 24 και πτωτωται το ματι μαχαρισ, και αιχμαλωτησονται εις ποτα
εθνη και Ιερουσαλημ εσται πατωμωθη ενωπιον αυτων, αχρησ πληρωθησονται καιροι εθων. 25 και εσται ο ματι ο
και σελωη, και ασροι, και οτι τις ης σωσθη εν δαυειλα, η γρηγορησ ταλασθησ, και ο μωυ 26
χρηστων ηδερωσονται ενωπιον αυτων και αποσδοκασαι εθνη εσπερ χροδουσαι εν τη οικουμηνη αι δερ διωσταισ εθνησ
αυτων ενωπιον αυτων. 27 και οτε οφθηται το ηιον εν δερωστωσιν εν κρησθησ, διωσταισ και εθνησ
28 και οτε οφθηται το ηιον εν δερωστωσιν εν κρησθησ, διωσταισ και εθνησ ενωπιον αυτων ενωπιον αυτων
29 Et dicit

arborea & omnes ficum videte parabolam eis erat & dicens
 ואמר הוא להון מתלא חוה להתא ולכלהון אילנא :
 29 ואתם פריקואט עלים intelligentes ex eis statim pullulauerint que cum
 דמא דמפרעון מחדמ מנהון מסתכלין אנתון דקרב
 30 דמא דמפרעון מחדמ מנהון מסתכלין אנתון דקרב
 לה קיטא : הכנא אף אנתון מא דהויתון הלין דהוין
 31 דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא : אמין אמר אנא
 דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא : אמין אמר אנא
 לבון דלא דעברי שרבתא הוא עדמא דכלהון הלין נהוין
 32 שמיא ורעמ נעברון ומלי לא נעברון : אודהרו
 דין בנפשכון דלמ ממתום נאקרון לכיכון באסותות
 33 וברויתא ובצפתא דעלמא ומן שלימא נתמ
 עליכון יומא הו : איך צפתמ ניר נצפה על כלהון
 אילין ריחבין על אפיה דכלה ארעמ : הוה הכיל
 שהרין בכלזבון ומעלין דתשוון למערק מן הלין דעתיון
 למהוא ותקומון קדם ברה דאנשא : באיממא דין
 מלף הוא בהיכלא וכללימ נפק הוא באת כטורא
 דמתקרא דכיל ויתמ : וכלה עממ מקדמין הו
 לותה להיכלא למשמע מלתה :

29 Et dixit illis similitudinem, Videte ficulneam & omnes arbores:
 30 Cum producant iam ex se fructum, scitis quoniam prope est æstas.
 31 Ita & vos cum videritis hæc fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei.
 32 Amen dico vobis, quia nõ præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.
 33 Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.
 34 Attendite autem vobis, ne forte grauentur corda vestra in crapula & ebrietate & curis huius vitæ: & superueniat in vos repentina dies illa.
 35 Tanquam laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ.
 36 Vigilate itaque omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt, & stare ante Filium hominis.
 37 Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti.
 38 Et omnis populus manebat ad eum in templo audire eum.

CAP. XXI.

I APPROPINQVABAT autem dies festus Azymorũ, qui dicitur Pascha:

קפלאון כב
 דרמשמ דערובתא דוקיפותמ
 קריב הומא דין ערעדא דפטירא דמתקרא פצחא :

29 ואתם פריקואט עלים intelligentes ex eis statim pullulauerint que cum
 דמא דמפרעון מחדמ מנהון מסתכלין אנתון דקרב
 30 דמא דמפרעון מחדמ מנהון מסתכלין אנתון דקרב
 לה קיטא : הכנא אף אנתון מא דהויתון הלין דהוין
 31 דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא : אמין אמר אנא
 דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא : אמין אמר אנא
 לבון דלא דעברי שרבתא הוא עדמא דכלהון הלין נהוין
 32 שמיא ורעמ נעברון ומלי לא נעברון : אודהרו
 דין בנפשכון דלמ ממתום נאקרון לכיכון באסותות
 33 וברויתא ובצפתא דעלמא ומן שלימא נתמ
 עליכון יומא הו : איך צפתמ ניר נצפה על כלהון
 אילין ריחבין על אפיה דכלה ארעמ : הוה הכיל
 שהרין בכלזבון ומעלין דתשוון למערק מן הלין דעתיון
 למהוא ותקומון קדם ברה דאנשא : באיממא דין
 מלף הוא בהיכלא וכללימ נפק הוא באת כטורא
 דמתקרא דכיל ויתמ : וכלה עממ מקדמין הו
 לותה להיכלא למשמע מלתה :

29 ואתם פריקואט עלים intelligentes ex eis statim pullulauerint que cum
 דמא דמפרעון מחדמ מנהון מסתכלין אנתון דקרב
 30 דמא דמפרעון מחדמ מנהון מסתכלין אנתון דקרב
 לה קיטא : הכנא אף אנתון מא דהויתון הלין דהוין
 31 דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא : אמין אמר אנא
 דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא : אמין אמר אנא
 לבון דלא דעברי שרבתא הוא עדמא דכלהון הלין נהוין
 32 שמיא ורעמ נעברון ומלי לא נעברון : אודהרו
 דין בנפשכון דלמ ממתום נאקרון לכיכון באסותות
 33 וברויתא ובצפתא דעלמא ומן שלימא נתמ
 עליכון יומא הו : איך צפתמ ניר נצפה על כלהון
 אילין ריחבין על אפיה דכלה ארעמ : הוה הכיל
 שהרין בכלזבון ומעלין דתשוון למערק מן הלין דעתיון
 למהוא ותקומון קדם ברה דאנשא : באיממא דין
 מלף הוא בהיכלא וכללימ נפק הוא באת כטורא
 דמתקרא דכיל ויתמ : וכלה עממ מקדמין הו
 לותה להיכלא למשמע מלתה :

1 Ηρωζε δε η εσθη ημ αζυμοισι, η λεγεμενη παζχα.

2 Et quærebant principes Sacerdotum & Scribæ quomodo cum interficerent: timebant verò plebem.
 3 Intrauit autem Satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, vnu de duodecim:
 4 Et abiit, & locutus est eum principibus Sacerdotum & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis.
 5 Et gauisi sunt, & pacti sunt pecuniam illi dare.
 6 Et spopondit. Et querebat opportunitatē vt traderet illum sine turbis.
 7 Venit autē dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha.
 8 Et misit Petrum & Ioannem, dicens, Euntes parate nobis pascha, vt manducemus.
 9 At illi dixerunt, Vbi vis paremus?
 10 Et dixit ad eos, Ecce, introeuntibus vobis in ciuitatem, occurret vobis homo quidā amphoram aque portans: sequimini eum in domum in quā intrat.
 11 Et dicetis partifamilias domus, dicit tibi Magister, vbi est diuerforiū vbi pascha eam discipulis meis manducet?
 12 Et ipse ostēdet vobis cenaculum magnum stratum: & ibi parate.
 13 Euntes autem inuenerūt sicut dixit illis: & parauerunt pascha.
 14 Et cū facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo,

trucidarent eum quomodo & Scribæ foederotū principes erāt & quærebant in Iudam Satanas autem fuerat intrans populo à enim erant timore
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 in Iudam Satanas autem fuerat intrans populo à enim erant timore
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 duodecim numero è qui erat Secariutha qui vocatur
 exercitus & principibus & Scribis sacerdotum principib. eū locut⁹ est & illis
 ואל מלל עם רבי כהנה וספרה ורבי הילא
 quod darēt & pacti sunt & gauisi sunt ipsis traderet eū quomodo
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 opportunitatē sibi erat & quærens eis & spopondit argentum
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 Azymorum dies & aduenit turba absque ipsis vt producerent
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 Iesús & misit Pascha vt mactaretur cōsuetudo erat
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 vt māducem⁹ Pascha nobis parate ite eis & dixit & Ioannem Cephas
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 dixit vt paremus tu vis vbi ei dixerunt verò ipi
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 vir vobis occurret in ciuitatem eritis introeuntes cum ecce
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 dicite ingredietur & quo post eum abite aquæ hydriam qui habet
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 edam vbi conuiuij domus vbi nā est dicit Magister noster don't
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 dixerat sicut inuenerunt & euntes parate illic q̄ stratum est magnum
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 accubuit Iesús venit tempus esset & cūm pascha & parauerunt
 ובעין הווי נקטלוניהו וספרה דאיבנה על הוא דין סטנא ביודא
 cum eo Apostoli & duodecim

2 ἐ ἐξήκουσιν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀπέλωσεν αὐτόν· ἐφοβούτο γὰρ τὸν λαόν· 3 ἰησοῦς
 ἄπειρος ὡς Ἰούδας τὸν ὑποκαλιθῆνον Ἰσκαριώτην, ὃν οἱ οὐκ ἀπέβουδ' ἢ δώδεκα. 4 καὶ ἀπεβῆναι
 ἀλλοστῶς ἀρχιερεῖσι καὶ τοῖς γραμματεῖσι τὸ πῶς αὐτὸν ἄβουδ' αὐτοῖς. 5 καὶ ἐχρησάτο, καὶ αὐτὸν ἔπεισε
 ἀρῶναι δούλου αὐτοῦ. 6 καὶ ἰσχυρολόγησεν, καὶ ἐξήπειθ' ἀβουδ' αὐτὸν αὐτοῖς ἀπὸ ἰσχυροῦ.
 7 ἦλθεν δὲ πρὸς αὐτὸν ἄζυμοι, ὅτι ἡ ἐσχ' διεδόθη τὸ πάσχα. 8 καὶ ἀπέπερ' ἰησοῦς καὶ ἰωάννην κεφαθαίοντα
 ῥηθῆναι ἐπιμάσαται ἡμῖν τὸ πάσχα, ἢ αὐτῶν ῥηθῆναι. 9 οἱ δὲ ἔπειθ' αὐτὸν, ποῦ θείξει ἐπιμάσαι; 10
 εἶπεν αὐτοῖς, ἴδου ἐπιστῶσιν ὑμῖν εἰς τὴν πόλιν, σιμωνωνίδης ὑμῖν ἀνθρώπος καὶ ἔραμος ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ
 σιμων αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν ὃ εἰσπερῶσται. 11 καὶ θείξει τὸν οἰκοδεσπότην τῆς οἰκίας, λέξ' ὅτι ὁ δούλος σου εἶμι
 ὅτι τὸ καπέλωμα, ὅπου τὸ πάσχα μὲν ἢ μαθητῶν μου εἴστω; 12 καὶ καί τις ὑμῖν δείξει δευτέρω μὲν ἰσχυροῦ
 ποῦ εἰς ἐπιμάσαται. 13 ἀπεβῆναι δὲ ὅσοι καὶ θῶς εἶρηκαν αὐτοῖς, καὶ ἠπίμασαν τὸ πάσχα. 14 ὅτι ἔπειθ' ἡ
 ἐσχ' εἶπε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπέσταν αὐτοῖς.

vobiscum manducare Pascha ut hoc desideravi desiderio eis & dixit
 ואמר להון רנתא רנתני דהנא פעהא אכול עמכון ¹⁵
 comedā illud nō q̄ dinceps enim vobis ego dico patiar antequam
 קרם דאחשו ¹⁶ אמר אנא לכוני גיר דמכיל לא אכליוהו
 & gratias egit calicē & accepit Dei in regno compleatur donec
 עדמא דנשלים במלכותה דאלהא ¹⁷ ונסכ כסא ואודי
 vobis enim ego dico inter vos & diuidite hoc accipite & ait
 ואמר סבו הנא ופלגו בינתכון ¹⁸ אמר אנא גיר לכוני
 regnum veniat quousque vitis generatione de bibam q̄ non
 דלא אשתא מן ילדא דנפתא עדמא דתאתא מלכותא
 & ait eis & dedit & fregit & gratias egit panē & accepit Dei
 דאלהא ¹⁹ ונסכ להמא ואודי וקצא ויהב להון ואמר
 in mei memoriā faciētes estote hoc traditur q̄ p̄ vobis corp⁹ meū hoc est
 הנו פנרי דעל אפיוכו מתייב הדא היותן עברין לדוכרני
 calix hic est dixit cōnassent postquam calice de etiam & similiter
 והבות אף על כסא מן בתר דאחשמו אמר הנא כסא ²⁰
 ecce veruntamen effunditur qui pro vobis in meo sanguine noui testamenti
 דיתקא דהנה ברמי דהלפיוכו מתאשר ²¹ ברם הא
 abit hominis & filius mensa in qui prodit me manus ei⁹
 אידרה דמשלמני על פתורא ²² וברה דאנשא אול
 proditur cuius manu homini illi v̄x verūm definitum est sicut
 איכנא דאתפרש ברם וי להו גברא דכאודה משתלים ²³
 futurus esset qui hoc esset ex eis quisnam inter se disquirere & ceperunt
 ושריו דנעקבון בינתהון דמנוכי מנהון הו דהרא עתור
 inter eos esset quis inter eos contentio etiam autem fuit facere
 למסער ²⁴ הוא דין אף הרינא בינתהון דמן אית בהון
 domini earū gentium reges eis dixit Iesus verb⁹ ipse magnus
 דרב ²⁵ הו דין ישוע אמר להון מלכיהון דועממא מריהון
 vos vocantur boni factores super eas & q̄ dominātur sunt
 אנון ודשליטין עליהון עבדי טבתא מתקרין ²⁶ אנתון
 & is parvus velut sit inter vos q̄ magn⁹ is sed sic non ver⁹
 דין לא הכנא אלא אינא דרב ככון נהוא איך יעורא ואינא
 minister sic cāquā est qui princeps
 דרישנא הו איך משמשנא
 minister sic cāquā est qui princeps est, sicut ministrator.

15 Erat illis, desiderio desi-
 deravi hoc pascha manducare
 vobiscū, antequam patiar.
 16 Dico enim vobis, quia ex
 hoc non manducabo illud
 donec impleatur in regno
 Dei.
 17 Et accepto calice gratias
 egit, & dixit, Accipite, & di-
 uidite inter vos.
 18 Dico enim vobis, quod
 nō bibā de generatione vitis,
 donec regnum Dei veniat.
 19 Et accepto pane gratias
 egit, & fregit, & dedit eis,
 dicens, Hoc est corpus meū,
 quod pro vobis datur: hoc
 facite in meam commemo-
 rationem.
 20 Similiter & calicē, post-
 quam cœnauit, dicens, Hic
 est calix, nouum testamen-
 tū in sanguine meo, qui pro vo-
 bis fundetur.
 21 Verūtamen ecce man⁹ tra-
 dentis me, mecū est in mēsa.
 22 Et quidem Filius homi-
 nis, secundum quod definitū
 est, vadit, veruntamen v̄x ho-
 mini illi per quem tradetur.
 23 Et ipsi ceperunt quære-
 re inter se, quis esset ex eis
 qui hoc facturus esset.
 24 Facta est autem & con-
 tentio inter eos, quis eorum
 videretur esse maior.
 25 Dixit autem eis, Reges
 Gentium dominantur eorū:
 & qui potestatem habēt su-
 per eos, benefeci vocantur.
 26 Vos autem non sic: sed
 qui maior est in vobis, fiat si-
 cut minor: & qui precessor
 est, sicut ministrator.

15 και οτι επεδεσεν αυτους, ετιθυμινα τω τω παγα σαζωι μη υμιν, εως ου με πασχι. 16 λε-
 γω υμιν, οτι ουκ εστι μη σαζω εσ αυτου, εως ου πληρωθη εν τη βασιλεια του θεου. 17 και δεξαμενος πατη-
 ρει, διχαλωσας επι, αλ ετι τω παγα σαζωι, ελαμεισθη εαυτου. 18 λεγω υμιν, οτι εμε πτω δει το γινω-
 σματα της αμπελης, εως οτου η βασιλεια του θεου ηγνη. 19 και αλαωι δρ πν, διχαλωσας, ελασθη, και εδωκεν
 αυτοις, λεγων, τω τω παγα σαζωι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι. 20 αυτου-
 τος και το πατηρ εμυ, το δεχθη αυτου, λεγων, τω τω παγα σαζωι, η εσθη, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι. 21 και ο μεν υμιν, οκρυ-
 πωι. 22 και ο μεν υμιν, οκρυπωι. 23 και αυτου η γρ, οκρυπωι. 24 εγγισθη δε η οροσεινα εν
 αυτου, οκρυπωι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι. 25 ο δε ητοι αυτου, οκρυπωι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι. 26 υμεις δε υχ εσθη, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι, εως οτου πασχι.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ut impleatur oportet q̄ scriptū est illud q̄ etiam enim vobis ego dico
37 אמר אנא לכון גיר דאף הרא דכתיבא ולא דתתמלא
 finem habent quæ de me enim omnia numeratus est sceleratis quia cū in me
 כן רעם עולה אהמנא כלהון גיר דעלי אשתלם :
 dixit gladij duo sunt hic ecce Dñe noster ei dixerunt & illi
38 והנון אמרין לה מרן הא הרבא אית תרין סיפין אמר
 domus in monte erat solitus vt & abiit & egressus est sufficit eis
 להון ספקין : **39** ונפק ואול אך דמער הוא לטורא דבית
 ad locum peruenisset & cū discipuli eius etiam post eum & abierūt oliuarū
 זיתא ואולו בתרה ואף תלמידוהו : **40** והו מטי לדוכתא
 ab eis fecerūt & ipse in tentationem intretis ne orate eis dixit
 אמר להון עלו דלא תעלוין לנסיונא : **41** והו פרק מנהון
 & dixit erat & orans genua & posuit lapidis ad iactum quasi
 אך משדא כאפא וסם כורכא ומצלא הוא : **42** ואמר
 sed volūtas mea nō verum iste calix prætereat me tu vis si Pater
 אבא אן עבא אנת נעברני כסא הנא ברם לא עבניו אלא
 corroborans celo de angelus ei & visus est fiat tua
 דילך נהונו : **43** ואתהו לה מלאכא מן שמיא דמחיל
 erat orans intentius in angore esset & cū cum
 להו : **44** וכר הוא ברהלתא תכיבאית מצלא הוא
 & surrexit terram sup & cadebat sanguinis demissiones quasi sudor ei & erat
 והות דועתה איד שלתא דרמאונפל על ארעא : **45** וקם
 eos & inuenit discipulos suos ad & venie oratione sua ab
 מן עלותה ואתה לורת תלמידוהו ואשכח אנון כר
 estis dormientes quid eis & dixit angustia præ dormiētes
 דמכין מן עקתה : **46** ואמר להון מנא דמכין אנתון
 loquente eo & adhuc in intentionem intretis ne & orate surgite
 קומו ועלו דלא תעלוין לנסיונא : **47** ועד הו ממלר
 venit duodecim ex vnus Iudas qui vocabatur & is turba ecce
 הא כנשא והו דמתקרא יהורא חד מן תרעסר אתה
 dans signum enim hoc & eū osculat⁹ est Iesum ad & accessit ante eos
 קדמיהון וקרב לות ישוע ונשקרה הרא גיר אתא יהב
 ipse est fuerat quæ osculat⁹ quia is eis fuerat
 הוא להון דאינא דנשק אנא הונו :

37 Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me, Et cum iniquis reparatus est. Etenim ea quæ sunt de me, finem habent.
38 At illi dixerunt, Domine, ecce duo gladij hic At ille dixit eis, Satis est.
39 Et egressus ibat secundū consuetudinem in montem Oliuarū. Secuti sunt autem illum & discipuli.
40 Et cū peruenisset ad locum, dixit illis, Orate, ne intretis in tentationem.
41 Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: & positis genibus orabat, dicens,
42 Pater, si vis, transfer calicem istum à me. Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat.
43 Apparuit autem illi Angelus de celo confortās eum.
44 Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.
45 Et cū surrexisset ab oratione, & venisset ad discipulos suos, inuenit eos dormientes præ tristitia.
46 Et ait illis, Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.
47 Adhuc eo loquēte, ecce turba: & qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim, antecedebat eos, & appropinquauit Iesū vt oscularetur eum.

37 אמר אנא לכון גיר דאף הרא דכתיבא ולא דתתמלא
 finem habent quæ de me enim omnia numeratus est sceleratis quia cū in me
 כן רעם עולה אהמנא כלהון גיר דעלי אשתלם :
 dixit gladij duo sunt hic ecce Dñe noster ei dixerunt & illi
38 והנון אמרין לה מרן הא הרבא אית תרין סיפין אמר
 domus in monte erat solitus vt & abiit & egressus est sufficit eis
 להון ספקין : **39** ונפק ואול אך דמער הוא לטורא דבית
 ad locum peruenisset & cū discipuli eius etiam post eum & abierūt oliuarū
 זיתא ואולו בתרה ואף תלמידוהו : **40** והו מטי לדוכתא
 ab eis fecerūt & ipse in tentationem intretis ne orate eis dixit
 אמר להון עלו דלא תעלוין לנסיונא : **41** והו פרק מנהון
 & dixit erat & orans genua & posuit lapidis ad iactum quasi
 אך משדא כאפא וסם כורכא ומצלא הוא : **42** ואמר
 sed volūtas mea nō verum iste calix prætereat me tu vis si Pater
 אבא אן עבא אנת נעברני כסא הנא ברם לא עבניו אלא
 corroborans celo de angelus ei & visus est fiat tua
 דילך נהונו : **43** ואתהו לה מלאכא מן שמיא דמחיל
 erat orans intentius in angore esset & cū cum
 להו : **44** וכר הוא ברהלתא תכיבאית מצלא הוא
 & surrexit terram sup & cadebat sanguinis demissiones quasi sudor ei & erat
 והות דועתה איד שלתא דרמאונפל על ארעא : **45** וקם
 eos & inuenit discipulos suos ad & venie oratione sua ab
 מן עלותה ואתה לורת תלמידוהו ואשכח אנון כר
 estis dormientes quid eis & dixit angustia præ dormiētes
 דמכין מן עקתה : **46** ואמר להון מנא דמכין אנתון
 loquente eo & adhuc in intentionem intretis ne & orate surgite
 קומו ועלו דלא תעלוין לנסיונא : **47** ועד הו ממלר
 venit duodecim ex vnus Iudas qui vocabatur & is turba ecce
 הא כנשא והו דמתקרא יהורא חד מן תרעסר אתה
 dans signum enim hoc & eū osculat⁹ est Iesum ad & accessit ante eos
 קדמיהון וקרב לות ישוע ונשקרה הרא גיר אתא יהב
 ipse est fuerat quæ osculat⁹ quia is eis fuerat
 הוא להון דאינא דנשק אנא הונו :

verè & dicebat erat contendens alius vnam horam & post
וכתר שעא חרנא אחרנא מתחרא הוא ואמר שרוראית
Cephas dixit enim est Galileus etiam erat cum eo iste etiam
אמר כאפא 60 אף הנא עמה הוא אף גליליא הו נירי 60

loquente eo & statim tu dicas quid ego noui non homo
נברא לא ידע אנא מנא אמר אנת ומחרא כד הו ממל
& recordat' est Cephas & intuit' est Iesus & conuersus est gallus cantauit
קרא תרנגלא 61 ואתפני ישוע והר בכאפא ואתדכר

gallus cecinerit priusquam ipse fuerat q dicens Domini verbi Simon
שמעון מלתה דמרן דאמר הוא לה דקדם דנקרא תרנגלא
amarè fleuit Simon foras & egressus t'porib. tribus me negabis

תכפור בילת זבנין 62 ונפק לבר שמעון בכא מרוראיתו
& velantes ei erant illudentes Iesum erant qui tenentes & viri
וגברא דאחרין הוו לישוע מבזחין הוו בה 64 ומחפין 63

quis vaticinare & dicebant facie eius super eum erant & peuitentes eum erant
הוו לה וטחין הוו לה על אפוחו ואמרין אתנבא מנו
in eum & dicebāt erant blasphemātes multa & alia te percussit
מחר 65 ואחרניתא סגאתא מנרפין הוו ואמרין עלוהו
crucifixionis paraetues matutinjs lectio

קרניא דצפרה דערוכתה דוקיפותא
& Scribz sacerdotum & principes seniores cōgregati sunt illuxisset & eadē
וכד נגהת אתכנשו קשישא ורבי כהנא וספרה 66

es tu si ei & inquit cōgregationis suae in domū & duxerūt eū
ואסקוהו לבירת בנושתהון 67 ואמרין לה אן אנת הו
eredetis mihi non vobis dixero si eis dixit nobis dic Christus

משיחא אמר לן אמר להון אן אמר לכון לא תהימנונוני
dimittet aut responsum mihi criticis reddētes non interrogauerō vos & si
ואן אשאלכון לנא מפנין אנתון לוי פתנמא או שרין 68

dextera à sedens hominis filius erit modò à me eritis
אנתון לוי 69 מן השא נהוא ברה דאנשא יתב מן ימינא
filius ergo es tu omnes verò dicunt Dei virtutis
דחילא דאלהא 70 אמרין דין כלהון אנת הו הכיל ברה
sum quia ego estis dicentes tu Iesus eis dixit Dei

דאלהא אמר להון ישוע אנתון אמרין אנתון דאנא אנא
sum. Qui ait, Vos dicitis, quia ego sum.

59 Et intervallo facto, quasi horæ vnus, alius quidam afirmabat, dicens, Verè & hic cum illo erat: nam & Galileus est.

60 Et ait Petrus, Homo, nescio quid dicis. Et continuo, adhuc illo loquente, cātauit gallus.

61 Et conuersus Dominus respexit Petrum: & recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat, Quia prius quam gallus cantet, ter me negabis.

62 Et egressus foras Petrus fleuit amarè.

63 Et viri qui tenebant Iesum, illudebant ei, cadentes.

64 Et velauerunt eum, & percutiebant faciem eius, & interrogauerunt eum, dicentes, Prophetiza, quis est qui te percussit?

65 Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

66 Et ut factus est dies, conuenerunt seniores plebis, & principes Sacerdotum & Scribæ, & dixerunt illum in concilium suum, dicentes:

67 Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis, Si vobis dixero, non credetis mihi:

68 Si autem & interrogaue-ro, non respondebitis mihi, neque dimittetis.

69 Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei.

70 Dixerunt autem omnes, Tu ergo es filius Dei? Qui ait, Vos dicitis, quia ego sum.

59 και διαστουσης ωσπι ωρας μιας, αλλος τις εδισχευελετο, λεγων, ετι ημελλεις και εσσι μετ' αυτου ων και εφ Γαλιλαιος εστι. 60 ειπε δε ο Γεσσης, αδερωπι, να σιδεσ ο λεγεις και εσχεζεζημα, εη λαλουμιπς αυτη, ερωνησον διελελογ. 61 και εραφεις ο κωρεας, ανεβλεψα πω Γετρω και υπημνησθη ο Γεσσης το λογον του κωρεα, ως ειπεν αυτη, δεπ αφηδωσα φωνησεν, απηνηση με πηλα. 62 και ελεγων δεω ο Γεσσης ελαωπιπικρωις. 63 και οι αδερεις οι συνελεγους τον Ιησοω, απηνηζον αυτην, εηρωτες. 64 και εβακαλυψατις αυτην, επωτηαν αυτην το εσθε σαματι, και επρωτωαν αυτην, λεγοντες, εσθε φημισσοι, υις εθου ο πατεις σι. 65 και επεσα πολλα βλασφημιωπις ηη, εη εις αυτην. 66 και ως εγγετο ημερα, συνηλεθη το ερεσσοθη ελεον το λαοσ, διελελεγεσ τε και ηραμματις και απηνησεν αυτην εις το συεδρωιον αυτην. 67 λεγοντες, ει συ ει ο Χεσδς, ειπτε ημι. εστη δε αυτης, εαυ ημιν ειπω, η μη πησυσθητε. 68 εαυ δε και ηρωτησεν, η μη εσποκριθητε μοι, η εσπολυσθητε. 69 εσθε δε ναω εσσαι ο υις το εδερωπιπικρωι και ελεγων πησ δεωαμιαωσ το ηεσδ. 70 ειπτε δε πητις, συ αυη ει ο υις το ηεσδ; ο δε εσθεσ αυτης εφω, υμεις λεγεις.

71 Ar illi dixerunt, Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

CAP. XXIII.

1 Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. 2 Ceperunt autem illum accusare, dicentes, Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari, & dicentem se Christum Regni esse. 3 Pilatus autem interrogavit eum, dicens, Tu es Rex Iudzæorum? At ille respondens ait, Tu dicis. 4 Ait autem Pilatus ad principes Sacerdotum & turbas, Nihil inuenio causæ in hoc homine. 5 At illi inualescebant, dicentes, Commouit populum, docēs per vniuersam Iudzā, incipiēs à Galilæa vsque huc. 6 Pilatus autē audiens Galilæam, interrogauit si homo Galilæus esset. 7 Et ut cognouit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Ierofolymis erat illis diebus. 8 Herodes autem viso Iesu, gaudisus est valde. erat enim cupiens ex multo tempore videre eum; eo quod audiret multa de eo: & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.

audiuimus enim nos testes nobis requiratur rursus quid dicam
אמרין מנה טוב מהבעין לן שהיה חנן גיר שמען
ore eius
ומה

23 caput קפלאון כנ

& ceperūt Pilatum ad & adduxerūt eū cōgregatio vniuersa & iudæi
קמו כלה כנושהון ואיתוהו לות פילטוס: 2 ושריו
געע nostrā seductētē inuenimus hunc & dicebāt criminatiōes ei
מין קצועו ואמרין להנה אשכחן דמטעה עמין
scipso de & dixit demus ne Cæsari capitatim argenteas
לא דכסף רישא לקסר לא נתל ואמר על נפשו
ci & dixit interrogauit eū autē Pilatus Messias sit quidam
מנה הו משיחא: 3 פילטוס דין שאלה ואמר לה
& dixit dixisti tu ei dixit Iudzæorum rex ei
מהו מלכא דיהודיא אמר לה אנת אמרת: 4 ואמר
non occasionem aliquam ego & turbis sacerdotum p̄cipit
ולשם לרבי כהנה ולכנשא אנא כמס עלתנה לה
& dicēs erant clamātes yerd̄ illi hunc hominem aduersus ego
מנה אנא על נברא הנא: 5 הנון דין מועקין הו ואמרין
Galilæa & incepit Iudzā p̄vniuersam docet dum geēt nostrā quā
משה לעמן כד מלך בכלה יהוד ושרין מן גלילא
Galilæa nomen audisset cum autē Pilatus huc
מנה להרכא: 6 פילטוס דין כד שמע שמא דגלילא
subiectis q̄ de cognouisset & cum Galilæus esset vir
לא דאן נברא הו גליליא: 7 וכד ידע רמן תחית
in Ierusalem quia Herodem ad misit eum Herodis esset post
מנה הו הרודס שררה לותה דהרודס מטל דבאורשלם
valde gaudisus est Iesum vidisset cum autē Herodes diebus in illis
מנהנן יומתא: 8 הרודס דין כד הויהו לישוע חרין טב
fuerat audiens quia multo tempore eum videre cupit
מנה הו גיר למחזיה מן זבנא כנשא מטל דשמע הו
ab eo videret signum quodd aliquod erat & sperans multa
מנאנא ומסכר הו כמס אנה נחוא מנה:

71 οἱ δὲ εἶπον, τί ἐπιζητεῖσθε μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ὅτι τοῦ σώματος αὐτοῦ.
Κεφ. xγ.

1 Καὶ ἀρξάμενοι αὖτε τὸ πλῆθος αὐτοῦ, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τῶν Πιλάτου. 2 ἤρξαντο δὲ καταγγεῖλαι αὐτὸν ὡς ἰσχυρῶς ἐκτρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ ἀπολύοντα Κάισρα φόρους διδόναι, λέγοντες δὲ αὐτὸν Χριστὸν βασιλεῦσαι τῆς ἡμετέρας. 3 ὁ δὲ Πιλάτος ἐπιρωτῶν αὐτὸν, λέγει, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, εἶπεν αὐτῷ, ἢ τί λέγεις. 4 ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἄρχιερεῖς, καὶ τοὺς ὀχλοὺς, ὃ δὲν βούλομαι ἀπαντᾶσαι ὑμῖν ἐν τῇ ἑβραϊστῆτι ἢ ἐν τῇ ἡλληνιστικῇ, ἀλλ' ἐπιτεταγμένον ἐστίν μοι ἀπαντᾶσαι ὑμῖν ἐν ῥωμαίων ἑβραϊστῆτι. 5 οἱ δὲ ἀποκρίθησαν, λέγοντες, ὅτι ἀπαντᾶμεν ἐν ἑβραϊστῆτι. 6 Πιλάτος δὲ αἰτιώσας Γαλιλαῖον εἶπε, οὗτος γὰρ ἀπὸ Γαλιλαίας ὅστις ἐστίν. 7 καὶ ἰστῶν ὅτι οὗτος ἐστὶν Ἡρώδου βῆτι, ἀπέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὅτι ταῦτα καὶ αὐτὸν ἐίδως σκεπτόμενος ἐπιπέτασμα ἡμερῶν. 8 ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐκτρέφοντα καὶ ἰσχυρῶς ἰσχυροῦς ἰδοὺν αὐτὸν, εἶπε τῷ αἰτιῶντι τὸν αὐτὸν καὶ ἠλπίσθη ἵνα σημειώσῃ τινος αὐτῷ σημεῖον.

9 Interrogatus

responsum aliquod autē Iesus cum erat interrogans multis & sermonib.
 9 וכלא סניאתא משאל הוא לה ישוע דין מרס פתגמא
 & pertinaciter & scribae secedenti principes vero erant stantes reddidit ei non
 לא אתיבה: 10 קימין הווי דין רבנא וספרוא ועוזואית
 & ei ministri ipse contempit eum vero, Herodes criminationes ei⁹ erant deseretes
 אכלין הווי קריותא: 11 הרודס דין שטרה הווי ופלהוהו
 Pilatum ad & remisit eum coccinea in veste induit eum illulisset ei & cum
 וכד מבזח אלבשה נחתא דחוריתא ושדרה לות פילטוס:
 inter se & Herodes Pilatus amici fuerunt die & in illo
 12 ובהו יומא הווי רחמא פילטוס והרודס עם הרודס
 vero vocavit inter eos ante ab enim fuerat inimicitia
 בעלרדכותא הות גיר מן קרים בנינתהווי: 13 קרא דין
 illis & ait populi & magistratus sacerdotu principes Pilatus
 פילטוס לרביכהנא ולא רבונא דעמא: 14 ואמר להווי
 ego & ecce gētem vestra subvertētē tāquā hūc hominē mihi obtulistis
 קרבתווי לי נברא הנא איך מהפך עמכו והא אנא
 in vtro inueni non aliquam & causam in cōspectu vestro examinaui eū
 עקבתה ליעניכו ועלתא מדם לא אשכתא בנברא
 Herodes non etiam sed eum estis qui accusantes omnibus ex isto
 הנא מן כל דמרשוין אנתווי כה: 15 אלא אף לא הרודס
 morte quod dignū sit aliquid non & ecce ad illum enim miseram eum
 שדרתה גיר לותה והא לא מרס דשויה למותא
 enim mos & dimittam eum igitur castigabo eum ei fecit
 סעיר לה: 16 אריוהי הכיל ואשבקוהווי: 17 עידא גיר
 vniuersa vero clamauerūt in festo vnus eis vt dimitteretur erat
 אית הוא דנשרגא להווי חר בעדערא: 18 קעו דין בלה
 is Barabbam nobis & dimitte hunc tolle & dixerunt turba
 כנשא ואמרין שקוליהי להנא ושרי לן לבראבא: 19 הו
 coniectus in ciuitate qua fuerat & eadem seditionem qui ppter erat
 אינא דמטל אסטמיס וקטלא דהוא במדינתא רמא
 Pilatus cum eis locutus autem rursūm vincitorum in domū fuerat
 הווי בית אסירגא: 20 תוב דין מלל עמהווי פילטוס
 Iesum dimittere veller dum
 כד צבא דנשרגא לישוע:

9 Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat.
 10 Stabant autem principes Sacerdotum & Scribae constanter accusantes eum.
 11 Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illulit indutū veste alba, & remisit ad Pilatum.
 12 Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nā antea inimici erant adinuitē.
 13 Pilatus autem conuocatis principibus Sacerdotum & magistratibus & plebe,
 14 Dixit ad illos, Obrulistis mihi hunc hominem, quasi auertentē populū: & ecce, ego coram vobis interrogans, nullā causā inuenio in homine isto, ex his in quibus eū accusatis.
 15 Sed neque Herodes: nam remisit vos ad illū, & ecce, nihil dignū morte actū est ei.
 16 Emendatum ergo illum dimittam.
 17 Necessē autem habebat dimittere eis per diem festū, vnum.
 18 Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicens, Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam;
 19 Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate & homicidiū, missus in carcerem.
 20 Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Iesum.

9 ἐπιρωτά δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἰκανοῖς· αὐτὸς δὲ ὕψιστος ἀπεκρίθη αὐτοῖς. 10 εἰσὶν αἰσῶν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς διότι οὐκ ἀποκρίθη αὐτοῖς. 11 ἔθεντο δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ, καὶ ἐπιρωτᾷ αὐτὸν ἡμέρας ἅπασας, καὶ οὐκ ἀποκρίθη αὐτοῖς. 12 ἔθεντο δὲ φίλοι οὗ, τῶν Πιλάτου καὶ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, μετ' ἀλλήλων· ἀποσπῆσαι τὸν δὲ ἐξ ἑσθλῶν τῶν ἄνθρωπων ἕνα ἑαυτοῖς. 13 Πιλάτος δὲ σὺν ἰσραηλιτικοῖς τοῖς ἀρχιερεῖς, καὶ τοῖς ἀρχιερεῖς, καὶ τῷ λαῷ, 14 εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἀποσπῆσαι μετὰ τοῦ ἀποσπῆσαι τῷ λαῷ, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμῖν αἰακρινᾶν, ἣς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ ἄνθρωπῳ κατὰ τὴν ἰσραηλιτικὴν κατὰ τὴν αὐτῷ. 15 ἀλλ' ὁ Ἡρώδης· ἀπέστειλα τὸν ὑμῶν πρὸς αὐτοὺς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ ἄνθρωπῳ κατὰ τὴν ἰσραηλιτικὴν κατὰ τὴν αὐτῷ. 16 πάντες οὖν αὐτὸν ἀποκρίθησαν. 17 αἱ δὲ αἰσῶν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἀποκρίθησαν αὐτῷ, λέγοντες, ἀφρα τῷ λαῷ, ἀποσπῆσαι δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν. 19 ὅστις μετὰ τῶν ἀλλήλων ἐπέσπασεν τὴν πόλιν καὶ φόνους, βεβλημένος εἰς φυλακᾶν. 20 πάντες οὖν οἱ Πιλάτους ἀποσπῆσαι τὸν ἀποσπῆσαι τὸν ἰσραηλιτικόν.

21 At illi succlamabant, dicentes, Crucifige, crucifige eum.

22 Ille autem tertio dixit ad illos, Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum, & dimittam.

23 At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: & inualecebant voces eorum.

24 Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum.

25 Dimisit autem illis eum, qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant: Iesum vero tradidit voluntati eorum.

26 Et cum duceret eum, apprehenderunt Simonem quandam Cyrenensem venientem de villa, & imposuerunt illi crucem portare post Iesum.

27 Sequebatur autem post illum multa turba populi & mulierum, quae plangebant & lamentabantur eum.

28 Conuersus autem ad illas Iesus, dixit, Filiae Ierusalem, nolite flere super me, sed super uos ipsas flete, & super filios uestros.

29 Quoniam, Ecce, ueniet dies in quibus dicent, Beatae steriles, & ventres qui non genuerunt, & uera quae non lactauerunt.

30 Tunc incipient dicere montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos.

autē ille crucifige eū crucifige eū & dicētes erāt uociferantes uerō illi
הוּן דין קען ווה ואמרין זקופיהי זקופיהי²¹ הו דין
aliquam iste fecit quod malū sit enim quid eis dixit tēpore
מרת ובנין אמר להון מננה ניר דביש עבר הנא מרם
igitur castigabo eum in eo inueni non morte quae sit digna
למא דשוויא למותא לא אשכחת כרה ארדיוהי הכיל
& petentes alta uoce erant instantes uerō ipsi & dimittam
עמקוהו: הנון דין תכבין הו בקלא רמא ושאלין²³
& principi ipsorum uox eorum erat & augetēs ut crucifigeret eū eū
וה לה דנוקפוניהי ועשין הוא קלהון דילהון ודרבי
postulatio eorum ut fieret iussit autē Pilatus
פילתום דין פקד דתהומא שאלתהון²⁴
fuerat coniectus & eadem seditionem qui ppter illum eis & dimisit
והוא להון להו דמטל אסטמס וקטלא רמא הוא
eorum uoluntati tradidit uerō Iesum quē petierāt eū uincitorum in dno
הו אסרמא הו דשאלו לישוע דין אשלם לעבינהון:
horam ad tertiam

הגלת שיען

qui ueniebat Cyrenzum Simonem prehēderūt eum abduerent & eum
וכר מבלין לרה אהדו לשמעון קורינמא דאהי
Iesum post quā ferret crucem super eum & posuerūt uilla
קיתא וכמו עלוהי זקופא דנטען בתרה דישוע:
illae & mulieres populi multitudo post eum erat & uerē
ואמא הומא בהרה שונאמא דעממא ונשמא אילין
& dixit Iesus ad eas & conuersus super eo & lamentātes erāt quae
דקדון הו ואלין עלוהי: ואתפני לותרין ישוע ואמר²⁸
& super flete uobis ipsis super uerūm sup̄ me flete ne Ierusalem
הו אורשלם לא תכבין עליו בדם על נפשכין בכין ועל
heate dicent in quibus dies ueniunt quis ecce
דמא אתין יומתמא דבהון נאמרון טוביהון
lactauerunt quae non & uera pepererūt qui nō & ueri
קרתא ולכרסתא דלא ילדרו ולתדיא דלמא אינקו:
operite nos & collibus sup̄ nos cadite montibus dicere incipient
דדין תשרון למאמר דטורא דפלו עליון ולדמתא דכסין:

21 οἱ δὲ ἐπιφώνοντες, λέγοντες, σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. 22 ὁ δὲ ἑστὴς τῆς τρίτης ἀποκρίσας εἰς αὐτοὺς εἶπεν, τί κακὸν ἔποιεσεν οὗτος ἵνα σταύρωσάμενος αὐτὸν εἴη ἄξιον? ἐγὼ οὐκ εἶδον κακόν τι ἐν αὐτῷ. 23 αὐτοὶ δὲ ἐπιφώνοντες ἄκρατον φωνῆς ἐκείνην ἐλάλουν, λέγοντες, σταύρωσον αὐτόν. 24 ὁ δὲ Πιλάτος ἀδικοῦντα κρίνειν ἐπέταξε αὐτῷ. 25 ἀπέλευσε δὲ αὐτὸν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἔθηκεν αὐτῷ ἄρτον. 26 καὶ ὡς ἀπέχρησεν αὐτοὶ, δὶπλάσας εἰς τὴν πόλιν ἔειπεν, ἰδοὺ ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, καὶ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς. 27 ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔειπεν, ἰδοὺ ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, καὶ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς. 28 ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔειπεν, ἰδοὺ ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, καὶ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς. 29 ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔειπεν, ἰδοὺ ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, καὶ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς. 30 ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔειπεν, ἰδοὺ ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, καὶ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς, ἀλλὰ ἡμεῖς οὐκ εἰσὶν ἡμεῖς ἰσραηλιτῆς.

31 Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?
 32 Ducebantur autē & alij duo nequam cum eo, ut interficerentur.
 33 Et postquàm venerunt in locum, qui vocatur Calvaria, ibi crucifixerunt eum: & latrones unum à dextris, & alterum à sinistris.

34 Iesus autem dicebat, Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes verò vestimenta eius, miserunt fortes.
 35 Et stabat populus spectans, & deridebat eum principes cum eis, dicentes, Alios saluos fecit, se saluum faciat, si hic est Christus, Dei electus.

36 Illudebant autem ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei, dicentes,
 37 Si tu es Rex Iudæorum, saluum te fac.
 38 Erat autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis & Latinis & Hebraicis, HIC EST REX IUDÆORVM.
 39 Unus autem de his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, dicens, Si tu es Christus, saluum fac teipsum & nos.
 40 Respondens autem alter, increpabat eum, dicens, Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione es?

32 *ὅτι εἰ ἐν τῷ κρῖνι οὗτοι ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξυκῷ τί ποιήσουσιν;* 33 *καὶ ἄλλοι δύο ἀνόμοιοι ἐβλήθησαν μετὰ αὐτοῦ, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτὸν.* 34 *ὅτε ἰησοῦς ἦεν ἐκείνῳ ἐπισημασμένος, ὡς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.* 35 *καὶ ἠσπασάντο αὐτὸν οἱ ἄλλοι, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.* 36 *καὶ ἦν ὄχλος τοῦ λαοῦ παραβλῶν αὐτόν, καὶ ἠσπασάντο αὐτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.* 37 *καὶ ἠσπασάντο αὐτόν οἱ ἄλλοι, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.* 38 *καὶ ἠσπασάντο αὐτόν οἱ ἄλλοι, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.* 39 *καὶ ἠσπασάντο αὐτόν οἱ ἄλλοι, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.* 40 *καὶ ἠσπασάντο αὐτόν οἱ ἄλλοι, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.*

O ij

41 Et nos quidem iustè: nā digna factis recipimus, hic verò nihil mali gefit.
 42 Et dicebat ad Iesum, Domine, memēto mei, cū veneris in regnum tuum.
 43 Et dixit illi Iesus, Amen dico tibi, hodie mecū eris in Paradiso.

retributionē accepim⁹ fecim⁹ & sicut enī suim⁹ digni sicut iustē
 יתנן כנאניות איה דעבדן אתפרען
 Iesu & dixit fecit non q̄ sic odiosum aliquid verb
 נא דין מרם דנסנא לא עבדן לה: 42 ואמר לישוע
 illi dixit in regnum tuum tu veneris cū Daē mi mēto
 דוכריני ממי מא דאתא אנת במלכותך: 43 אמר לה
 in paradiso eris mecū quia hodie tibi ego dico amen
 ותען אמר אמר אנא לך דיומנא עמי תהוא בפדריסא:

44 Erat autem ferè hora sexta: & tenebræ factæ sunt in uniuersam terram vsque in horam nonam.
 45 Et obscuratus est Sol: & velū templi scissum est medium.
 46 Et clamans voce magna Iesus ait, Pater in manus tuas commēdo spiritū meū. Et hæc dicens, expirauit.

crucifixionis feria sexta horam ad nonam
 ותשע שעין רערובתא רוקיפותא
 uniuersam sup tenebra & fuit sexta hora quasi autem erat
 אית הוי דין איה שעא שת והוא השוכא על כלה
 & scissa est obscurat⁹ est & sol horam ad nonam vsque
 וקא עד מא לתשע שעין: 45 ושמשא השך ואצטרך
 voce Iesus & clamauit medio sui à templi
 וקעא וקעא ישוע בקלא
 dixit hoc spiritū meum ego pono in manus tuas Pater mi & dixit
 וקא אמר אבי כאידיך סאם אנא רוחי הדיא אמר
 Deum glorificauit q̄ fuit id Centurio autem uidisset eam & credidit
 דים: 47 כד הוא דין קנטרונא מרם דהוא שבח לאלהא
 & omnes erat iustus vir iste verè
 וכלהון
 id vidissent eam hoc ad spectaculum fuerat quē cōgregat⁹ ille
 וכלהון וכלהון
 erant & stantes peccata sua super percuteret cū reuerit⁹ suq̄
 וקומן הו
 fuerat quę ueniētes ille & mulieres ipsius Iesu noti omnes longam
 וקאם כל הון ידועוהי דישוע ונשא אילן דאתי הו
 ista erant & spectātes Galilæa à cent
 וקאם וקאם וקאם
 annunciationis sabbathi crepusculo

47 Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificauit Deū, dicens, Verè hic homo iustus erat.

Centurio autem uidisset eam & credidit
 דים: 47 כד הוא דין קנטרונא מרם דהוא שבח לאלהא
 & omnes erat iustus vir iste verè
 וכלהון
 id vidissent eam hoc ad spectaculum fuerat quē cōgregat⁹ ille
 וכלהון וכלהון
 erant & stantes peccata sua super percuteret cū reuerit⁹ suq̄
 וקומן הו
 fuerat quę ueniētes ille & mulieres ipsius Iesu noti omnes longam

48 Et omnis turba eorum qui simul aderat ad spectaculum istud, & uidebant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.

id vidissent eam hoc ad spectaculum fuerat quē cōgregat⁹ ille
 וכלהון וכלהון
 erant & stantes peccata sua super percuteret cū reuerit⁹ suq̄
 וקומן הו
 fuerat quę ueniētes ille & mulieres ipsius Iesu noti omnes longam
 וקאם כל הון ידועוהי דישוע ונשא אילן דאתי הו
 ista erant & spectātes Galilæa à cent
 וקאם וקאם וקאם
 annunciationis sabbathi crepusculo

49 Stabant autem omnes noti eius à Iōgē: & mulieres quę secute eum erant à Galilæa hæc uidentes.

annunciationis sabbathi crepusculo
 דנדרה שבתנא דסברתנא
 cinitate Ramatha à senator Ioseph cuius nomen uisus autē uir
 וקא דין חה השכמה ווסף בולוטימן דמתא מדינתא
 & iustus bonus erat uir
 וקאם וקאם וקאם
 וקאם וקאם וקאם
 וקאם וקאם וקאם
 וקאם וקאם וקאם

50 Et ecce, uir nomine Ioseph qui erat Decurio, uir bonus & iustus.

41 & ημεις ιθα δικαιως αλλα τω αυτω εσραχαιδω απολαμψασαμυρα εσα δε ουδεν ατιμι
 42 & ελεγε τω Ιησου, μηδθηπ μου κλειε, οταν ελθης δε τη βασιλεια σου. 43 & ειπεν αυτω ο Ιησους
 λεγων θεσπιμερον μετ εγω εση σε παρ εδου δειστο. 44 Λεω θι ωσει δερα ελεω, και σκεπτεσ ελγιστη
 γλυ, εως ωρας οπαιτης. 45 και εκοιτησ ο ηλιος, και εσχισθη το καταπετασμα του ναου μισου
 φωτισας φωνη μεγαλη ο Ιησους, επει, πατερ, εις χειρας σου παραθησασμαι το πνευμα μου και σου τα εσθη
 σου. 47 ιδων δε ο εκατοιπαρχος τι γινωσκον, εδουλασ τον ιησουν, κελωωσ οντως ο δεδρωπος εσα δε
 48 και πατερσ οι συμαμα γινωσκονσ ο γκαρσ οτι τιω παρσατ σου τωστωρρουωσ της του γουολμα, πελσ οσ της
 ελδη οπι ερεσον. 49 εσκημισου δε πατερσ οι γνασου αυτω μακροθεν, και γεμσαι κεις αι σωματικεσ δυναμεισ
 απο της Γαλιλαιασ ορωσασω σου. 50 και ιδου ερηρ ο θεματη Ιωσηφ, βυλευτης ο παρχου, αληρ αματι, ε δει

& expeditis & facto eorum volantati eorum fuerat consentiens non iste
 הנהא לא שלם הוא לצבינהוין ולסוענתהוין ומסכא
 Pilatum ad accessit iste dei Regnum eras
 הוא למלכותא דאלהא הנהא קרב לות פילטוס
 in linteo & inuoluit ipsum & deposuit ipsum Iesu corpus & petiit
 ושאל פגרה דישוע וואחתהו וכרכהו יה כתיבא
 homo non in quo excisus sepulcri in domo & posuit ipsum linteo
 דכתנא וסמרה בבית קבורא נקרא הו דלמאנש
 erat paraescues & dies in eo fuerat positus adhuc
 ערכיל אתתסום הוא כרו וימא ערובתא הות
 quae uenerat ille mulieres autē erāt accedētes erat illucescens & sabbathū
 ושבתא נגהת הורתו קריבן הוין דין נשא הליון דאתי
 corp' ei' positum esset & ubi sepulcrum & inspekerūt Galilæa à cum eo
 עמה מן גלילא וחיזיהו לקברא ואיכא אתתסום פגרה
 preceptū erat sicut gēuerūt & sabbatho & aromata ynguēta para uerūt & reueritē
 והפכו טיבסמא ודרומא וכשבתא שלי אך דפקידו

24 caput
 קפלאון כד
 sepulcri ad domū uenerūt obsecrūt aditū mane autem in sabbatho inuē
 בחד בשבא דין בשפרא עד חשוק אתי לבית קבורא
 mulieres cum eis & erant fuerant que parātes aromata illa & attulerūt
 ואיתי הליון הרומא דטיבי הוין ואתי הוין עמהוין נשא
 sepulcri domo à reuolutum lapidem & inuenerunt alie
 אהרניתא ואישכחאפא דמענלא מן בית קבורא
 ut eum & fuit Iesu corpus inuenerunt nec & ingressē sunt
 ועליון ולא אישכחיהו לפגרה דישוע והוין דבד
 cas iuxta steterunt uiri duo ecce hoc supra attonitæ essent
 הוין תסיהן על הדא הא תרין נברין קמו לעל מנהוין
 facies suas & inclinātur in metu & fuerunt uelīmetū eorū erat & coruscans
 ומברק הוין לבושהוין והוין בדחלתא וכפי אפיהו
 mortuis cum uiuētē estis quærentes quid eis & dixerunt in terram
 בארעא ואמרוין להוין סנא בעין אנתון חיא עם מיתא
 In Galilæa esset eum uobiscū q' locut' sit mēminēritis surrexit hic non est
 ליתוהו תנן קם לה עהדין דמלל עמכוין כד הובגלילא

51
 52
 53
 54
 55
 56

1
 2
 3
 4
 5
 6

51. Hic non confenserat cō-
 filio & actibus eorum, ab A-
 rimathæa ciuitate Iudæe, qui
 expectabat, & ipse regnum
 Dei.
 52. Hic accessit ad Pilatum,
 & petiit corpus Iesu.
 53. Et depositum inuoluit
 in lindone, & posuit eū in
 monumento exciso, in quo
 nondum quisquam positus
 fuerat.
 54. Et dies erat Parasceues,
 & Sabbathum illucescebat.
 55. Subsecutæ autem mulie-
 res quæ cum eō uenerant de
 Galilæa, uiderunt monumē-
 tum, & quemadmodum po-
 situm erat corpus eius.
 56. Et reuertentes paraue-
 runt aromata & ynguēta: &
 Sabbatho quidem siluerunt
 secundum mandatum.

CAP. XXIII.
 I V N A autem Sabbathi
 valde diluculo uenerunt ad
 monumentum, portātes quæ
 paraauerant aromata.
 2. Et inuenerunt lapidem
 reuolutum à monumento.
 3. Et ingressæ, non inuen-
 erunt corpus Domini Iesu.
 4. Et factum est dum mento
 consternatæ essent de isto,
 ecce duo uiri steterunt secus
 illas in ueste fulgenti.
 5. Cū timerent autem, &
 declinarent uultum in terrā,
 dixerunt ad illas, Quid quæ-
 ritis uiuentem cum mortuis?
 6. Non est hic, sed surrexit.
 Recordamini qualiter locu-
 tus est uobis, cū adhuc in
 Galilæa esset,

51
 52
 53
 54
 55
 56

1
 2
 3
 4
 5
 6

7 Dicens, Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere.

8 Et recordatz sunt verborum eius.

9 Et regressz à monumento, nuntiaverunt hæc omnia illis vadecim, & cæteris omnibus.

10 Erat autem Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cæterz, quz cum eis erant, quz dicebant ad Apostolos hæc.

11 Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, & non crediderunt illis.

12 Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit lintamina sola posita, & abiit, secum mirans quod factum fuerat.

13 Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus:

14 Et ipsi loquebatur ad invicem de his omnibus quz acciderant.

15 Et factum est, dum fabularentur & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans ibat cum illis.

16 Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent.

17 Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem, ambulantes, & estis tristes?

in manus tradereetur hominis, vt filius esset q futurum fuerit & crucifigi & resurgere die tertio & suspenderetur peccatorum hominum & ipsa resurgeret die tertio & suspenderetur peccatorum hominum

8 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

9 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

10 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

11 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

12 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

13 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

14 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

15 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

16 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

17 hæc & dicunt sepulcro & reuerse sunt sermonum eius recordantur

7 λέγων, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίσθαι εἰς χεῖρας ἀσεβῶντων ἀμάρτανων, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῆς τρίτης ἡμέρας ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν οἱ ῥημάτων αὐτοῦ. 9 καὶ ὑποστρέψαντες ἐκ τῆς λίθου, καὶ ἀποκριθεὶς εἰς αὐτοὺς εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡμεῖς ἀλλὰ οἱ ἀλλοτρίοι, οἱ οὐκ ἔγνωσαν αὐτὸν ὅτι ἦτο Ἰησοῦς. 10 ἦσαν δὲ ἡ Μαρία Μαγδαλένη, καὶ ἡ Ἰωάννη, καὶ ἡ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπὴ αὐτῶν, αἱ ἕξ ἦσαν ἡμεῖς τῶν δεκάτῳ ἡμερῶν. 11 καὶ ἐπορεύθησαν αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν ἕξ ἡμέρας ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς ἱερουσαλὴμ. 12 ὁ δὲ Πέτρος ἀποστρέψας εἰς αὐτοὺς εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν αὐτὸν ὅτι ἦτο Ἰησοῦς. 13 καὶ ἐπορεύθησαν αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν ἕξ ἡμέρας ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς ἱερουσαλὴμ. 14 καὶ ἐπορεύθησαν αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν ἕξ ἡμέρας ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς ἱερουσαλὴμ. 15 καὶ ἐπορεύθησαν αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν ἕξ ἡμέρας ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς ἱερουσαλὴμ. 16 καὶ ἐπορεύθησαν αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν ἕξ ἡμέρας ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς ἱερουσαλὴμ. 17 καὶ ἐπορεύθησαν αὐτῶν ἰσχυρῶς ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦσαν ἕξ ἡμέρας ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς ἱερουσαλὴμ.

18 Et respondens vnus cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa, his diebus?

19 Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerunt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opete & sermone coram Deo & omni populo.

20 Et quomodo eum tradiderunt summi Sacerdotes & Principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum.

21 Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: & nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie quodd hæc facta sunt.

22 Sed & mulieres quædam ex nostris, tetruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum.

23 Et non inuento corpore eius, venerunt, dicentes etiam visionem angelorū vidisse, qui dicunt eum viuere.

24 Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum verò non inuenerunt.

25 Et ipse dixit ad eos, O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ.

26 Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?

27 Et incipiens à Moysè, & omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de ipso erant.

18 וענה חר מנהון דשמה קליופא ואמר לה אנת הו
id Tu scias qui non Ierusalem ab extraneus solus
כי בלחודיך נוכריא מן אורשלים דלא ידע את מרם
ei dicunt quid eis dixit diebus in illis in ea q fuit
הווא בת כהנון ומתא: 19 אמר להון מנא אמרין לה
fuit & potens propheta qui fuit vir Nazaret qui ex illo Iesu de
על ישוע הו דמן נצרת נברא דהוא נביא וחילתן הוא
populo vnuerfo & coram Deo coram & in opete in sermone
במלתא ובעברתא קדם אלהא וקדם כלה עמא
mortis iudicio & seniores sacerdotum principes & tradiderunt eum
20 ואשלמותי רבי כהנא וקשישא לדינא דמותא
esset futurus quod ille ipse erant sperantes autē nos & crucifixerunt eum
וזקפיהו: 21 חנו דין סברין הוין דהויו עתיד הווא
omnia hæc ex quo dies tres & ecce Israel vt redimeret
דנפרקויהו ליסריל והא תלתא יומין מן דהליון כלהון
ad domū fuerūt puenientes obfuscescerūt nos ex nob. mulieres etiā sed fuerunt
הויו: 22 אלא אף נשא מן אתמתן קרמי הויו לבית
nobis dixerūt venientes corp⁹ eius inuenirent non & cum sepulcri
קבורא: 23 וכד לא אשכחו פגרה אתי אמרו לן
& etiam ipse qd viuat de eo & dicunt illic vidimus quia Angelos
דמלאכא הוין תמן ואמרין עלוהי דחי הו: 24 ואף
sicut ita & inuenerunt sepulcri ad domum ierunt ex nobis homines
אנשא מן אולו לבית קבורא ואשכחו הכנא אף מא
Iesus eis dixit tunc viderūt non verò ipsum mulieres dixerūt
דאמרי נשא לה דין לא הו: 25 הודין אמר להון ישוע
iis in omnibus ad credendum corde & graues ratione carentes o
או חסורי רעונא וקירי לכא למחוינו בכלהון אילין
vt sustineret erat futurum hoc erat nonne propheta quæ locuti sunt
דמללו נביא: 26 לא הוא הליון עתיד הוא דנסיבר
Mose à erat & incipiens in gloriam suam & vt ingrederetur Christus
משיחא ודנעול לתשבוחתהו: 27 ושרי הוא מן מושא
ex se de eis erat & explicans prophetis omnibus & ab
ומן כלהון נביא ומפסק הוא להון על נפשה מן
scripturis omnibus
כלהון כתבא!

18 ἀπεκρίθη δὲ ὁ εἷς ὃν ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, σὺ μοῖος παροικεῖς Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐ γινώσκεις τὰ ἔργα μου
να ἐν αὐτῇ τῇ ταῖς ἡμέραις ταύταις 19 καὶ εἶπον αὐτοῖς, ποῖα; οἱ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου,
ὃς ἐγένετο δὸς ἡμῶν ὡς προφητῶν, δυνατὸς ἐν ἔργοις καὶ λόγῳ, ἐσπῆρον τὸ θεοῦ καὶ πάντες τὸ λαοῦ. 20 ὅπως τὸ πα
ρὰ δὲ αὐτῶν αὐτοὺς οἱ δὲ γὰρ εἶπεν, καὶ οἱ εἶπον, καὶ εἰς κτίμα δεινόν, καὶ ἐσπούδασαν αὐτοῦ. 21 ἡμεῖς δὲ ἠλπί
ζομεν, ὅτι αὐτὸς ἔσται ἡμῶν σωτὴρ ὡς ἐλάλησεν ἡμεῖς, ἡμῶν ὄντων ὁρθοί, ὅτι τὸ μνημεῖον
ἀφ' οὗ αὐτὰ ἐγένετο. 22 ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς καὶ νυνεὶ οὕτως ἡμεῖς ὅτι ἐσπῆσαν ἡμῶν, ἡμῶν ὄντων ὁρθοί, ὅτι τὸ μνημεῖον
23 καὶ μὴ εὗρον αὐτὸν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἠλπίσαμεν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ὅτι ἠλπίσαμεν αὐτοῦ ζῆναι.
24 καὶ ἀπὸ τούτων ἡμεῖς εἶπεν αὐτοῖς, ἡμεῖς καὶ νυνεὶ οὕτως ἡμεῖς ὅτι ἐσπῆσαν ἡμῶν, ἡμῶν ὄντων ὁρθοί, ὅτι τὸ μνημεῖον
εἶσθε. 25 Ἐάν τις εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὡς ἀποστόλος καὶ βραδύς τῆς καρδίας τὸ πνεῦμα ὅτι πάντες οἱ ἐλάλησαν οἱ
πρὸς ἡμῶν. 26 Ἐγὼ αὐτὰ εἶπα πρὸς ἡμῶν, καὶ εἰσάξατε εἰς τὸν δόξαν αὐτοῦ; 27 Ἐπεὶ αὐτοῖς
ἀπὸ Μωϋσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διημελιώθη αὐτοῖς ἐν ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ Ἰησοῦ.

18 Et appropinquaverunt castello quò ibant: & ipse se suscit longius ire.
 29 Et coegerunt illum, dicentes, Mane nobiscum, quoniam aduersperat, & inclinata est iam dies: & intravit cum illis.
 30 Et factum est, dum recuberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis.
 31 Eraperiti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ex oculis eorum.
 32 Et dixerunt ad inuicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in uia, & aperiret nobis Scripturas?
 33 Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Ierusalem: & inuenerunt congregatos undecim, & eos qui cum illis erant, dicentes,
 34 Quòd surrexit Dominus uerè, & apparuit Simoni.
 35 Et ipsi narrabant quæ gesta erant in uia: & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.
 36 Dum autem hæc loquitur, stetit Iesus in medio eorum, & dicit eis, Pax uobis: ego sum, nolite timere.
 37 Conturbati uerò & conterriti, existimabant se spiritum uidere.
 38 Et dixit eis, quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda uestra?

erat fingens & ipse erant quo euntes illi pagos & appropinquauerunt
 הוא קרבו הוה לקריתא הי דאוליג הוה להוה מסבר הוא
 & coegerunt eum & dedit & fregit & bene dicit panem accepit
 se inellinat nūhe dies quoniam apud nos quiesce ei
 accumberet uē dum & fuit cum eis ut maneret & ingressus est ad
 & illico eis & dedit & fregit & bene dicit panem accepit
 ab eis est ablatum & ipse & cognouerunt eum oculi eorum
 dum in nobis erat ardens cor nostrum erat nonne unius erant & dicit
 & surrexerunt scripturas nobis & explicaret in uia nobiscum loquitur
 & congregatos undecim & inuenerunt ad Ierusalem & reuerſi sunt undecim
 Domini nostri surrexit quia uerè dicerent eum qui cum ipsis & eis
 in uia que fuerat ea narrarunt ipsi & etiam Simoni & appa
 panem fregit dum eis inuenerunt & quomodo
 Domini nostri Ascensionis

36 Dum autem hæc loquitur, stetit Iesus in medio eorum, & dicit eis, Pax uobis: ego sum, nolite timere.
 37 Conturbati uerò & conterriti, existimabant se spiritum uidere.
 38 Et dixit eis, quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda uestra?

דסולקרה דכרן
 תו הלין ממללין הווי ישוע קם ביתהון ואמר להון
 turbati sunt & ipsi timeatis ne sum ego uoluitum
 דא עמכון אנא אנא לא תדהלון: והנון אתרהכו
 eis dixit uiderent qd spiritum enim erant putantes in terra
 דנחלתא סברין הווי גיר דרוחא הווי: אמר להון
 cogitationes ascendant & quid uos commouemini quid
 corda uestra turbata sunt

28 & προσετασεν εις τωδ χωριου & επροβηεν η, & αυτις αρεσσειται το πορρωτερω πορωδεδωκεν. 29 & επιετασεν αυτου, λεγοντις, μεινοι μη ημεριζοησθε εσπειρασθε, & ακακιμητι ημερα & εση λθη το μεινωσασασ
 30 & εγγρετο εν τη κατακλιθεισασ αυτου μετ' αυτου, λαβων τον δρονον του λεγοντις, & λαβασασ εν τω δωδω αυτου
 31 αυτου δε διλωσιν ζησασ οι οφθαλμοι, & επηγνωσαν αυτον. & αυτις αφαστε εγγρετο εν αυτου.
 επεισασ θεσ δημιλοισ, & η καταρδια ημεριζοσ κασμεριζοσ λω εν ημεισ, ωσ ελαλησ ημεισ εν τη οδω, & αισ διλωσασ ημεριζοσ
 32 & αυτουσ ειπασ, & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ
 33 & αυτουσ ειπασ, & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ
 34 & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ
 35 & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ
 36 & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ
 37 & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ
 38 & αυτουσ ειπασ, οτι σπειρασ εισ Ιερουσαλημ, & εδρον σιωηδρσισμεντασ τωσ εμεριζοσ

39 Videtur

39 Spiritui & agnoscite cōtredate me sū ga ego & pedes meos man^o meas videte
 הוּ אִידֵי וּרְגְלֵי דַאנְאָנָא גּוֹשׁוֹנְנִי וּדְעוּ דְלִירוּחָא
 & cūm mihi quia sunt estis videntes sicut ei nō sunt & ossa caro
 בכּוּרָא וּגְרָמָא לִית לֵה אִיךְ דְּהוּזִין אַנְתוֹן דַּאֲתוֹן לִי: 40 וכּד
 vīque & cūm & pedes suos manus suas eis ostendit dixisset hęc
 הֲלִיזִין אִמְר חוּי אַנּוֹן אִידוּהִי וּרְגְלוֹתוֹ: 41 וכּד עֵד מַא
 essent & mirantes gaudio suo pręsentes credentes non adnunc
 לְהִשְׁמָא לֹא מְהִימְנִין הוּוּ מִן חֲדוּתֵהוּן וּמְתַמְתְּמֵהוּן הוּוּ
 dederūt verō ipsi ad māducađum hinc aliquid vobis est ne eis dixit
 אִמְר לְהוֹן אֵית לְכוֹן מְדַם תִּנְן לְמַאכְלָא: 42 הֲנוֹן דִּין יֵהוּבֵוּ
 & accepit mellis suo & ex asso pisce ex partem ei
 לְהַ מְנַתָּא מִן נוֹנָא דְטוּיָא וּמִן כְּבִרְיָתָא דְרִבְשָׂא: 43 וּנְסַב
 quos locut^o sum sermones sunt hi eis & dixit in corū cōspectu comedit
 אִכְל לְעִינֵיהוֹן: 44 וְאִמְר לְהוֹן הֲלִיזִין אַנּוֹן מַלְא דְמַלְלַת
 id omne vt impletur erat quod decēs effem apud vos dum volūscum
 עִמְכוֹן כְּד לְוַחְכוֹן הוּיָת דּוּלָא הוּא דְנִשְׁתַּלֵּם כְּלִמְרוֹ
 tunc de me & in psalmis & in prophetis Moysi in lege scriptū est
 רְכַתִּיב בְּנִמְוֹסָא דְטוּשָׂא וּבְנִבְנִיָא וּבְמִזְמוּרָא עָלֵי: 45 הֲרוּן
 quia sic eis & dixit Scripturas ad intelligēdū mētē corū aperuit
 פִּתַּח רְעִינֵהוֹן לְמַסְתַּכְלוֹ כְּתַבָּא: 46 וְאִמְר לְהוֹן דְּהִכְנַא
 mortuorū domo à & yr resurgere Christus vt pateretur iustū fuit & sic scriptū est
 כְּתִיב וְהִכְנַא זֶדֶק רְנַחֵשׁ מִשְׁיָאָה וּדְנָקוּס מִן בֵּית מִיתָא
 in remissionem penitentia in eius nomine & vt predicatur die tertio
 לְתַלְתָּא יוּמִין: 47 וּדְנַתְכְּרוּ בְּשִׁמְחָא תִיבּוּתָא לְשׁוֹבְנָא
 Ierusalem ab esset & exordium nationibus in cunctis peccatorum
 דְּהִתְרָא בְּכָלֵהוֹן עִמְכָא וְשׁוּרִיָא נְהוּא מִן אֹרְשַׁלַּיִם:
 super vos mittam & ego harum rerum testes estis & vos
 48 וְאַנְתוֹן אַנּוֹן סְהַדְיָא דְהֲלִיזִין: 49 וְאַנָּא אִשְׁרַר עֲלֵיכוֹן
 donec ciuitate in Ierusalem exspectate autē vos patris mei promissum
 מוּלְכְנָא דְאַבִּי אַנְתוֹן דִּין קוּוּ כְּאֹרְשַׁלַּיִם מְדִינַתָּא עֵד מַא
 vīque eos & eduxit alto ex virtute induamini
 דְהַלְבִּשׁוּן הִילָא מִן רוּכְמָא: 50 וְאַפְק אַנּוֹן עֵד מַא
 eis & benedixit man^o suas & leuauit in Bethaniam
 בִּיתְעַנְיָא וְאַרִיִּים אִידוּהִי וּכְרַךְ אַנּוֹן:

39 Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum, palpare & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.
 40 Et cūm hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes.
 41 Adhuc autē illis non credentibus, & mirātibus prę gaudio, dixit, Habetis hic aliquid quod manducetur?
 42 At illi obtulerūt ei partē piscis assi, & fauū mellis.
 43 Et cūm māducaisset corā eis, sumēs reliquias dedit eis.
 44 Et dixit ad eos, Hęc sunt verba quę locutus sum ad vos, cūm adhuc effem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quę scripta sunt in Lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me.
 45 Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent Scripturas, & dixit eis,
 46 Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christū pati, & resurgere à mortuis tertia die.
 47 Et prædicati in nomine eius penitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierofolyma.
 48 Vos autem testes estis horum.
 49 Et ecce ego mittam promissum Patris mei in vos: vos autem sedete in ciuitate, quoad vsque induamini virtute ex alto.
 50 Eduxit autem eos foras in Bethaniā: & eleuatis manibus suis benedixit eis.

39 ἴδετε τὰς χεῖρας μου, καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγώ εἰμι. ἤλασθησα τὸ με, καὶ ἴδετε ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὄστια οὐκ ἔχω, καὶ θεὸς ἐμὲ ἠωροῦσιν ἕνεκεν ταῦτα. 40 καὶ πρὸς ἐπιπέσει αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. 41 ἔτι δὲ ἀπιστοῦσαντων αὐτοῖς καὶ θαυμάζοντων, ἔειπεν αὐτοῖς, ἔχετε ἢ ἕρως τι βρώσιμον ἢ ποτόν τι; 42 οἱ δὲ ἐπιδοκίμασαν αὐτὸν ἕρως ὁ πρὸς μέρος, καὶ ποτὸν ἰσχυρὸν κηρίου. 43 καὶ λαβὼν ὡσαύτως αὐτῶν ἔφαθον. 44 εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἠέλωσα πρὸς ὑμᾶς ἕνα ὅτι σὺ ὕμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ ἐν τοῖς προφήταις καὶ ἐν ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. 45 πρὸς δὲ λέγουσιν ἐν αὐτῶν τῶν νομίῳ, τὸ σιωπῆσαι τὰς χεῖρας, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ὕμῳ χεῖρας αἵ, καὶ ἕρως ἕρως παρὰ τὸν Χελεῖν, καὶ ἰσχυρὸν αὐτῶν ὡς κηρίου τῆς πρὸς τῶν ἀμύμων. 47 καὶ κηρύττειν αὐτοῖς τὰ ὅσα ἔγραψα αὐτοῖς μνηστῆρας καὶ ἀφ᾽ ἐπιπέσει αὐτοῖς εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἡρώσωντο δὲ πρὸς ἱερουσαλήμ. 48 ὕμῖν δὲ ἐστὶν μάρτυρες εἶναι ταῦτα. 49 καὶ ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς τὸ πνεῦμα καὶ ἀποστέλλω τὸ πνεῦμα ἱερουσαλήμ, ἕως ὅτου ἐκδοθῆσθε δὲ ὑμῖν. 50 ὡς ἔγραψα δὲ αὐτοῖς ἕως εἰς Βηθανίαν καὶ ἐπέρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὡς ἔγραψα αὐτοῖς.

P

51 Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in caelum.
 52 Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno.
 53 Et erant semper in templo laudantes & benedicentes Deum. Amen.

in celos & ascendit ab eis separatus est eis benediceret ut dum & factum
 : וְהָיָה כִּי יְבָרַךְ לְהוֹן אֶתְפָּרֵשׁ מִנְהוֹן וְסָלַק לְשָׁמַיָא :
 cum gaudio ad Ierusalem & iuerſi sunt cum adorauerūt autē ipſi
 הֵנִיחַ דִּין סַגְדוֹ לַיהוָה וְהִפְכוּ לְאוּרִשְׁלַם בְּחֵדוּתָא :
 glorificaret dum in templo erant tempore & in omni templo
 : וְהָיָה זִבְנֵי אֵיתִיהוֹן הוּוּ בְּהִיכְלָא כִּר מִשְׁבַּחֵין :
 amen Deum & benedicentes
 : מְבַרְכִין לְאַלְהֵינָא אֲמִין :

Euangelistæ Lucæ sacrosanctum euangelium finitum est
 : שְׁלֹם אוֹנְגְלִיוֹן קְדִישָׁא דְלוֹקוֹס מַסְבְּרָנָא :

51 καὶ ἐγένετο ὡς ἔπαυσε λέγειν αὐτοῖς ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. 52 καὶ αὐτοὶ προσκυνοῦντες αὐτῷ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης. 53 καὶ ἦσαν ἕως πάντων τῶν ἡμερῶν ἰταῖς καὶ δι' ἄλλων τῶν ἡμερῶν.
 Τέλος τοῦ κατὰ Λουκᾶ ἀγίου εὐαγγελίου.

in Epheso Ionicè & predicauit quod locutus est Iohannis preconium factum Euangelium
 : וְהָיָה כִּי יְבָרַךְ לְהוֹן אֶתְפָּרֵשׁ מִנְהוֹן דְּמִלָּל וְאִבְרֹו יוֹנְאִירָת בְּאַפְסוֹס :
 preconis Iohannis predicationem sacrosanctum Euangelium obſignamus Christi Ieſu & Deitri Dai nei in
 : וְשֵׁם מְרַן וְאַלְהֵן יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא חֲתַמִּינַן אוֹנְגְלִיוֹן קְדִישָׁא כְּרוּזָתָא דִּיהֵנִן כְּרוּזָא :

SANCTVM IESV
 Christi Euangelium se-
 cundum Iohannem.

I caput
 א קפלאון
 Domini nostri Natiuitatis in festo Ieſu
 קְרִינָא דְעֵאדְרָא דִּילְדָרָא דְמִרְן

CAP. I.
 IN principio erat verbum, & Verbum erat apud Deū, & Deus erat Verbum.
 2 Hoc erat in principio apud Deum.
 3 Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipſo factum est nihil quod factum est.
 4 In ipſo Vita erat, & Vita erat lux hominum:
 5 Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.
 6 Fuit homo miſſus à Deo, cui nomen erat Ioannes.

erat verbum & illud verbum erat in principio
 in principio
 : וְיִשִּׁית אֵיתוּהִי הוּא מַלְתָּא וְהוּ מַלְתָּא אֵיתוּהִי הוּא
 erat hoc verbum illud erat & Deus Deus
 : הוּא אֵלְהָא וְאַלְהָא אֵיתוּהִי הוּא הוּ מַלְתָּא :
 & sine ipſo fuit per eius manu omne Deum apud in principio
 : כֹּל כְּאִידְרָא הוּא וּבִלְעֵדוּהִי
 & vita erat vita in eo quod fuit id fuit vnum non est
 : קִי לֹא חָדָא הוּת מִדְּס דְהוּא :
 lucet in tenebra lux & ipſa hominum lux erat
 : וְהוּוֹן נוֹהֵרָא דְבְנִינְשָׁא :
 à qui miſſus est hominis filius fuit comprehenderunt eam non & tenebræ
 : הוּא כִּר נִשָׂא דְאַשְׁתַּדְר מִן
 Ioannes cui nomen Deo
 : לְהֵינָא שְׁמִרָא יוֹהָנָן :

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Κεφ. Α.
 ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. 2 ὅσα ἦν ὁ ἀρχὴ πρὸς τὸν θεόν.
 3 πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο ἃ ἦν ὁ γέννησεν. 4 ὁ ἀπὸ τῆς ἰσῆ λῶν, καὶ ἰσῆ τὸ φῶς ἦν τὸ ἀβρῶπιον. 5 καὶ τὸ φῶς ὁ τῆ σκοτίας φάει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὴ ἔκατελεβεν. 6 ἐγένετο ἰσῆ τῆς ἀπὸ τῆς ἰσῆ λῶν, ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννης.